DNB-konsernet

Årsrapport 2019

DNB vil skape verdier for kunder,
eiere, ansatte og samfunnet

DNB

Innhold

Strategisk rapport 22
Makrobildet 25
Mål og strategiske prioriteringer 27
Strategi og forretningsmodell 28
Videre om arbeidet med de strategiske satsingsområdene 32
Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar 42
→ DNB er en pådriver for likestilling og mangfold 44
→ DNB finansierer bærekraftig vekst gjennom lån og investeringer 50
→ DNB bekjemper økonomisk kriminalitet og bidrar til en trygg digital økonomi 62
→ DNB hjelper kundene å mestre egen økonomi 68

Virksomhetsstyring 72
Styret i DNB ASA 74
Styret i DNB Bank ASA 76
Organisering 77
Konsernledelsen 79
Eierstyring og selskapsledelse 82
Ansvarlige innkjøp 102
Arbeidsforhold 103

Redegjørelse og resultater 104
Styrets årsberetning 106
Årsregnskap 119
Revisors beretning 212
Revisors uttalelse vedrørende samfunnsansvar 217

Vedlegg
Faktabok bærekraft

Om denne rapporten

I denne integrerte årsrapporten viser vi hvordan vi i DNB arbeider for å skape verdier på kort og lang sikt for ansatte, aksjonærer og samfunnet som helhet.

Gjennom integrert rapportering tydeliggjør vi sammenhengen mellom våre strategiske mål, temaene vi har definert som viktigst å prioritere, aktivitetene vi gjennomfører og resultatene som har betydning for vår verdiskaping og langsiktige levedyktighet.

Vi bruker rammeverket fra IIRC (International Integrated Reporting Council) og oppfyller kravene i standarden for rapportering av bærekrafts-data, som er utarbeidet av GRI (Global Reporting Initiative). I arbeidet med å identifisere de mest vesentlige bærekraftstemaene har vi tatt utgangs-punkt i bransjestandardene utarbeidet av SASB (Sustainability Accounting Standards Board). Bærekraftsdataene er verifisert av ekstern revisor.

I Faktabok bærekraft, som du finner bakerst i rapporten, tydeliggjør vi sammenhengen mellom vår forretningsvirksomhet og vårt samfunnsansvar. Faktaboken inneholder en oversikt over relevante nøkkeltall for alle temaene som er identifisert i vesentlighetsanalysen. Indikatorene som er brukt i faktaboken, er hentet fra GRI-standarden der det er relevant, og i tillegg er det fastsatt egne DNB-indikatorer.

På våre nettsider finner du mer aktuelle nyheter om vårt samfunnsansvar, og i Bærekrafts-biblioteket ligger rapporter og resultater, nøkkeltall og andre nyttige fakta og dokumenter.

Årsrapporten finnes på engelsk og norsk og kan lastes ned som PDF på DNB Investor Relations nettside. Her er det også mer informasjon om risiko- og kapitalstyring i vår pilar 3-rapport.

Lenker

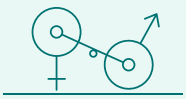
Om samfunnsansvar på våre nettsider:	dnb.no/om-oss/samfunnsansvar.html
Bærekraftsbiblioteket:	dnb.no/om-oss/samfunnsansvar/barekraftsbibliotek.html
Investor Relations nettside:	ir.dnb.no/press-and-reports/financial-reports

Finansielle ambisjoner

	Finansielle ambisjoner 2020–2022	Oppnådd 2019
Egenkapitalavkastning (ROE) (Overordnet mål)	> 12 %	11,7 %
Kostnadsgrad (Key performance indicator)	< 40 %	42,2 %
Ren kjernekapitaldekning[1] (Kapitaliseringsnivå)	~ 17,9 %	18,6 %
Utdelingsgrad (Utbyttepolicy)	> 50 %	57 % / 78 %[2]

1) I henhold til EUs kapitalkravregelverk (CRR/CRD IV) og inkludert en egenbuffer.
2) 78 prosent er inkludert tilbakekjøpsprogram på 2,0 prosent av aksjene.

Bærekraft

DNB er en pådriver for likestilling og mangfold

(les mer på side 44)

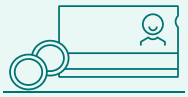
DNB finansierer bærekraftig vekst gjennom lån og investeringer

(les mer på side 50)

DNB bekjemper økonomisk kriminalitet og bidrar til en trygg digital økonomi

(les mer på side 62)

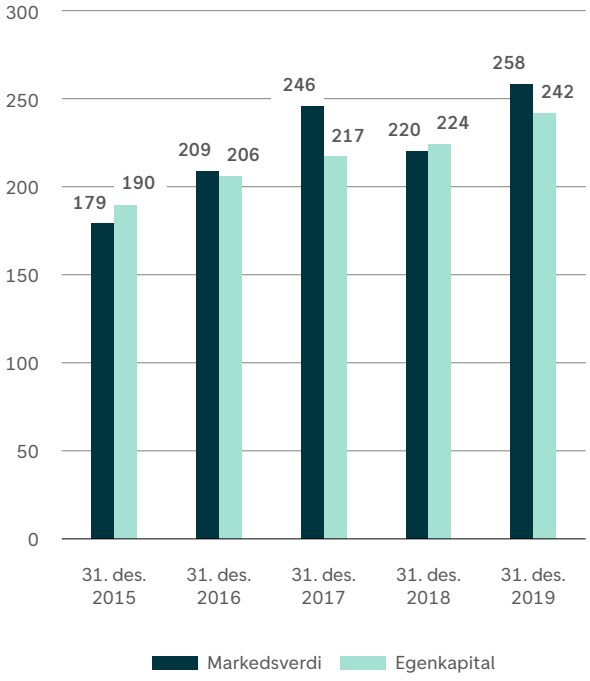
DNB hjelper kundene å mestre egen økonomi

(les mer på side 68)

Hovedtall

Utvikling i DNB-konsernets markedsverdi og egenkapital

Milliarder kroner

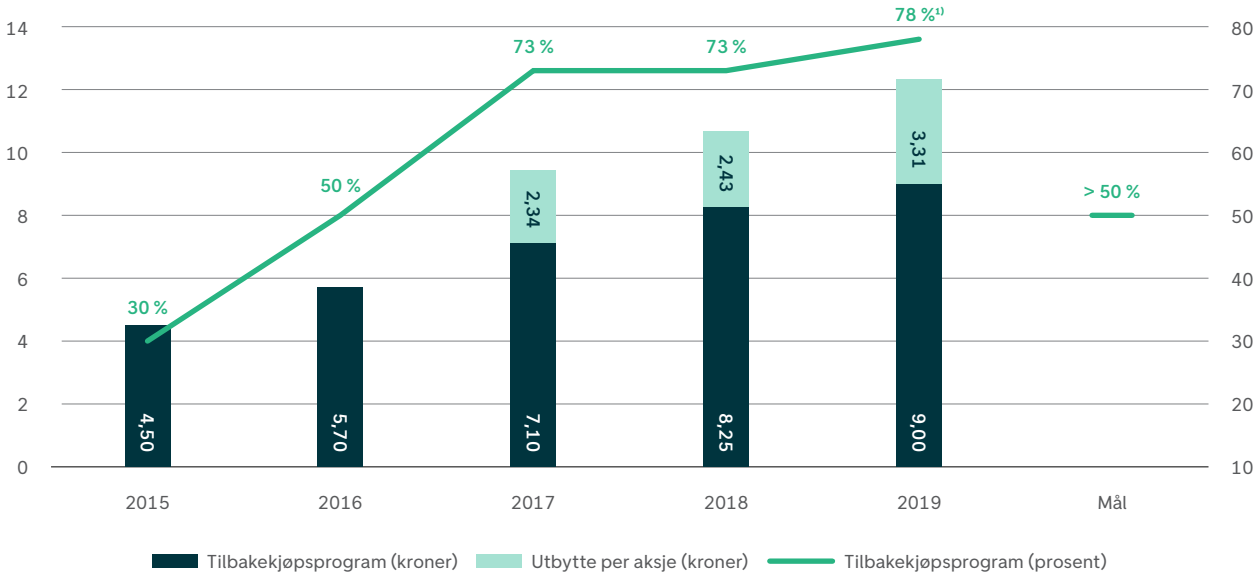

Aksjeutbytte og utdelingsgrad

Kroner

Prosent

1) Utdelingsgraden er basert på antakelsen om at hele tilbakekjøpsprogrammet på 2,0 prosent er fullført før den ordinære generalforsamlingen.

Resultatregnskap

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	2019	2018	2017	2016	2015
Netto renteinntekter	39 202	36 822	35 422	34 110	35 358
→ Netto provisjoner og gebyrer	9 716	9 310	8 448	8 280	8 862
→ Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi	3 183	1 342	4 548	6 513	8 683
→ Netto finans- og risikoresultat, livsforsikring	1 129	969	1 295	664	(389)
→ Netto forsikringsresultat, skadeforsikring		622	683	648	534
→ Andre driftsinntekter	1 628	1 302	744	1 948	959
Netto andre driftsinntekter, totalt	15 655	13 546	15 718	18 053	18 648
Sum inntekter	54 857	50 368	51 140	52 163	54 006
Driftskostnader	(22 608)	(21 490)	(21 429)	(20 693)	(21 068)
Restruktureringskostnader og engangseffekter	(525)	(567)	(1 165)	(639)	1 157
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	31 724	28 311	28 547	30 830	34 096
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler	1 703	529	738	(19)	45
Nedskrivninger på finansielle instrumenter	(2 191)	139	(2 428)	(7 424)	(2 270)
Driftsresultat før skatt	31 235	28 979	26 858	23 387	31 871
Skattekostnad	(5 465)	(4 493)	(5 054)	(4 140)	(7 048)
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	(49)	(204)	(1)	4	(51)
Resultat for regnskapsåret	**25 721**	**24 282**	**21 803**	**19 251**	**24 772**

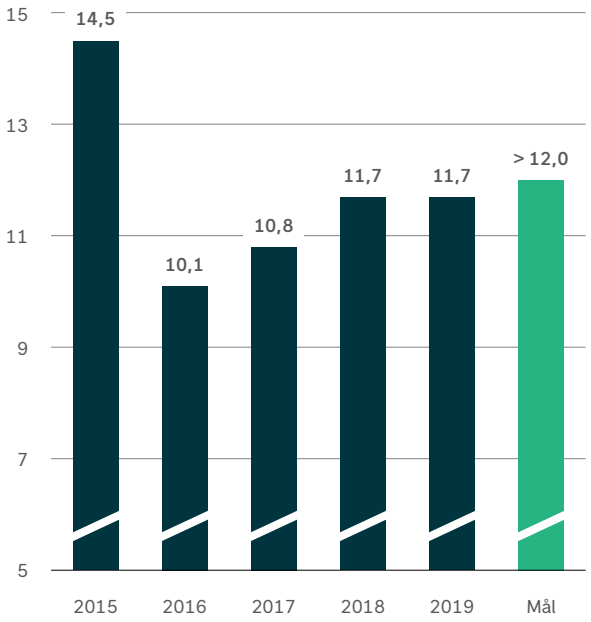
Balanser

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	31. des. 2019	31. des. 2018	31. des. 2017	31. des. 2016	31. des. 2015
Sum eiendeler	2 793 294	2 634 903	2 698 268	2 653 201	2 598 530
Utlån til kunder	1 667 189	1 597 758	1 545 415	1 509 078	1 542 744
Innskudd fra kunder	969 557	927 092	971 137	934 897	944 428
Egenkapital	242 255	223 966	216 897	206 423	190 425
Gjennomsnittlige totale eiendeler	2 906 775	2 771 998	2 856 988	2 841 117	2 946 119
Totale forvaltede midler	3 176 655	2 950 748	3 026 065	2 930 891	2 900 714

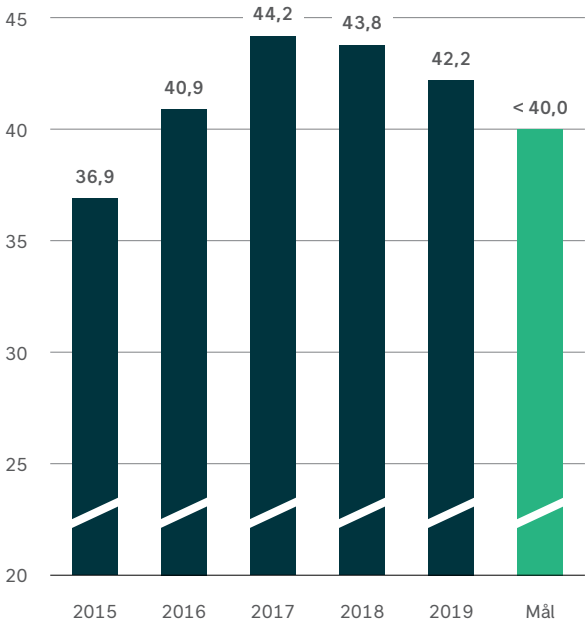
Egenkapitalavkastning

Prosent

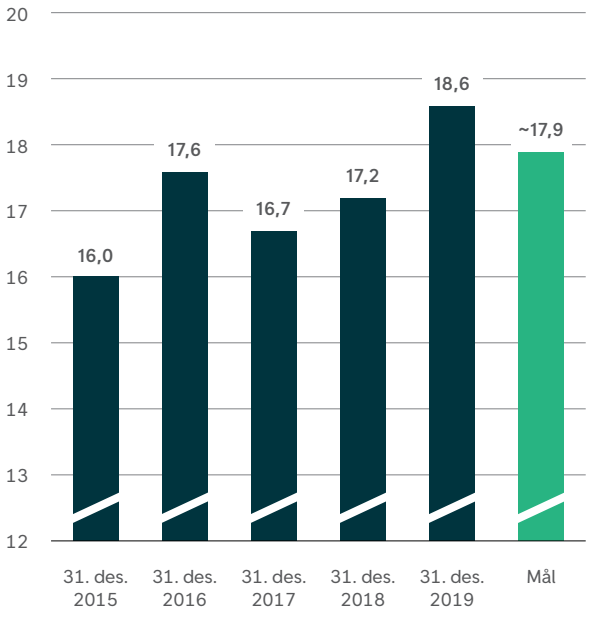
Kostnadsgrad

Prosent

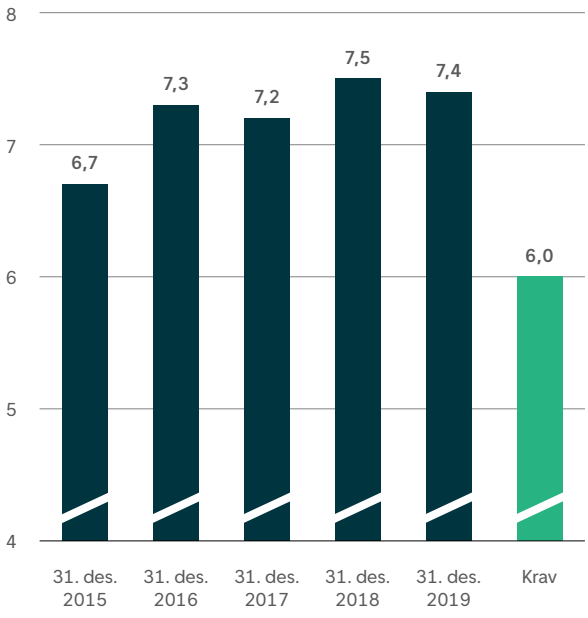
Ren kjernekapitaldekning

Prosent

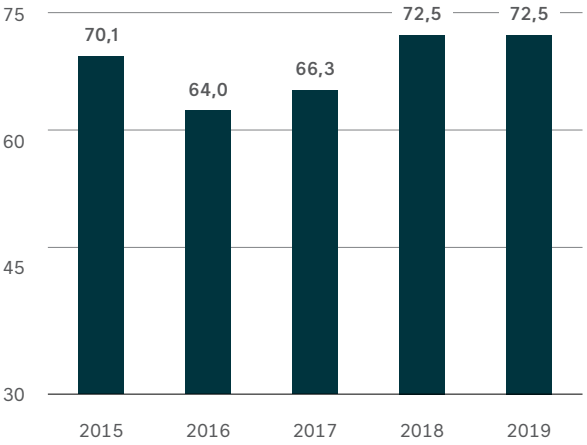
Uvektet kjernekapitaldekning

Prosent

Omdømme[1)]

Poeng

1) Score fra RepTraks omdømmemåling i Norge i fjerde kvartal.

Nøkkeltall og alternative resultatmål

DNB-konsernet

	2019	2018	2017	2016	2015
Egenkapitalavkastning (%)[1)]	11,7	11,7	10,8	10,1	14,5
Resultat per aksje (kroner)	15,54	14,56	12,84	11,46	14,99
Sum gjennomsnittlige rentemarginer, volumvektet (%)[1)]	1,33	1,30	1,30	1,32	1,33
Gjennomsnittlig rentemargin på ordinære utlån til kunder (%)[1)]	1,84	1,94	2,07	2,04	2,17
Gjennomsnittlig rentemargin på innskudd fra kunder (%)[1)]	0,51	0,29	0,17	0,21	0,01
Kostnadsgrad (%)[1)]	42,2	43,8	44,2	40,9	36,9
Innskuddsdekning ved utgangen av perioden (%)[1)]	58,2	58,0	62,8	62,0	61,2
Netto gruppe 2-lån og finansielle garantier og utrukne rammer, i prosent av netto utlån[1)]	6,69	6,99			
Netto gruppe 3-lån og finansielle garantier og utrukne rammer, i prosent av netto utlån[1)]	1,09	1,45	1,12	1,65	0,91
Nedskrivninger i prosent av gjennomsnittlige netto utlån til kunder[1)]	(0,13)	0,01	(0,15)	(0,48)	(0,15)
Ren kjernekapitaldekning (%)	18,6	17,2	16,7	17,6	16,0
Uvektet kjernekapitaldekning (%)	7,4	7,5	7,2	7,3	6,7
Aksjekurs ved utgangen av perioden (kroner)	164,00	138,15	152,10	128,40	109,80
P/B (pris/bokført verdi)[1)]	1,20	1,06	1,23	1,10	0,98
Utbytte per aksje (kroner)	9,00	8,25	7,10	5,70	4,50
Score fra RepTraks omdømmemåling i fjerde kvartal (poeng)	72,5	72,5	66,3	64,0	70,1
Dialoger med selskaper hvor ulike temaer knyttet til ESG har vært diskutert (antall)	209	176	176	72	27
Kundetilfredshetsindeks for personkunder, KTI (poeng)	72,8	74,7	69,5	70,2	73,9
Antall årsverk	9 020	9 225	9 144	11 007	11 380
Andel kvinner på ledernivå 1–4 (%)	38,0	38,1	37,0	33,5	31,3

1) Definert som alternative resultatmål (APM). APMer er beskrevet på ir.dnb.no.

For flere nøkkeltall og definisjoner, se Factbook på ir.dnb.no.

Konsernsjefen har ordet

«Klar for neste etappe»

2019 ble nok et godt og begivenhetsrikt år for DNB. Norsk økonomi fortsatte sin solide utvikling, BNP-veksten økte gradvis og arbeidsledigheten fortsatte å synke. Det bidro til høyere aktivitet og lønnsomhet for DNB. Samtidig sto digitalisering og omstilling også i 2019 høyt på agendaen.

Jeg gleder meg til å fortsette på endringsreisen DNB har lagt ut på.

For å kunne fortsette å skape de aller beste kundeopplevelsene og levere på våre finansielle mål, må vi tenke annerledes. Vi må fokusere mer på å utvikle vår kompetanse, og vi må jobbe på nye måter. Vi må utforske nye områder, og vi må prioritere det som er aller viktigst for våre eiere og våre kunder, og derfor også viktigst for oss.

Kundene våre bruker oss på nye måter. Vi har gått fra å ha 550 filialer til 57 i løpet av de siste 15 årene. Samtidig har vi aldri hatt mer kontakt med kundene våre. Mobilbanken har gått fra 100 000 besøk i året i 2010, til nesten en million daglige kundeinteraksjoner i 2019.

Tallene sier noe om endringene vi har gått gjennom, men endring har alltid vært en naturlig del av alle bransjer. Det som er nytt, er *tempoet* i endringene. Verden beveger seg raskere enn noen gang. Teknologi, reguleringer og kundeatferd er alle drivere. Det betyr at virksomheter må bevege seg raskere enn før, og at vi må tilpasse oss endringer i omgivelsene raskere enn før.

2019 ble året da vi for alvor utnyttet mulighetene som ligger i å bygge våre kundekanaler i skyen, slik vi gjør med vår nye mobilbank, spare-appen Spare og DNB Puls, vårt styringsverktøy for små- og mellomstore bedrifter. At tjenestene utvikles med skyteknologi, gjør at vi kan oppdatere, utvikle og forbedre mye raskere enn før. Vår nye mobilbank er et godt eksempel.

Før kunne vi forbedre mobilbanken vår en eller to ganger i året. Mobilbanken vi lanserte i fjor, ble oppdatert med ny funksjonalitet 14 ganger bare i 2019. Dette gir oss muligheten til å lage enda bedre tjenester for kundene våre. Den nye mobilbanken har allerede nesten dobbelt så mange aktive brukere som den gamle.

Å støtte myndighetene i kampen mot økonomisk kriminalitet, er noe vi bruker store ressurser på. Vi rapporter hvert år mange mistenkelige tilfeller til myndighetene, men kampen mot hvitvasking og økonomisk kriminalitet er kompleks. Det er en kamp mot kriminelle nettverk som stadig utvikler mer sofistikerte verktøy. Det betyr at også vi må utvikle og forbedre våre systemer og vår kompetanse. Dette er et arbeid vi aldri kan si oss ferdig med.

2019 ble også et år der fokus på bærekraft og ESG på mange måter gikk fra å være noe alle «snakket» om i næringslivet, til å bli noe alle må

ha et aktivt forhold til. ESG er en forkortelse for «Environmental, Social og Governance» – miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring.

I DNB har vi lenge prioritert arbeidet med ESG, herunder klimaendringer, og det er blitt en integrert del av hvordan vi driver virksomheten. For oss handler dette blant annet om å sikre langsiktig verdiskaping for våre kunder, eiere og samfunnet. Derfor har vi blant annet sluttet oss til FNs bærekraftsmål. Styret i DNB har utpekt mål nummer fem om likestilling og mål nummer åtte om anstendig arbeid og økonomisk vekst, som områdene der DNB har størst mulighet til å utgjøre en forskjell.

Vi har fått flere motiverende løypemeldinger, priser og anerkjennelser for vårt arbeid med likestilling de siste årene. Det betyr *ikke* at vi er i mål. Likestilling og mangfold handler om mer enn kjønn, og det er viktig for oss å jobbe for at konsernet også består av mennesker med ulik alder, etnisitet, og faglig og sosial bakgrunn. Mangfold er nødvendig for å speile kundene våre, få tak i de beste hodene og løse komplekse problemstillinger. Grupper som er for like, tenker for likt.

Finansielt ble 2019 et godt år for DNB. Vi leverte en totalavkastning på 25 prosent, best blant våre nordiske konkurrenter. DNB er blant verdens mest solide banker, etter flere års målrettet arbeid for å bygge kapital. Vi har nær tredoblet kapitalnivået siden finanskrisen. Det gjør oss godt posisjonert for framtidige reguleringer, og lar oss i større grad fokusere på å skape verdier for eiere, ansatte, kunder og samfunnet.

Forrige høst presenterte vi våre finansielle ambisjoner for perioden fram mot 2022. Vi står fast ved målet om en egenkapitalavkastning på over 12 prosent. For 2019 var egenkapitalavkastningen 11,7 prosent, likt som i 2018. Er det at vi beholder våre mål framover, et tegn på lave ambisjoner? Snarere tvert i mot! For i en tid hvor omgivelsene stadig er i endring og kravene til oss stadig øker, vil det kreve enda mer av oss å levere tilsvarende resultater framover.

Så ble 2019 også året tidligere konsernsjef Rune Bjerke trådte av. Under hans tid som konsernsjef samlet vi hele konsernet under én merkevare og én kultur, og skapte betydelige verdier for våre eiere, samfunnet og – ikke minst – kundene. Gjennom digitalisering, finanskrise, kapitalbygging og oljeprisfall. Det er et stort privilegium å overta stafettpinnen og få lov til å lede en så sterk organisasjon med så mange dyktige og kompetente kolleger.

> «Å bidra til at våre kunder lykkes med sine ambisjoner er grunnlaget for vår virksomhet.»

Vi har en lang tradisjon i DNB med å fokusere på å levere de aller beste kundeopplevelsene. Under skiftende omgivelser. Gjennom ulike forhold. Vi bidrar til å realisere drømmene til våre personkunder og bedriftskunder – store som små. Vi finansierer viktige, samfunnskritiske prosjekter. Vi bruker vår posisjon og kunnskap til å utvikle næringslivet, og til å påvirke våre omgivelser i positiv retning. Å bidra til at våre kunder lykkes med sine ambisjoner, er grunnlaget for vår virksomhet.

Våre ansatte legger ned en formidabel innsats hver eneste dag. For samfunnet, for kundene og for eierne våre. Det skal vi fortsette med.

Kjerstin R. Braathen
Konsernsjef

Styreleder har ordet

«Tillit gir mulighet til å påvirke»

Alle selskaper må bidra til å løse de globale utfordringene vi står overfor. Som Skandinavias største finanskonsern er vi bevisste det faktum at vår posisjon betyr både en mulighet og et ansvar til å påvirke og bidra positivt til samfunnet.

DNB er bevisst sin rolle og den innvirkningen vi har på samfunnet. Vi forvalter våre kunders verdier. Vi er långiver, rådgiver og investor. Vi står bak finansiell infrastruktur, og vi bekjemper økonomisk kriminalitet. Vi er en stor arbeidsgiver og en betydelig aktør innen innkjøp av varer og tjenester. Hvordan vi opptrer, påvirker samfunnet. Det forplikter.

Det er tilliten fra de rundt oss som gir oss mulighet til å påvirke. Skal vi påvirke samfunnet i riktig retning, er vi som bank nødt til å forvalte tilliten samfunnet har til DNB – vår viktigste styrke – på en ansvarlig måte. For det er knyttet ulike forventninger og krav til DNBs ulike roller og funksjoner. Å være en sikker og trygg bank for våre kunder, og å ivareta samfunnets interesser, er viktig for å bevare tilliten DNB har i en moderne og digital økonomi. Det krever også at vi endrer oss i takt med omgivelsene rundt oss. Derfor er det hvordan vi skaper verdier, og hvordan vi forvalter tilliten, som utgjør kjernen i vårt samfunnsansvar.

Vårt arbeid med samfunnsansvar er ikke en sidegeskjeft til virksomheten vår. Det er en integrert del av hele vårt virke og oppdrag. Det siste året er økende oppmerksomhet blitt rettet mot vårt og samfunnets tilnærming til risikoen som klimaendringene medfører.

Verden står overfor betydelige klimautfordringer, og DNB så vel som våre kunder må omstille seg til en mer bærekraftig framtid. En bærekraftig omstilling handler ikke utelukkende om vekst i «grønne» selskaper og bransjer. Det handler vel så mye om tilrettelegging for at hele næringslivet og samfunnet beveger seg i en bærekraftig retning. Dette jobber vi kontinuerlig med på flere områder, blant annet gjennom å vurdere klimarisiko i våre egne utlånsporteføljer og stille krav til selskapene vi finansierer. Eller gjennom å stille krav til leverandører vi kjøper tjenester av. Slik bruker vi vår posisjon til å påvirke.

Det er i fellesskap vi lykkes med omstilling. DNB finner derfor sammen med andre fram til etablerte prinsipper og rammeverk som utgjør en forskjell. Et eksempel på det er Poseidon Principles, et rammeverk utarbeidet av en gruppe internasjonale banker og klimaeksperter, som omfatter en metode for måling av klimaavtrykk i egen shippingportefølje og en årlig publisering

av status for egen portefølje når det gjelder nødvendig utvikling for å nå togradersmålet. Et annet eksempel er vår tilslutning til FNs prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet, som vi signerte sammen med 129 andre banker høsten 2019. Det at vi nå har fått på plass felles prinsipper, kan forhåpentligvis også på sikt bidra til å gjøre det lettere for andre å vurdere bankenes arbeid.

Å støtte myndighetene i kampen mot finansiell kriminalitet er blant våre aller viktigste samfunnsoppgaver. I en verden hvor endringstempoet aldri har vært raskere, blir kriminelle stadig mer utspekulerte og deres metoder stadig mer sofistikerte. Dette er en utfordring vi tar på alvor. Selv om vi aldri vil kunne garantere ikke å ha blitt misbrukt av kriminelle, har vi som ambisjon å gjøre det vanskeligst mulig å bedrive kriminell virksomhet. Skal vi lykkes med det, må vi hele tiden jobbe for å forbedre våre rutiner og utvikle vår kompetanse. Dette er et arbeid som er prioritert høyt i alle deler av organisasjonen, og som vi aldri kan si oss ferdig med.

2019 markerte et skifte i konsernsjefstolen i DNB. Rune Bjerke gikk av etter nær 13 år som konsernsjef. 13 år der banken har gjennomgått en betydelig endringsreise. Konsernet har navigert gjennom en finanskrise, en kraftig digitaliseringsbølge og en enestående kulturtransformasjon. En epoke er over, og Rune Bjerke etterlater seg en solid og framtidsklar bank. Styret er takknemlig for innsatsen han har lagt ned for DNBs kunder, ansatte og aksjonærer over mange år.

Styret er svært glad for at Kjerstin R. Braathen er ny konsernsjef. At styret har valgt en intern kandidat, er en anerkjennelse av den sterke DNB-kulturen som fostrer ledere som henne. Det er et uttrykk for tillit til den kompetansen banken besitter, og den strategiske retningen som er valgt.

Få kjenner DNB bedre enn Kjerstin R. Braathen. Gjennom over 20 år i banken har hun levert solide resultater med sitt engasjerende og sterke lederskap. Med henne ved roret, er DNB godt rustet for fortsatt å skape verdier for våre kunder, eiere og samfunnet for øvrig. Og for å videreutvikle en svært kompetent organisasjon med kultur for å tilby innovative tjenester og produkter til kundene, og for å skape de aller beste kundeopplevelsene. DNB har som ambisjon å fortsette å være en solid og lønnsom bank. For lønnsomhet og solid drift innbyr også til tillit. Det gir oss handlingsrom til å ta de nødvendige beslutningene for å sikre langsiktig evne til verdiskaping, og mulighet til å ta valgene som bidrar til at samfunnet påvirkes i en positiv retning – også i framtiden.

«Hvordan vi opptrer, påvirker samfunnet. Det forplikter.»

For er det én ting som er sikkert, er det at vi på langt nær er i mål med vår endringsreise. Vi skal fortsette vår lange historikk med å levere i tråd med våre eieres, kunders og samfunnets forventninger. Fortsette å utvikle oss i tråd med omgivelsene rundt oss. Og fortsette å støtte og utfordre våre kunder i omstillingen vi står overfor. Slik bidrar vi til en bærekraftig utvikling, og med det også en bærekraftig framtid.

Olaug Svarva
Styreleder

Kort om DNB

Som Skandinavias største finanskonsern, tilbyr vi et komplett utvalg av finansielle tjenester gjennom mobil, nettbank, kundesenter, eiendomsmegling, bankkontorer og internasjonale kontorer. Gjennom vår sterke posisjon har vi en unik mulighet og et særlig ansvar for å bidra positivt til samfunnet.

Norges ledende finansforetak med **225 000** bedriftskunder og **2,1 millioner** personkunder. **1,5 millioner** personkunder bruker aktivt nettbanken vår og over **1 million** bruker mobilbanken.

Gjennom produktene **DNB Puls** og **DNB Regnskap** hjelper vi småbedriftene med å holde oversikt over egen virksomhet.

Det ble gjennomført **258 millioner** betalings-transaksjoner i 2019, og daglig passerte summer tilsvarende rundt 1,5 ganger statsbudsjettet gjennom våre systemer. Disse dataene gir verdifull innsikt som vi kan benytte for å skape enda bedre kundeopplevelser.

24 060

boliger solgt gjennom DNB Eiendom i 2019, som tilsvarer en gjennomsnittlig markedsandel på **18,4 prosent**.

Superrask behandling av boliglånsøknader, på under **2 minutter**.

70 %

Andel boliglånsøknader som mottas digitalt er på over **70 prosent**.

69 %

I 2019 lanserte vi kampanjen #huninvesterer for å styrke økonomisk likestilling, noe som blant annet bidro til en økning på **69 prosent** i antall nye fondskunder fra kampanjestart.

I 2019 tilrettela vi for bære-kraftige obligasjoner til en verdi av **40 milliarder** kroner og lanserte en ambisjon om å bidra med **450 milliarder** kroner til finansiering av fornybar energi innen 2025.

Over **4 500** oppstarts- og vekstselskaper fikk i 2019 hjelp og råd fra DNBs oppstartsloser. Ideer møtte kapital gjennom **14** arrangementer i regi av DNB NXT.

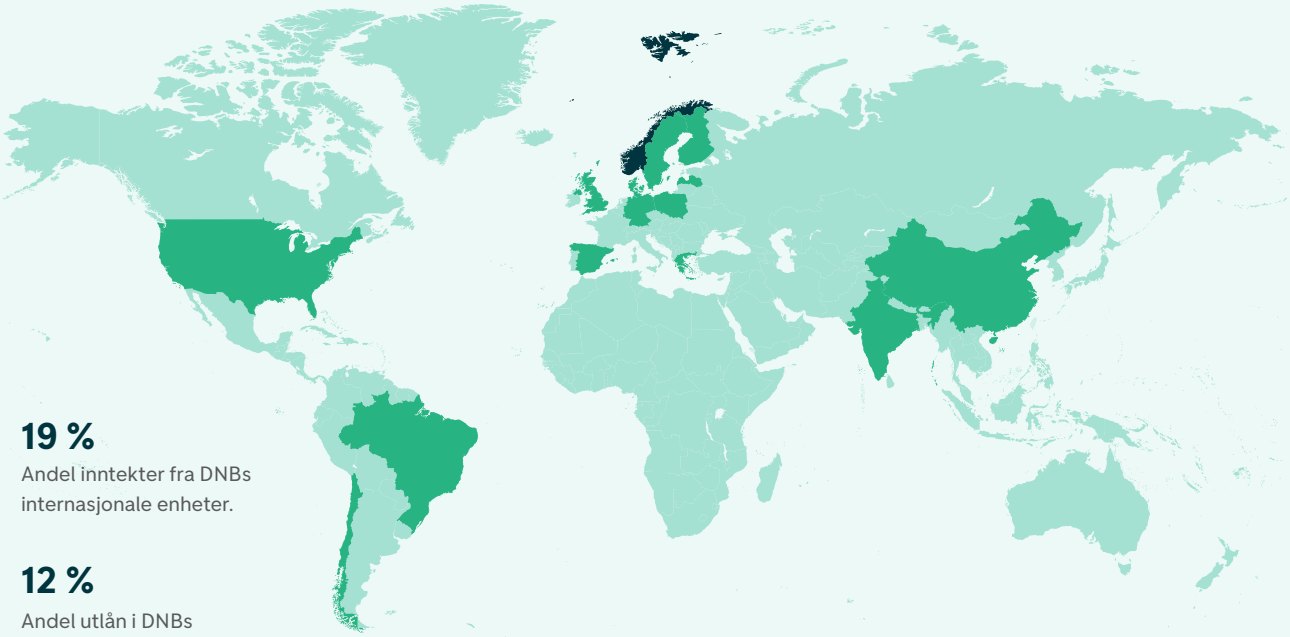
DNB Markets deltok i tilrette-leggelsen av obligasjons- og sertifikatlån til kunder for over **894 milliarder** kroner i 2019, og ble kåret til Norges beste meglerhus av magasinet Kapital.

32,7 %

DNB Asset Management forvaltet fond og aksjer for **668 milliarder** kroner ved utgangen av 2019, og hadde en markedsandel på **32,7 prosent** i det norske personmarkedet.

DNB Livsforsikring hadde i overkant av **1,3 millioner** personkunder med individuelle og kollektive avtaler og omtrent **28 000** avtaler med bedrifter ved utgangen av 2019.

19 %
Andel inntekter fra DNBs internasjonale enheter.

12 %
Andel utlån i DNBs internasjonale enheter.

KUNDESENTRENE

Antall telefoner mottatt
Personkunder: 3 544 401
Bedriftskunder: 393 222

Antall samtaler på chat
Personkunder: 626 143
Bedriftskunder: 80 957

Besvart av chatbot
Personkunder: 1 042 864
Bedriftskunder: 71 934

På sosiale medier ble det håndtert 21 117 unike saker

MARKEDSANDELER I NORGE

Personmarkedet per 31. desember 2019

24 %
Utlån fra finans-institusjoner

36 %
Forsikringsfond[1)]

29 %
Innskudd

38 %
Plassering i fond

26 %
Boliglån

Bedriftsmarkedet per 31. desember 2019

21 %
Utlån fra finans-institusjoner

19 %
Forsikringsfond[1) 2)]

37 %
Innskudd

32 %
Plassering i fond

Kilde: Statistisk Sentralbyrå og Finansnæringens Fellesorganisasjon

1) Tall per 30. september 2019.
2) Inkluderer offentlig marked.

Høydepunkter fra året som gikk

DNB Eiendom lanserer Garantert Solgt, en tjeneste som sikrer at kunden bare betaler ved vellykket salg.

Bilfinansieringsvirksomhet etableres i Finland.

Grønne lån lanseres – for finansiering av bærekraftige prosjekter.

Q1

Q2

Den nye, skybaserte mobilbanken lanseres.

DNB Markets kåres til beste investeringsbank av Kapital.

DNB Regnskap lanseres, et program som gir selskaper enkel og brukervennlig tilgang til regnskaps- og banktjenester på ett sted.

Kjerstin R. Braathen tiltrer som ny konsern-sjef (CEO) 1. september og Ottar Ertzeid overtar som finansdirektør (CFO) samme dag.

Saldo fra andre banker blir tilgjengelig i DNBs mobilbank, som følge av PSD2.

EUs kapitalkravs-regelverk (CRR/CRD IV) er fullt ut gjennomført i Norge og Basel I-gulvet fjernet.

DNB Eiendom lanserer Samsolgt – eiendomsmeglings-tjenester til en fast, lav pris.

Q3

Q4

UNEP FINANCE INITIATIVE | PRINCIPLES FOR RESPONSIBLE BANKING

DNB slutter seg til FN-prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet.

Kampanjen #huninvesterer lanseres for å sette økonomisk likestilling på dagsordenen.

DNB får en score på 73 prosent i Etisk Bankguide, en topprangering blant nordiske banker.

Oppdrag og verdier

Gjennom snart 200 år har vi i DNB vært her for deg. Vi er norske, og vi er internasjonale. Vi er tradisjon og innovasjon. Vi er en partner i singelliv, familieliv, dagligliv, næringsliv og samfunnsliv. Vi er her for de små detaljene og de store spørsmålene. Hver dag knytter vi mennesker og ideer sammen med kunnskap og kapital.

Vi jobber for at du skal få en enklere hverdag. Som Norges største bank og et av Nordens største finanskonsern, tilbyr vi et komplett utvalg av finansielle tjenester gjennom mobil, nettbank, kunde-senter, bankkontorer, eiendomsmegling og internasjonale kontorer.

Oppdrag

Vi er her. For at du skal være i forkant.

Dette er vårt oppdrag og svaret på hvorfor DNB er til for kunder, samfunn og ansatte. Oppdraget skal gi retning for våre valg og prioriteringer. Det skal inspirere til innovasjon og drive endring.

Verdiene beskriver hvordan vi skal løse oppdraget, både som organisasjon og som kolleger. Verdiene setter ord på hva vi forventer av hverandre og hva kunder, eiere og omverdenen kan forvente av oss.

Verdier

Nysgjerrig

Å være nysgjerrig betyr at vi søker ny kunnskap og lærer av erfaringer, slik at vi hele tiden får ny innsikt. Vi er oppriktig interessert i og nysgjerrige på hvordan vi kan gjøre hverdagen bedre for kunder og kolleger. Sammen finner vi gode løsninger.

Modig

Modig innebærer at vi utfordrer etablerte sannheter og tar beslutninger selv om terrenget er uoversiktlig. Vi står for det vi gjør, innrømmer når vi tar feil, og lærer av det. Vi møter utfordringer og ny konkurranse med ukuelig tro på at vi skal bli enda bedre til å utvikle de beste ideene og løsningene.

Ansvarlig

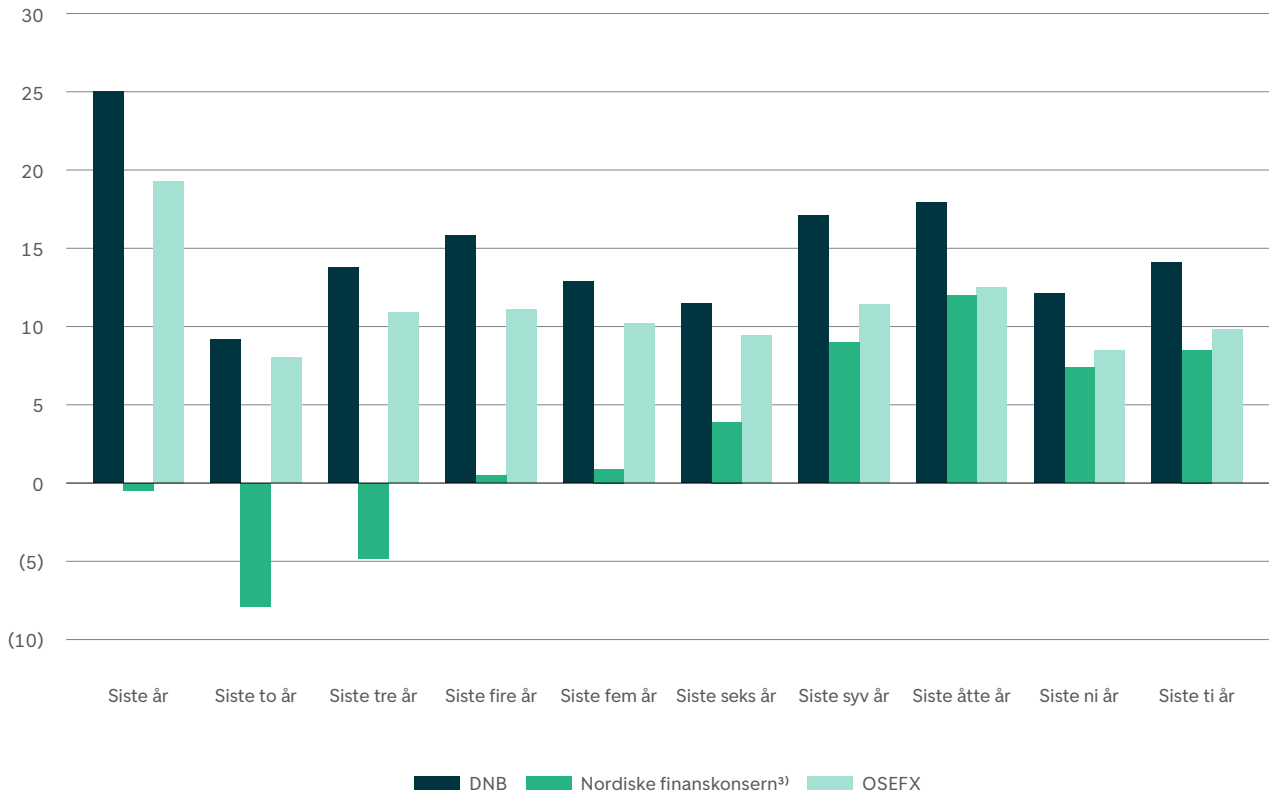
Vi skaper verdier på en bærekraftig måte. Vi er åpne og bidrar positivt til samfunnsutviklingen. Vi lytter til dem som har innsikt i og meninger om hvilke forventninger samfunnet har til oss. Vi gjør det enkelt for dem vi snakker med, og er forutsigbare i måten vi opptrer på.

Aksjen

DNBs verdi økte med hele 25 prosent i 2019, best blant våre nordiske konkurrenter.

Ved utgangen av 2019 var DNB det nest største primærnoterte selskapet ved Oslo Børs og det største finanskonsernet i Skandinavia, med en markedsverdi på 257,6 milliarder kroner. Total-avkastningen for DNB-aksjen inkludert utbytte var på 25 prosent i 2019. Den uvektede gjennom-snittlige totalavkastningen for de andre nordiske finanskonsernene var på minus 0,5 prosent. I samme periode økte OSEBX[1)]-indeksen med 16,5 prosent, mens OSEFX[2)]-indeksen gikk opp med 19,3 prosent. DNB-aksjen har de siste ti årene stort sett vært priset høyere enn bokført egen-kapital (pris-til-bok-forhold). Ved utgangen av året ble aksjen handlet til 164,00 kroner og 1,2 ganger bokført egenkapital. Aksjekursen nådde en topp på 171,95 kroner i april, mens den laveste kursen på 138,85 kroner ble registrert i januar.

Årlig totalavkastning per 31. desember 2019
Prosent

Kilde: Bloomberg

1) Oslo Børs Hovedindeks (Oslo Stock Exchange Benchmark Index).
2) Oslo Børs Fondsindeks (Oslo Stock Exchange Mutual Fund Index).
3) Nordiske finanskonsern: uvektet gjennomsnitt i lokal valuta av nordiske bankaksjer (Danske bank, Nordea, SEB, Svenska Handelsbanken og Swedbank).

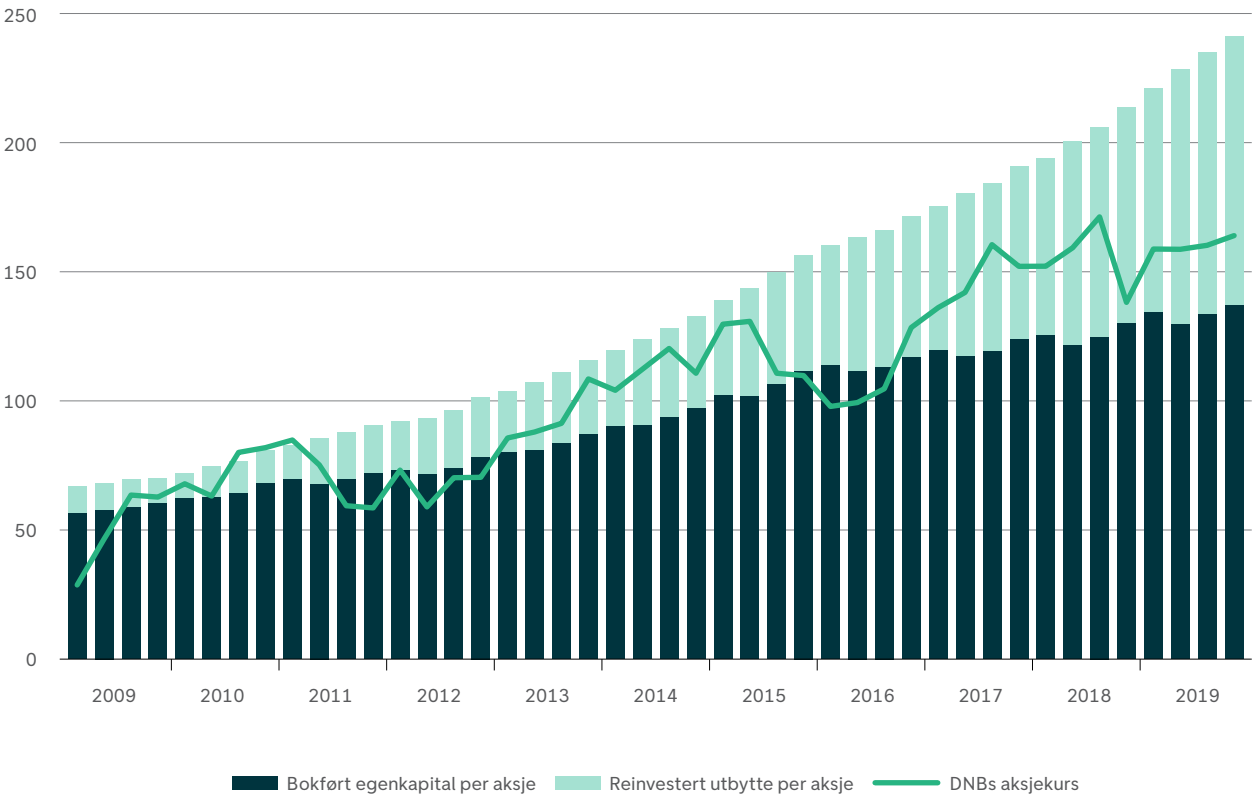
OMSETNING

Handelsvolumet for DNB-aksjen i 2019 utgjorde 1 722 millioner aksjer, tilsvarende 6,9 millioner aksjer per dag, som er på linje med volumet i 2018. Verdien av alle omsatte DNB-aksjer beløp seg til 270 milliarder kroner. Handel på åpne markedsplasser, som Oslo Børs, utgjorde 39,5 prosent, mens volumene omsatt ved systematiske internaliserere (SI) ble redusert fra 23,6 prosent i 2018 til 14,6 prosent i 2019. Tilsvarende økte volumet av OTC-handel eller handel på lukkede handelsplasser («dark pools») fra 29,5 prosent til 45,6 prosent.

Ved utgangen av 2019 ble DNB-aksjen vektet på alle relevante Oslo Børs-indekser, inkludert OSEBX, OSEAX[1)], OBX[2)] og OSEFX, med henholdsvis 11,1, 9,6, 14,0 og 9,2 prosent vekting.

Utvikling i DNBs aksjekurs og bokført egenkapital per aksje inkludert reinvestert utbytte

Kroner

Kilde: DNB, Oslo Børs

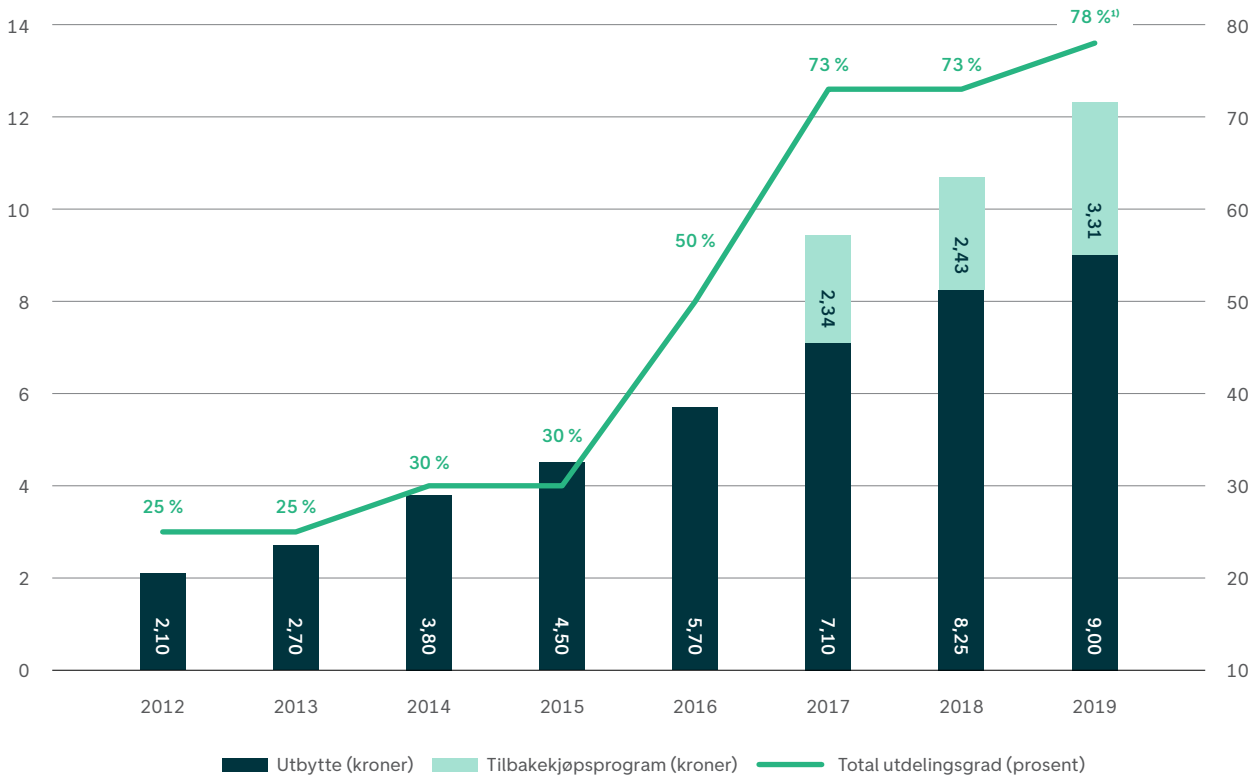
1) Oslo Børs Aksjeindeks (Oslo Stock Exchange All-share Index).

2) Oslo Børs OBX-indeks (OBX Total Return Index).

Aksjeutbytte og utdelingsgrad

Kroner per aksje

Prosent

1) Utdelingsgraden er basert på antakelsen om at hele tilbakekjøpsprogrammet på 2,0 prosent er fullført før den ordinære generalforsamlingen.

UTBYTTEPOLITIKK

I DNB har vi som overordnet mål å skape langsiktige verdier for våre eiere, dels gjennom en positiv kursutvikling og dels gjennom en forutsigbar utbyttepolitikk. Vår langsiktige utbyttepolitikk er å ha en utdelingsgrad på mer enn 50 prosent av overskuddet som kontantutbytte, forutsatt at konsernets kapitaldekning er på et tilfredsstillende nivå. Vi har som ambisjon å øke nominelt utbytte per aksje hvert år. Overskuddskapital utbetales til eierne som en kombinasjon av kontantutbytte og tilbakekjøp av aksjer.

RATING

DNB Bank ASA blir kredittvurdert av ratingselskapene Moody's og Standard & Poor's (S&P). Per 4. mars 2020 hadde DNB Bank ASA følgende kredittvurderinger: Aa2 fra Moody's (stable outlook) og AA- fra S&P (stable outlook). Obligasjoner med fortrinnsrett utstedt av DNB Boligkreditt har ratingen AAA fra S&P og Aaa fra Moody's, begge med «stable outlook».

AKSJEKAPITAL OG AKSJONÆRSAMMENSETNING

Ved utgangen av 2019 var DNBs aksjekapital 15 803 millioner kroner fordelt på 1 580 301 385 aksjer pålydende 10 kroner. Justert for gjennomførte tilbakekjøp var det totalt 1 570 586 385 utestående aksjer.

DNB har om lag 44 445 private og institusjonelle aksjonærer, der de to største er staten v/Nærings- og fiskeridepartementet og Sparebankstiftelsen DNB. For nærmere omtale av statens eierskap, se Eierstyring og selskapsledelse på side 92.

Største aksjonærer

Per 31. desember 2019[1)]

	Antall aksjer i tusen	Andel i prosent
Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet[2)]	537 302	34,21
Sparebanstiftelsen DNB	130 001	8,28
Folketrygdfondet	94 902	6,04
The Vanguard Group	32 288	2,06
DWS	30 964	1,97
BlackRock	28 118	1,79
Fidelity	26 020	1,66
Schroders	19 527	1,24
Capital World	18 735	1,19
Storebrand Kapitalforvaltning	17 218	1,10

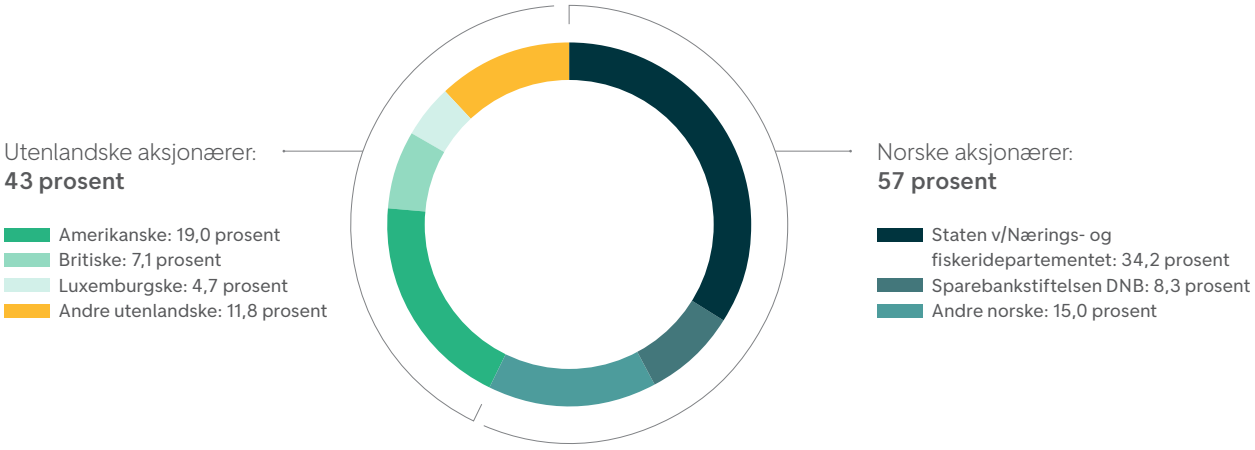
Kilde: DNB, VPS, Nasdaq

1) Det reelle eierskapet bak nominee-kontoer er beregnet basert på analyser gjort av en tredjepart. Se note 49 for oversikt over de 20 største aksjonærene.

2) I forbindelse med DNBs tilbakekjøpsprogram vil staten, i henhold til avtale, foreta en forholdsmessig innløsing av aksjer slik at eierandelen holdes konstant på 34 prosent. For ytterligere informasjon om tilbakekjøpsprogrammet, se Styrets beretning.

Eierandel fordel på nasjonalitet per 31. desember 2019

Prosent

Kilde: DNB, VPS, Nasdaq

Strategisk rapport

Makrobildet 25

Mål og strategiske prioriteringer 27

Strategi og forretningsmodell 28

Videre om arbeidet med de strategiske satsingsområdene 32

Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar 42

→ DNB er en pådriver for likestilling og mangfold 44

→ DNB finansierer bærekraftig vekst gjennom lån og investeringer 50

→ DNB bekjemper økonomisk kriminalitet og bidrar til en trygg digital økonomi 62

→ DNB hjelper kundene å mestre egen økonomi 68

Strategisk rapport

Strategien peker ut retningen for vår transformasjon i møte med makroøkonomiske svingninger, endret kundeatferd, reguleringer og andre næringspolitiske forhold, samt ny teknologi og økt konkurranse fra både tradisjonelle og nye aktører. Det er liten tvil om at finans-bransjen er i endring, og vi har vist oss endringsdyktige.

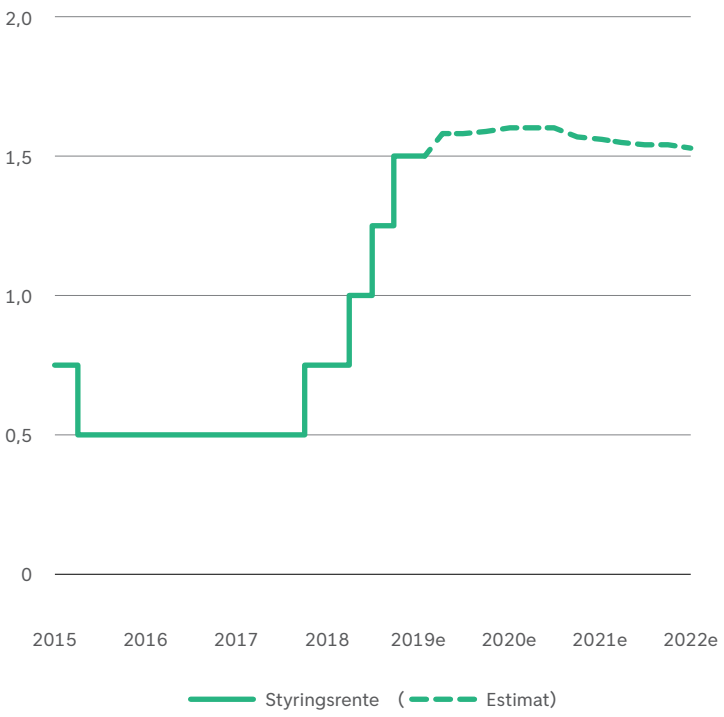
Makrobildet

Verdensøkonomien har det siste året vært preget av geopolitisk uro. Handelskrigen mellom USA og Kina er fortsatt en stor usikkerhetsfaktor, og forholdet mellom USA og andre store handelspartnere har vært anstrengt på grunn av trusler om straffetoll og reforhandling av avtaler. Brexit skaper også fortsatt hodebry for finansmarkedene, og det politiske landskapet i Storbritannia har vært preget av splittelse og uenighet.

Spenningen har riktignok blitt noe dempet den siste tiden, med enighet om en begrenset handelsavtale mellom USA og Kina i desember 2019 og Storbritannias utgang fra EU i januar 2020. Det virker likevel som om langsiktige løsninger er langt unna, og situasjonen vil trolig fortsette å påvirke den globale økonomien utover i 2020. En annen sentral faktor som har preget global økonomi det siste året, er et sterkt økende fokus på hvordan samfunn og bedrifter tilpasser seg klimaendringer. Økt klimarisiko påvirker blant annet risiko knyttet til utlån, forsikring og omdømme, og får i stadig større grad konsekvenser for selskapers finansieringsmuligheter og -kostnader gjennom at klima- og overgangsrisiko inkluderes i investerings- og utlånsprosesser.

Spesielt i Eurosonen har den globale uroen påvirket utsiktene til økonomisk vekst, noe som har presset mange av sentralbankene til å kutte styringsrentene til historisk lave nivåer. Dette har ført til sterkt svekkede marginer og betydelig press på mange europeiske banker. Med allerede lave renter

Styringsrenten i Norge
Prosent

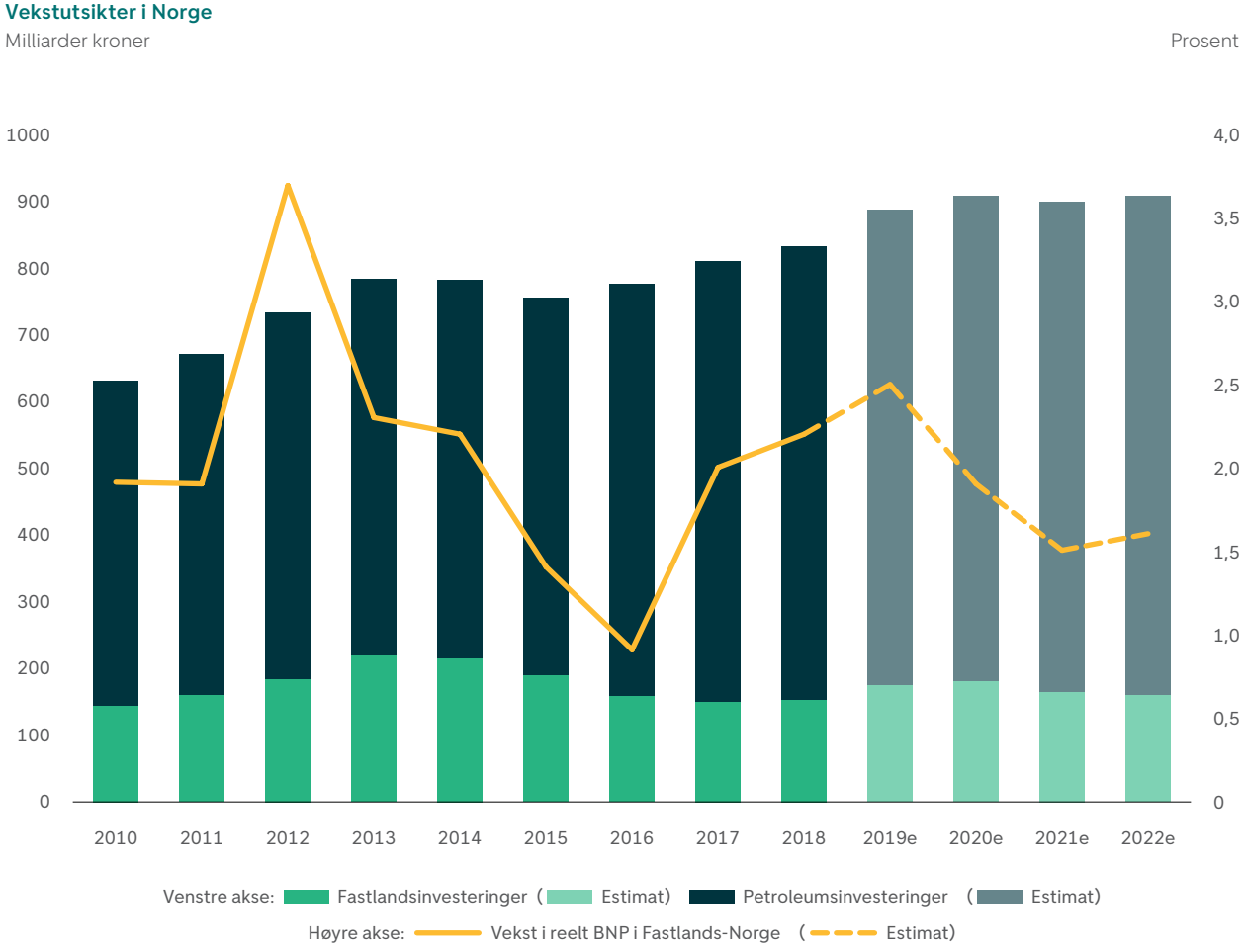

Kilde: Norges Bank

er det pengepolitiske handlingsrommet til mange sentralbanker svært begrenset, noe som medfører sterkere krav til finanspolitikken framover.

Norsk økonomi har i kontrast til internasjonal økonomi framstått som et lyspunkt, med renter nær et nøytralt nivå, solid BNP-vekst og aktivitet, og både evne og vilje til å bruke finanspolitiske muskler. Volatiliteten i BNP er også spesielt lav, noe som er understøttet av blant annet en fleksibel arbeidsstyrke og en sosial mobilitet som World Economic Forum rangerer som en av de høyeste i verden. Gjennom spesielt strenge kapitalkrav har norske myndigheter sikret at norske banker er betydelig bedre kapitalisert enn de fleste andre europeiske banker, noe som gjør det norske finanssystemet mer stabilt og robust. Som systemviktig bank i Norge, med om lag 80 prosent av inntektene tilknyttet norsk virksomhet, er DNB tett integrert med norsk økonomi. Den sterke norske økonomien danner derfor et solid bakteppe for DNB, og gir oss et godt utgangspunkt for videre lønnsom vekst.

Vekstutsikter i Norge

Kilde: Norges Bank

Mål og strategiske prioriteringer

Den raske utviklingen, globalt og nasjonalt, understreker hvor viktig det er for DNB å håndtere risiko og se muligheter i et langsiktig perspektiv. Ny teknologi, globalisering, klimarelatert risiko, endrede rammevilkår og reguleringer, samt nye og endrede forventninger fra kunder og samfunnet for øvrig er noe av det som påvirker oss direkte, og som må gjenspeiles i vår strategi og i den løpende driften slik at vi over tid sikrer verdiskaping.

Langsiktig lønnsom drift er grunnforutsetningen for alt vi gjør. For oss handler det derfor fremover om å bevare og øke eksisterende inntektsstrømmer, samtidig som vi skal finne nye inntektskilder. Våre overordnede mål er å skape de beste kundeopplevelsene og å levere på finansielle mål:

SKAPE DE BESTE KUNDEOPPLEVELSENE

Sterke kunderelasjoner er avgjørende for å holde på kundene og sikre fortsatt lønnsomhet. Med en gradvis mer åpen infrastruktur, lavere kostnad for å bytte bank og synkende lojalitet vil det bli stadig vanskeligere å «eie» kunderelasjonen. Vi må derfor gjøre oss fortjent til den igjen og igjen gjennom hver opplevelse konsernet gir kunden.

LEVERE PÅ FINANSIELLE MÅL

For å nå målene og sikre langsiktig lønnsom drift må vi fortsette å forbedre, utvikle og effektivisere dagens virksomhet. Våre omgivelser endrer seg i stadig høyere tempo, kapitalkravene har økt, og det krever stadig mer av oss å møte krav fra myndigheter og nye reguleringer. På kapitalmarkedsdagen i november 2019 kommuniserte vi våre finansielle ambisjoner for perioden fram mot 2022. En egenkapitalavkastning på over 12 prosent fortsetter å være vårt viktigste mål. Med økte kapitaldekningskrav er dette en ambisiøs målsetning. Vi skal klare å levere mer for mindre og bli mer treffsikre i det vi utvikler. Både for å kunne levere den avkastningen eierne forventer, og for å være konkurransedyktige i møte med nye konkurrenter.

Finansielle ambisjoner

	Finansielle ambisjoner 2020–2022	Oppnådd 2019
Egenkapitalavkastning (ROE) (Overordnet mål)	> 12 %	11,7 %
Kostnadsgrad (Key performance indicator)	< 40 %	42,2 %
Ren kjernekapitaldekning[1] (Kapitaliseringsnivå)	~ 17,9 %	18,6 %
Utdelingsgrad (Utbyttepolicy)	> 50 %	57 % / 78 %[2]

1) I henhold til EUs kapitalkravregelverk (CRR/CRD IV) og inkludert en egenbuffer.
2) 78 prosent er inkludert tilbakekjøpsprogram på 2,0 prosent av aksjene.

Strategi og forretningsmodell

Vi skal drive langsiktig og bærekraftig finansiell verdiskaping for våre eiere. For dem er det vesentlig at vi i konsernet tar hensyn til endringene rundt oss og de langsiktige utfordringene – men også mulighetene – i styringen og oppfølgingen av konsernet. Dette er spesifisert blant annet i statens eierskapsmelding. Risikostyring er derfor integrert i konsernets styringsprosesser og styringssystem.

Vårt styringssystem sikrer en balansert oppfølging av vår måloppnåelse. Dette gjøres blant annet ved å sette mål og indikatorer (KPI-er) av både finansiell, operasjonell og strategisk art, kombinert med helse- og risikoindikatorer. Videre skal incentivstrukturen bidra til å ivareta konsernets risikoer og muligheter, og det er en sterk kobling mellom individuell målfastsettelse og konsernets målsettinger (les mer om risikostyring og incentivstruktur under Eierstyring og selskapsledelse og i årsregnskapets note 46).

Tillit fra våre omgivelser er helt avgjørende for at vi skal lykkes med vårt oppdrag, og noe vi kontinuerlig jobber for å fortjene. For oss handler tillit om at våre kunder kan stole på oss som finansiell tilbyder, at vi leverer på deres forventninger og at vi er en robust aktør som bidrar positivt i samfunnsutviklingen blant annet ved å fremme økonomisk likestilling, bekjempe økonomisk kriminalitet og bidra til det grønne skiftet.

Langsiktig verdiskaping og ansvarlig virksomhetsstyring ligger til grunn for alt vi gjør og er en del av vårt samfunnsansvar. Det handler også om hvordan vi jobber med kompetanseutvikling og etterlevelse (compliance), og om kravene vi stiller til våre kunder som en ansvarlig finansiell aktør. Les mer om hvilke ambisjoner som er etablert for vårt arbeid med samfunnsansvar og bærekraftstemaer fra side 44.

Sterke kunderelasjoner og en høy grad av tillit er avgjørende for å holde på kundene våre og sikre fortsatt god lønnsomhet.

STRATEGISKE SATSINGSOMRÅDER

De siste årene har vi gått fra en periode hvor vi har bygget og optimert kapital, til en periode der vi bygger ny kompetanse og identifiserer nye muligheter. Utviklingen har vært formidabel og spennende. Hele organisasjonen har vist stor evne til nytenking og raskere tilpasning til kundenes behov. Vi har løftet og etablert ny kompetanse innenfor nye områder i hele konsernet. Dette har skapt kraft og ny energi i organisasjonen. Kraft vi nå skal benytte for å sette fart og gi en tydelig retning for den videre utviklingen av konsernet.

Framover blir det viktig å dra nytte av omstillingsevnen organisasjonen har vist. Vi må øke innovasjonstakten og samtidig klare å balansere knappe ressurser som kapital og mennesker for å sikre gjennomføringskraft til våre viktigste prioriteringer.

Å være bank i dag innebærer noe helt annet enn det gjorde for bare noen år tilbake. Nye reguleringer åpner for helt nye konkurrenter. Både nye aktører og aktører fra andre bransjer ønsker å ta over deler av bankenes verdikjeder. Den teknologiske utviklingen skaper nye muligheter med en gradvis mer åpen infrastruktur og stadig lavere byttekostnader for kunden. Sterke kunderelasjoner og en høy grad av tillit er derfor avgjørende for å holde på kundene våre og sikre fortsatt god lønnsomhet.

Norske myndigheter har besluttet å innføre ordningen egen pensjonskonto (EPK) fra 2021, hvor det legges opp til at hver enkelt automatisk får samlet innskuddspensjon og pensjonskapitalbevis i sin egen EPK knyttet til nåværende arbeidsgiver, med mindre den enkelte selv ikke ønsker det. Lovendringen gjør at vi forventer økt fokus på langsiktig sparing, og DNB er godt posisjonert gjennom sin sterke posisjon både innen innskudd, fond og pensjon.

En fleksibel teknologiplattform er et grunnleggende premiss for å realisere konsernets strategiske satsinger. Vi skal sikre stabil og sikker drift. Samtidig skal vi framover utvikle produkter og tjenester tilpasset kundenes behov raskere og mer treffsikkert. Dette krever ny kompetanse og nye arbeidsmetodikker, og større grad av samhandling på tvers.

Vi erkjenner at vi ikke er i stand til å utvikle alt på egen hånd. Vår forretningsmodell framover vil i større grad basere seg på at vi tilbyr både egne og andres produkter og tjenester gjennom våre digitale kanaler. Gjennom samarbeid med andre vil vi kunne utvikle nye funksjoner mer effektivt og raskere, men dette krever at vi er tydelig på hva vi prioriterer og at vi bruker ressursene effektivt.

Tiltak i 2019

I 2019 oppnådde vi et godt finansielt resultat, med en egenkapitalavkastning på 11,7 prosent og en kapitaldekning over målet, på 18,6 prosent. Samtidig viste organisasjonen stor mobilitet og omstillingsevne. Vi tok ut effekter av nye måter å

jobbe på og benyttet nye arbeidsverktøy, noe som har gjort oss i stand til å levere mer treffsikre og stadig mer personaliserte produkter og tjenester. I løpet av året gjennomførte vi en rekke tiltak som understøtter de overordnede målene om å skape de beste kundeopplevelsene og levere på finansielle mål, blant annet:

Ny mobilløsning

I januar 2019 lanserte vi den nye mobilbanken for kundene våre. Siden lanseringen har over en million kunder tatt den i bruk, og det blir stadig viktigere for kunder å ha banktjenester lett tilgjengelig på mobil. Vi opplever økende aktivitet på våre mobile kundeflater. Spesielt øker bruken av mobil ved overføringer mellom egne kontoer, men også ved betaling av regninger. For å tilpasse tilbudet til kundenes behov lanserer vi kontinuerlig store og små oppdateringer, og vi har et stort nettverk av testbrukere som prøver ny funksjonalitet før den treffer markedet. Antall brukere av bedriftsappen DNB Puls, som vi lanserte i 2018, passerte 16 000 selskaper i 2019. Den bidrar til at stadig flere kunder får bedre oversikt over økonomien i sin egen bedrift og er et nyttig verktøy for å administrere driften. Gjennom appen Spare opplever vi en sterk økning av nye spareavtaler, og fondssalget i Spare økte med 60 prosent i forhold til året før.

Etablering av strategiske partnerskap

Å inngå partnerskap med ledende aktører for å skalere opp aktiviteten og øke innovasjonskraften ytterligere, vil fortsatt være en viktig del av vår forretningsmodell. Etableringen av forsikringsselskapet Fremtind, et partnerskap med Spare-Bank 1 Gruppen, har løftet vår markedsposisjon fra nummer fem til nummer tre innen forsikring.

Partnerskapet med Nordic API Gateway har gjort det mulig å samle kontoinformasjon fra ulike aktører i mobilbanken og legger til rette for at vi framover kan bygge inn løsninger fra tredjeparter i våre produkter og tjenester.

Les mer om hvordan vi øker innovasjonskraften gjennom en innovativ forretningsmodell og produktutvikling på side 32.

Styrket bruk av kundeinnsikt

Nye verktøy har styrket vår evne til å oppnå kundeinnsikt, og vi forventer at denne innsikten i økende grad både vil støtte oss i arbeidet med interne prosesser som kredittvurderinger, og med å tilby mer treffsikre og personaliserte tjenester når og hvor kunden trenger det. Dette vil bidra til å øke utviklingstakten og skape nye forretningsmuligheter. I 2019 så vi en 90 prosent forbedring i lånekonvertering og redusert kundeavgang som følge av bruk av mer avanserte analyseverktøy.

Les mer om hvordan vi ved hjelp av styrket kundeinnsikt skaper de beste kundeopplevelsene på side 35.

Løfte kompetansen til våre ansatte

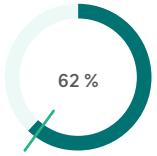
De ansatte er vår viktigste ressurs. Derfor er vi opptatt av å jobbe kontinuerlig med å bygge ny kompetanse internt og videreutvikle kompetansesammensetningen vi har, for å endre oss i takt med omgivelsene. Og det siste året har arbeidsstyrken i DNB vist en sterk omstillingsevne. Stadig flere stillinger fylles av interne, og mot slutten av året ble hele 62 prosent av stillingene besatt av interne kandidater, noe som er over målet på 60 prosent. Vi ser gode effekter av å utdanne egne ansatte og legger til rette for stadig flere læringsløp for å styrke intern mobilitet. Det siste året har vi iverksatt flere sentrale initiativer for å dekke kritisk kompetanse knyttet til etterlevelse blant annet gjennom kursing i AML-kompetanse.

Vi jobber aktivt for større mangfold i hele konsernet for å få nye perspektiver i en stadig mer kompleks verden, og for å gjenspeile bredden blant våre kunder. Dette står også sentralt i vårt arbeid med å tiltrekke, rekruttere og bevare talenter.

Les mer om hvordan vi løfter kompetansen til våre ansatte i kapitlet omstilling og kompetanse på side 39.

Økonomisk likestilling

Ved å analysere våre egne kundedata og relevante offentlige data kartla vi i 2019 en gjennomgående økonomisk skjevhet blant menn og kvinner. Dette er bakgrunnen for at vi som konsern rettet fokus mot å jevne ut kapitalgapet mellom menn og kvinner, gjennom #huninvesterer-kampanjen. Vi så tidlig positive effekter av kampanjen, og at ny kompetanse ble omsatt til handling. Ikke bare så vi at det totale fondssalget økte, men for første gang i historien var det flere kvinner enn menn som ble fondskunder i DNB. Les mer om #huninvesterer på side 48.

Mål: 60 %

Stadig flere stillinger fylles av interne, og mot slutten av året ble hele 62 prosent av stillingene besatt av interne kandidater, noe som er over målet på 60 prosent.

TCFD og klimarapportering 2019

Klimarelatert finansiell rapportering

DNB har sluttet seg til Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) og underskrev støtteerklæringen for TCFD-anbefalingene i 2017. Vårt mål er todelt: Å gi investorer og aksjonærer en mulighet til å ta mer informerte beslutninger om DNB, og å signalisere at vi ønsker bedre rapportering fra kundene våre.

I denne delen skisserer vi DNBs framdrift med å ta i bruk disse anbefalingene, og hvordan vi planlegger å tilpasse oss anbefalingene over tid. I tillegg har vi i DNB lagt ned en betydelig TCFD-innsats i CDP-rapporteringen[1], som vi oppnådde topprangeringen A for i 2019, for tredje år på rad.

VIRKSOMHETSSTYRING

Samfunnsansvar er en av DNBs fire strategiske bærebjelker, som styret i DNB har det overordnede ansvaret for. DNBs styringsprinsipper for samfunnsansvar, som danner grunnlaget for våre forpliktelser, prosesser og målinger av samfunnsansvar (herunder klimarisikoarbeid), er øverst i DNBs virksomhetsstyringshierarki. Arbeidet med å følge opp mål og tiltak for integrering av samfunnsansvar forankres regelmessig i styret og konsernledelsen. I 2019 ble klimarisiko og muligheter behandlet både av DNBs styre og konsernledelse, og retning for arbeidet i 2020 ble satt.

STRATEGI: SCENARIOANALYSE AV PORTEFØLJER FOR KREDITT- OG KAPITALFORVALTNING

DNBs engasjement i to TCFD-pilotprosjekter ledet av UNEP FI i 2017 og 2018, ga oss muligheten til å reflektere over hvordan vi forstår og håndterer klimarelaterte risikoer og muligheter i forbindelse med vår forretningsvirksomhet. Mer innsikt i klimarisiko er imidlertid nødvendig for å oppnå kvantifiserbare resultater. I 2019 har vi derfor fortsatt arbeidet med stresstesting og scenarioanalyse, med et bredere omfang både i form av bransjer og scenarier. Klimarisiko blir dermed stadig mer integrert i vår finansielle planlegging.

Kreditt

I 2019 forpliktet DNB seg til andre fase av UNEP FIs TCFD-pilotprosjekt rettet mot banker, som varer til midten av 2020. I dette fase 2-pilotprosjektet vil DNB prioritere sektorene kraft og fornybar energi og olje, gass og offshore. Vi går nærmere inn på scenariotilnærmingen som ble utviklet i første fase av UNEP FIs TCFD-pilotprosjekt, og kvantifiserer klimarisiko i kredittporteføljene for klimascenarier med temperaturstigninger på 1,5, 2 og 4 grader Celsius[2]. Scenariene beskriver en rekke alvorlige klimarelaterte endringer, som vi stresstester porteføljenes motstandskraft mot, på kort, mellomlang (2030) og lang (2040) sikt.

I tillegg til vårt internasjonale engasjement, begynte vi i 2019 å undersøke effekten av klimarelaterte risikoer og muligheter nærmere gjennom å vurdere spesifikke sektorer i kredittporteføljen vår, som for eksempel shipping og olje, gass og offshore. For eksempel vil vi måle og offentliggjøre karbonavtrykket til shippingporteføljen vår fra og med 2020, som følge av vår tilslutning til Poseidon-prinsippene i 2019. Les mer om Poseidon-prinsippene på side 52.

Kapitalforvaltning

DNB Asset Management deltok aktivt i utviklingen av en standardisert metodikk for å måle klimarelaterte risikoer og muligheter i porteføljer gjennom UNEP FIs TCFD-pilotprosjekt for investorer. Denne metodikken brukes for å vurdere økonomiske konsekvenser av klimaendringer på selskaper og porteføljer, på grunnlag av en rekke klimascenarier. DNB Asset Management publiserte en case-studie i UNEP FIs rapport Changing Course, som ble offentliggjort i mai 2019. I forbindelse med den årlige rapporteringen til FNs prinsipper for ansvarlige investeringer (UN PRI), rapporterte DNB Asset Management om klimarelaterte risikoer og muligheter i tråd med TCFD-anbefalingene i 2019. Disse temaene har også vært viktige i mange dialoger og i stemmegivning.

Gjennom aktivt medlemskap i Climate Action 100+, gjorde DNB Asset Management flere konkrete forbedringer av energiselskapers klimarapportering i 2019. Dette femårige initiativet ledes av investorer og har som mål å nå verdens 100+ største utslippskilder av klimagasser og å forbedre virksomhetsstyring når det gjelder klimaendringer, redusere utslipp og styrke klimarelatert finansiell rapportering. Les mer om DNB Asset Management TCFD og klimarapportering i årsrapporten til DNB Asset Management (Annual Report Responsible Investment).

RISIKOSTYRING

DNBs mest vesentlige klimarelaterte risikoer og muligheter oppstår i forbindelse med utlån til bedrifter og personkunder. ESG-faktorer (Environmental, Social and Governance) utgjør derfor en kritisk og integrert del av risikovurderingen i kredittsaker. For ytterligere å øke oppmerksomheten rundt klimarisiko i kredittprosessen, godkjente DNBs ledelse flere klimarelaterte forbedringer i 2019:

1) Carbon Disclosure Project er en organisasjon som styrer det globale rapporteringssystemet som hjelper investorer og selskaper å få oversikt over egen klimapåvirkning.

2) Klimascenariene som er brukt i analysene, omfatter REMIND fra Potsdam Institute for Climate Impact Research (PIK) og MESSAGE fra International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA).

1 ESG-risikovurderingen ble utvidet til å omfatte mer bransjespesifikk ESG-relatert kundekontroll. Det innebærer at ESG er en del av alle kundedialoger, noe som gjør oss mer motstandsdyktig mot ESG-drevet finansiell påvirkning.

2 ESG-relatert risikovurdering ble utvidet til å gjelde alle utlån til bedrifter (> 8 millioner kroner), noe som betyr at bedriftskunder må ha en tilfredsstillende håndtering av ESG-risiko for å få kreditt.

3 Spesifikke krav til klimarisikovurdering ble godkjent og integrert i DNBs rammeverk for kredittrisiko. Det betyr at bedriftskunder må sette klimarisiko på dagsorden. Vi jobber med kundene for å styre motstandskraften mot eksponering for klimarisiko og å lykkes med overgangen til et lavkarbonscenario.

4 Utviklingen av DNBs grønne produkter, som f.eks. grønne obligasjoner og grønne lån, skjøt fart i 2019 og fremmer finansielle produkter som oppmuntrer til klimarobust virksomhet. Les mer om grønne produkter på side 58.

Rapportering av klimaeffekter

Energiforbruk (MWh)	2019
Egne produksjonsmidler	
Transport	1 764,2
Samlet energiforbruk	**1 764,2**
Innkjøpt energi	
Elektrisk kraft	32 831,2
Fjernvarme	15 949,6
Samlet energiinnkjøp	**48 780,8**

Utslipp (tCO_2e)	2019
SCOPE 1[1] & 2[2]	
Direkte (GHG Scope 1)	403,3
Indirekte (GHG Scope 2)	3 390,2
SCOPE 3[3]	
Tjenestereiser	786,1
Flyreiser	5 809,8
Avfallshåndtering	240,4
Annet	75,7
Totalt utslipp (GHG scope 1, 2, 3)	**10 705,8**
Innkjøpte fornybarsertifikater eller opprinnelsesgarantier (iRECs og GO), dekningsgrad	100 %
Innkjøpte CDM- og Gold Standard-kvoter, dekningsgrad	100 %

1) Scope 1: Obligatorisk rapportering av alle direkte utslippskilder der organisasjonen har operasjonell kontroll.
2) Scope 2: Obligatorisk rapportering av alle indirekte utslipp relatert til innkjøpt energi, elektrisitet og fjernvarme/kjøling der organisasjonen har operasjonell kontroll.
3) Scope 3: Valgfri rapportering av indirekte utslipp fra innkjøpte varer og tjenester i verdikjeden.

DNBs miljøstyringssystem er ISO 14001-sertifisert, og DNBs ESG-risikostyring inngår i den årlige ISO 14001-revisjonen som utføres av DNV GL og DNBs internrevisjon.

DNB bygger kompetanse rundt klimarisiko og -muligheter. I 2019 fikk mer enn 200 av DNBs interne kredittsjefer og -analytikere opplæring i klimarisiko.

MÅL OG TILTAK

DNB setter mål og bruker måleparametre for å overvåke og styre klimarisikoen vår. Blant våre konsernambisjoner fra 2019 er å bidra med 450 milliarder kroner til finansiering av fornybar energi og infrastruktur, og 130 milliarder kroner til finansiering av grønn eiendom fram mot 2025. Fra og med 2020 skal alle nye og refinansierte shippinglån inkludere en klausul om ansvarlig gjenvinning av skip.

Vi har forpliktet oss til å samarbeide med kunder for å finansiere klima- og miljøløsninger. I tillegg har vi satt oss ambisiøse klimamål for å minimere miljøpåvirkningen av vår egen virksomhet. Vi rapporterer offentlig om utviklingen årlig, via en rekke mål og tiltak, i vår Faktabok bærekraft.

Vi rapporterer om egne klimagassutslipp, som inkluderer Scope 1, Scope 2 og flere kategorier av Scope 3, i vårt årlige klima- og energiregnskap. Vi følger GHG Protocol Corporate Standard og Scope 2 Guidance for måling og rapportering av både markedsbaserte og stedsbaserte klimagassutslipp i Scope 1 og 2.

For den nyeste rapporteringen og mer informasjon om DNBs miljøpåvirkning når det gjelder drift, se vårt årlige klima- og energiregnskap i Bærekraftsbiblioteket og Faktabok bærekraft bakerst i rapporten.

Videre om arbeidet med de strategiske satsingsområdene

De neste sidene inneholder en mer inngående omtale av vårt arbeid med de ulike satsingsområdene, som vi anser som avgjørende for å oppnå målet om å skape de beste kundeopplevelsene.

Innovativ forretningsmodell og produktutvikling

Markedet for finansielle tjenester er i endring. Endrede kundeforventninger, nye regulatoriske krav og nye konkurrenter krever at vi i DNB jobber og prioriterer på nye måter. Standarden for digitale tjenester og kundeopplevelser settes i dag i stor grad av globale aktører fra andre industrier. Kundene våre tar det i økende grad for gitt at kommunikasjonen er relevant, personlig og tilpasset deres faktiske behov.

For å sette kunden først og dekke deres behov, sømløst der de er, må vi ta tak i flere av kundenes problemer og samtidig bringe tjenestene ut til kundene der de trenger dem. Vipps er et godt eksempel. Etter bare fire år i markedet ble Vipps i 2019 kåret til en av Norges mest anbefalte merkevarer i YouGovs BrandIndex, og kom på andreplass i Virke Handelskonferanses kåring av beste kundeopplevelse.

Vår innovasjonskraft ligger både i å finne de smarte løsningene og være gode på gjennomføring. Det krever tydelige prioriteringer og effektiv ressursbruk.

HVA BLE GJORT I 2019?

Innovasjon er krevende i store konsern som DNB, da det er stort behov for både å forbedre det eksisterende og skape det nye. Vi har sett at det kan være vanskelig å prioritere, og at det ressursene må brukes smartere i de ulike innovasjonsfasene. Vi trenger tydelige roller og grensesnitt, systematikk og gode måter å måle innovasjonsarbeidet. Derfor samlet vi i 2019 nøkkelressurser innen design, innovasjon og strategisk partnerskap i en ny enhet. Den har ansvar for å utarbeide en helhetlig konsernstrategi for innovasjon, og for å gjøre organisering, ansvarsdeling og styring tydeligere. Enheten bidrar med designdrevet innovasjon og er en del av forretningsområdet Payments & Innovation, som har som hovedoppgave å skape økt konkurransekraft og langsiktig lønnsom vekst gjennom strategisk forretningsutvikling.

Vipps ble lansert som et DNB-produkt i 2016 og ble senere etablert som et eget selskap.

I dette forretningsområdet finner vi enheten Open Banking, som i 2019 bidro til å åpne DNBs infrastruktur for betalingstjenester i samsvar med betalingsdirektivet PSD2. I DNB handler Open Banking om vår evne til å betjene kundene på tvers av både egne og andres kanaler. Open Banking vil derfor gjøre det mulig å utføre tjenester og tilby produkter utenfor DNBs egne distribusjonskanaler, og sømløst integrere andres tjenester i våre egne. Våre systemer, prosesser, forretningsmodeller og tankesett har tradisjonelt tatt utgangspunkt i at banken selv eier og kontrollerer hele verdikjeden, gjennom en såkalt integrator-modell. Nå skal andre ta en del av den gjennom f.eks. PSD2. Det kan være vanskelig å finne riktig balansegang mellom å bevare og å utfordre det eksisterende. Arbeidet har høy prioritet, og vi har tro på at vi vil lykkes i å utnytte de nye mulighetene når vi bedre forstår våre styrker og svakheter.

Alle finansielle transaksjoner begynner og slutter med betaling, og innen betaling har konkurransen tilspisset seg de siste årene. Store globale teknologiselskaper posisjonerer seg i det internasjonale betalingsmarkedet. Apple har blant annet inngått en avtale med Goldman Sachs, og Google med Citibank. Det er i tillegg gjort flere store oppkjøp på infrastruktursiden.

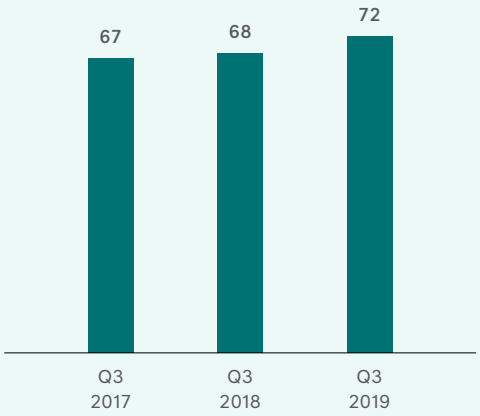
DNB inngikk i 2019 partnerskap med Google Pay, Garmin Pay og Fitbit Pay. Betaling med telefon og digital klokke er fellesnevneren. DNB har også utviklet en betalingsløsning basert på ansiktsgjenkjenning, men det vil kreve ytterligere arbeid før denne kan anvendes i tjenester.

Gjennom året har også bruk av smidige arbeidsformer i IT-utviklingsprosjekter fått mer oppmerksomhet. Det gjør oss bedre i stand å teste nye løsninger og raskt gjøre endringer. Raskere utvikling og mer eksperimentering gir mer innovasjon for pengene, og bedre løsninger for kundene.

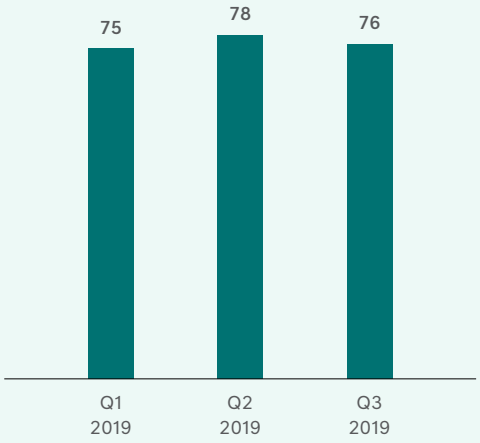
Høy score på innovasjon

Vi er stolte av at omdømmemålinger også i 2019 viste at DNB utvikler seg positivt når det gjelder verdiene *Innovativ* og *Moderne bank*. I august kom vi på 2. plass i Innomags kåring av Norges 25 mest innovative bedrifter. I omdømmeundersøkelsen RepTrak fikk DNB en score på 72 poeng i tredje kvartal 2019, som er godt innenfor kategorien «Godt omdømme». Vi ser med glede at scoren har hatt en positiv utvikling de siste årene, fra 68 poeng

Reptrak omdømmeundersøkelse
Poeng

Reptrak innovasjonsundersøkelse
Poeng

DNB kom på 2. plass i Innomags kåring av Norges 25 mest innovative bedrifter.

i tredje kvartal 2018 og 67 poeng i tilsvarende kvartal 2017. RepTrak undersøker også syv underliggende dimensjoner, deriblant innovasjon. Her får DNB 75, 78 og 76 poeng i de tre første kvartalene i 2019, alle tre svært gode tall.

I tillegg ble DNB i november kåret til beste bank i studien Digitale ledere i Norge 2020. Studien gjennomføres av konsulentselskapet BearingPoint og evaluerer selskaper basert på modenhet innen digital markedsføring, digital kundeopplevelse, netthandel og digital kundeoppfølging. BearingPoint begrunner DNBs rangering med DNBs gode brukeropplevelse på tvers av digitale kanaler, vår søkemotoroptimalisering og vår aktivitet og innovasjon på sosiale medier.

Samarbeid med andre

Å innlede og ivareta gode samarbeid med andre fikk økt oppmerksomhet i DNB gjennom 2019. Ettersom kundenes forventinger øker, blir det viktigere å velge ut hvor vi tror vi kan skape gode resultater alene, og hvor det lønner seg å samarbeide med andre. Et eksempel er StartupLab, Norges største teknologi-inkubator, som DNB har samarbeidet med i flere år. Sammen har vi blant annet arrangert den ledende FinTech-akseleratoren i Norge, DNB NXT Accelerator. Videre har vi inngått nye partnerskapsavtaler med Copenhagen Fintech Lab og TCS Coin. Vi samarbeider med Digital Norway for å dele læring om digitalisering av Norge, og med NTNU om temaer som kunstig intelligens (AI), blant annet i samarbeid med aktører som Telenor, Equinor og SINTEF.

Nye måter å samarbeide på har også ført til venture-investeringer i for eksempel Nordic API Gateway, Funding Partner, Luca Labs og Unite Living. Gjennom samarbeid med 11:FS, et av verdens ledende selskaper innen finansiell teknologi, har vi kombinert investering med partnerskap ved i 2018 å etablere selskapet 11:FS Foundry. Selskapet tilbyr en helt ny tilnærming til digitalisering av banktjenester. Målet er å levere en fleksibel arkitektur for infrastruktur som gjør det mulig for leverandører av finansielle tjenester å forlate gamle systemer og foreldet infrastruktur, og dermed legger til rette for raskere utvikling. 11:FS Foundry skal testes i utvalgte produktområder for å utforske det framtidige potensialet for forenkling av DNBs infrastruktur.

DNB har inntil videre valgt ikke å erstatte dagens kjernesystem, men fokuserer på stegvis å løse opp i avhengigheter og utvikle API-integrasjoner. Dette bidrar til en mer robust arkitektur, noe som samtidig reduserer merarbeid ved at utviklede tjenester kan gjenbrukes på tvers av IT-systemer. En mer API-sentrert tilnærming gjør også samarbeid med selskaper utenfor DNB enklere, billigere og sikrere.

VEIEN VIDERE

De siste årene er det blitt stadig viktigere å samle, analysere, bruke, og ikke minst ivareta data på en trygg måte. Vår evne til å trekke ut innsikt fra data har ikke bare potensial til å skape bedre og mer relevante kundeopplevelser, men vil også kunne danne grunnlaget for nye forretningsmodeller. I 2020 vil DNB ta i bruk løsninger vi har investert i rundt bruk av nye sky- og innsiktsverkstøy, for å utnytte framskritt i maskinlæring og kunstig intelligens.

Digitale kundeflater, som mobilbanken, Spare, dnb.no og Puls for bedrifter, vil utvikle ny funksjonalitet og nye tjenester raskere enn noen gang. Nye konsepter, som Samsolgt for salg av eiendom og regnskapsløsning for bedrifter, vil utfordre etablerte markeder. Automatisering av kreditt vil gi raskere og bedre kundeopplevelser. Flere og bedre chatboter vil svare på kundehenvendelser mer effektivt.

Vi er midt i en endring av måten bankene jobber på. I DNB endrer vi oss til mer designdrevet innovasjon og agil forretningsutvikling. Det handler om å jobbe metodisk, og om å besvare de riktige spørsmålene, til riktig tid, på en effektiv måte. Vi tester responsen fortløpende på kunder, og vi samarbeider med tredjeparter der det skaper de beste løsningene.

Skape de beste kundeopplevelsene

Å skape de beste kundeopplevelsene handler om å begeistre kundene våre med gode produkter og tjenester og suveren service. Det handler om å forstå kundenes behov og tilby relevante og brukervennlige produkter og tjenester av god kvalitet og til konkurransedyktige priser. Sist, men ikke minst, handler det om å være transparent og åpen om prising og vilkår. Gjennom å levere gode kundeopplevelser skal vi gjøre oss fortjent til kundenes tillit og kunderelasjonen. Dette er spesielt viktig i en tid der vi møtes av nye og ukjente konkurrenter og i et marked i rask endring.

Våre styringsprinsipper for samfunnsansvar er retningsgivende for all produktutvikling. Kundenes behov skal alltid være utgangspunktet for de produkter og tjenester vi leverer, og kundene skal ha tillit til at vi vil dem vel. Styringsprinsippene for etikk, Code of Conduct, beskriver våre etiske prinsipper og hva som kreves av oss i både profesjonell og privat sammenheng for å opprettholde denne standarden. Det innebærer å ivareta kundens interesser i forbindelse med salg og rådgivning, gjennom åpen, tydelig og sannferdig kommunikasjon, og det innebærer å ivareta kundenes informasjon på en god og trygg måte.

HVA BLE GJORT I 2019?

Kundetilfredshet

Kundetilfredsheten i personmarkedet i Norge var svært stabil også i 2019, og det var få tegn til endringer i det generelle konkurransebildet. Antall bankforbindelser per person var uendret, og de fleste kundene hadde kun én foretrukket bank. Kundetilfredsheten endte på 72,0 poeng i fjerde kvartal 2019 – på nivå med tredje kvartal – og vi holdt oss dermed over den «magiske» 70-poengsgrensen. 60 prosent av kundene var godt fornøyd. 15 prosent var mindre fornøyd og ga oss en lav poengsum. 70 prosent av kundene uttalte at det ikke var noen endring i deres tilfredshet med DNB. Nettbanken, som brukes av flest, fungerte godt og fikk høyest poengsum av bankens kanaler. Også kundeservice på telefon og i mobilbanken hadde god kundetilfredshet.

I bedriftsmarkedet måler vi kundetilfredshet hos de små, mellomstore og store bedriftskundene. Hos de små og mellomstore bedriftene har utviklingen siden 2017 vært veldig positiv. For de små bedriftene har utviklingen vært fra 60 poeng i 2017 til 67,4 poeng i fjerde kvartal 2019. For de mellomstore har kundetilfredsheten gått fra 65 poeng i

Kundetilfredsheten i personmarkedet i Norge var på 72,8 poeng for året 2019.

Mobilbanken er en av de viktigste møteplassene mellom oss og kundene, og vi jobber hele tiden med å utvikle nye tjenester og funksjoner.

2017 til 67,9 poeng i fjerde kvartal 2019. Utviklingen følges kvartalsvis, og bedriftskundene som er minst fornøyde, følges nøye opp for å avdekke årsaken. Hos de minste kundene er den viktigste årsaken til misnøye søknadsprosessen for kreditt, og da spesielt hvis de har opplevd avslag på søknaden. Blant de mellomstore bedriftene er det et bredere spekter av årsaker til at de er misfornøyde, men søknadsprosessen, mangelfull oppfølging fra banken og avslag på søknad om kreditt er framtredende årsaker. Vi jobber kontinuerlig med å forbedre de områdene hvor kundene gir tilbakemelding om at vi burde bli bedre. I tillegg har vi satt i system at alle rådgivere som har ideer til forbedringer, enkelt kan melde disse inn. Basert på disse tilbakemeldingene lanserte vi over 80 forbedringer i nettbanken i løpet av 2019, og kundens stemme skal alltid være representert når vi jobber med utvikling av nye tjenester.

Hos de største bedriftskundene har kundetilfredsheten ligget på et høyt nivå over flere år, og har holdt seg stabilt høyt også i 2019 på 81 poeng. Høy kompetanse og høyt servicenivå på teamene som følger opp de største kundene, kombinert med at DNB tilbyr hele spekteret av bank- og finanstjenester, er årsaken til de gode tilbakemeldingene fra kundene. Selv om vi er glade for de gode tilbakemeldingene vi får fra kundene, jobber vi hele tiden for å bli enda bedre. Vi har høyt fokus på å videreutvikle vår kompetanse innenfor de ulike bransjene kundene våre opererer i, og jakter stadig på nye og bedre løsninger som løser behovene til kundene våre.

Produktsjekken

For å sikre god kvalitet på vår produktportefølje har vi i DNB en standard for godkjenning av produkter og tjenester, kalt «produktsjekken». Produktsjekken er et viktig verktøy for å sikre at vi tilbyr produkter og tjenester som er bra for kunden, bra for samfunnet og bra for DNB. Systematisk gjennomgang av våre produkter og tjenester gjennom denne produktsjekken bidrar til økt konkurransekraft og kundetilfredshet, styrket omdømme og ivaretakelse av konsernets samfunnsansvar. Konsernstandarden og rutiner for etterlevelse skal understøtte effektiv produktutvikling og -godkjenning og bidra til innovasjons- og endringskraft.

I 2018 ble alle produkter og tjenester i DNBs sortiment gjennomgått og vurdert i henhold til konsernstandarden, og produkter som ikke var i tråd med den oppdaterte standarden, ble sanert. I 2019 brukte vi en risikobasert tilnærming for å gå gjennom alle produkter som var nye eller hadde et høyere risikobilde enn øvrige produkter i porteføljen, og oppdaterte og godkjente disse. Dette har bidratt til å forsterke den gode kvaliteten i produktporteføljen.

I tillegg lanserte vi i løpet av 2019 en rekke nye innovative produkter og tjenester – eksempelvis:

Ny mobilbank

I januar 2019 lanserte vi vår nye mobilbank. Etter bare fire måneder brukte over 800 000 kunder aktivt mobilen til å styre privatøkonomien sin. Mobilbanken er en av de viktigste møteplassene mellom oss og kundene, og vi jobber hele tiden med å utvikle nye tjenester og funksjoner. I løpet av høsten ble blant annet fakturaskanning, integrering av tredjepartskonti og «smart saldo» lansert i mobilbanken. Framover skal vi gjøre det enda enklere for nordmenn å få oversikt over egen økonomi og samle alt på ett sted. Hver måned oppdaterer vi appen med nye innovative løsninger for å forenkle og forbedre bankhverdagen til alle bankkunder i Norge. Vi gjennomfører blant annet månedlige brukertester for å sikre at nye tjenester og funksjoner i mobilbanken har god kvalitet og gir verdi til kunden.

DNB Finsight

DNB Finsight ble lansert høsten 2019 på Eurofinance i København. Dette er et nytt digitalt verktøy for likviditetsstyring som samler inn og sammenstiller bedrifters finansielle data automatisk. Med DNB Finsight får bedrifter en komplett oversikt over sin nåværende og framtidige likviditetsposisjon, på tvers av landegrenser, selskapsstrukturer og banker. Flere tidkrevende oppgaver kan automatiseres i DNB Finsight og dermed frigi tid til strategisk beslutningstaking på vegne av bedriften.

Digital bankintegrasjon

Bankintegrasjon betyr litt forenklet at kundens regnskapsprogram og nettbanken snakker sammen. Vi har digitalisert denne prosessen mot de fleste ERP-systemer, og ved utgangen av 2019 hadde 40 prosent av nye bankintegrasjonskunder benyttet denne digitale løsningen. Kundene våre forventer enkle, selvbetjente løsninger, og at vi hjelper til å digitalisere deres egne prosesser, noe digital bankintegrasjon leverer på.

Garantert Solgt

Våren 2019 lanserte vi tjenesten «Garantert Solgt». Dette er en salgsgaranti for kunder som inngår avtale om salg av bolig med DNB Eiendom. Ved inngåelse av avtale garanterer vi at dersom eiendommen ikke blir solgt til akseptert kommunisert prisantydning innen seks måneder, dekker vi alle kostnader knyttet til oppdraget. Tjenesten skal bidra til at kunden får trygghet og relevant rådgivning gjennom hele salgsprosessen og oppnår best mulig pris for eiendommen.

Samsolgt

Sommeren 2019 lanserte vi eiendomsmeglertjenesten «Samsolgt». Dette er en digital meglertjeneste hvor boligselger og megler samarbeider om boligsalget. Tjenesten har en fast, lav pris på 45 000 kroner og det oppstår dermed ingen skjulte eller uventede kostnader. Kunden sparer tid og penger ved å gjøre litt av jobben selv, men med en eiendomsmegler på laget er kvaliteten og tryggheten den samme. Så langt har vi lyktes med å skape mange gode kundeopplevelser for fornøyde kunder, og vi skal fortsette med dette i årene som kommer.

Digitale kort

I 2019 tok vi vårt arbeid med digitale kort (tokens) et skritt videre. Digitale kort er en digital forlengelse av kundens fysiske betalingskort og en forutsetning for at kundene kan ta i bruk nye og innovative mobile betalingsløsninger. I 2018 lanserte vi digitale Visa-kort for bruk i Fitbit Pay og Garmin Pay, og i mai 2019 for Google Pay. Mot slutten av året åpnet vi i tillegg opp for digitale Mastercard. Samtlige av disse initiativene støtter opp under vår strategi om å være «top of wallet» hvor våre betalingskilder benyttes i tredjeparters betalingsløsninger.

ÅPENHET OM PRISING

I 2019 tok DNB som første bank et tydelig grep for å redusere prisene innen fondsforvaltning. Prisene for en rekke fond ble redusert til et nivå hvor langt mer av avkastningen i de underliggende aksjene kommer kunden til gode. Dette ble applaudert av omverdenen og er fulgt opp av andre banker. I tillegg jobbet DNB systematisk med å forenkle produktutvalget innenfor forbruksfinansiering. Neste steg for DNB er å øke aktivitetsnivået i dette markedet, innenfor ansvarlige rammer. Vi skal ikke

skape behov, men dekke behov som allerede er der. Vi mener at forbrukslån tjener en nødvendig funksjon i markedet, og at vi ikke kan påvirke markedet i riktig retning med mindre vi deltar.

FORBRUKSFINANSIERING

I 2019 har vi også videreført arbeidet med å gjennomføre strategien for usikret kreditt hvor vi skal tilby forbrukerfinansiering på en ansvarlig måte. Innføring av gjeldsinformasjonsregistre i sommer har vært et viktig premiss for dette. Vi har fortsatt arbeidet med å redusere antall kredittkort i produktutvalget vårt fordi vi tror at kundene verken vil eller kan ha like mange kredittkort i lommeboka som før. Vi har i hovedsak fokusert markedsinnsatsen mot egne kunder som blant annet har behov for å rydde opp i sine kreditter. Vi har god etterlevelse av vår kredittstrategi og har fortsatt en stabil og sunn utvikling i misligholdsraten.

SAKER BEHANDLET I FINANSKLAGENEMDA

Finansklagenemnda Bank behandler tvister som gjelder privatpersoners kontraktsforhold med banker, finansieringsselskaper, kredittforetak eller fondsforvaltningsselskaper. Antall saker i Finansklagenemnda er en indikator på om DNB klarer å levere produkter og tjenester i tråd med kundenes forventninger og behov.

Sekretariatet for Finansklagenemnda registrerte totalt i overkant av 5 000 nye saker i 2019 tilknyttet bank og forsikring, og 183 av disse gjaldt DNB. Av våre 183 saker, var kun 18 saker gjenstand for nemndsbehandling, hvorav 10 av disse gikk i vår favør og 8 i kundens favør. Sett i lys av det store antallet personkunder DNB har, antall saker i Finansklagenemnda tidligere år og antall saker hos andre finanskonsern, er antallet saker i Finansklagenemnda i 2019 som forventet. Også resultatet i sakene var som forventet – med få saker i bankens disfavør. Dette bekrefter at vi leverer produkter og tjenester av god kvalitet og i tråd med kundens forventninger.

ETTERLEVELSE INNEN MARKEDSFØRING OG KOMMUNIKASJON

Det gjennomføres årlig en sjekk av alle aktivitetene innenfor markedsføring og digitalt salg, hvor formålet er å kartlegge eventuell risiko for markedsaktiviteter knyttet til produkter og tjenester. Interessekonflikter eller risiko som bør håndteres, eller der større interessentgrupper med en viss offentlig betydning kan reagere negativt, vurderes også. I tillegg er juridiske avklaringer en del av markedsføringsprosessen. Vi fikk ingen reaksjoner fra myndighetene i 2019.

VEIEN VIDERE

Framover vil vi fortsette å skape gode kundeopplevelser gjennom de beste produktene og tjenestene og suveren service. Vi må hele tiden levere på kundenes behov og forventninger til oss, og vi skal derfor tilby stadig mer innovative og unike løsninger. Mobilbanken er en av de viktigste kanalene mellom kunden og DNB, og vi vil jobbe med å kontinuerlig lansere nye tjenester og funksjoner i applikasjonen. Vi lykkes med dette ved å tenke nytt og jobbe på nye måter.

Vi vil også ha fokus på å sikre kvalitet i den eksisterende kundeporteføljen, slik at både vi og kunden skal være trygge på at de produkter og tjenester vi leverer, er bra for kunden, for DNB og for samfunnet. Produktsjekken er et viktig verktøy for å sikre dette, og vi vil derfor ha fokus på å kontinuerlig oppdatere og kvalitetssikre våre produkter og tjenester i henhold til konsernstandarden. Vi skal kommunisere åpent, tydelig og ærlig i rådgivning og salg, og fortsette å være transparent på priser og betingelser. For slik kan kundene være trygg på at DNB er en bank som vil dem vel.

Omstilling og kompetanse

Verden beveger seg raskere enn noen gang. Vi må tilpasse oss endringer i omgivelsene, som drives av teknologi, reguleringer og kundeatferd. Det betyr at vi trenger en annen kompetanse-sammensetning enn før, og DNB ser stor verdi i å utvikle egne ansatte til å møte morgendagens muligheter og behov.

Som vår viktigste ressurs er det avgjørende at alle medarbeidere har et kontinuerlig ønske om å tilegne seg ny kunnskap for å holde seg relevante i et arbeidsliv i endring. DNB mener alle trenger kompetanseløft, og investerer derfor mye i læring og utvikling for våre medarbeidere.

Blant annet jobber vi systematisk med de miljøene hvor vi ser at det etter hvert blir behov for færre ansatte, og legger til rette for og motiverer de ansatte til å bygge kompetanse for å bli relevante for andre oppgaver i framtiden.

HVA BLE GJORT I 2019?

Vi videreførte vår satsing på egenutviklede utdanningsløp innen blant annet anti-hvitvasking (AML) og teknologi, samt innenfor menneskelige egenskaper som ikke egner seg for automatisering, og som vil være viktig framover, som kreativitet, kommunikasjon, relasjonsbygging og kompleks problemløsning.

Vi vant HR Norges Kompetansepris for 2019, som anerkjenner vårt systematiske arbeid med kompetanseutvikling. En av begrunnelsene for at nettopp vi vant kompetanseprisen, er at vi gjennom ulike læringsmuligheter, læringsarenaer og navigasjonsverktøy legger godt til rette for kunnskapsdeling og læring som en naturlig del av hverdagen til hver enkelt medarbeider. Det skal vi fortsette med og forsterke – og fokus er både på digital og fysisk læring. Samtidig som organisasjonen legger til rette for kompetanseløft, er det opp til den enkelte å gripe mulighetene og ta ansvar for egen læring.

I løpet av året fikk vi på plass vår nye mål- og utviklingsprosess med økt fokus på dynamisk prioritering, læring og utvikling – både av team og individer – der temaene evalueres, læring integreres og mål avtales for neste periode. Samtidig gir jevnlige oppfølgingsmøter (check-ins) økt gjennomføringskraft ved tett og løpende oppfølging.

Vi vant HR Norges Komptetansepris for 2019, som anerkjenner vårt systematiske arbeid med kompetanse-utvikling.

Attraktiv arbeidsgiver blant studenter:

Nr. 1 blant økonomistudentene

Nr. 3 blant IT-studentene

Nr. 10 blant jussstudentene

Attraktiv arbeidsgiver blant yrkesaktive:

Nr. 3 innen økonomi

Nr. 5 innen IT

Nr. 4 blant jurister

Over 90 prosent av ansatte i konsernet er aktive brukere av vår digitale læringsplattform Motimate, som inneholder mer enn 600 egenproduserte kurs. I 2019 fikk også våre innleide konsulenter med langtidsoppdrag tilgang til Motimate. Ansatte har også tilgang til over 6 000 kurs og læringsløp på LinkedIn Learning, og bruken økte med om lag 30 prosent fra 2018.

Vi har mål om økt mobilitet i konsernet, og vi legger til rette for at de ansatte får hjelp og støtte til å utvikle sin videre karriere i DNB. Den enkelte blir bevisst sine muligheter og settes i stand til å søke på aktuelle stillinger internt eller eksternt. Medarbeiderne får tilbud om veiledning og coaching i forbindelse med de valgene de står overfor, og det tilrettelegges for interne og eksterne hospiteringsoppdrag for å tilegne seg ny kompetanse. I tillegg tilrettelegger vårt interne kompetansesenter kompetanseløft for alle, nye karriereveier og mulighet for å jobbe i en fleksibel innsatsstyrke.

Våre ledere er avgjørende for at DNB skal nå sine mål, og vi gjennomfører kontinuerlig trening for alle nye ledere, erfarne ledere og ledergrupper. Lederatferd som forløser potensialet i organisasjonen og trygger de ansatte til å ta initiativ og ansvar, er vesentlig. Det stimuleres til samhandling og læring på tvers av områder, blant annet ved å fremme økt intern mobilitet. Vårt mål er å utvikle ledere som bygger høyt presterende team og sørger for læring og utvikling hos den enkelte. Vi fortsetter arbeidet med å styrke den psykologiske tryggheten i grupper og team, slik at gode ideer ikke stoppes av frykten for å feile. Filosofien «Growth Mindset»[1] legges til grunn for videreutvikling av ønsket læringskultur.

DNB er en attraktiv arbeidsgiver. I en undersøkelse gjort av Universum blant studenter i 2019 ble vi rangert som nummer 1 av økonomistudentene, nummer 3 av IT-studentene og nummer 10 av jusstudentene. I tilsvarende undersøkelse blant yrkesaktive fikk vi også flere gode plasseringer, med en 3. plass innen økonomi, 5. plass innen IT og 4. plass blant jurister. Det er viktig for oss at vi er en attraktiv arbeidsplass innen både IT og økonomi, og vi fortsetter arbeidet med å forbli akkurat det og synliggjøre dette eksternt for å tiltrekke oss den kompetansen vi trenger.

Høsten 2019 gjennomførte DNB en stor konsernstrukturendring, hvor mange hundre medarbeidere var i omstilling til nye jobber og roller, og mange har fortsatt behov for å endre eller styrke sin kompetanse i tiden framover. Ved omstilling i DNB samarbeider ledelsen tett med fagforeningene. Fagforeningene i DNB har vært viktige bidragsytere i konsernets arbeid med å gjennomføre endringer for å imøtekomme nye kompetansebehov.

VEIEN VIDERE

I 2020 videreføres arbeidet med kompetanse, kultur og ledelse, som forankret i strategien. Endringene i behovet for kompetansesammensetning er av et slikt omfang at det verken er mulig eller ønskelig å dekke behovet kun gjennom rekruttering. Derfor vil vi også framover satse på systematisk kompetanseheving av våre medarbeidere og tilrettelegge for økt mobilitet mellom avdelinger og forretningsområder.

Vi vil fortsette arbeidet med å utvikle kompetanse innen kritiske områder som dataanalyse, IT-prosjektledelse og sikkerhet. Vi vil gjøre det enda enklere for de ansatte å holde seg oppdatert gjennom utvikling av våre læringsplattformer og vårt totale læringstilbud. Vi skal jobbe for at kompetansehevingen innenfor våre programmer får effekt og blir til organisasjonslæring.

Gjennom Motimate har vi mulighet til å kontinuerlig evaluere de ulike kursene, og vi kan følge opp at de ansatte gjennomfører obligatoriske og valgfrie kurs. Kursene i Motimate er i stor grad knyttet til DNBs strategi. Dette gir oss god oversikt over hvor godt den er integrert i de ansattes kompetanseheving, og gjør at vi er tilfreds med måten vi nå kan følge opp de målene vi har satt oss. Målet er å utvikle en sterk læringskultur i organisasjonen, sette kundens behov i sentrum og mobilisere alle ansatte til å være nysgjerrige, modige og ansvarlige.

Over 90 prosent av ansatte i konsernet er aktive brukere av vår digitale læringsplattform Motimate

1) Å ha et Growth Mindset er at du tror på evnen til å utvikle deg, og at du møter komplekse problemstillinger med engasjement framfor å «koble ut» når det blir vanskelig. Growth Mindset innebærer å se muligheter for vekst i det du foretar deg.

Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar

Vårt arbeid med FNs bærekraftsmål

FNs bærekraftsmål ble vedtatt i 2015 og er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og begrense klimaendringer innen 2030. Planen består av 17 mål, som igjen er inndelt i flere delmål som adresserer de viktigste områdene som må håndteres på en god måte for å oppnå de overordnede målene. For DNB har bærekraftsmålene vært en inspirasjonskilde for vårt eget arbeid med bærekraft, samt et godt rammeverk å ha med seg i dialog med våre bedriftskunder om hvordan de velger å integrere bærekraft i sin strategi.

DNB støtter alle 17 av FNs bærekraftsmål, samtidig som vi har identifisert spesifikke mål som er spesielt relevante for vår virksomhet. Våre to hovedmål, som vi mener at vi virkelig kan bidra positivt til, er:

Mål 5:
Oppnå likestilling mellom kjønnene og styrke jenters og kvinners stilling.

Mål 8:
Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle.

Ytterligere mål vi har fokus på, er mål 7, 9, 10, 12, 13, 14 og 16. Vi arbeider med å bidra positivt til og redusere negativ innvirkning på disse målene gjennom vår rolle som arbeidsgiver, investor, långiver, tilrettelegger og leverandør av finansiell infrastruktur.

I vår faktabok om bærekraft og på nettsiden vår kan du lese mer om hvordan vi jobber med bærekraftsmålene.

FNs bærekraftsmål

Interessentdialog og vesentlighetsanalyse

Bærekraft og samfunnsansvar er fremdeles begreper som kan oppleves som uklare og lite konkrete, spesielt i mangel av felles definisjoner. Det er også krevende å sammenligne selskapers faktiske resultater, og hvorvidt et selskap gjør det godt innenfor bærekraft og samfunnsansvar. For å være mest mulig konkrete om hva DNB legger i samfunnsansvar og bærekraft har vi lagt til grunn metodikk fra rapporteringsstandardene IIRC (International Integrated Reporting Council), GRI (Global Reporting Initiative) og SASB (Sustainability Accounting Standards Board) når vi skal definere og avgrense vårt arbeid. Alle tre rammeverk har som utgangspunkt at et selskap gjennomfører en vesentlighetsanalyse. Målet med analysen er å identifisere de bærekraftstemaene som er viktige for bedriftens evne til langsiktig verdiskaping og de temaene som virksomhetens interessenter er opptatt av. Temaene som er inkludert i analysen kan klassifiseres innenfor miljø, sosiale aspekter og virksomhetsstyring (også kjent som ESG-faktorer).

Bankens ambisjoner for samfunnsansvar og integreringen av FNs bærekraftsmål har begge sitt utspring i bankens vesentlighetsanalyse. Den ble sist oppdatert i 2018, og det er planlagt en mindre revidering i løpet av 2020.

Både i utarbeidelsen av vesentlighetsanalysen og i arbeidet med å integrere innspill fra interessenter i beslutningsprosesser, er løpende interessentdialog viktig. I løpet av 2019 hadde vi derfor regelmessig dialog med kunder, medarbeidere, aksjonærer, myndigheter og andre relevante interessenter i samfunnet. Gjennom ulike møteplasser fikk vi mange gode innspill og en økt forståelse av hva våre interessenter forventer av oss og hvilke områder det er særlig viktig at vi leverer på.

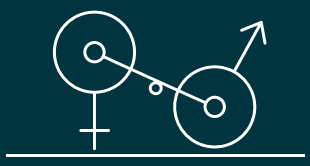
Listen gir en oversikt over de mest vesentlige bærekraftstemaene for DNB, og hvor de er beskrevet i årsrapporten. Faktabok bærekraft inneholder en kortfattet beskrivelse av alle temaene, der dataene er verifisert av ekstern revisor (se bakerst i rapporten).

I løpet av 2019 besluttet styret fire konkrete, overordnede temaer med tilhørende konsernambisjoner for DNBs satsing innenfor samfunnsansvar og bærekraft. Disse er beskrevet på de påfølgende sidene.

De mest vesentlige bærekraftstemaene for DNB

- Se risiko og muligheter i et langsiktig perspektiv 28
- Innovativ forretningsmodell og produktutvikling 32
- Brukervennlige produkter og tjenester
- Åpenhet om prising av produkter og tjenester

  → Skape de beste kunde-opplevelsene 35
- Omstilling og kompetanse 39
- Likestilling og mangfold 45
- Ansvarlige utlån og investeringer 51
  - → Utlån til bedriftskunder
  - → Investeringer
  - → Bærekraftige obligasjoner
- Hjelpe oppstartsbedrifter med å lykkes 59
- Forebygge økonomisk kriminalitet og korrupsjon 63
- Informasjonssikkerhet og stabile IT-systemer 65
- Personvern 66
- Økonomisk kompetanse 69
- Åpen og etisk forretningsførsel 90
- Ansvarlige innkjøp 102
- Arbeidsforhold 103

Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar

DNB er en pådriver for likestilling og mangfold

Ulikhet i kjønn, alder, kompetanse, kulturell bakgrunn, erfaring, funksjonsevne, seksuell orientering, etnisitet og livssyn gir oss flere perspektiver og gjør oss sterkere rustet til å løse utfordringer, øke innovasjonskraften og skape de beste kundeopplevelsene. Likestilling og mangfold lønner seg og er i tråd med vårt etiske fundament. Det at de ansatte i DNB er forskjellige gjør DNB til en bedre bank.

- Kjønnsbalanse (40/60) i lederstillinger på alle nivå (uavhengig av kjønn).
- Alle team skal være mangfoldige og inkluderende innen 2022.
- DNB skal gjennom produkter, tjenester og dialog bidra til å fremme likestilling blant våre kunder.
- DNBs største leverandører innen IT-tjenester, konsulentvirksomhet og juridiske tjenester skal arbeide systematisk med likestilling og mangfold i egen organisasjon.

Likestilling og mangfold

Vi må speile samfunnet vi er en del av dersom vi skal nå våre mål om langsiktig verdiskaping, fornøyde kunder og å være en attraktiv arbeidsplass. For oss i DNB går mangfolds- og likestillingsarbeidet lenger enn til egne ansatte og handler også om å bidra til økt likestilling blant våre kunder gjennom våre produkter og tjenester, og hos våre leverandører ved at vi bruker vår påvirkningskraft til å fremme likestilling hos selskaper vi handler fra.

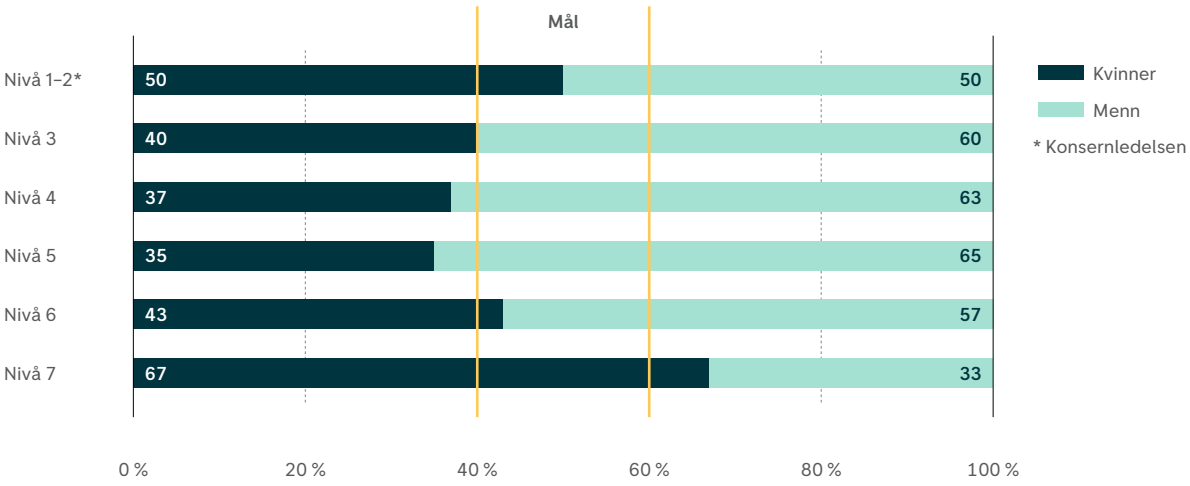
For oss betyr likestilling og mangfold like rettigheter og muligheter til å bidra i organisasjonen. Det innebærer at vi skaper et trygt og inkluderende arbeidsmiljø der alle verdsettes for sine ulike egenskaper og blir anerkjent for sitt talent, og der alle kan være seg selv. Likestilling og mangfold følges opp i alle deler av virksomheten og diskriminering aksepteres ikke.

HVA BLE GJORT I 2019?

Likestilling og mangfold ble i januar 2019 vedtatt av konsernledelsen som ett av fire prioriterte områder innenfor vår strategi for samfunnsansvar. Den overordnede ambisjonen er at DNB skal være en pådriver for likestilling og mangfold. Dette gjelder både internt og eksternt i møte med kunder og leverandører.

Konsernledelsen vedtok våren 2019 et internt mål om kjønnsbalanse (40/60) i lederstillinger på alle nivå uavhengig av kjønn. Dette er en justering av målet om 40 prosent kvinner i ledelsen på nivå 1–4 og tydeliggjør at målet om kjønnsbalanse går begge veier. På de tre øverste nivåene hadde vi ved utgangen av 2019 en balanse i tråd med målet. På lavere ledernivåer er vi derimot ikke helt i mål (se graf). Videre ser vi at det er variasjon mellom

Kjønnsbalanse på ledernivåene

forretningsområdene. I noen av områdene må det jobbes med å øke andelen kvinnelige ledere, mens i andre områder er utfordringen motsatt. Dette vil vi jobbe målrettet med framover.

Videre ble det etablert en ambisjon om at alle team skal være mangfoldige og inkluderende.

For å nå vedtatte mål og ambisjoner jobber vi langs tre akser:

- Sikre at mål, regelverk og policyer ivaretar like rettigheter og muligheter
- Sørge for at vi har og bruker verktøy og prosesser for å rekruttere, utvikle og beholde mangfold
- Videreutvikle kultur og ledelse for mangfold i konsernet

I DNB har vi flere mål for å sikre likestilt deltakelse og tilstrekkelig tilgang på kvinnelige ledertalenter, som minimum 50 prosent kvinneandel på interne lederutviklings- og talentprogrammer og minimum 40 prosent kvinnelige kandidater på lister for etterfølgerplanlegging. Vi har også etablert interne mentor- og nettverksordninger for ledertalenter av begge kjønn. I rekrutteringsprosesser til lederstillinger skal best kvalifiserte kvinne og mann identifiseres før endelig valg av kandidat tas. Balansert kjønnsfordeling skal være et av innplasseringskriteriene i omstillingsprosesser. Ved endringer i sammensetning av ledergrupper skal det legges særskilt vekt på å oppnå en forbedring av kjønnsbalansen.

Det er stor grad av mangfold i den internasjonale delen av virksomheten vår, og det er iverksatt konkrete tiltak for å øke mangfoldet i den norske delen av konsernet. Flere stillingsannonser utlyses på engelsk for å treffe en bredere målgruppe, og alle annonser inkluderer et ønske om mangfold. Vi jobber også aktivt med å tiltrekke oss medarbeidere fra et bredt utvalg utdannelsesinstitusjoner og fagområder. Som del av vår kvartalsvise medarbeiderundersøkelse fikk vi i 2019 en egen inkluderingsindeks som er en god indikator på og verktøy for inkludering i organisasjonen. Inkluderingsindeksen for 2019 fikk et godt resultat og viser at de aller fleste opplever arbeidsmiljøet som inkluderende.

Høsten 2018 introduserte vi kjønnsnøytral foreldrepermisjon for våre ansatte, uansett hvor de jobber i verden, med minimum 20 uker betalt foreldrepermisjon. Ordningen ble iverksatt 1. januar 2019. Målet med ordningen er blant annet å bidra til likestilling mellom kjønnene ved å gi fedre og mødre lik mulighet til betalt permisjon. I 2019 tok totalt 528 av våre ansatte foreldrepermisjon og av disse var 47 prosent menn.

Diskriminering på grunn av for eksempel kjønn, etnisitet, seksuell orientering, kjønnsidentitet, religion eller funksjonsnedsettelse aksepteres ikke i noen del av virksomheten, og DNB skal sikre gode arbeidsvilkår i alle land der konsernet har virksomhet.

Som ledd i å utvide arbeidet med mangfold, satte vi i 2019 fokus på temaer som mental helse, seksuell orientering og kjønnsidentitet. Målet er å bygge kompetanse og skape en mer inkluderende kultur der man kan være åpen om hvem man er. Vi har hatt flere kurs og arrangementer om temaene internt og deltok i juni for første gang i Oslo Pride Parade.

Behovet for medarbeidere med teknologibakgrunn er økende. Her er det en utfordring å få til en god kjønnsbalanse. Kvinner er underrepresentert blant dem vi rekrutterer med teknologibakgrunn. Vi har derfor jobbet med å synliggjøre gode kvinnelige rollemodeller og sette ulike teknologitemaer på agendaen på både interne og eksterne arenaer hvor kvinner er i målgruppen. I 2019 mottok DNB prisen ODA Award Organization for vårt strategiske arbeid med mangfold og likestilling.

DNB ble i 2019 rangert som det 8. beste selskapet i verden når det gjelder likestilling i den globale undersøkelsen Equileap, som omfatter mer enn 3 500 selskaper. DNB kom også på andreplass i SHE Index, en indeks som måler hvor godt de største norske selskapene jobber med kjønnsbalanse. Slike anerkjennelser gir en ekstra motivasjon til å jobbe videre med mangfold og likestilling.

Som stor samfunnsaktør har vi også mulighet til å påvirke mangfold og likestilling hos leverandører. Ved å stille spørsmål til og utfordre våre leveran-

Vi har introdusert kjønnsnøytral foreldrepermisjon for våre ansatte, uansett hvor de jobber i verden, med minimum 20 uker betalt foreldrepermisjon.

dører på kvinneandel i ledelse og deres generelle arbeid på området bidrar vi til økt bevisstgjøring og skaper positive ringvirkninger i samfunnet rundt oss. Les mer om dette i avsnittet Ansvarlige innkjøp side 102.

I 2019 økte vi vår satsing på økonomisk likestilling med et stort fokus på sparing og økt kompetanse om sparing og privatøkonomi gjennom kampanjen #huninvesterer. Les mer om kampanjen på neste side. Mot slutten av året ble det også vedtatt en fempunktsliste, en likestillingsplakat, for hvordan DNB skal bidra til økonomisk likestilling og mangfold gjennom våre produkter og tjenester, og i dialog med kunden.

Innen investeringsvirksomheten utarbeidet og publiserte vi, som en del av vårt arbeid med å sette standarder, blant annet forventningsdokumenter og krav innen likestilling og mangfold. Disse brukes til å stille krav til selskaper og som et utgangspunkt for dialoger.

VEIEN VIDERE

Strategisk og målrettet arbeid med likestilling og mangfold internt de siste årene har gitt resultater, men det er fortsatt forskjeller mellom ulike områder i konsernet. I 2020 vil vi fortsette arbeidet langs de linjene vi har jobbet etter i 2019. I DNB har vi som mål å betale lik lønn for likt arbeid og lik prestasjon uavhengig av kjønn. Konsernet skal fortsatt ha lønnsdifferensiering basert på prestasjoner, men jobber kontinuerlig for å identifisere og lukke lønnsgap som kan skyldes kjønn eller andre mangfoldsdimensjoner.

I den norske delen av virksomheten har vi over flere år satt av en likelønnspott for å utjevne lønnsforskjeller som ikke kan forklares med annet enn kjønn. Dette ble opprettholdt i 2019 hvor potten skal fordeles våren 2020. I samarbeid med fagforeningene er det besluttet at alle som kommer tilbake fra minst fem måneders foreldrepermisjon skal få et automatisk lønnsopprykk.

DNB har gjort mye innenfor økonomisk likestilling rettet mot våre kunder og samfunnet for øvrig, men er på ingen måte i mål. Framover vil vi derfor ha et sterkt fokus på å fortsette å bidra til økt likestilling gjennom våre produkter og tjenester og i dialog med kunder og leverandører.

#huninvesterer

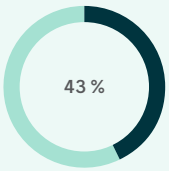
Til tross for økt likestilling på mange områder, er ikke kvinner og menn økonomisk likestilt. Heller ikke i Norge. Våre tall viser en gjennomgående økonomisk skjevhet: **Kvinner eier konsekvent mindre enn menn.**

Noen ganger er forskjellen liten, andre ganger enorm, men den går aldri motsatt vei. Vi har valgt å kalle det «kapitalgapet». I september 2019 lanserte vi derfor #huninvesterer for å sette søkelys på problemet og skape interesse for å løse det.

Tradisjonelt har finansbransjen primært snakket til kvinner som forbrukere, ikke potensielle investorer. Vi stilte derfor spørsmålet: «Kan du styre verden uten å eie den?» for å bevisstgjøre hvordan kapitalgapet kan redusere kvinners innflytelse i samfunnet. Våre undersøkelser viste også at det generelt var lav kompetanse om temaet i befolkningen, noe som øker terskelen betydelig for sparing i spesielt fond og aksjer. For å dekke dette kompetansebehovet har vi blant annet bygget nettstedet huninvesterer.no, med lett tilgjengelig kunnskap og digitale verktøy om sparing. I tillegg har vi supplert med spareseminarer, både digitalt og i form av eventer. Vi har også delt kunnskap gjennom ulike mediekanaler, våre egne digitale kanaler og våre rådgivere.

I tillegg til privatøkonomi har kampanjen satt søkelys på kjønnsforskjeller i næringslivet. Kvinner er underrepresentert i toppledelser og styrerom. Kvinnelige gründere er også i klart mindretall, og tiltrekker seg mindre investorkapital. Gjennom Oppstartslosen tilbyr vi rådgivning og hjelp til potensielle gründere, både kvinner og menn, for å senke terskelen for å realisere drømmen om å starte egen bedrift. Gjennom kampanjen har andelen kvinner som tar kontakt med Oppstartslosen, økt betydelig. Dersom denne trenden vedvarer, vil det over tid bidra til å skape mange nye kvinnelige gründere, noe som igjen øker potensialet for innovasjon i det norske samfunnet.

Ifølge våre egne undersøkelser kjente 43 prosent av befolkningen til #huninvesterer i desember, og dette er bare begynnelsen. Det vil derfor være viktig for oss å opprettholde fokuset på økonomisk likestilling og sørge for at dette fortsatt diskuteres. Vi har vært i dialog med mange viktige interessenter og fått gode innspill til det videre arbeidet. #huninvesterer har inspirert både finansbransjen og andre aktører til sammen å se på muligheter for å styrke økonomisk likestilling, og det vil være avgjørende å fortsette dette samarbeidet.

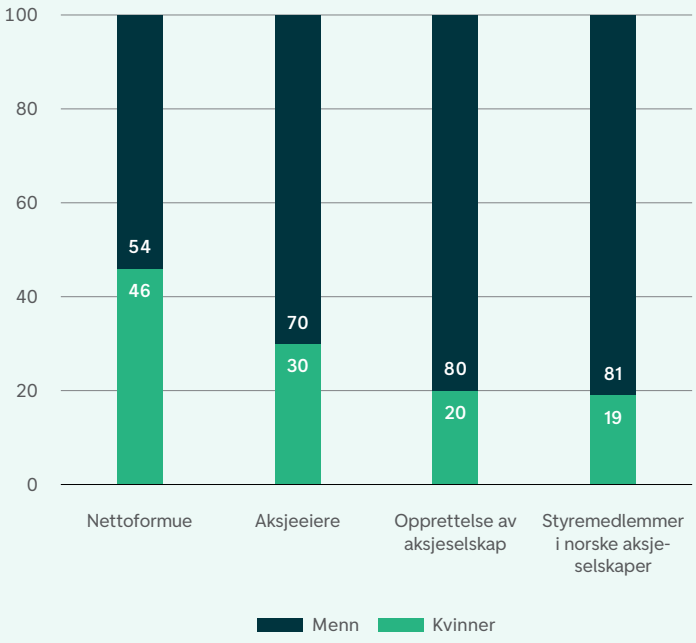

43 prosent av befolkningen kjente til #huninvesterer i desember.

Kapitalgapet

Prosentvis fordeling 2017

Kilde: SSB

Antall fondskunder

69 prosent

→ Økte med 69 prosent fra kampanje-start og ut året, sammenlignet med tilsvarende tidsrom i 2018

88 prosent

→ Økningen for kvinner var på hele 88 prosent

Appen Spare

109 prosent

→ Appen ble fra kampanjestart og ut året lastet ned 109 prosent flere ganger enn i tilsvarende tidsrom året før

Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar

DNB finansierer bærekraftig vekst gjennom lån og investeringer

Som långiver og investor er vi bevisst vårt ansvar og våre muligheter. Det betyr blant annet at vi gjør vurderinger både på hva vi låner ut penger til og hva vi investerer i.

DNB skal investere i og låne ut penger til selskaper som er framtidsrettede, og både vi i DNB og samfunnet er tjent med at det er de bærekraftige løsningene som vinner fram. Som Skandinavias største bank er vi også opptatt av å bidra til omstillingen av Norge, og ønsker derfor å bidra til at oppstartsbedriftene har større muligheter for å lykkes med oss.

- Fram mot 2025 vil DNB bidra med totalt 450 milliarder kroner til finansiering av fornybar energi og infrastruktur.
- Fram mot 2025 vil DNB bidra med totalt 130 milliarder kroner til finansiering av grønn eiendom.
- I 2020 skal alle nye og refinansierte shippinglån inkludere en klausul om ansvarlig skipsresirkulering.
- Bærekraft inngår som en del av risikovurderingen for lån til bedrifter (over 8 millioner kroner).
- DNBs oppstartsloser skal hvert år hjelpe minst 5 000 oppstartsbedrifter.
- DNB skal bidra med 200 millioner kroner i vekstlån til bedrifter som trenger kapital for å vokse.

Ansvarlige utlån og investeringer

Ansvarlige utlån til bedriftskunder

Målet med DNB-konsernets kredittvirksomhet er å løse kundenes behov uten at dette kommer i konflikt med vårt og våre kunders ansvar om å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling. Vi integrerer samfunnsansvar i vår virksomhet fordi det er moralsk og etisk riktig, samtidig som det er god risikostyring. DNBs langsiktige lønnsomhet er avhengig av at våre kunder også integrerer samfunnsansvar i sine strategiske valg. Kundene våre er i samme situasjon. De både ønsker og må i økende grad investere i bærekraft for å effektivisere, spare kostnader, få tilgang til kapital og utnytte nye forretningsmuligheter – kort sagt være konkurransedyktige. Dette representerer muligheter for lønnsom og bærekraftig vekst for DNB. Som långiver har DNB påvirkningskraft. Ved å stille krav til ansvarlighet hos våre kunder kan vi både påvirke til en positiv samfunnsutvikling og redusere kundenes og vår egen risiko.

HVA BLE GJORT I 2019?

Større fokus på ESG og klimarisiko i kredittbeslutninger

Samfunnsansvarsvurderinger får stadig økende fokus i våre kredittbeslutninger. Klima- og miljøfaktorer, sosiale forhold og virksomhetsstyring (ESG – Environmental, Social and Governance) er viktige faktorer i kredittbeslutninger relatert til alle våre bedriftskunder. I 2019 besluttet vi å utvide vurderingene vi gjennomfører knyttet til klimarisiko i våre kredittbeslutninger.

ESG-relaterte aspekter var også en viktig del av de mange tusen kundedialogene vi gjennomførte i 2019. Vi opplever økende engasjement og positiv respons fra kundene rundt temaene. Sammen med våre kunder bidrar vi til økt bevissthet og iverksetting av tiltak rundt risikoer og muligheter knyttet til klima, samfunnsansvar og bærekraft.

Konsernambisjoner

Gjennom vår utlånsvirksomhet bidrar vi til en nødvendig bærekraftig og ansvarlig omstilling av norsk og internasjonalt næringsliv. I 2019 satte vi oss, som første nordiske forretningsbank, konkrete og langsiktige mål for bidrag innen fornybar energi og infrastruktur, bærekraftig eiendom og ansvarlig vraking av skip.

Bærekraftige lån

Et rammeverk for bærekraftige produkter ble introdusert høsten 2018. Dette bygger på de internasjonalt anerkjente prinsippene for grønne lån (Green Loan Principles) og angir bærekraftige formål som vil kvalifisere for bærekraftige produkter i DNB. I 2019 ble åtte lån på til sammen 3,3 milliarder kroner utstedt under dette rammeverket. Ett av disse var det første grønne lånet innen sjømatsektoren, et lån på 69 millioner amerikanske dollar til Atlantic Sapphire i USA, verdens første landbaserte anlegg for lakseoppdrett.

Et annet var til REC Solar, hvor DNB og tre andre banker finansierte et grønt lån på 150 millioner amerikanske dollar knyttet til solcellepaneler som er 20 prosent mer effektive enn tradisjonelle paneler. Det bærekraftige produktrammeverket vil oppdateres i 2020 til å dekke flere produkter samt tilpasses EUs kommende klassifiseringssystem for miljømessig bærekraftige aktiviteter (taksonomi) innen finans, etter hvert som dette videreutvikles.

I 2019 så vi en økende interesse for lån hvor betingelsene knyttes til oppnåelse av ulike bærekraftsrelaterte mål (såkalte «sustainability-linked loans»). Ett av selskapene vi finansierte på denne måten, var Norsk Hydro ASA. DNB var agent og koordinator for en kredittfasilitet på 1,6 milliarder amerikanske dollar hvor rentebetingelsene vil bli bestemt av i hvilken grad de lykkes med sin klimastrategi, som blant annet innebærer at Hydro har forpliktet seg til å redusere klimagassutslippene med 10 prosent innen 2025.

Internasjonalt samarbeid

Som én av verdens ledende shippingbanker har DNB over flere år jobbet målrettet for å bidra til økt ansvarlighet og bærekraft innen shipping. I 2017 sluttet vi oss til bankinitiativet «Responsible Ship Recycling Standards» (RSRS). Dette er et frivillig rammeverk, utarbeidet av banker som er aktive innen skipsfinansiering, for å fremme ansvarlig vraking av skip. Ved å stille krav i låneavtalene vil flere skipseiere ønske å vrake skipene sine etter standarder som reduserer skade på miljø og risiko for arbeidere. Det har vært arbeidet med å få flere banker med i RSRS og ved utløpet

I forbindelse med en kredittfasilitet tilrettelagt av DNB på 1,6 milliarder amerikanske dollar, har Norsk Hydro ASA forpliktet seg til å redusere klimagassutslippene med 10 prosent innen 2025.

av 2019 var ti banker tilsluttet rammeverket. I DNB fikk vi i 2019 inn egne klausuler om ansvarlig resirkulering i nærmere 90 prosent av alle nye låneavtaler i sektoren. Målsettingen for 2020 er 100 prosent.

I 2018 og 2019 var DNB, sammen med Citigroup og Société Générale, aktive i utarbeidelsen av «Poseidon Principles», et nytt globalt rammeverk for ansvarlig finansiering av skip. Gjennom dette rammeverket forplikter vi oss til å måle og offentliggjøre klimatilpasningen av våre shippingporteføljer, med start i 2020. Målingen vil skje på bakgrunn av skipsspesifikke data på karbonintensitet som rederiene skal rapportere til Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO). Som første initiativ i sitt slag blant banker har Poseidon Principles fått stor oppmerksomhet, og ved utgangen av 2019 hadde 15 banker sluttet seg til initiativet.

Vi fikk i 2019 inn egne klausuler om ansvarlig resirkulering i nærmere 90 prosent av alle nye låneavtaler i shippingsektoren. Målsettingen for 2020 er 100 prosent.

Som følge av arbeidet med Poseidon Principles har vi også deltatt aktivt i andre initiativer knyttet til shipping og klima, og vi har blant annet bidratt til utarbeidelsen av en utredning om karbonskatt i internasjonal shipping. Vi sluttet oss også til «Getting to Zero Coalition», som er et initiativ ledet av blant annet World Economic Forum og Global Maritime Forum og teller mer enn 80 ledende selskaper fra hele verden tilknyttet skipsfartsnæringen. Initiativets mål er å framskynde utviklingen og utrullingen av kommersielt levedyktige nullutslippsløsninger for havgående skip innen 2030.

Klimarisiko har fått økende fokus de siste årene. I 2017 og 2018 deltok DNB aktivt i et TCFD-pilotprosjekt (Task Force on Climate-related Financial Disclosures) i regi av UNEP FI (United Nations Environment Programme Finance Initiative). I 2019 vedtok vi å videreføre dette arbeidet i et UNEP FI Phase II-pilotprosjekt. Formålet er å kvantifisere klimarisiko i utlånsporteføljen ved bruk av scenario- og sensitivitetsanalyser. Dette klimarisikoarbeidet videreføres, og planen er å utarbeide en UNEP FI-rapport om pilotprosjektets resultater i 2020. Les mer om dette i egen sak om TCFD side 30.

DNB har siden 2018 også vært aktiv i UN Global Compact Action Platform for Sustainable Ocean Business, blant annet i arbeidet med prinsipper for bærekraftig havbruk («Sustainable Ocean Principles»).

Ekvatorprinsippene – tre nye fornybarprosjekter

I 2019 ble tre prosjekter innen kraftproduksjon i henholdsvis Chile, Norge og Sverige behandlet i henhold til Ekvatorprinsippene. Ekvatorprinsippene er et globalt samarbeid mellom banker for å vurdere og styre risiko relatert til miljø og sosiale forhold ved prosjektfinansiering og prosjektrelaterte selskapslån. Les mer om dette i Bærekraftsbiblioteket.

Samordning av intern risikovurdering

Forretningsområdet for storkunder gjennomførte en risikoanalyse relatert til samfunnsansvar i 2019. I tillegg til å få en bedre forståelse av de ulike risikotypene som DNB er eksponert for, har analysen og prosjektet gitt et grunnlag for å samordne metodene for vurderinger av samfunnsansvarsrisiko i «kjenn-din-kunde»-prosessen og i kredittprosessen. Dette vil sikre at vi får en bedre ressursfordeling mellom de kundene som er mer eksponert for ESG-faktorer, og de som har lavere eksponering.

Prosjektet har også gitt et godt grunnlag for oppdatering av konsernstandarden for samfunnsansvar, kredittregelverket og bransjeretningslinjer.

I tillegg til interne vurderingsverktøy, fortsatte vi å dra nytte av ESG-analyser levert av tredjeparter. DNB abonnerer på tjenester fra RepRisk, Sustainalytics og MSCI ESG Ratings.

Opplæring av ansatte

Alle nye kredittmedarbeidere fikk kompetanseheving i ansvarlige utlån gjennom DNBs opplæringsplattform Motimate i 2019. Kurset er obligatorisk for alle som arbeider med kreditt til bedriftskunder, samt relevante medarbeidere i Risikostyring Konsern. DNBs sentrale kredittstyringsmiljø gjennomførte i tillegg kredittseminarer for sentrale kredittmedarbeidere, og det ble avholdt 35 kurs i dilemmatrening for medarbeidere som arbeider med små og mellomstore bedriftskunder. Siktemålet var å øke oppmerksomheten rundt risikofaktorer vi er eksponert for gjennom våre kunderelasjoner. En grunnleggende innføring i samfunnsansvar, styringsdokumenter og vurderingsverktøy er en del av opplæringen for alle nyansatte. Videre ble det utpekt samfunnsansvarsambassadører innen alle bransjer i bedriftskundeområdet. Ambassadørene kjenner regelverk og verktøy ekstra godt og har vært en viktig suksessfaktor for effektiv implementering av samfunnsansvar i kredittprosessen.

VEIEN VIDERE

DNB vil fortsette å integrere ESG- og klimarisiko i «kjenn-din-kunde»-prosessen og i kredittprosessen. Parallelt med oppdatering av bransjestrategier, vil nye retningslinjer ferdigstilles og mer spesifikke vurderingskriterier utarbeides. Vi vil også arbeide videre med tilrettelegging for registrering og lagring av ESG-risikonivå på kunder. Dette vil muliggjøre bedre rapportering av ESG-risiko. Eksisterende e-læringskurs om samfunnsansvar skal oppdateres, og nye skal utvikles. I 2020 vil vi prioritere opplæringstiltak som bidrar til å styrke kompetansen på klimarisiko. Det vil også være behov for å styrke kunnskapen om menneskerettigheter og arbeidstakerrettigheter for å være forberedt på nye krav og forventninger som følge av etikkinformasjonsutvalgets forslag til lov om åpenhet i leverandørkjeder. En ny versjon av Ekvatorprinsippene vil tre i kraft 1. juli 2020, og vi vil i den sammenheng ha behov for å forberede ledere og medarbeidere på endringene. Det bærekraftige produktrammeverket som ble utviklet i 2018, vil utvides til å omfatte flere produkter og tilpasses EUs kommende klassifiseringssystem for miljømessig bærekraftige aktiviteter innen finans.

Kundedialog og initiativ knyttet til samfunnsansvar overfor kunder vil fortsette i økt omfang i 2020. Vi ser mange muligheter for bærekraftig vekst og ønsker å være våre kunders sparringpartner og rådgiver for nye forretningsmuligheter. Som bank er utlån ett av de områdene hvor vi kan påvirke mest. I 2020 vil vi etablere rådgivere innen bærekraftig finans i bedriftskundeområdet.

Vi er godt fornøyd med arbeidet med integrering av samfunnsansvar i utlånsvirksomheten i 2019. Det har lagt et godt grunnlag for vårt videre arbeid med samfunnsansvar og har skapt positive ringvirkninger i organisasjonen. Framover vil vi videreføre de igangsatte prosessene, samt innføre nye initiativer i tråd med DNBs strategiske arbeid på dette området.

Ansvarlige utlån og investeringer

Ansvarlige investeringer

Ansvarlige og bærekraftige investeringer innebærer å ivareta miljø, sosiale forhold og god eierstyring (ESG-faktorer) i forvaltningen samt å bidra til bærekraftig utvikling. DNB forvalter store verdier på vegne av sine kunder, gjennom DNB Livsforsikring, forvaltning av verdipapirfond og aktive porteføljer, samt konsernets egenkapitalinvesteringer.

Kundeforventninger og regulatoriske forhold stiller stadig økte krav til det å være en ansvarlig og bærekraftig forvalter. DNB ønsker å påvirke selskaper i en bærekraftig retning og bidra til verdiskaping, både for å avdekke risiko og muligheter og for å løfte spesifikke problemstillinger knyttet til ESG.

I 2019 hadde vi 209 dialoger med 184 selskaper for å diskutere ulike temaer innen ESG.

Hovedformålet med arbeidet er å oppnå god langsiktig avkastning med et akseptabelt risikonivå, bidra til bærekraftig utvikling og unngå å bidra til krenkelser av fundamentale rettigheter. Arbeidet gjennomføres i samsvar med DNBs konsernstandard for ansvarlige investeringer, publisert i DNBs Bærekraftsbibliotek. Virkemidlene i arbeidet er i hovedsak aktiv eierskapsutøvelse ved dialog og stemmegivning, integrering av muligheter og risiko innen ESG i forvaltningen, standardsetting samt eksklusjon. Les mer i årsrapporten til DNB Asset Management (Annual Report Responsible Investments).

HVA BLE GJORT I 2019?

Arbeidet med ansvarlige og bærekraftige investeringer er i stadig utvikling og i den forbindelse har vi i 2019 oppdatert konsernstandarden for ansvarlige investeringer. Selskaper med over 30 prosent av inntekter eller virksomhet knyttet til termisk kull eller oljesand vil fortsatt være kandidater for eksklusjon. Nå har vi introdusert et tilleggskriterium, slik at også selskaper med en årlig kullutvinning på mer enn 20 millioner tonn eller kullkraftkapasitet på mer enn 10 000 MW kan bli satt til observasjon eller ekskludert fra investeringsuniverset. Vi legger vekt på framoverskuende vurderinger av selskaper og anerkjenner dem som bidrar til overgangen til lavutslippssamfunnet.

Arbeidet organiseres ved blant annet å definere langsiktige og kortsiktige fokusområder. I tillegg til de langsiktige fokusområdene menneskerettigheter, klimaendringer og vann ble det i 2019 viet spesiell oppmerksomhet til temaene likestilling og mangfold, havet, produktsikkerhet og -kvalitet, leverandørkjeder i utviklingsland og avskoging og arealbruk. I 2019 utarbeidet og publiserte vi forventningsdokumenter knyttet til likestilling og mangfold og global stemmegivning, og oppdaterte våre tidligere forventningsdokumenter knyttet til alvorlig miljøskade og menneskerettigheter. Disse dokumentene er en viktig del av arbeidet vårt med å sette standarder og brukes til å stille krav til selskaper og som et utgangspunkt for dialoger.

Som aktiv eier har vi mål om å påvirke selskaper i en positiv retning gjennom reaktive og proaktive dialoger og ved stemmegivning. I 2019 hadde vi 209 dialoger med 184 selskaper for å diskutere ulike temaer innen ESG. Dialogene er strukturerte prosesser med tydelige mål om ønsket utfall og med måling av milepæloppnåelse. Slike mål kan eksempelvis være at selskapet skal ha gode rutiner for personvern eller ivareta urfolks rettigheter. Videre stemte vi ved 143 generalforsamlinger i Norge og 73 internasjonalt. Ved 16 av disse generalforsamlingene stemte vi på framlagte aksjonærforslag vedrørende klima og likestilling og mangfold, og ved generalforsamlingen til 36 norske og 27 internasjonale selskaper avga vi stemmer som gikk mot selskapets anbefaling. Vi har løpende dialog med selskapenes styre, ledelse og valgkomiteer for å medvirke til at sakene som fremmes på generalforsamlingene, er i samsvar med god eierstyring. Ved styrevalg legger vi vekt på god kompetanse og mangfold i styresammensetningen i vår stemmegivning. En viktig del av arbeidet med ansvarlige investeringer er deltakelse i investorsamarbeid om klimarisiko og muligheter gjennom Climate Action 100+, og om forhindring av avskoging og uansvarlig arealbruk gjennom UNPRI (FNs prinsipper for ansvarlige investeringer).

Klimaendringer innebærer både risiko og muligheter for selskaper og porteføljer vi forvalter på vegne av våre kunder, og kan ha en betydelig finansiell effekt. Forventningsdokumentet på klima er et viktig utgangspunkt for systematisk utøvelse av aktivt eierskap gjennom dialog og stemmegivning med selskaper. Likevel er det fortsatt nødvendig å ta i bruk eksklusjoner. Ved årsslutt 2019 var 178 selskaper ekskludert på grunn av våre kriterier for eksklusjon, for eksempel virksomhet knyttet til termisk kull eller oljesand. Se fullstendig oversikt i Bærekraftsbiblioteket.

I tråd med stadig økte regulatoriske krav til klimarapportering og bærekraftig finans har vi startet arbeidet med å kartlegge og måle klimarelaterte risikoer og muligheter på selskaps- og portefølje-

nivå. En måte vi gjør dette på, er ved bruk av scenarioanalyse, som anbefales av Task Force on Climate-Related Financial Disclosures (TCFD) som et verktøy for å identifisere mulige utfall av klimarelaterte risiko- og mulighetsfaktorer på selskaps- og porteføljenivå (se egen sak om dette på side 30). Vi har bidratt til rapporten med en case-studie om hvordan verktøyet kan brukes til aktiv eierskapsutøvelse gjennom dialoger med selskaper og til å gi signaler om klimarisiko og muligheter. Prosjektrapporten ble publisert våren 2019 og er tilgjengelig på nettsidene til FNs miljøprogram UNEP (se lenke nedenfor). I 2019, som en del av den årlige «signatory»-rapporteringen til UNPRI, rapporterte vi også for første gang på deres spørsmål om klima. Rapporteringen på klima var frivillig, men framover vil det være obligatorisk.

Det å vurdere vesentlige faktorer innen miljø, sosiale forhold og eierstyring er viktig for gode investeringsbeslutninger. Vi har derfor jobbet videre med å integrere ESG-faktorer i informasjons- og porteføljesystemer og investeringsbeslutninger.

Vi tilbyr ansvarlige og bærekraftige fond som passer ulike kunders preferanser når det kommer til bærekraft. Alle våre fond tilfredsstiller vår konsernstandard for ansvarlige investeringer. Kunder som ønsker å investere i fond med utvidede eksklusjonskriterier, kan velge fond som også utelukker konvensjonelle våpen, alkohol og kommersiell spillvirksomhet. I tillegg har vi fond med bærekraftstema klima og miljø, som ekskluderer fossil energi og karbonintensive selskaper. Videre har vi et fond som har som mandat å investere i selskaper innen fornybar energi og energieffektivisering. I 2019 utvidet vi vårt tilbud av fond med bærekraftstema klima og miljø gjennom lanseringen av rentefondet DNB Low Carbon Credit. For å bidra til oppmerksomhet rundt og kunnskap om ansvarlige og bærekraftige investeringer, avholdt vi høsten 2019 vår andre årlige bærekraftskonferanse for kunder og andre interessenter.

Den årlige evalueringen av resultatene av arbeidet viser god fremgang. I dette arbeidet evalueres både retningslinjer og resultater av aktiv eierskapsutøvelse ved dialog og stemmegivning. Evalueringen presenteres i Årsrapport for Ansvarlige Investeringer som legges frem for styret i DNB Asset Management og som er tilgjengelig på våre hjemmesider.

VEIEN VIDERE

Vi fortsetter å jobbe med aktiv eierskapsutøvelse gjennom stemmegivning og dialog, med økt fokus på proaktive dialoger og investorsamarbeid. Videre intensiverer vi arbeidet med å integrere vesentlige risikoer og muligheter innen ESG inn i investeringsbeslutninger på en systematisk måte. Vi vil også videreutvikle fond som plasserer midler i selskaper som utmerker seg når det gjelder bærekraft.

Klima, vann og menneskerettigheter forblir langsiktige fokusområder. I 2020 prioriterer vi naturmangfold, havet, produktsikkerhet og kvalitet, avskoging og arealbruk og leverandørkjeder i utviklingsland som kortsiktige fokusområder.

Fokus på klimarisiko og muligheter vil fortsatt være høyt prioritert i 2020 – både hvordan vi tar det inn i investeringsbeslutninger, og hvordan vi skal måle dette på selskaps- og porteføljenivå, utover det vi allerede gjør på karbonavtrykk og scenarioanalyse. Vi forventer også å stemme på flere aksjonærforslag innen klima.

Videre, med EUs handlingsplan for bærekraftig finans, begynner vi å se konsekvenser av reguleringer i Europa og i Norge. Som en ledende forvalter er det viktig å være i forkant av reguleringene som kommer til å treffe oss og våre kunder både når det gjelder EU-taksonomien og rapporteringskravene.

Se fullstendig oversikt over ekskluderte selskaper, og les mer om ansvarlige og bærekraftige investeringer og selskapsdialoger i Bærekraftsbiblioteket.

Rapport fra UNEP FI TCFD Investor Pilot Project:
unepfi.org/wordpress/wp-content/uploads/2019/05/TCFD-Changing-Course-Oct-19.pdf

Måling av karbon-avtrykket til fond

Som en del av arbeidet med å måle og redusere eksponering mot selskaper med høy klimarisiko, begynte DNB i 2016 å måle karbonavtrykket til alle aksjefond. I 2019 begynte vi også å rapportere karbonavtrykket på rentefond der det var tilstrekkelig karbondata tilgjengelig. Karbonavtrykket, også kalt karbonintensiteten, måler hvor høyt klimagassutslipp selskapet har i forhold til selskapets omsetning, og er en av flere faktorer som kan si noe om et selskaps klimarisiko og -påvirkning. Etter å ha identifisert karbonrisikoen i porteføljene er det flere måter å redusere denne på.

DNB bruker informasjon fra MSCI ESG Research om selskapenes klimagassutslipp. Selskapenes karbonavtrykk vektes med eierandelen i porteføljene, samtidig som tilsvarende gjøres for indeksen. I beregningene har eventuelle kontanter i porteføljene blitt fordelt forholdsmessig på de andre selskapene. Utslippsdata er enten data rapportert av selskaper eller estimater utarbeidet av MSCI ESG Research. I tillegg er det noen selskaper som verken har rapporterte eller estimerte data. For slike selskaper er porteføljesnittet for selskaper som har utslippsdata blitt brukt i beregningen. DNB rapporterer på CO_2-ekvivalenter, som definert av Greenhouse Gas Protocol. Scope 1 er direkte utslipp der selskapet har operasjonell kontroll, og Scope 2 er indirekte utslipp knyttet til innkjøpt og brukt energi. Indirekte utslipp knyttet til innkjøpte varer og tjenester, og bruk og avhending av produkter som faller inn under Scope 3, er ikke inkludert, da det mangler rapporterte data fra selskapene. Såkalte «unngåtte» utslipp, som sier noe om hvordan selskapets produkter eller tjenester bidrar til reduserte utslipp, er heller ikke inkludert, ettersom det er metodologiske og datarelaterte utfordringer knyttet til dette. Metoden for klimagassmåling er under utvikling og vil kunne bli endret.

Grafen viser 32 aksjefond, 2 rentefond og deres respektive referanseindekser der mer enn 75 prosent av beholdningene har rapporterte eller estimerte data på utslipp av klimagasser. Aksjefondene utgjør om lag 96 prosent av markedsverdien av DNBs totale aksjefond. For første gang rapporterer vi også CO_2-avtrykket til et utvalg av våre renteprodukter, der tilstrekkelige karbondata er tilgjengelig. Dekningsgraden for karbonutslippsdata for det nordiske renteuniverset er for tiden lav, men vi jobber aktivt for å øke dekningen. Vi benytter i hovedsak samme metode for å måle karbonavtrykk for rentefond som for aksjefond, nemlig Weighted Average Carbon Intensity, metoden som anbefales av Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD). En viktig forskjell er at «grønne obligasjoner» ikke er tatt med i beregningen av karbonavtrykket til rentefond. Selv om vi mener at grønne obligasjoner kan bidra til utslippsreduksjoner, eller bidra til «unngåtte» utslipp, inkluderes disse likevel ikke i beregningen grunnet mangler i dagens metodikk. Denne tilnærmingen er i tråd med beste praksis i markedet i dag. Grafen er et bilde av porteføljen per 31. desember 2019, og viser at sammenlignet med sine respektive referanseindekser, har de fleste fondene lavere eller tilsvarende karbonavtrykk. Noen fond er ikke inkludert grunnet lav datadekning.

Det er stor usikkerhet knyttet til data på klimagassutslipp. Dette skyldes ikke bare at det benyttes estimerte data der selskaper ikke rapporterer, men også regionale variasjoner i praksis for rapportering, som har vist seg å variere betydelig etter geografi og selskapsstørrelse. Til tross for dette mener vi likevel det er viktig å inkludere utslippsdata i analysen av selskapers klimarisiko og påvirkning, som én av flere faktorer.

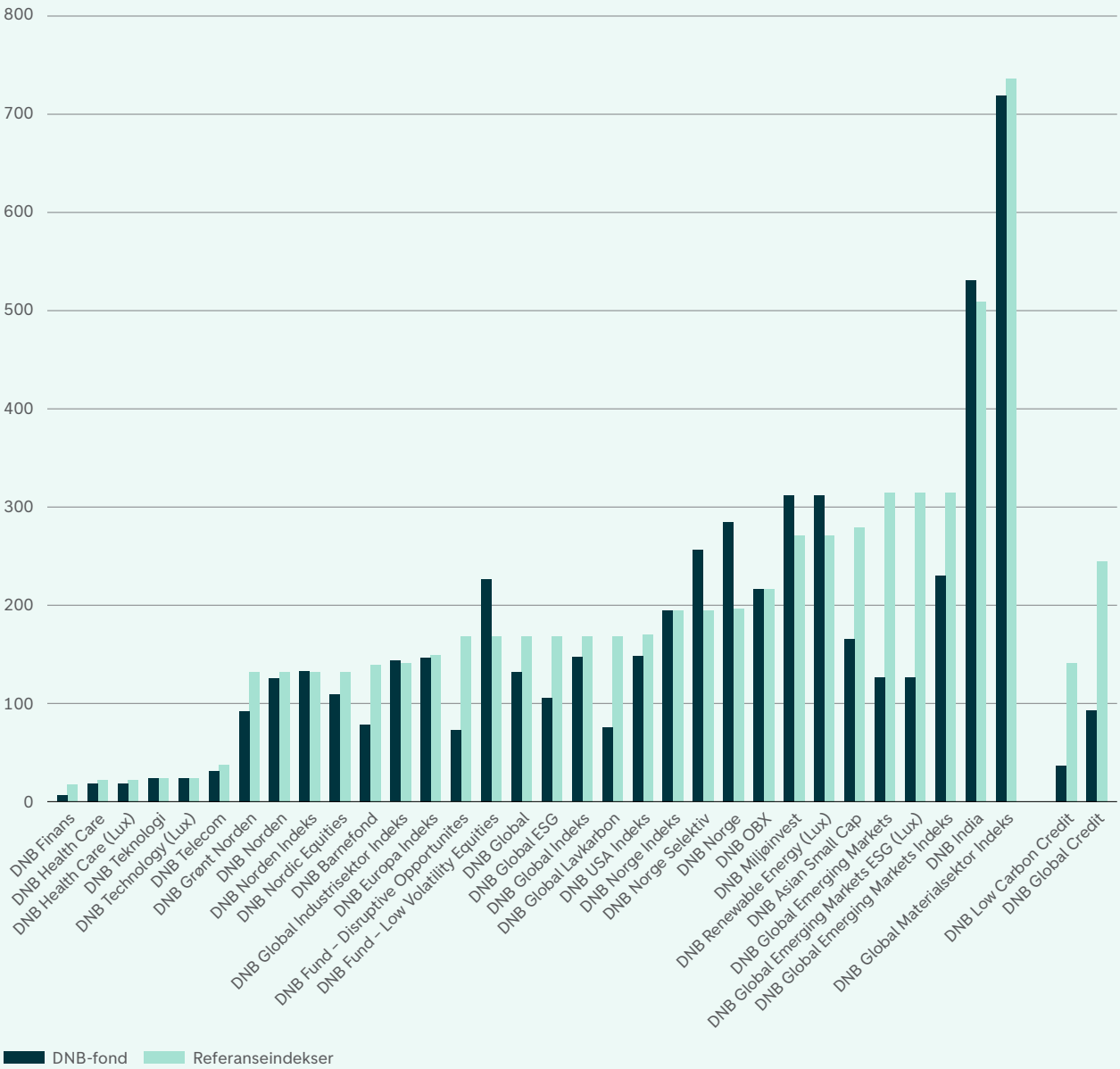
I arbeidet med å øke kvaliteten og dekningen av rapporterte utslipp støtter vi TCFD og CDP (Carbon Disclosure Project). Som en del av vårt arbeid med TCFD benytter vi scenarioanalyser for å vurdere resultatene til våre fond under ulike klimascenarier, se egen sak om TCFD på side 30 for mer informasjon.

Karbonavtrykket, også kalt karbonintensiteten, måler hvor høyt klimagassutslipp selskapet har i forhold til selskapets omsetning, og er en av flere faktorer som kan si noe om et selskaps klimarisiko og -påvirkning.

Klimagassutslipp i DNBs fond sammenlignet med referanseindekser

Tonn CO_2-ekvivalenter per million amerikanske dollar i omsetning

©2020 MSCI ESG Research LLC. Reproduced by permission

Although DNB Asset Management's information providers, including without limitation, MSCI ESG Research LLC and its affiliates (the "ESG Parties"), obtain information (the "Information") from sources they consider reliable, none of the ESG Parties warrants or guarantees the originality, accuracy and/or completeness, of any data herein and expressly disclaim all express or implied warranties, including those of merchantability and fitness for a particular purpose. The Information may only be used for your internal use, may not be reproduced or redisseminated in any form and may not be used as a basis for, or a component of, any financial instruments or products or indices. Further, none of the Information can in and of itself be used to determine which securities to buy or sell or when to buy or sell them. None of the ESG Parties shall have any liability for any errors or omissions in connection with any data herein, or any liability for any direct, indirect, special, punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possibility of such damages.

Ansvarlige utlån og investeringer

Bærekraftige obligasjoner

I løpet av 2019 opplevde vi en kraftig økning i vektleggingen av faktorer relatert til miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring (ESG-faktorer) i finansmarkedene. Bærekraft har blitt et sentralt tema for investorer når de vurderer potensielle investeringer, og bærekraftige investeringsstrategier skyter fart. Dette stiller nye krav til selskaper som trenger kapital, og tilgangen til kapital påvirkes i større grad av selskapenes bærekraftsprofiler. Som følge av dette ser vi en eksponentiell vekst i etterspørselen etter bærekraftige obligasjoner, for eksempel grønne og sosiale obligasjoner, der midler er øremerket investeringer med miljømessige og sosiale fordeler.

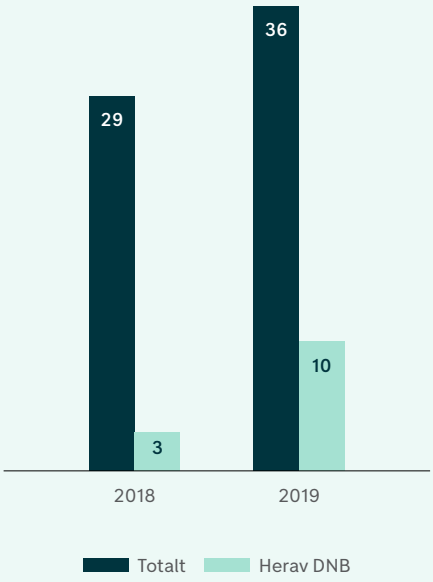
HVA BLE GJORT I 2019?

I 2019 nådde antall utstedte bærekraftige obligasjoner nye rekorder, både globalt og i Norge. Totalt ble det utstedt grønne obligasjoner for 36 milliarder kroner fra norske banker, selskaper og institusjoner, opp fra 29 milliarder kroner i 2018. DNB er markedsleder i Norge med en markedsandel på 27 prosent. Medregnet vår internasjonale virksomhet deltok vi i transaksjoner med bærekraftige obligasjoner til en samlet pålydende verdi av 40 milliarder kroner i løpet av året, som er en økning på 75 prosent fra 2018.

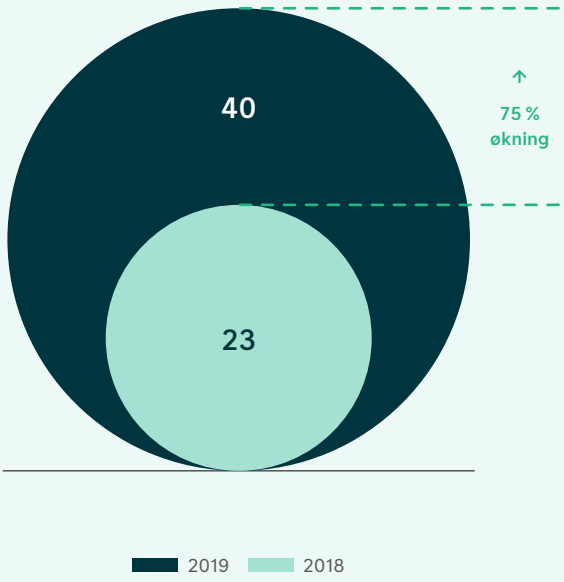
VEIEN VIDERE

Vi er fornøyd med aktivitetsveksten så langt og håper å øke volumet ytterligere i tiden framover. I DNB har vi som mål å fortsatt ha en aktiv rolle i den framtidige utviklingen av markedet for bærekraftige obligasjoner, og vi ønsker å arbeide for ytterligere diversifisering av sektoraktiviteten. For å nå målene i Paris-avtalen må vi få til et grønt skifte i alle sektorer, og det bærekraftige obligasjonsmarkedet er en viktig kilde til finansiering av bærekraftig utvikling.

Grønne obligasjoner utstedt i Norge
Milliarder kroner

Deltakelse i globale transaksjoner med bærekraftige obligasjoner
Milliarder kroner

DNB hjelper oppstarts-bedrifter med å lykkes

Norge er helt avhengig av at det etableres flere bedrifter. Med utgangspunkt i framskrivninger i Finansdepartementets Perspektivmelding har DNB ved hjelp av analyse- og utredningsbyrået Ny Analyse funnet at det årlig må startes mer enn 77 000 bedrifter, samtidig som de etablerte bedriftene lever og vokser, for at velferdsmodellen skal bevares.

Å være den beste banken for de som starter en ny bedrift, er viktig for oss, ikke bare fordi det er lønnsomt å være en attraktiv bank for nye bedrifter, men også fordi vi ser på det som en del av vårt samfunnsansvar å bidra til at flere bedrifter skapes og lykkes. Vi skal sørge for at bedriftene har større sjanse for å lykkes sammen med DNB.

Vi vurderes både av oppstartsbedrifter og av befolkningen generelt som «den beste banken for de som vil starte bedrift».

Tiltakene vi gjør, er knyttet både til tjenester og møteplasser som vi tilbyr, og til samarbeid med andre sentrale aktører. Arbeidet med å hjelpe oppstartsbedrifter å lykkes er hjemlet i våre styringsprinsipper under oppdrag og verdier. Styret og konsernledelsen følger nøye med på satsingen på oppstartsbedrifter og bidrar i samfunnsdebatten om hva som er riktige og viktige tiltak for å fremme nyskaping og omstilling. Videre deltar konsernledelsen aktivt på arenaer og arrangementer som er relevante for gründere og bedrifter i omstilling og vekst.

HVA BLE GJORT I 2019?

I følge en undersøkelse gjort av Cicero i 2019 har DNB allerede det mest komplette produkt- og tjenestetilbudet for bedrifter.

DNB Puls

Appen DNB Puls gjør det lettere for daglig leder og styreleder å ta pulsen på bedriften. Den gir blant annet oversikt over alle konti, saldo-prognose, nøkkeltall sammenliknet med bransje og konkurrenter, samt tips til hvordan drive selskapet bedre. I løpet av 2019 tok ca. 19 000 bedrifter i bruk løsningen. Det kommer stadig mer funksjonalitet i appen, og nye bedrifter tar i bruk tjenesten hver eneste dag.

DNB Regnskap

DNB Regnskap, som ble lansert i 2019, gir små-bedrifter bank- og regnskapstjenester i én og samme løsning. Mer enn 5 300 bedrifter valgte å ta i bruk tjenesten, og tallet øker stadig. Bank og regnskap henger tett sammen, og vi erfarer at kundene setter stor pris på at dette blir levert fra samme sted. Det er derfor helt naturlig for DNB å satse på videreutvikling innen dette området framover.

Vårt team av oppstartsloser. Fra venstre: Hoang Minh Trinh, Sinde Beathe Fure (leder), Kristin Berg Holter, Mads Andersen, Shan Afzal og Olle Kronvall

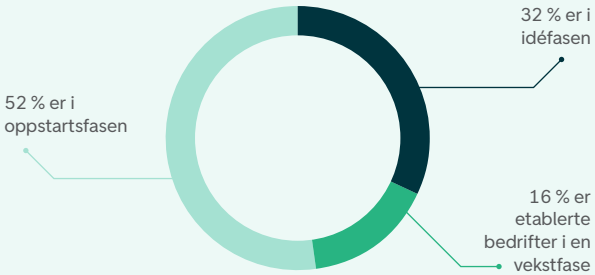
Oppstartslosen

For å lette hverdagen for gründere har DNB et eget team bestående av fem oppstartsloser, som hjelper oppstart- og vekstbedrifter med et bredt spekter av spørsmål og problemstillinger. Dette er en gratis tjeneste, og man behøver ikke være kunde for å benytte seg av den. Oppstartslosene får spørsmål om alt fra selskapsform, innberetninger og finansiering, til strategiske spørsmål om vekst, forretningsmodeller og testing av ideer.

I løpet av 2019 ga oppstartslosene personlig veiledning til over 4 500 bedrifter og nådde mange flere via artikler og innhold på DNBs digitale flater. De fokuserte også på kompetansedeling i gründermiljøet, holdt foredrag og workshops og bidro på annen måte i et femtitalls arrangementer i regi av universiteter, etater, gründerhus og andre sentrale aktører.

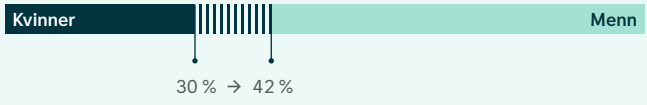
Oppstartslosen utgjør også et fagmiljø for alle i banken som jobber med oppstartsbedrifter, både i innovasjons- og utviklingsmiljøer, samt for kundeansvarlige som ønsker å øke sin kompetanse for å være en enda bedre rådgiver for kundene.

Hvem får hjelp av Oppstartslosen?[1)]

#huninvesterer

Økning i andelen kvinner som kontaktet Oppstartslosen i løpet av november 2019

1) Basert på målinger fra fjerde kvartal 2019.

Oppstartsboka

I 2019 ga vi ut en revidert utgave av Oppstartsboka fra 2014. Dette er en populær håndbok med tips og triks for deg som drømmer om å starte for deg selv.

DNB NXT

Gjennom DNB NXT har vi etablert Norges største møteplass for gründere og investorer. Målet er å bidra til at gode ideer møter kapital og kompetanse. I 2019 ble det holdt 14 arrangementer over hele landet. Vi arrangerte også NXT Ocean som en del av Nor-Shipping i juni. Årets tema var «Pioneering a sustainable tomorrow», som handler om at vi trenger de som tør å tenke helt nytt for å skape et bærekraftig næringsliv framover. På arrangementene ble det lagt til rette for 3 000 møter mellom investorer og gründere, og gjennom vår digitale møteplass «NXT Matcher» ble det sendt over 7 000 møteforespørsler i løpet av året.

DNB NXT Accelerator

I samarbeid med StartupLab gjennomførte vi for tredje gang DNB NXT Accelerator i 2019. Dette er et tre måneders akseleratorprogram for oppstartsbedrifter innen teknologi. Målet for programmet er å akselerere oppstartsbedriftenes utvikling og å utforske mulighetene for etablering av partnerskap som kan skape kommersielle muligheter både for oppstartsselskapene og for DNB. Nytt av året, var at også et av DNB Ventures porteføljeselskaper ble inkludert i programmet. Dette viste at programmet også egner seg for selskaper som er i vekstfasen. DNB har signert en ny treårig partnerskapsavtale med StartupLab, som også inkluderer tre nye akseleratorprogrammer.

Samarbeid med oppstartsmiljøer

DNB har en rekke samarbeid med oppstartsmiljøer og gründerhus over hele landet. Eksempler er MESH og StartupLab i Oslo, FLOW i Tromsø, DIGS i Trondheim, Innovation Dock i Stavanger og StartupLab i Bergen. Samarbeidet innebærer at vi støtter samarbeidspartnerne økonomisk, men er først og fremst viktig for å være tett på målgruppen, forstå deres behov og stadig forbedre vårt tilbud av produkter og tjenester til gründere.

#huninvesterer

I 2019 hadde vi stort fokus på likestilling og mangfold. Kapitalgapet ble lansert som begrep, og vi viste Norge hvor store ulikheter det er mellom kjønnene også innenfor gründervirksomhet. Formålet vårt er å hjelpe enda flere kvinner å starte egen bedrift, og vi ber både kvinner og menn som vurderer å starte for seg selv ta kontakt med Oppstartslosen for rådgivning og hjelp til å komme i gang. Gjennom kampanjen ser vi at andelen kvinner som tar kontakt med Oppstartslosen har økt, og vi håper at denne trenden vedvarer. Det kommer over tid også til å bidra til flere kvinnelige gründere. Les mer om #huninvesterer på side 48.

Vekstlån

I tillegg til å hjelpe oppstartsbedrifter er det viktig for oss å være en god partner for vekstbedrifter. Mot slutten av 2018 satt vi av en egen pott på 200 millioner kroner som skulle bevilges i lån til vekstbedrifter, og videre gjennom 2019 har vi tilbudt dette produktet som et pilotprosjekt. Vi har ikke lykkes fullt ut med dette tiltaket, da kun 59 millioner kroner av potten har blitt bevilget. Vi kommer derfor i løpet av 2020 til å vurdere andre tiltak. Blant annet har vekstgarantiordningen i samarbeid med Innovasjon Norge vist seg å ha en mye bedre effekt. Det er bevilget 425 millioner kroner i lån gjennom dette tiltaket, og dette er en ordning vi ønsker å styrke. I tillegg kommer vi til å lete etter stadig nye og bedre ordninger, for å bli en enda bedre partner for bedrifter som er i vekst.

VEIEN VIDERE

I løpet av 2019 uttalte flere banker at de vil satse på oppstartsbedrifter. Det synes vi er bra! Samtidig gjør det at vi må jobbe enda hardere for å beholde posisjonen som den beste banken for de som ønsker å starte egen bedrift framover. Oppstartssatsingen er en tydelig prioritering for DNB. Dette innebærer at vi i 2020 kommer til å jobbe med å forsterke de elementene vi vet fungerer, justere det som kan bli bedre, og identifisere nye elementer som treffer målgruppens behov.

Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar

DNB bekjemper økonomisk kriminalitet og bidrar til en trygg digital økonomi

Vi arbeider systematisk for å forhindre at DNBs produkter og tjenester benyttes til kriminell aktivitet. Vårt mål er å være den aktøren kundene har størst tillit til når det gjelder å levere trygge, digitale banktjenester i en moderne økonomi med stadig større grad av digitalisering.

- DNB melder alle mistenkelige transaksjoner.
- DNB skal være aktøren med størst tillit til å levere banktjenester i en moderne digital økonomi.

Forebygge økonomisk kriminalitet og korrupsjon

Økonomisk kriminalitet, slik som bedragerier, korrupsjon, arbeidslivskriminalitet og hvitvasking, er et alvorlig samfunnsproblem og en trussel mot velferdssamfunnet, samtidig som det undergraver et sunt næringsliv.

Det overordnede målet for DNBs arbeid mot økonomisk kriminalitet er å redusere økonomisk tap for samfunnet, for våre kunder og for banken, og samtidig opprettholde tilliten til bankens produkter og tjenester. Dette gjør vi blant annet gjennom å forhindre hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger, og med dette bidrar vi i kampen mot profittmotivert kriminalitet.

Alle skal ha tillit til at vi i DNB jobber aktivt for å bidra til å bekjempe økonomisk kriminalitet i samfunnet generelt og mot kunder spesielt. Vi følger utviklingen i trusselbildet og justerer vårt arbeid fortløpende etter hvert som trender og metoder endres.

Banker er en kanal som kriminelle kan bruke for å hvitvaske utbytte fra ulovlige handlinger. Banker og finansinstitusjoner er forpliktet til å bidra i innsatsen for å forebygge og avdekke hvitvasking.

Arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet er krevende, og det krever høy kompetanse og betydelige ressurser å redusere risikoen for å bli utnyttet av kriminelle. I tillegg til å bekjempe hvitvasking, jobber DNB kontinuerlig med å forhindre forbrytelser som gir utbytte. DNB bruker for eksempel store ressurser på å bekjempe bedragerier, og har nulltoleranse for alle former for korrupsjon. DNB skal opptre åpent, transparent og etterrettelig. Dette er tydelig uttrykt i DNBs Code of Conduct som beskriver vår etiske standard. Alle ledere og medarbeidere i DNB skal ha gjennomført kurs for å sikre kompetanse og etterlevelse.

Digital kriminalitet og bedragerier øker betydelig, og trenden forventes å fortsette. Digitalisering og globalisering påvirker utviklingen, har gjort det enklere å begå massebedragerier og fører til at trusselbildet endres raskt. Parallelt med dette er det en økt forventning om at transaksjoner skal flyte raskt og effektivt, også på tvers av landegrenser. De kriminelle som begår bedragerier er godt organisert, og utbyttet finansierer annen alvorlig kriminalitet og terror. Arbeidet med å forhindre bedragerier er en viktig bidragsyter til DNBs totale innsats mot økonomisk kriminalitet. I 2019 tilpasset de kriminelle gruppene seg det norske markedet ytterligere sammenliknet med tidligere år, og vi ser metoder som er spesialtilpasset for å svindle norske bankkunder.

HVA BLE GJORT I 2019?

I 2019 registrerte DNB en økning på 25 prosent i antall kunder som ble utsatt for digitale bedragerier. Mye av denne økningen skyldtes de kriminelles økende bruk av sosiale medier til å spre uriktig informasjon, for eksempel opplevde mange norske kjendiser at de ble brukt i reklame for falske investeringssider og -produkter på ulike sosiale medier. Vår erfaring er at mange kunder lot seg lure av disse annonsene. Sakene blir stadig mer omfattende, og hver sak omfatter flere ofre. Totalt stanset vi bedragerier for 993 millioner kroner mot kundene og konsernet i 2019, og vi jobbet aktivt for å forhindre bedragerier ved å utrede og anmelde mistenkelige forhold. Vi håndterte 4 042 bedragerisaker, hvorav 89 ble anmeldt. Disse anmeldelsene inkluderte flere saker hvor det ble utført massebedragerier mot våre kunder, og det var også en betydelig økning i antall anmeldelser mot kunder som har stilt sine konti til disposisjon for hvitvasking av penger (såkalte pengemuldyr). Flest bedragerisaker var relatert til falske investeringsplattformer på nett, mens den mest omtalte metoden gikk ut på å utnytte eldre kunders begrensede digitale kunnskaper i det som fikk navnet Olga-svindel. Vi registrerte flere alvorlige bedragerier mot store bedriftskunder som følge av de kriminelles evne til å skaffe seg tilgang til å lese, sende og forfalske bedrifters e-post. Det største enkelttapet for én kunde var på 26 millioner kroner.

Vi meldte i løpet av året et stort antall mistenkelige forhold til Enheten for finansiell etterretning (EFE) i Økokrim. En enkeltsak kan omfatte flere kundeforhold og transaksjoner. Mistanken i disse tilfellene var knyttet til hvitvasking eller terrorfinansiering.

Totalt stanset vi bedragerier for 993 millioner kroner mot kundene og konsernet i 2019.

I DNB har vi stor tro på at samarbeid mellom banker er et sentralt virkemiddel for å forhindre kriminalitet.

I november startet Økokrim etterforskning av DNB etter avsløringer om mulig korrupsjon og hvitvasking i det islandske fiskeriselskapet Samherji, der DNB har vært en av selskapets bankforbindelser.

Bevisstgjøring og kompetanseheving i samfunnet generelt står sentralt for å forhindre kriminalitet. DNB bidrar aktivt til dette gjennom å holde presentasjoner i Norge og internasjonalt. Blant annet holdt vi i 2019 presentasjoner for lokalt politi, norske etterretningsmiljøer og Europol. Flere av konsernets ansatte er etterspurte foredragsholdere. DNB mottok som følge av dette Fidus-prisen, som deles ut av Norsk senter for informasjonssikring (NorSIS), for åpen og ærlig kommunikasjon rundt sikkerhet. Vi har en aktiv mediestrategi med mål om å bidra til kompetanseheving og bevisstgjøring i samfunnet og har oppnådd en sterk posisjon i mediene knyttet til vår innsats for digital trygghet og bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Samtidig har vi fokus på å kontinuerlig utvikle kompetansen til våre ansatte gjennom e-læringskurs, klasseromsundervisning og seminarer. Blant annet har alle ansatte fullført grunnopplæring innen antikorrupsjon. Videre ble en gruppe ansatte valgt ut til et omfattende utdanningsprogram der kandidatene gikk til operative stillinger innen anti-hvitvasking (AML) etter endt opplæring.

For konsernet er det viktig å bygge kompetanse innen hvitvaskingsregelverket og etterlevelse. Det ble gjennomført omfattende opplæringstiltak i konsernet i siste del av 2019 – både i de enkelte forretnings- og støtteområdene, og for alle ledere til og med nivå 4, samt i datterselskaper. I tillegg ble det gjennomført opplæring av styret i DNB Bank ASA, styremedlemmer i datterselskaper og konsernledelsen. I løpet av 2019 hadde 9 979 personer fullført grunnkurset i antihvitvasking og antiterrorfinansiering, mens 10 092 personer hadde gjennomført grunnkurset i antikorrupsjon. Opplæring av organisasjonen og evaluering av resultatene må jevnlig gjennomføres og tilpasses. Dette er et kontinuerlig arbeid som konsernet har gitt høy prioritet.

VEIEN VIDERE

Vi jobber målrettet hver eneste dag for å beskytte kundene og unngå at vi selv blir utsatt for eller misbrukt til gjennomføring av økonomisk kriminalitet. Vi har et tverrfaglig kompetansemiljø innenfor bekjempelse av økonomisk kriminalitet. Våre ansatte på dette området har bakgrunn fra blant annet politiet, finans, IT og regulatoriske myndigheter. Vi deler aktivt vår kunnskap og erfaring med andre banker. I tillegg bruker vi vår kompetanse til å hjelpe våre kunder å bli mer årvåkne slik at de unngår å bli lurt. På anti-hvitvaskingsområdet har vi styrket innsatsen gjennom å opprette en sentral AML-funksjon (Group AML) og forbedre det elektroniske overvåkningssystemet. Vår innsats mot økonomisk kriminalitet er en del av vårt samfunnsansvar og fortsetter med full styrke i 2020, noe som bidrar til at DNB kan være i forkant av et stadig endret risikobilde.

I DNB har vi stor tro på at samarbeid mellom banker er et sentralt virkemiddel for å forhindre kriminalitet, og vi vil fortsette å dele vår kompetanse og kunnskap framover, blant annet gjennom å videreføre samarbeidet i Nordic Financial CERT (NFCERT) og Nordic KYC Utility (Know Your Customer). Videre har vi tett kontakt med politiet og andre myndigheter for å bekjempe kriminalitet. De kriminelle tilpasser seg hele tiden. Vi følger utviklingen i trusselbildet og justerer vårt arbeid løpende når trender og metoder endres.

Informasjonssikkerhet og stabile IT-systemer

Som Norges største bank er DNB en viktig aktør, og det krever at vi har brukervennlige, stabile og sikre løsninger – både for våre kunder og for samfunnet for øvrig. Et velfungerende bankvesen er fundamentalt for å kunne gjennomføre betalinger i butikk, betale regninger samt foreta overføringer mellom kontoer i ulike banker og land.

DNB drifter og forvalter en rekke IT-systemer og håndterer informasjon av både personlig og forretningsmessig karakter. Med økt avhengighet til digitale løsninger er det viktig å sikre at tjenestene er tilgjengelige, at data er korrekte og at de ikke kommer på avveie. Dette krever at vi har betydelige sikringstiltak på plass, og at vi har ansatte med god kunnskap om hvordan digitale tjenester og informasjon skal forvaltes på en trygg måte.

Dette er avgjørende for å opprettholde kundenes tillit og dermed vår konkurransekraft. Stabile og sikre IT-systemer er også en grunnleggende forutsetning for å kunne øke vår innovasjonskraft.

HVA BLE GJORT I 2019?

For at vi skal være trygge på at tiltakene vi setter i verk, faktisk bidrar til bedre sikkerhet og mer stabile IT-tjenester, må de være basert på gode risikovurderinger. DNB har derfor styrket risikostyringen på IT-området i 2019.

Det ble gjort flere tiltak i 2019 som har bidratt til økt driftsstabilitet. Blant annet ble det arbeidet systematisk med forbedring av driftsprosessene og med videreutvikling av det proaktive overvåkningssystemet banken har etablert. Det mest omfattende tiltaket som ble gjennomført, var å flytte store deler av driftsansvaret for IT fra selskapet HCL til TCS høsten 2019. Når både applikasjonsutvikling og drift nå er samlet hos én leverandør for en vesentlig del av bankens porteføljе, ligger forholdene til rette for å ta ut positive effekter på driftsstabilitet og flere andre områder.

Sett under ett, høstet banken i 2019 resultater av stabiliseringsarbeidet som har pågått over flere år. I løpet av de fire siste årene er antall dager med driftsproblemer for kunder eller ansatte redusert med hele 75 prosent. Ved utgangen av 2019, selv med bytte av driftsleverandør, var antallet på 27 dager, som er vurdert til å være akseptabelt.

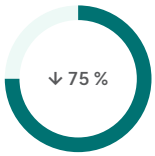
Konsernet jobber også planmessig med å forbedre og videreutvikle informasjonssikkerheten. Et viktig element i arbeidet er å styrke det digitale forsvaret i banken slik at det består av flere nivåer med robuste sikkerhetstiltak. Videre jobbes det kontinuerlig med å forsterke og oppgradere IT-løsningene, styrke sikkerhetskompetansen blant ansatte og videreutvikle nasjonalt og internasjonalt samarbeid. I 2019 ble det gjennomført prosjekter for å automatisere oppgaver blant annet innenfor bruker- og tilgangsstyringen. Opplæring i informasjonssikkerhet for alle ansatte i konsernet ble videreført i 2019, og det ble i tillegg gjennomført egen sikkerhetsopplæring for IT-spesialister i konsernet. Kampanjen Nasjonal sikkerhetsmåned ble gjennomført også i 2019 med en rekke arrangementer som fikk god oppslutning.

DNB opplever daglig cyberangrep hvor kriminelle forsøker å komme seg inn på våre IT-systemer, få tilgang til informasjon eller gjennomføre digitale bedragerier. Angrepsmetodene utvikles stadig, og vi registrerer at angriperne er villige til å bruke betydelig med tid og ressurser for å nå sine mål. Konsernet håndterte om lag 10 000 IT-sikkerhetshendelser i 2019, en økning fra 6 500 i 2018. Ingen av disse hendelsene fikk alvorlige konsekvenser for kunder eller konsernet.

Dersom DNB skulle bli rammet av en alvorlig IT-hendelse, er det avgjørende å håndtere den effektivt slik at vi raskt får gjenopprettet normal drift. Dette krever at vi er trente på å håndtere slike hendelser, og derfor gjennomføres det hvert år et stort antall øvelser.

I siste halvdel av 2019 ble det gjort endringer i organiseringen av IT- og sikkerhetsfunksjonene i konsernet. Den mest forretningsnære IT-utviklingen er nå organisert sammen med forretningsområdene de betjener, mens felles IT- og backoffice-funksjoner er samlet i det nye støtteområdet Technology & Services.

I 2019 fikk vi Fidusprisen for god sikkerhet og høy tillit i samfunnet. Slik anerkjennelse er gledelig

I løpet av de fire siste årene er antall dager med driftsproblemer for kunder eller ansatte redusert med hele 75 prosent.

I 2019 fikk vi Fidusprisen for god sikkerhet og høy tillit i samfunnet.

og forplikter til ytterligere innsats for å opprettholde et høyt tillitsnivå. Vi er mer synlige både i ulike sikkerhetsmiljøer og i media, noe som har ført til en økning i antall henvendelser om å bidra med foredrag og dele våre erfaringer på eksterne arrangementer. Internt har vi også økt fokuset på temaet gjennom flere foredrag, samt at vi har styrket oppfølgingen av sikkerhet ved utekontorene.

VEIEN VIDERE

DNB vil opprettholde innsatsen for at vi fortsatt skal være en trygg og sikker finansinstitusjon for kundene og samfunnet for øvrig. Stabile og sikre IT-løsninger er en helt grunnleggende forutsetning for å drive finansvirksomhet. Det krever god risikostyring innen IT, og det skal vi fortsette å utvikle i 2020 slik at det blir en sterkere sammenheng mellom IT-risiko og risikobildet i DNBs forretningsområder. Samtidig skal vi fortsette å videreutvikle våre sikkerhetsløsninger og ytterligere styrke forsvaret mot cyberangrep.

I tiden framover vil sikkerhetsarbeidet også videreutvikles gjennom å øke forretnings- og støtteområdenes involvering, styrke leverandørstyringen og utvikle krisehåndteringen ytterligere. For å heve kompetansen og opprettholde en høy bevissthet innen sikkerhet, vil vi også videreføre arbeidet med kommunikasjon og opplæring.

Det pågående arbeidet med å forbedre driftsstabiliteten videreføres. Fokusområdet i 2020 vil være å ta ut stabiliseringseffekter på tvers av IT-drift og -utvikling. Dette gjør vi ved å modernisere gamle løsninger, innføre nye maskiner og infrastruktur og knytte applikasjonsutvikling og drift betydelig tettere sammen.

Personvern

En stadig mer digitalisert verden gir nye forretningsmuligheter dersom tilgjengelig informasjon brukes på en god og lovlig måte. Den digitale verden er avhengig av informasjon, men tilgang til informasjon forutsetter igjen tillit. DNBs behandling av personopplysninger må være gjennomsiktig slik at vi er åpne om hva vi gjør, hvordan vi gjør det og hvorfor vi gjør det – dette er også et krav i personvernregelverket[1]. Kundenes tillit til at vi ikke misbruker de personopplysningene som vi er betrodd, er helt avgjørende for at DNB skal lykkes i framtiden.

HVA BLE GJORT I 2019?

Over flere år har vi i DNB jobbet dedikert med å innarbeide det nye personvernregelverket som trådte i kraft i 2018. Også 2019 var preget av høy aktivitet på personvernområdet, og flere av prosessene og rutinene som ble utarbeidet og implementert da regelverket trådte i kraft, ble revidert. God etterlevelse av personvernregelverket innebærer en kontinuerlig forbedring og videreutvikling av eksisterende prosesser og rutiner, som stadig må tilpasses nye eller endrede måter å behandle personopplysninger på. I DNB har vi også implementert et dataverktøy for å dokumentere og sikre oversikt over behandlingsaktiviteter og tilhørende slette- og oppbevaringsregler, samt utførte personvernkonsekvensanalyser (Data Protection Impact Assessment, DPIA). DPIA-prosessen ble forbedret i 2019, og vi gjennomførte opplæring av utvalgte ansatte både i prosessen og i bruk av dataverktøyet.

Det er avgjørende at kundene får god og anvendelig informasjon om hvordan vi behandler personopplysninger, og informasjonen må gis på en klar og tydelig måte. DNBs personvernerklæring vil aldri utgjøre en statisk fasit og vil derfor bli

1) Lov av 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger som trådte i kraft 20. juli 2018, og Forordning (EU) nr. 2016/679 (generell personvernforordning).

løpende oppdatert, videreutviklet og forbedret – slik det også ble gjort gjennom hele 2019. For å sikre at vi oppfyller personvernregelverkets informasjonskrav på en god måte, må det også framover være et kontinuerlig fokus på dette.

Det er videre viktig for DNB å sikre gjennomsiktighet overfor myndigheter i forbindelse med utvikling og lansering av nye og innovative produkter og tjenester. I 2019 ble det gjennomført møter med både Forbrukerrådet, Datatilsynet og Finanstilsynet for å diskutere personvernrettslige problemstillinger og gi informasjon om enkelte typer behandling av personopplysninger.

Vi fortsatte også arbeidet med å forbedre, effektivisere og automatisere prosessen som ivaretar enkeltindividenes rett til å få innsyn i egne opplysninger. Vi mottar fremdeles et stort antall innsynsforespørsler, noe som indikerer et økt fokus på personvern blant våre kunder. Det er samtidig svært få klager på DNBs innsynsprosess. De klager som mottas, er en kilde til å avdekke hvilke forbedringer som kan og bør gjøres i innsynsprosessen.

Digitaliseringens fordeler og utfordringer har stått sentralt i 2019, og i DNB arbeider vi for å sikre at vi har et godt innebygd personvern (Data Protection by Design) i våre prosesser, systemer, produkter og tjenester. Vi arbeider kontinuerlig for at innovasjon og etterlevelse av regelverk skal gå hånd i hånd i en integrert prosess.

I DNB ønsker vi å bygge et av Norges ledende kompetansemiljøer innen personvern, og i 2019 ansatte vi fem nye eksperter på dette området. DNBs personvernombud i Norge og i EU involveres på en stadig bedre måte av forretningsområdene gjennom etablerte møteplasser, og har rett og adgang til å delta i DNBs ledermøter når personvern diskuteres. Det er også etablert sentrale personvernroller i DNBs forretningsområder for å styrke kompetanse, fordele ansvar og sikre ledelsesforankring. Dette bidrar til å sikre en helhetlig tilnærming til konsernfelles personvernutfordringer og en koordinert og oppdatert ledelsesrapportering fra både forretningssiden og compliance-funksjonen. Styrking av personvernekspertisen og etablering av personvernroller i forretnings- og støtteområdene har vært nødvendig for å bidra til at DNB på en bedre måte kan ivareta personvernet knyttet til de komplekse problemstillingene som den raske digitale utvikling bringer med seg.

Med det nye personvernregelverket fulgte det et nytt sanksjonsregime med mål om å sikre en bedre, mer harmonisert og mer effektiv etterlevelse av regelverket. De første gebyrene fra datatilsyn i Norge og Europa er utstedt, og tilsynsmyndighetene har så langt vist vilje til å ilegge høye gebyrer for de alvorligste overtredelsene. Vi opplever at brudd på personopplysningssikkerheten avdekkes raskt i DNB, og at vi har en lav terskel for å melde disse til Datatilsynet. DNB ble i 2019 ikke ilagt overtredelsesgebyr eller pålegg fra Datatilsynet.

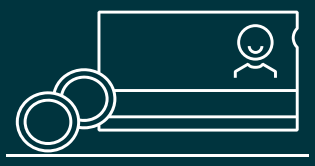
VEIEN VIDERE

Etterlevelse av personvernregelverket og gjennomsiktighet i behandlingen av kunders personopplysninger er krevende i den raske digitale utviklingen og innebærer en stadig økende og mer avansert behandling av personopplysninger. Fokus på personvern vil derfor være viktig for DNB også framover, for å sikre fortsatt tillit fra våre kunder og eiere. Vi vil både nasjonalt og internasjonalt arbeide videre for å sikre innebygd personvern i alle deler av DNBs virksomhet, systemer, produkter og tjenester. Vår personvernkultur må videreutvikles og personvern vil fortsatt stå høyt på agendaen til konsernets ledergrupper og styrer. Det er også satt i gang tiltak som skal heve personvernkompetansen blant DNB-ansatte ytterligere. DNBs styrende dokumenter innen personvern vil i 2020 bli revidert for å sikre at vi ivaretar personvernet til kunder, ansatte og andre registrerte på en god måte også framover. I tillegg vil personvernombudets ledelsesrapportering utvikles og forbedres.

Et tillitvekkende og betryggende personvern er en klar forutsetning for at DNB skal nå sine finansielle mål og sikre de beste kundeopplevelsene. Det betyr at vi må fortsette det gode og kontinuerlige arbeidet med å sikre DNBs etterlevelse av personvernregelverket.

I 2019 ansatte vi fem nye eksperter på personvern.

Ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar

DNB hjelper kundene å mestre egen økonomi

God økonomisk kompetanse er avgjørende for å kunne ta riktige økonomiske valg. Som en stor aktør har vi et ansvar, men også en unik mulighet til å hjelpe kundene våre med dette. Gjennom vårt arbeid ønsker vi derfor å øke kundenes kompetanse om økonomi slik at de kan utvikle gode vaner. Dette er til fordel for kunden, DNB og samfunnet.

- Barn og unge skal lære om privatøkonomi ved å gjennomføre Lærepenger 2.0 årlig.
- 75 prosent av DNBs kunder som fyller 18 år skal få en introduksjon til personlig økonomi.
- DNB hjelper nordmenn å spare smart.

Økonomisk kompetanse

Økt økonomisk kompetanse hos kunden vil videre bidra til at kunden er mer bevisst sine behov og krever mer relevante og skreddersydde finansielle tjenester. Det kan derfor bidra til å styrke vår markedsposisjon i ulike kundesegmenter, og samtidig styrke vår posisjon som en ansvarlig samfunnsaktør og økonomisk rådgiver.

HVA BLE GJORT I 2019?

I 2019 gjennomførte vi en rekke tiltak for å heve våre kunders kompetanse innenfor personlig økonomi, der kampanjen #huninvesterer var det viktigste:

#huninvesterer og sparing

Til tross for økt likestilling på mange områder, er ikke kvinner og menn økonomisk likestilt. Heller ikke i Norge. Våre tall viser en gjennomgående økonomisk skjevhet: Kvinner eier konsekvent mindre enn menn. Vi har valgt å kalle dette «kapitalgapet», og lanserte i september 2019 kampanjen #huninvesterer for å sette fokus på problemet og skape interesse for å løse det. En av de viktigste årsakene til kapitalgapet er mangelfull økonomisk kompetanse. Våre egne undersøkelser viser at det er generelt lav kompetanse om smarte sparealternativer og spareformer i befolkningen. For å dekke dette kompetansebehovet har vi blant annet opprettet nettstedet huninvesterer.no, med lett tilgjengelig kunnskap og digitale verktøy om sparing. I tillegg har vi supplert med spareseminarer, både digitalt og i form av eventer. #huninvesterer har bidratt til at flere kunder har opprettet fast sparing, deriblant spareavtaler for fond og bankinnskudd. Fra kampanjestart til årsslutt så vi en økning i antall fondskunder på 69 prosent, sammenlignet med samme periode i 2018. Økningen for kvinner var på hele 88 prosent. Det var mer enn dobbelt så mange nedlastninger av appen Spare som i tilsvarende periode i 2018.

Les mer om #huninvesterer i egen sak på side 48.

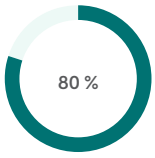
Lærepenger

Undersøkelser viser at fire av fem i alderen 20–30 år sier at de ikke har lært nok om privatøkonomi på skolen til å kunne klare seg best mulig som voksne. Videre sier hele ni av ti foreldre at de ønsker at skolen skal legge mer vekt på opplæring i personlig økonomi og grunnleggende økonomisk forståelse. I april 2019 lanserte DNB derfor Lærepenger 2.0. Lærepenger er et verktøy som bidrar til å lære barn og unge i alderen 7 til 16 år om privatøkonomi på en enkel og morsom måte. Gjennom fem moduler får barna kunnskap om budsjettering, forbruk, sparing, valuta og lån, og om hvordan voksenlivet og samfunnet fungerer. Dette skal bidra til å legge grunnlaget for god økonomistyring senere i livet.

Vi delte informasjon om Lærepenger i ulike media, gjennom skolebesøk, gjennom kunderådgivning, på lokale arrangementer som fotballcuper og festivaler samt gjennom DNBs egne arrangementer. Fra lansering i april til sommeren 2019 ble Lærepenger gjennomført omtrent 9 000 ganger, og i løpet av sommeren ble over 20 000 barn kjent med Lærepenger på våre arrangementer. Våre egne undersøkelser vitner om god respons på Lærepenger, og barna synes verktøyet er lærerikt og gøy. Vi opplever at vi har lykkes bra med å være til stede på ulike arenaer.

Ung

Våre egne undersøkelser viser også at opplevd kunnskap om personlig økonomi er lavere blant yngre nordmenn enn eldre, og at opplevd kunnskap stiger i takt med økende alder. Vi har derfor hatt et ekstra fokus på å gi 18 år gamle kunder en introduksjon til personlig økonomi. Å øke kompetansen om privatøkonomi antas å være spesielt viktig for denne gruppen, ettersom det er i denne alderen grunnlaget for ens økonomiske framtid dannes. Gjennom elektronisk kommunikasjon har vi gitt dem nyttige råd og tips om privatøkonomi, herunder bankkort, sparing og forsikring. Vi har også henvendt oss til foreldre med barn som snart fyller 18 år, og gitt nyttig informasjon om hva som skjer med kontoforholdet når barna fyller 18 år. Resultatene viser at det er et behov for og interesse for temaet både blant våre yngre kunder og deres foresatte. I 2019 opplevde vi en dobling av antall aktive kunder innen aksjehandel i aldersgruppen 18–33 år, som er et tydelig signal om at flere unge har fått et mer bevisst forhold til egen sparing.

I aldersgruppen 20–30 år sier 80 prosent at de ikke har lært nok om privatøkonomi på skolen til å kunne klare seg best mulig som voksne.

Vi har hatt et ekstra fokus på å gi 18 år gamle kunder en introduksjon til personlig økonomi.

Vi har også kommet enda tettere på den unge målgruppen gjennom Instagram. Kontoen «DNB Ung» ble lansert høsten 2018 og har siden oppstart vært svært vellykket. På kontoen deler målgruppen tips og råd, stiller spørsmål og finner svar. Tilbake får vi viktig innsikt om de unge, samtidig som vi bygger omdømme. Ungdommene sier at de opplever innholdet som relevant, motiverende, troverdig, morsomt og lærerikt, og 77 prosent sier at de får et bedre inntrykk av DNB på bakgrunn av rådene de får.

Arv

DNB gjennomførte i tillegg ca. 20 lokale seminarer om arv i 2019. Alle seminarene var fulltegnet, og vi fikk gode tilbakemeldinger fra deltakerne. Dette tyder på et behov og ønske om mer kompetanse om temaet.

VEIEN VIDERE

Som en stor aktør har vi mulighet til å være en god økonomisk rådgiver for våre kunder og den norske befolkning. Framover vil vi derfor fortsette vårt fokus på å være en god økonomisk rådgiver. Vi vil ha særlig fokus på barn og unge gjennom Lærepenger, og vil ta ut dette i kunderådgivning, lokale møteplasser og DNBs egne arrangementer der det er naturlig. I 2020 vil vi fastsette mål for dette arbeidet og følge opp, slik at vi kan sikre at flest mulig barn og unge får glede av Lærepenger. Vi skal også fortsette å rette oppmerksomheten mot 18-åringene og gi dem gode tips og råd tidlig i voksenlivet. Vår mobilbank og Spare er gode kanaler for å gi oversikt over og kunnskap om egen økonomi, og dette vil primært være våre kanaler også mot unge kunder. I tillegg vil vi fortsatt ha fokus på sparing og økonomisk likestilling mellom kvinner og menn og på lokale kompetansehevende arrangementer. Vi vil også søke å dekke kundens etterspørsel etter mer kompetanse om arverett gjennom lokale seminarer.

ET UTVALG ANDRE AKTIVITETER

Bedriftsøkonomi

Ikke alle som driver bedrift, er økonomer. Og det behøver de heller ikke å være. Likevel vet vi at god nok forståelse og kompetanse innen økonomi er viktig for å drive en bedrift sunt og lønnsomt. Vi har derfor iverksatt flere tiltak for å hjelpe bedrifter, spesielt oppstartsbedriftene. Både Oppstartsboka, som inneholder nyttige råd til gründere, og Oppstartslosen er gode eksempler på slike tiltak. Les mer om disse tiltakene under kapitlet «DNB hjelper oppstartsbedrifter med å lykkes».

Analyser og seminarer

Våre makroanalytikere, porteføljeforvaltere og andre fageksperter bidrar aktivt med kompetansebygging i ulike media. Vi arrangerer et stort utvalg av seminarer og konferanser som er markedsaktuelle møte- og kunnskapsarenaer for privatpersoner, næringsliv og offentlig sektor. For å nå ut til flest mulig har vi god regional spredning på arrangementene. På våre analysesider tilbyr vi et bredt spekter av markedsanalyser innenfor samfunnsøkonomi og verdipapirmarkeder, samt web-sendinger i regi av DNB Markets.

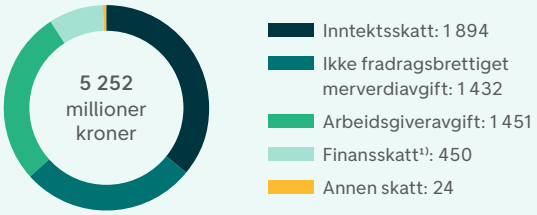
DNBs skattebidrag

DNB bidrar til samfunnet på mange måter i de landene der konsernet er representert. Skatt er et av områdene hvor DNB bidrar vesentlig til samfunnet, og i land-for-land-rapporten vises betalt skatt i de landene der DNB har virksomhet (se rapporten i Bærekraftsbiblioteket).

I oversikten nedenfor presenteres også andre bidrag på skatteområdet ut over betalt skatt.

Skattebidraget utgjorde i 2019 totalt 9 102 millioner kroner, hvorav 5 252 millioner var skatt betalt til myndighetene og 3 850 millioner var skatt innkrevd på vegne av myndighetene.

HVOR MYE SKATT BETALTE DNB-KONSERNET I 2019?

Betalt skatt utgjør en kostnad for konsernet og inkluderer:

Inntektsskatt
Konsernet betaler skatt på inntekt generert i de enkelte land basert på interne skatteregler i landet hvor de respektive enhetene er skattemessig hjemmehørende eller driver virksomhet. Betalt inntektskatt er faktisk betalt skatt i løpet av året uavhengig av hvilket inntektsår skatten gjelder.

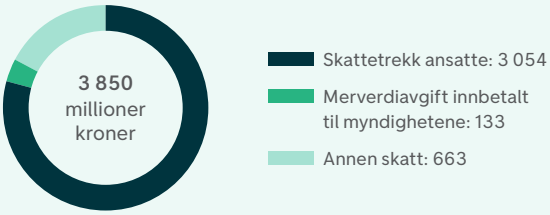
Ikke fradragsberettiget merverdiavgift
DNB betaler merverdiavgift på kjøp av varer og tjenester. Konsernet får bare delvis fradrag for inngående merverdiavgift, slik at store deler av avgiften er en kostnad for konsernet. Beløpet omfatter all inngående merverdiavgift på kjøp av varer og tjenester som det ikke gis fradrag for.

Arbeidsgiveravgift
Som arbeidsgiver er DNB pålagt å betale arbeidsgiveravgift og andre sosiale avgifter basert på lønn og andre ytelser til de ansatte.

Finansskatt
Finansskatt er en tilleggsskatt som pålegges selskaper innen finanssektoren. Skatten består av to elementer: forhøyet inntektsbeskatning av finansforetak (3 prosentpoeng) og en ekstraskatt for arbeidsgivere i finansbransjen på lønnsgrunnlaget (5 prosentpoeng).

Annen skatt
Dette kan for eksempel være kildeskatt på renter og utbytte betalt til land hvor konsernets kunder eller investorer er hjemmehørende, og som DNB ikke kan trekke fra i annen skatt.

HVOR MYE SKATT KREVDE DNB-KONSERNET INN PÅ VEGNE AV MYNDIGHETENE I 2019?

I tillegg til skatt betalt av konsernet selv krever DNB gjennom sin forretningsvirksomhet inn følgende skatt på vegne av myndighetene:

Skattetrekk ansatte
I mange land er det påkrevd at arbeidsgiver tilbakeholder skatt og andre sosiale avgifter ved utbetaling av lønn til ansatte.

Merverdiavgift innbetalt til myndighetene
DNB skal innberette og kreve inn merverdiavgift på omsetning av avgiftspliktige varer og tjenester. I tillegg beregner og betaler DNB merverdiavgift på kjøp av varer og tjenester fra utlandet. Netto oppkrevd avgift etter fradrag for avgift på konsernets kjøp av varer og tjenester innberettes og innbetales til lokale skattemyndigheter i de enkelte land.

Annen skatt
Dette kan for eksempel være kildeskatt trukket på renteutbetalinger og utbytte som kreves inn på vegne av myndighetene.

1) Består av forhøyet inntektsskatt på 78 millioner kroner og ekstra arbeidsgiveravgift på 372 millioner.

Virksomhetsstyring

Styret i DNB ASA 74
Styret i DNB Bank ASA 76
Organisering 77
Konsernledelsen 79
Eierstyring og selskapsledelse 82
Ansvarlige innkjøp 102
Arbeidsforhold 103

Styret i DNB ASA

Per 4. mars 2020

Styret i DNB ASA er konsernets øverste ansvarlige organ og skal gjennom konsernsjefen sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret har tre underutvalg: risikoutvalget, revisjonsutvalget og kompensasjons- og organisasjonsutvalget.

Olaug Svarva
(født 1957)

Rolle i styret: Styreleder i DNB og DNB Bank siden 2018. Leder av kompensasjons- og organisasjonsutvalget.

Bakgrunn: Bachelorgrad fra Trondheim Økonomiske høgskole og MBA fra University of Denver. Administrerende direktør i Folketrygdfondet fra 2006 til 2018. Har tidligere også vært administrerende direktør i SpareBank 1 Aktiv Forvaltning og investeringsdirektør i SpareBank 1 Livsforsikring. Har vært finansanalytiker i Carnegie og DNB.

Andre sentrale verv: Styreleder i Norfund og styremedlem i Investinor AS og Institute of International Finance (IIF). Tidligere styremedlem i arbeidsgiverforeningen Spekter, Oslo Børs og Norsk Institutt for Styremedlemmer. Har også vært medlem av valgkomiteen i Telenor, Veidekke, Storebrand og Yara, og har erfaring fra bedriftsforsamlinger i Telenor, Statoil og Orkla.

Antall styremøter: 15 av 15
Antall aksjer: 7 000[1)]

Tore Olaf Rimmereid
(født 1962)

Rolle i styret: Nestleder av styret i DNB siden 2012 (styremedlem siden 2008). Leder av risikoutvalget og medlem av revisjonsutvalget.

Bakgrunn: Siviløkonom og autorisert finansanalytiker fra Norges Handelshøyskole. Konserndirektør og visekonsernsjef i Hafslund E-CO AS. Tidligere administrerende direktør i E-CO Energi, administrasjons- og finansdirektør i NRK og konserndirektør økonomi og finans i SpareBank 1 Gruppen. Erfaring fra Kreditkassen.

Andre sentrale verv: Styreleder i Stiftelsen Asplan og styremedlem i Kruse Smith AS og Space Norway AS. Tidligere blant annet styreleder/styremedlem i Energi Norge, Opplandskraft DA, Oppland Energi AS, ODIN Forvaltning AS, Hafslund ASA, E-CO Energi AS, First Securities AS og SpareBank 1 Liv. Tidligere politisk sekretær for Høyres stortingsgruppe.

Antall styremøter: 14 av 15
Antall aksjer: 10 611[1)]

Karl-Christian Agerup
(født 1962)

Rolle i styret: Styremedlem i DNB siden 2017. Medlem av risikoutvalget og revisjonsutvalget.

Bakgrunn: Siviløkonom fra Handelshøjskolen i København og Master of Science i Management fra Massachusetts Institute of Technology. Administrerende direktør i Oslotech AS. Tidligere grunnlegger og partner i Northzone Ventures, grunnlegger og administrerende direktør for Hugin ASA og bakgrunn som prosjektleder fra McKinsey & Company.

Andre sentrale verv: Blant annet styreleder i StartupLab AS og Oslo ShareLab AS. Styremedlem i Aleap AS og varamedlem av styret i Blommenholm Industrier AS. Tidligere styremedlem i blant annet Schibsted, Aftenposten, Norfund, Zalaris ASA, Admincontrol AS og Nevion Europe AS.

Antall styremøter: 15 av 15
Antall aksjer: 6 400[1)]

Gro Bakstad
(født 1966)

Rolle i styret: Styremedlem i DNB siden 2019 (tidligere styremedlem i DNB Bank 2017–2019). Leder av revisjonsutvalget og medlem i risikoutvalget.

Bakgrunn: Siviløkonom og statsautorisert revisor fra Norges Handelshøyskole. Bred erfaring innenfor økonomi, finans og strategiarbeid. Konserndirektør for divisjon Nettverk Norge i Posten Norge AS siden 2019. Tidligere finansdirektør og konserndirektør for divisjon Post i Posten Norge AS, finansiell rådgiver i Procorp og økonomidirektør i Ocean Rig.

Andre sentrale verv: Styremedlem i Veidekke ASA. Tidligere styremedlem i Farstad Shipping ASA og Arbeidsgiverforeningen Spekter.

Antall styremøter: 11 av 11
Antall aksjer: 0[1)]

Carl A. Løvvik
(født 1952)

Rolle i styret: Ansattvalgt styremedlem i DNB siden 2011. Medlem av kompensasjons- og organisasjonsutvalget.

Bakgrunn: Konserntillitsvalgt i DNB. Ble ansatt som assurandør i 1988 og har jobbet som markedssjef i salg i DNB Livsforsikring og som driftsleder ved Kundesenteret i DNB Livsforsikring.

Antall styremøter: 15 av 15
Antall aksjer: 1 622[1)]

Jorunn Løvås
(født 1957)

Rolle i styret: Ansattvalgt styremedlem i DNB siden november 2019.

Bakgrunn: Ansatt innen personkundemarkedet i DNB siden 1974. Heltids tillitsvalgt og styremedlem i Finansforbundet DNB siden 2000. Har vært hovedtillitsvalgt for Personmarked, Storkunder og Internasjonal, Group Risk Management og Group Compliance.

Andre sentrale verv: Tidligere ansattvalgt varamedlem i DNB.

Antall styremøter: 4 av 4
Antall aksjer: 0[1)]

Jaan Ivar Semlitsch
(født 1971)

Rolle i styret: Styremedlem i DNB siden 2014. Medlem av kompensasjons- og organisasjonsutvalget.

Bakgrunn: Siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Konsernsjef i Orkla. Tidligere Konsernsjef i Dixons Carphone International og Elkjøp Nordic AS, Chief Operating Officer for Statoil Retail Europe, administrerende direktør for Rema Industrier AS og Associate Partner i McKinsey.

Andre sentrale verv: Styreleder i Elkjøp Norge AS. Tidligere styreleder i Statoil Norge AS. Har i tillegg vært og er styreleder eller -medlem i en rekke norske bedrifter.

Antall styremøter: 12 av 15
Antall aksjer: 21 300[1)]

1) Antall aksjer i DNB per 31. desember 2019. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse.

Styret i DNB Bank ASA

Per 4. mars 2020

DNB Bank ASA er det klart største selskapet i DNB-konsernet. Det avholdes felles styremøter i DNB Bank ASA og DNB ASA. Felles styremøter legger til rette for en effektiv organisering og gjennomføring av styrearbeidet. Enkelte saker behandles kun av det ene styret. Styret i DNB Bank ASA behandler eksempelvis kredittsaker i separate møter. Finanstilsynet har godkjent at Olaug Svarva er styreleder i både DNB ASA og DNB Bank ASA, og at Kjerstin Braathen er daglig leder i begge selskapene.

Olaug Svarva
(født 1957)

Rolle i styret: Styreleder i DNB og DNB Bank siden 2018.

Bakgrunn: Bachelorgrad fra Trondheim Økonomiske høgskole og MBA fra University of Denver. Administrerende direktør i Folketrygdfondet fra 2006 til 2018. Har tidligere også vært administrerende direktør i SpareBank 1 Aktiv Forvaltning og investeringsdirektør i SpareBank 1 Livsforsikring. Har vært finansanalytiker i Carnegie og DNB.

Andre sentrale verv: Styreleder i Norfund og styremedlem i Investinor AS og Institute of International Finance (IIF). Tidligere styremedlem i arbeidsgiverforeningen Spekter, Oslo Børs og Norsk Institutt for Styremedlemmer. Har også vært medlem av valgkomiteen i Telenor, Veidekke, Storebrand og Yara, og har erfaring fra bedriftsforsamlinger i Telenor, Statoil og Orkla.

Antall styremøter: 15 av 15
Antall aksjer: 7 000[1)]

Kim Wahl
(født 1960)

Rolle i styret: Nestleder av styret i DNB Bank siden 2019 (styremedlem siden 2013).

Bakgrunn: MBA fra Harvard University. Styreleder og eier av det private investeringsselskapet Strømstangen AS. Var en av grunnleggerne til og var i 20 år partner og nestleder i det europeiske Private Equity-selskapet IK Investment Partners. Har også erfaring fra den amerikanske investeringsbanken Goldman Sachs i London og New York.

Andre sentrale verv: Styreleder og en av grunnleggerne av stiftelsen Voxtra, etablert i 2008 med virksomhet og lokale investeringer i Øst-Afrika. Styremedlem i UPM Kymmene Corporation og tidligere styremedlem i Intermediate Capital Group plc og Kavlifondet. Har tidligere hatt en rekke styreverv innen ulike bransjer.

Antall styremøter: 14 av 15
Antall aksjer: 12 000[1)]

Lillian Hattrem
(født 1972)

Rolle i styret: Ansattvalgt styremedlem i DNB Bank siden 2016.

Bakgrunn: Økonomiutdannelse fra Handelshøyskolen BI. Ansatt i DNB i 1999.

Andre sentrale verv: Konsernhovedtillitsvalgt i Finansforbundet DNB. Medlem av forbundsstyret i Finansforbundet sentralt. Har innehatt flere roller og verv, blant annet i det tidligere representantskapet i DNB.

Antall styremøter: 15 av 15
Antall aksjer: 752[1)]

Jens Petter Olsen
(født 1961)

Rolle i styret: Styremedlem i DNB Bank siden 2019.

Bakgrunn: Siviløkonom og høyere avdeling fra Norges Handelshøyskole, samt Master of Philosophy i Finans og deltakelse på PhD-program ved London Business School. Ansatt i Norges Bank og Norges Bank Investment Management (NBIM) fra 1997 til 2008, og ledet kontoret i New York fra 2000 til 2008. Fra 2008 til 2018 ansatt i Danske Bank, blant annet som leder av Markets Norge fra 2011 til 2014 og Capital Markets fra 2014 til 2018.

Antall styremøter: 11 av 11
Antall aksjer: 3070[1)]

1) Antall aksjer i DNB per 31. desember 2019. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse.

Organisering

Operasjonell struktur

Vår organisering og operasjonelle struktur skal sikre at vi raskt og effektivt tilpasser oss endringer i kundeatferd og utvikler produkter og tjenester som møter kundenes behov.

I september 2019 gjennomførte vi en omorganisering og etablerte samtidig en ny konsernledelse. Formålet med den nye organisasjonen er å skape mer helhetlige kundeopplevelser, ha IT tettere på forretningen og styrke arbeidet med kundekommunikasjon, digitalisering og etterlevelse (compliance).

KUNDEOMRÅDER

Personmarked (PM)

PM betjener personkundene. Vi er markedsleder i det norske personmarkedet og har mer enn 2 millioner personkunder i Norge. Kundene tilbys et bredt tjenestespekter gjennom et moderne distribusjonsnett, som omfatter mobile løsninger, kundesenter og nettbank, bankkontorer og eiendomsmegling.

Corporate Banking (CB)

CB betjener bedriftskundene i DNB. Segmentet omfatter konsernets norske næringslivskunder, offentlig sektor, alle internasjonale kunder samt finansielle institusjoner. Vår ambisjon er å opprettholde vår nummer én-posisjon i Norge og å styrke vår ledende stilling innenfor utvalgte bransjer internasjonalt for de største kundene, samtidig som vi fortsetter å styrke satsingen på små og mellomstore bedriftskunder og oppstartsbedrifter. Bedriftskundesegmentet kjennetegnes av sterke kunderelasjoner og solid bank- og industrikompetanse. God betjening av kundene sikres gjennom vår finansielle styrke, et bredt internasjonalt nettverk, konkurransedyktige tjenester og en evne til å snu oss rundt når nye kundebehov oppstår.

PRODUKTOMRÅDER

Markets

Markets er Norges ledende verdipapirforetak og tilbyr våre kunder investeringsbanktjenester, herunder risikostyrings-, investerings- og finansieringsprodukter i kapitalmarkedene. Gjennom samarbeid i kundeteam og gode digitale tjenester gir medarbeiderne råd og utvikler skreddersydde løsninger for de ulike kundesegmentene. Markets' egenhandelsvirksomhet støtter opp om den øvrige kundebetjeningen med produkter og priser.

Wealth Management (WM)

WM betjener velstående privatpersoner og investeringsselskaper gjennom Private Banking-satsingen. I tillegg er området ansvarlig for videreutvikling av spare-, investerings- og pensjonsprodukter og leverer innskuddspensjonsordninger til alle våre kunder i nært samarbeid med kundeområdene. WM har ansvaret for alle fondsproduktene i konsernet.

Payments & Innovation (P&I)

P&I fokuserer spesielt på strategisk forretningsutvikling som skaper økt konkurransekraft og langsiktig lønnsom vekst. Forretningsområdet er ansvarlig for tre konsernfunksjoner: innovasjon, betalinger med tilhørende infrastruktur og Open Banking som jobber med åpning av bankens infrastruktur.

STABS- OG STØTTEOMRÅDER

Konsernets stabs- og støtteområder er ansvarlige for operasjonelle oppgaver og konserntjenester og sørger for infrastruktur og kostnadseffektive tjenester for virksomheten.

Rapporteringsstruktur

Vår finansielle styring er tilpasset de ulike kundesegmentene. Resultatregnskapet og balansen for segmentene presenteres i henhold til interne finansielle rapporteringsprinsipper, der totale inntekter, kostnader og kapitalbehov blir fordelt på segmentene basert på en rekke forutsetninger. Rapporterte tall for de ulike segmentene gjenspeiler dermed konsernets totale salg av produkter og tjenester. Oppfølging av totale kundeforhold og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og fordeling av konsernets ressurser.

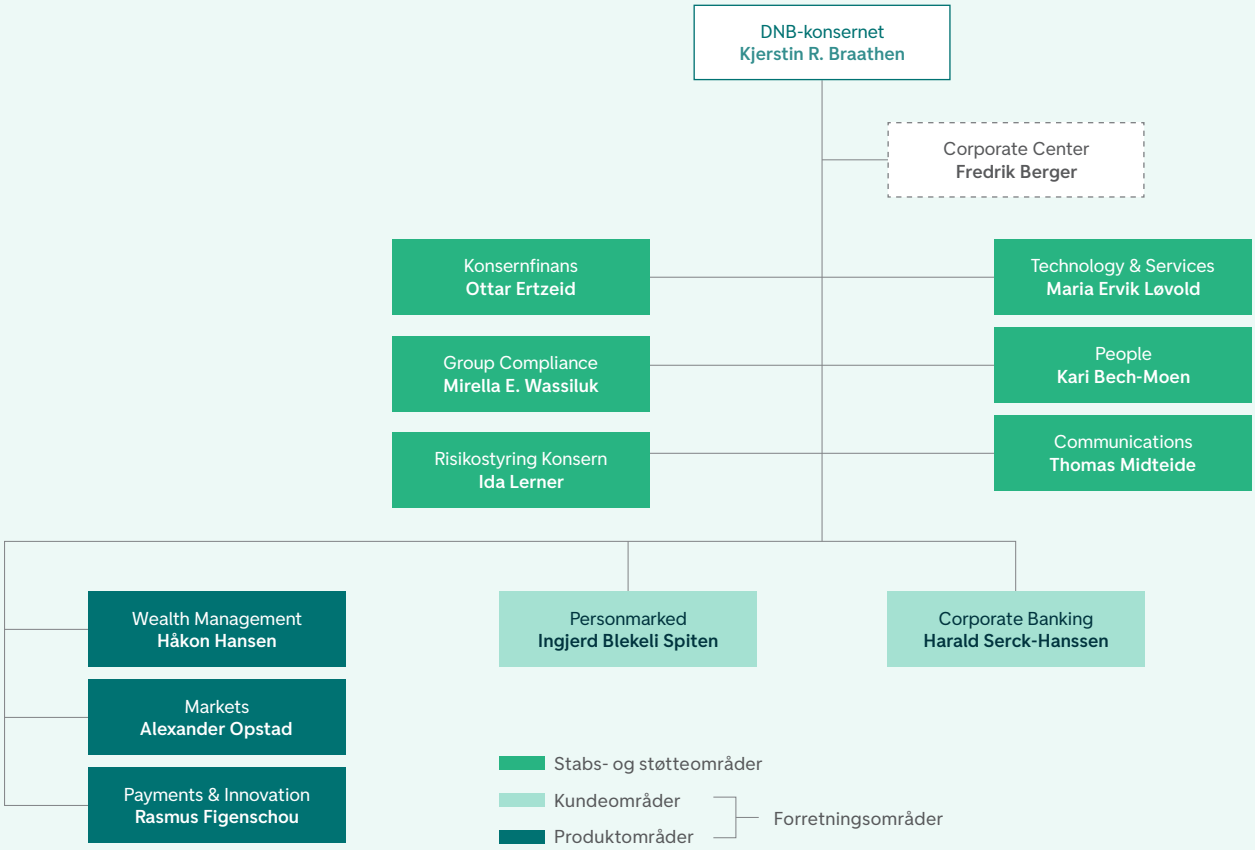
Segmentrapporteringen er nærmere presentert i note 2 til årsregnskapet.

Juridisk struktur

For en oversikt over konsernets juridiske struktur, se dnb.no/om-oss/om-dnb.html.

Operasjonell struktur

Per 4. mars 2020

Rapporteringsstruktur

Per 31. desember 2019

Konsernledelsen

Per 4. mars 2020

Konsernledelsen er konsernsjefens kollegium for overordnet ledelse i DNB. Alle vesentlige beslutninger fattes i samråd med konsernledelsen.

Kjerstin R. Braathen
(født 1970)

Konsernsjef (CEO) siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Konserndirektør for Konsern-finans og for Bedriftsmarked Norge og mange års erfaring fra Shipping, Offshore og Logistics (SOL) i Oslo. Kom til DNB i 1999.

Annen erfaring: Erfaring fra Hydro Agri International.

Utdanning: Master i Manage-ment fra Ecole Supérieure de Commerce de Nice-Sophia Antipolis.

Antall aksjer: 31 878[1)]

Ottar Ertzeid
(født 1965)

Finansdirektør (CFO) siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Konserndirektør for Markets og ulike stillinger innenfor valuta og kapitalmarkeds-området. Økonomi- og finansdirektør i DnB Bolig-kreditt og finanssjef i Real-kreditt. Kom til DNB i 1989.

Sentrale verv: Nestleder av styret i Verdipapirforetakenes Sikringsfond, medlem av valg-komiteen i Yara International.

Utdanning: Siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Antall aksjer: 240 577[1)]

Kari Bech-Moen
(født 1977)

Konserndirektør for People siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Divisjonsdirektør for People i People & Operations. Kom til DNB i 2019.

Annen erfaring: Flere års erfaring fra ulike leder-posisjoner i Telenor og som gründer.

Utdanning: Siviløkonom fra Handelshøyskolen BI og MSc i Industrial Relations and Personnel Management fra London School of Economics and Political Science.

Antall aksjer: 474[1)]

Rasmus Figenschou
(født 1979)

Konserndirektør for Payments & Innovation siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Konserndirektør for New Business. Leder for Strategi og konsernutvikling og divisjonssjef for Rogaland og Agder. Ledererfaring fra DNBs kontor i Estland, og arbeidserfaring fra Singapore og New York. Kom til DNB i 2005.

Sentrale verv: Styremedlem i Vipps og 11:FS Foundry.

Annen erfaring: Analytiker i Simmons & Company Inter-national.

Utdanning: MBA fra IMD Business School i Sveits, Bachelor of Arts i Economics fra Tufts University, College of Liberal Arts, Medford, Massachusetts.

Antall aksjer: 10 568[1)]

1) Antall aksjer i DNB per 31. desember 2019. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse.

Håkon Hansen
(født 1966)

Konserndirektør for Wealth Management siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Konserndirektør for Wealth Management and Insurance. Leder for Private Banking og leder for DNB Luxembourg gjennom ti år. Kom til DNB i 1987 i det som den gang het Sparebanken Buskerud, senere Sparebanken NOR.

Sentrale verv: Styreleder i DNB Livsforsikring og DNB Luxembourg.

Annen erfaring: Banksjef i Gjensidige Bank, Parat24 og DNB, assisterende banksjef i Sparebanken Øst og distriktssjef i Forenede Forsikring.

Utdanning: Diplomøkonom fra Handelshøyskolen BI. Har også Management Program i Financial Investments (Master of Management) fra samme sted.

Antall aksjer: 9 890[1)]

Ida Lerner
(født 1975)

Konserndirektør for Risikostyring Konsern siden 2017.

Annen DNB-erfaring: Leder for DNB CEMEA i London og sjef for kundeanalyse i Nord-Europa, Midtøsten og Afrika. Kom til DNB i 2007.

Annen erfaring: Global Relationship Manager hos HSBC, kunderådgiver og aksjemegler hos Nordea.

Utdanning: Bachelor i samfunnsvitenskap med vekt på samfunnsøkonomi fra Universitetet i Stockholm.

Antall aksjer: 4 255[1)]

Maria Ervik Løvold
(født 1979)

Konserndirektør for Technology & Services siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Divisjonsdirektør for produkt, pris og kvalitet i Personmarked. Tidligere seksjonsleder og assisterende juridisk direktør hos DNB-advokatene. Kom til DNB i 2010.

Annen erfaring: Advokat hos Brækhus Advokatfirma.

Utdanning: Cand. jur. fra Universitetet i Oslo.

Antall aksjer: 1 822[1)]

Thomas Midteide
(født 1974)

Konserndirektør for Communications siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Konserndirektør for Media & Marketing og Kommunikasjon og Marked, og informasjonsdirektør. Kom til DNB i 2009.

Annen erfaring: Kommunikasjonsdirektør i SAS, informasjonssjef i VISA Norge og journalist i NRK.

Utdanning: Journalist fra Høgskolen i Oslo. Mellomfag i statsvitenskap og kriminologi fra Universitetet i Oslo.

Antall aksjer: 15 034[1)]

Alexander Opstad
(født 1981)

Konserndirektør for Markets siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Ulike stillinger innenfor aksjedivisjonen i Markets. Leder for aksjedesken i London og global leder for aksjedivisjonen og medlem av ledergruppen i Markets. Kom til DNB i 2005.

Sentrale verv: Styreleder DNB Markets Inc., styremedlem i Verdipapirforetakenes Forbund (VPFF).

Utdanning: Siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Antall aksjer: 16 441[1)]

Harald Serck-Hanssen
(født 1965)

Konserndirektør for Corporate Banking siden 2019.

Annen DNB-erfaring: Konserndirektør Storkunder og internasjonal siden 2013. Divisjonsdirektør for og seksjonsleder i Shipping, Offshore og Logistics (SOL). Kom til DNB i 1998.

Sentrale verv: Styremedlem i DigitalNorway

Annen erfaring: Erfaring fra Stolt-Nielsen Shipping og Odfjell Group.

Utdanning: Siviløkonom fra University of Stirling. Advanced management-program fra INSEAD Fontainebleau.

Antall aksjer: 41 324[1)]

Ingjerd Blekeli Spiten
(født 1971)

Konserndirektør for Personmarked siden 2018.

Annen DNB-erfaring: Leder for mobil- og telefontjenester, salgssjef Internett og mobilbank, divisjonsdirektør eBusiness. Ansatt i DNB fra 2007 til 2015 og kom tilbake i 2018.

Sentrale verv: Styreleder DNB Eiendom AS og styremedlem i Fremtind Forsikring AS.

Annen erfaring: SVP Global Products i Telenor, viseadministrerende direktør i Microsoft og diverse lederstillinger i Ericsson. Flere års erfaring fra styrearbeid i ulike bransjer.

Utdanning: Siviløkonom fra Handelshøyskolen BI.

Antall aksjer: 4 758[1)]

Mirella E. Wassiluk
(født 1969)

Konserndirektør for Group Compliance siden 2018.

Annen erfaring: Avdelingsdirektør i Finansdepartementet. Erfaring fra Bayerische Landesbank (München), Universitetet i Køln og Verdipapirsentralen.

Utdanning: Samfunnsøkonom fra Universitetet i Køln. Master of Science fra London School of Economics and Political Science.

Antall aksjer: 858[1)]

1) Antall aksjer i DNB per 31. desember 2019. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse.

Eierstyring og selskapsledelse

Virksomhetsstyring handler om hvordan styret og ledelsen i DNB utøver sine roller for å bevare og utvikle selskapets verdier best mulig. God virksomhetsstyring og godt lederskap er en forutsetning for en bærekraftig og ansvarlig virksomhet, og skal sikre at DNB drives på en forsvarlig og lønnsom måte til beste for kundene, eierne, de ansatte og øvrige interessenter. God virksomhetsstyring bidrar til å styrke tilliten til DNB, noe som er avgjørende for å sikre konkurransekraft og levedyktighet.

Virksomhetsstyringen er et samspill mellom prosesser og strukturer som benyttes for styring og kontroll, og stiller krav til atferd for styret, ledelsen og medarbeiderne.

Styret og ledelsen i DNB vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i konsernet. Nedenfor redegjøres det for prinsipper og praksis for eierstyring og selskapsledelse i samsvar med finansforetaksloven med forskrifter, samt regnskapslovens paragraf 3-3b og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse.

Redegjørelsen består av tre deler:

A Beskriver styrets hovedprioriteringer i 2019.

B Redegjør for DNBs etterlevelse av regnskapslovens paragraf 3-3b, annet ledd. DNB har ingen avvik fra kravene.

C Redegjør for hvordan den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse er fulgt opp i DNB. DNB følger anbefalingene.

Det er redegjort for avvik i punkt 6 og punkt 14.

A Styrets hovedprioriteringer i 2019

Beskrivelsen redegjør for styrets hovedprioriteringer i 2019 og en overordnet vurdering av selskapsledelse og internkontroll.

STYRETS HOVEDPRIORITERINGER I 2019 VAR:

- arbeidet med strategiske prioriteringer, konsernets finansielle ambisjoner, etterlevelse og virksomhetsstyring.
- utnevnelsen av Kjerstin R. Braathen til ny konsernsjef i DNB med virkning fra 1. september. I den forbindelse gjennomførte styret en bred kartlegging, og flere eksterne og interne kandidater ble vurdert. Kjerstin R. Braathen har jobbet i DNB i mer enn 20 år og hadde tidligere stillingen som finansdirektør.
- oppfølgingen av omorganiseringen i konsernet høsten 2019, som blant annet innebar at de tidligere forretningsområdene innenfor bedriftsmarkedet ble slått sammen til Corporate Banking, og at enkelte IT-enheter ble knyttet tettere opp mot forretningsområdene.
- vedtak i starten av året av en oppdatering av DNBs overordnede strategi og behandling av flere konkrete strategiske temaer, blant annet knyttet til IT-infrastruktur, nordisk banksamarbeid om betalingsløsninger (P27), avtaler knyttet til kontanthåndtering og innkjøpsstrategi for IT.
- vedtak av konkrete ambisjoner for hvordan bærekraft og samfunnsansvar skal integreres i forretningen, med sikte på å bygge tillit hos kunder, ansatte og samfunnsaktører (se nærmere under).
- oppfølging av etterlevelse, og særlig antihvitvaskingsarbeidet (se nærmere under), i tillegg til etterlevelsessituasjonen for vesentlige internasjonale enheter.
- vedtak av oppdatert Code of Conduct (etikkreglene). Formålet med oppdateringen var å gjøre Code of Conduct tydeligere og mer presis, og dermed enklere å forholde seg til for ansatte, kunder og eiere.
- vedtak om at lederes ansvar for å fremme etterlevelse av god virksomhetsstyring skal tydeliggjøres i stillingsinstrukser for alle ledere på nivå to til fire i organisasjonen. Dette for å bidra til en ytterligere styrking av intern kultur knyttet til virksomhetsstyring.

Nedenfor utdypes styrets overordnede vurdering av selskapsledelse og internkontroll og oppfølging av arbeidet med antihvitvasking, i tillegg til bærekraft og samfunnsansvar.

STYRETS OVERORDNEDE VURDERING AV SELSKAPSLEDELSE OG INTERNKONTROLL

Det ble ikke identifisert tilfeller av betydelig kontrollsvikt i 2019. Etter styrets vurdering har DNB tilstrekkelige systemer, rutiner og tiltak for å sikre god selskapsledelse og internkontroll.

Punkt 9 og 10 i del C gir en mer detaljert og fullstendig oversikt over styrets arbeid, risikostyring og internkontroll.

Det er ingen vesentlige endringer i styrets oppfølging av eierstyring og selskapsledelse fra tidligere år.

YTTERLIGERE STYRKING AV ANTIHVITVASKINGSARBEIDET

Styret hadde i 2019 et stort fokus på antihvitvaskingsarbeidet i konsernet. Det ble iverksatt et konsernprogram for å styrke arbeidet på området, og styret har fulgt opp status gjennom året.

Konsernfunksjonen Group AML ble etablert og har ansvaret for konsernovergripende prosesser og oppgaver som informasjonsdeling og standardisering av rutiner for å følge opp forpliktelser i hvitvaskingsloven samt bidra til implementering i tett samarbeid med forretningsområdene.

AML er et sentralt kompetanseområde i DNB, og det jobbes kontinuerlig med opplæring gjennom e-læringskurs, klasseromsundervisning og seminarer. Gjennomføringsgraden følges opp. For å styrke kompetansen ytterligere har konsernet utarbeidet et bredt sammensatt utdanningsprogram som ble gjennomført av en gruppe utvalgte ansatte i 2019. Etter fullført program går kandidatene over i ulike stillinger relatert til videreutdanningen.

BÆREKRAFT OG SAMFUNNSANSVAR

Styret besluttet i 2019 konkrete ambisjoner for hvordan bærekraft og samfunnsansvar skal integreres i forretningen for å bygge tillit hos kunder, ansatte og samfunnsaktører og skape verdier på lang sikt. Det er utarbeidet konsernambisjoner for følgende fire tema:

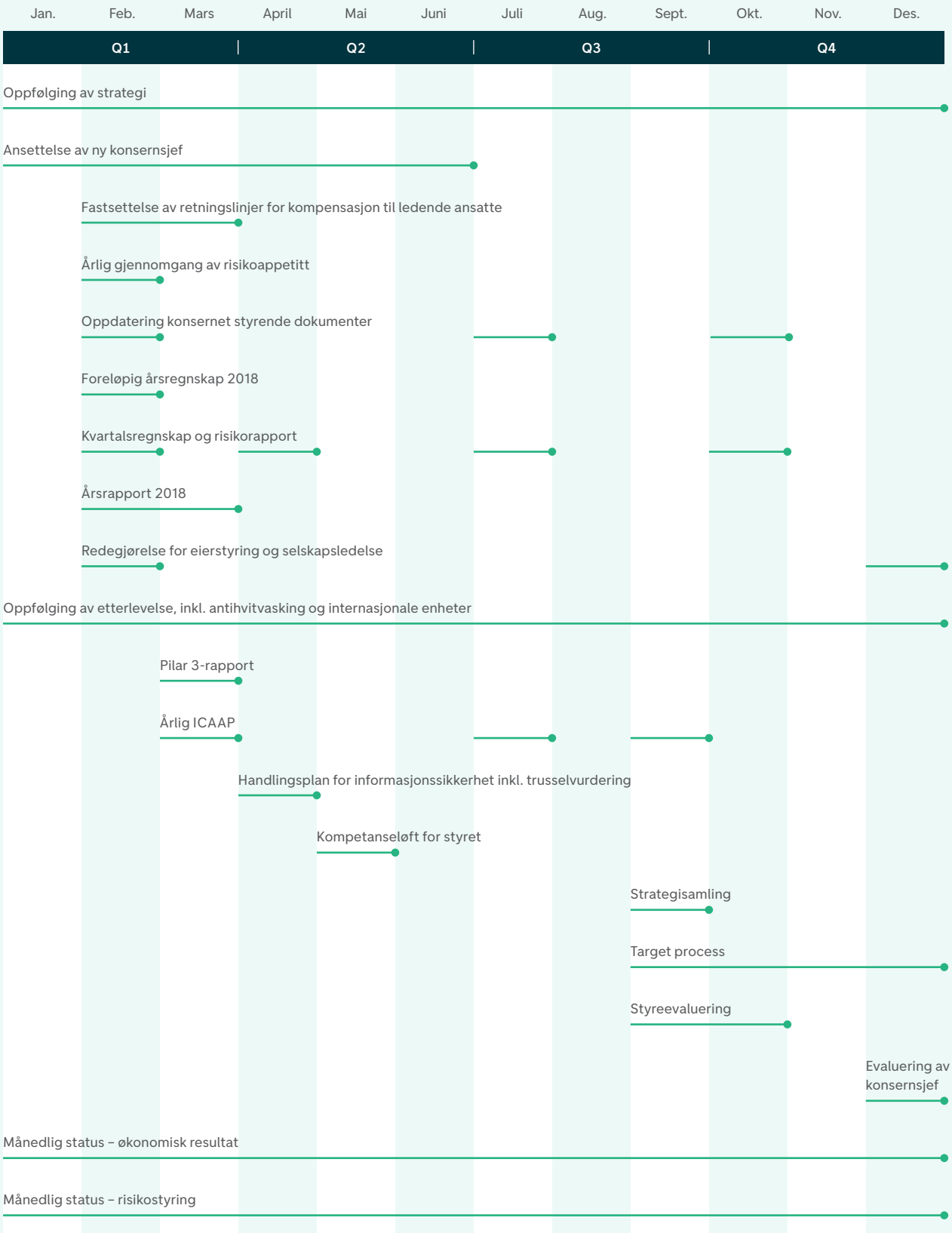
1. DNB er en pådriver for likestilling og mangfold
2. DNB bidrar med lån og investeringer for bærekraftig vekst
3. DNB bekjemper økonomisk kriminalitet og bidrar til en trygg digital økonomi
4. DNB hjelper kundene å mestre egen økonomi

Styret besluttet videre at DNB skal slutte seg til Principles of Responsible Banking, utarbeidet av UNEP FI (United Nations Environment Programme Finance Initiative). Rammeverket har som ambisjon å sette en global standard for ansvarlig bankvirksomhet og bidra til at finanssektoren samordnes med FNs bærekraftsmål og Parisavtalen.

Styret fulgte også opp arbeidet med klimarisiko og forventede regulatoriske krav. Klimarisiko vil påvirke DNB og representerer en finansiell risiko, og styret ble orientert om DNBs modeller for å håndtere, overvåke og rapportere klimarisiko.

Les mer om DNBs ambisjoner for bærekraft og samfunnsansvar i kapitlet Strategisk rapport.

Styrets aktiviteter i 2019

B Regnskapslovens paragraf 3-3b, annet ledd (redegjørelse om foretaksstyring)

Beskrivelsen redegjør for hvordan regnskapslovens paragraf 3-3b, annet ledd er dekket i DNB. Inndelingen refererer til nummerering i annet ledd.

1–3

Angivelse av anbefaling som DNB følger, opplysning om hvor anbefalingen er tilgjengelig og begrunnelse for eventuelle avvik fra anbefalingen
Strukturen for eierstyring og selskapsledelse i DNB-konsernet er basert på norsk lov. DNB følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt 17. oktober 2018 av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES. Anbefalingen er tilgjengelig på nues.no. Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert under redegjørelsen for hvordan anbefalingen etterleves.

4

Beskrivelse av hovedelementene i konsernets systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen
Se punkt 10 under del C Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

5

Vedtektsbestemmelse som helt eller delvis utvider eller fraviker bestemmelser i allmennaksjelovens kapittel 5
DNB ASA har ingen vedtektsbestemmelser som avviker fra allmennaksjelovens kapittel 5, som omhandler generalforsamlingen.

6

Sammensetningen til ledende organer samt en beskrivelse av hovedelementene i gjeldende instrukser og retningslinjer for organenes og eventuelle utvalgs arbeid
Se punkt 6, 7, 8 og 9 under del C Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

7

Vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevning og utskiftning av styremedlemmer
Se punkt 8 under del C Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

8

Vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte å kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer eller egenkapitalbevis
Se punkt 3 under del C Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

C Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse

Beskrivelsen redegjør for hvordan de 15 punktene i anbefalingen er fulgt opp i DNB.
Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterleves i DNB.
Det er redegjort for ett avvik under punkt 6 og ett avvik under punkt 14.

Punkt 1	Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse	87
Punkt 2	Virksomhet	91
Punkt 3	Selskapskapital og utbytte	92
Punkt 4	Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående	92
Punkt 5	Aksjer og omsettelighet	93
Punkt 6	Generalforsamling	93
Punkt 7	Valgkomité	93
Punkt 8	Styre, sammensetning og uavhengighet	93
Punkt 9	Styrets arbeid	94
Punkt 10	Risikostyring og internkontroll	95
Punkt 11	Godtgjørelse til styret	99
Punkt 12	Godtgjørelse til ledende ansatte	99
Punkt 13	Informasjon og kommunikasjon	100
Punkt 14	Selskapsovertakelse	101
Punkt 15	Ekstern revisor	101

PUNKT 1

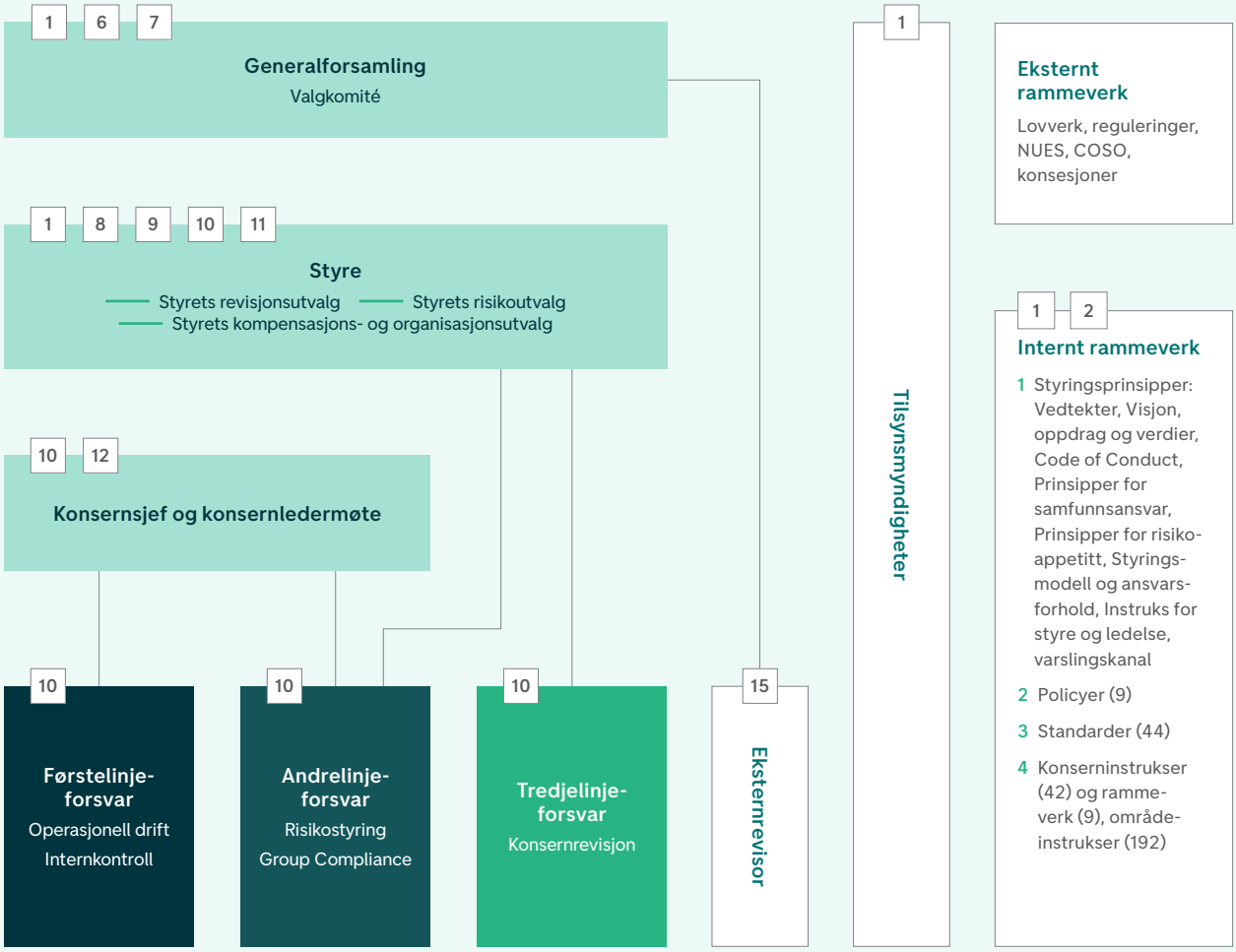
REDEGJØRELSE FOR EIERSTYRING OG SELSKAPSLEDELSE

DNB er et internasjonalt finanskonsern med virksomhet i en rekke land. Konsernet har tillatelse fra flere offentlige myndigheter. Kompleksiteten i regelverkskrav er høy, og konsekvensene av manglende etterlevelse kan bli alvorlige. I tillegg til norsk regelverk er foretak i DNB-konsernet underlagt lokale regelverk i andre land.

Figuren på neste side illustrerer de styrende organene i DNB ASA, samt rammeverk som stiller eksterne og interne krav og prinsipper for virksomheten. Holdingselskapet DNB ASA eier datterselskapene DNB Bank ASA, DNB Livsforsikring AS og DNB Asset Management AS, med underliggende selskaper, der virksomheten drives. Hvert av datterselskapene har egne styrer.

Styrende organer i DNB ASA

Per 31. desember 2019

Utøvende organer — Rådgivende organer

Førstelinjeforsvar — Andrelinjeforsvar, overvåkende funksjon — Tredjelinjeforsvar

Nummereringen henviser til beskrivelser i punktene i anbefalingen.

Styrende organer i DNB ASA

Per 31. desember 2019

	Aksjer per 31. des. 2019[1]	Aksjer per 31. des. 2018[1]
STYRE		
Medlemmer		
Olaug Svarva, Oslo (leder)	7 000	7 000
Tore Olaf Rimmereid, Oslo (nestleder)	10 611	10 611
Karl-Christian Agerup, Oslo	6 400	6 400
Gro Bakstad, Oslo	0	0
Carl A. Løvvik, Bergen[2]	1 622	1 458
Jorunn Løvås, Asker[2]	0	0
Jaan Ivar Semlitsch, Stabekk	21 300	12 300
Varamedlemmer for de ansattes representanter		
Stian Samuelsen, Svelvik[2]	578	578
VALGKOMITÉ		
Camilla Grieg, Bergen (leder)	0	0
Jan Tore Føsund, Oslo	0	0
Ingebret Hisdal, Oslo	0	0
André Støylen, Oslo	9 500	9 500
STYRETS RISIKOUTVALG		
Tore Olaf Rimmereid, Oslo (leder)	10 611	10 611
Karl-Christian Agerup, Oslo	6 400	6 400
Gro Bakstad, Oslo	0	0
STYRETS REVISJONSUTVALG		
Gro Bakstad, Oslo (leder)	0	0
Karl-Christian Agerup, Oslo	6 400	6 400
Tore Olaf Rimmereid, Oslo	10 611	10 611
STYRETS KOMPENSASJONS- OG ORGANISASJONSUTVALG		
Olaug Svarva, Oslo (leder)	7 000	7 000
Carl A. Løvvik, Bergen	1 622	1 458
Jaan Ivar Semlitsch, Stabekk	21 300	12 300

	Aksjer per 31. des. 2019[1]	Aksjer per 31. des. 2018[1]
KONSERNLEDELSE		
Konsernsjef (CEO)		
Kjerstin R. Braathen	31 878	28 540
Finansdirektør (CFO)		
Ottar Ertzeid	240 577	234 059
Konserndirektør Personmarked		
Ingjerd Blekeli Spiten	4 758	1 714
Konserndirektør Corporate Banking		
Harald Serck-Hanssen	41 324	37 986
Konserndirektør Wealth Management		
Håkon Hansen	9 890	6 891
Konserndirektør Markets		
Alexander Opstad	16 441	24 360
Konserndirektør Payments & Innovation		
Rasmus Figenschou	10 568	7 837
Konserndirektør People		
Kari Bech-Moen	474	0
Konserndirektør Risikostyring Konsern		
Ida Lerner	4 255	3 781
Konserndirektør Technology & Services		
Maria Ervik Løvold	1 822	823
Konserndirektør Group Compliance		
Mirella E. Wassiluk	858	384
Konserndirektør Communications		
Thomas Midteide	15 034	12 439
KONSERNREVISJON		
Tor Steenfeldt-Foss	0	0
EKSTERN REVISOR		
Ernst & Young AS (EY)	0	0

1) Antall aksjer eid i DNB ASA inklusive aksjer tilhørende den nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse. Jf. regnskapslovens paragraf 7-26.

2) Ikke uavhengige.

Tilsynsmyndigheter

DNB-konsernets virksomhet i Norge er underlagt tilsyn fra norske myndigheter, inkludert Finanstilsynet, Norges Bank, Datatilsynet med flere. Virksomheten i utlandet er enten underlagt tilsyn fra tilsvarende myndigheter i vedkommende land, tilsyn fra norske tilsynsmyndigheter eller tilsyn både fra utenlandske og norske tilsynsmyndigheter. Styret tilstreber en åpen og konstruktiv dialog med disse.

Finanstilsynet i Norge gjennomgår blant annet års- og delårsregnskaper og konsernets interne kapitalvurderingsprosess som følger av kapitaldekningsregelverket (Internal Capital Adequacy Assessment Process, ICAAP), og gjennomgår konsernets gjenopprettingsplan.

Hirearki for styrende dokumenter

Nivå 1	Styringsprinsipper
Nivå 2	Policyer
Nivå 3	Standarder
Nivå 4	Instrukser og rammeverk

Nivå 1: Styringsprinsipper

Styringsprinsippene utgjør det øverste styringsnivået. I disse prinsippene gir styret overordnede rammer for all styring av virksomheten. De kan være definert av lovkrav eller omfatte områder som er av særskilt betydning, og definerer ønsket kultur, atferd og ansvarsfordeling på overordnet nivå.

DNBs styringsprinsipper omfatter:

- selskapets vedtekter, tilgjengelig på dnb.no/om-oss/styret.html
- oppdrag og verdier, nærmere beskrevet på side 16
- prinsipper for etikk (Code of Conduct), nærmere beskrevet nedenfor
- prinsipper for samfunnsansvar, nærmere beskrevet i punkt 2
- prinsipper for risikoappetitt, nærmere beskrevet i punkt 10
- styringsmodell og ansvarsforhold, nærmere beskrevet på side 77
- instruks for styre og ledelse, tilgjengelig på dnb.no/om-oss/styret.html

Prinsipper for etikk

For å kunne levere på DNBs oppdrag og verdier og oppnå DNBs strategiske mål, må alle i DNB opptre på en måte som ivaretar interessene til bankens kunder, eiere, ansatte og andre interessenter, nå og i framtiden. På den måten fortsetter DNB å bygge tillit – bankens viktigste ressurs. Tillit fra både kunder, eiere og markedet for øvrig er helt avgjørende for at DNB skal opprettholde en bærekraftig drift over tid. For å fortjene denne tilliten er det viktig å operere med en høy etisk standard slik at DNB som finanskonsern oppleves som åpent, transparent, tydelig og med høy grad av integritet.

Code of Conduct er DNBs viktigste rammeverk for etikk og beskriver forventninger, forpliktelser og krav til hvordan fast og midlertidig ansatte i DNB-konsernet, innleide konsulenter, styremedlemmer og andre tillitsvalgte skal opptre.

DNBs Code of Conduct reflekterer konsernets verdier og danner fundamentet for kulturen. Code of Conduct er vedtatt av styret i DNB ASA og er tilgjengelig i Bærekraftsbiblioteket.

Code of Conduct omfatter retningslinjer innenfor områder som: samfunnsansvar, kundebehandling, kommunikasjon, HMS, diskriminering og trakassering, taushetsplikt og beskyttelse av informasjon, personvern, varsling, interessekonflikter, skatt, innsideinformasjon, misbruk av rusmidler, antikorrupsjon og antihvitvasking.

Brudd på Code of Conduct kan føre til arbeidsrettslige, strafferettslige og erstatningsrettslige konsekvenser.

Alle ansatte i DNB skal gjennomføre obligatorisk opplæring i Code of Conduct.

Ledere i DNB skal fremme etterlevelse av god virksomhetsstyring i konsernet og sørge for at ansatte forstår hvilke forpliktelser de styrende dokumentene innebærer, har et aktivt forhold til etterlevelse og gjennomfører nødvendige opplæringsaktiviteter.

Code of Conduct har også blitt tatt inn som tema i introduksjonsprogrammet for nyansatte samt i opplæringen av nye ledere i DNB.

Åpenhet om DNBs skatt

Prinsippene som ligger til grunn for all kommunikasjon vedrørende DNBs skatt og skatterapportering er åpenhet, transparens og konsistens, og dette er i tråd med retningslinjene i Code of Conduct. «DNB Tax footprint» beskriver DNB skattebidrag og generelle tilnærming til skatt. Videre er den årlige land-for-land-rapporteringen et viktig virkemiddel for økt åpenhet om skatt overfor skattemyndigheter i land der DNB har virksomhet. DNBs bidrag til skatter og avgifter er beskrevet på side 71. Les mer i «DNB Tax footprint» i Bærekraftsbiblioteket.

Varsling

Konsernets etikkregler slår fast at en medarbeider straks skal informere sin leder, leders leder, kontaktperson i HR eller HMS-ansvarlig om kritikkverdige forhold. I saker som gjelder kritikkverdige forhold knyttet til arbeidsmiljøet, kan også verneombudet varsles. Dersom dette ikke fører fram, eller en medarbeider ikke er komfortabel med å ta opp saker i noen av disse kanalene, kan det varsles via DNBs varslingskanal. Internvarslingskanalen er en elektronisk, konfidensiell kanal som også er tilrettelagt for anonym varsling. Dersom en medarbeider ønsker å snakke med en betrodd uavhengig person i forkant av en eventuell varsling, kan dette gjøres internt (via Konserndirektør revisjon) eller eksternt (via ekstern rådgiver). Konserndirektør revisjon er normalt hovedmottaker av varslinger, og varslingskanalen er også tilgjengelig for innleide arbeidstakere og konsulenter. I varslingssaker skal den som varsler, ha tilgang til personlig støtte og veiledning fra en uavhengig part. Hvis aktuelt skal DNB også sørge for tiltak som er egnet til å forebygge gjengjeldelse mot varsleren. Varslingsreglene gjelder ikke for forhold knyttet til ansattes eget arbeidsforhold, som for eksempel personalkonflikter eller uenigheter knyttet til arbeidsavtalen.

I 2019 ble det innrapportert 15 internvarslingssaker i DNBs varslingskanal, sammenlignet med 21 saker i 2018. Flertallet av sakene for 2018 og 2019 var

problemstillinger knyttet til arbeidsmiljø og det som framstod som personalmessige konflikter. I seks av sakene i 2019 valgte varsler å være anonym.

Nivå 2: Policyer

Styret har vedtatt ni sentrale policyer for DNB-konsernet for å understøtte virksomhetsstyringen:

1 Etterlevelse
2 Finansiell styring
3 People (personal)
4 Kommunikasjon
5 Leverandørhåndtering
6 Operational excellence
7 Risikostyring i DNB
8 Sikkerhet
9 Skatt

Policy for kommunikasjon setter rammen for retningslinjer for eierrelasjoner

Kommunikasjonen skal være åpen, ærlig og tydelig og gjenspeile høy etisk standard. DNBs målgrupper skal likebehandles gjennom fullstendig, tidsriktig og forståelig kommunikasjon. All informasjon om konsernets økonomiske stilling og utvikling skal gis samtidig til alle interessenter. Informasjonspraksisen skal løpende videreutvikles med basis i hva som oppfattes som beste praksis. Se også punkt 13.

Policy for skatt

Styret vedtok i 2019 en skattepolicy for å styrke risikostyringen og etterlevelsen på dette området. I tillegg til DNBs egen skatt, omfatter policyen også krav knyttet til kundeskatt og annen tredjepartsskatt.

Nivå 3: Standarder

Alle dokumenter på nivå tre er knyttet opp mot én eller flere policyer, og ansvaret for å sikre at disse er forankret i de overordnede styringsdokumentene vedtatt av styret, er delegert til konserndirektørene. Slik sikrer styret og konsernsjef at alle vesentlige prosesser i virksomheten er dekket gjennom underliggende dokumenter og «kjøreregler». Dette bidrar til å skape en helhet i virksomhetsstyringen.

Nivå 4: Instrukser og rammeverk

Det laveste nivået i hierarkiet for styrende dokumenter er instrukser og rammeverk. Kredittregelverket, hvitvaskingsrammeverket og regnskapshåndboken er eksempler på dette nivået.

Implementering av styrende dokumenter

Den enkelte leder har ansvar for å implementere og etterleve DNBs styrende dokumenter i sine respektive enheter. DNB har et omfattende læringstilbud på pc og mobil. Tilbudet inkluderer kurs, dilemmatreninger og quizer, og er viktig for å implementere styrende dokumenter i hele organisasjonen. Gjennomføringsgraden av obligatoriske kurs følges opp av lederne.

Konsernet har en konsernkoordinator for virksomhetsstyring, som støtter de operative områdene gjennom opplæring, maler og verktøy for praktisk implementering. Konsernkoordinatoren skal også utarbeide og vedlikeholde rammeverk for virksomhetsstyring på konsernnivå og vurdere og godkjenne behov for nye styrende dokumenter.

Konsernets ledere på nivå 2 og 3, konsern- og divisjonsdirektører, samt ledere av utekontorer og vesentlige datterselskaper rapporterer resultatet av implementering av styrende dokumenter for egen enhet. Konsernkoordinatoren for virksomhetsstyring vurderer resultatet av rapporteringen og nødvendige tiltak sammen med operativt ansvarlige. En oppsummeringsrapport sendes til styret, og tiltakene følges opp.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 2

VIRKSOMHET

DNB ASAs formål er å eie eller delta i andre foretak som driver bank-, forsikrings- og finansieringsvirksomhet og virksomhet som er forbundet med dette, innenfor rammen av den til enhver tid gjeldende lovgivning. Vedtektene til DNB ASA finnes i sin helhet på konsernets nettside, dnb.no/generalforsamling.

Styrets årsberetning inneholder en redegjørelse for konsernets mål og strategier, og markedet oppdateres gjennom investorpresentasjoner i forbindelse med kvartalsvis finansiell rapportering, kapitalmarkedsdager og egne temapresentasjoner. Styrende organer er illustrert i punkt 1 over. Styrets arbeid er omtalt i punkt 9.

Samfunnsansvar

Arbeidet med samfunnsansvar representerer bærekraft i praksis. Ved å koble kapital, arbeidskraft og kompetanse bidrar DNB til økt verdiskaping. Samfunnsansvaret dreier seg også om hvordan DNB skaper langsiktige verdier, både for eiere og for øvrige interessenter (ansatte, kunder og offentligheten).

DNB har følgende tilnærming til samfunnsansvar:

1 **DNB skal drive langsiktig og bærekraftig finansiell verdiskaping for eierne.** Dette innebærer at vi i virksomheten vektlegger samfunnsansvar i alle beslutningsprosesser.
2 **DNB skal bidra positivt til samfunnsutviklingen.** Dette betyr at vi skal definere konkrete mål og tiltak knyttet til utvalgte FNs bærekraftsmål og jobbe systematisk med å nå disse.
3 **DNB skal opptre redelig.** Dette innebærer at kundenes behov alltid skal være utgangspunktet for de produkter og tjenester som vi leverer. Vi vil kundene vel. I et marked med nye aktører og store endringer skal DNB være en bank kundene har tillit til.
4 **DNB skal være åpen om virksomheten.** Dette betyr å være ærlig om de dilemmaene som oppstår ved å balansere kortsiktige og langsiktige behov. Gjennom dialog med interessenter skal vi lytte og fange opp samfunnets forventninger til oss.

Se omtale og utdyping av ambisjoner innen bærekraft og samfunnsansvar i kapitlet Strategisk rapport og under Del A: Styrets hovedprioriteringer i 2019.

Sikkerhetsstyring

DNB oppdaterte i 2019 styrende dokumenter og prinsipper for sikkerhetsstyring. Endringene skal:

- bedre forutsetningene for helhetlig styring og rapportering av sikkerhetsstatus på tvers av organisatoriske funksjoner
- tydeliggjøre skillene mellom styrende og utførende ansvar og oppgaver
- styrke dialogen mellom sikkerhetsfunksjoner og konsernets ansvarlige for implementering og etterlevelse av sikkerhetsstyring

DNB inngikk i 2019 partnerskap med Nasjonalt Cybersikkerhetssenter for å samarbeide om felles trusselbilde og ivareta grunnsikringen i digitale verdikjeder på tvers av samfunnsfunksjoner. DNB er generelt aktiv i nasjonale samarbeidsfora, ivaretar sitt samfunnsansvar på en tydelig måte og sikrer at bankens sikkerhetstiltak er ansvarlige og verdiskapende for kundene.

Les mer om sikkerhet i kapitlet Forebygge økonomisk kriminalitet og korrupsjon fra side 63.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 3

SELSKAPSKAPITAL OG UTBYTTE

Styret vurderer kapitalsituasjonen løpende i lys av krav og forventninger fra Finanstilsynet og andre tilsynsmyndigheter og selskapets mål, strategi og ønsket risikoprofil. For nærmere omtale av reglene om kapitalkrav og forventninger fra tilsynsmyndighetene, hvilke prinsipper DNB legger til grunn for å vurdere kapitalbehovet og nærmere spesifikasjon av elementene i konsernets kapitaldekning, vises det til konsernets rapport om risiko og kapitalstyring (pilar 3). Rapporten er publisert på konsernets nettside ir.dnb.no.

Styret vurderer konsernet som godt kapitalisert i forhold til nåværende regulatoriske krav. DNB tilpasser løpende virksomheten til nye likviditets- og kapitalkrav. I dette arbeidet tas det også hensyn til signaliserte framtidige endringer.

Utbytte

DNB har som overordnet mål å skape langsiktige verdier for sine eiere, dels gjennom en positiv kursutvikling og dels gjennom en forutsigbar utbyttepolitikk. Konsernets langsiktige utbyttepolitikk er å ha en utdelingsgrad på mer enn 50 prosent av overskuddet som kontantutbytte, forutsatt at konsernets kapitaldekning er på et tilfredsstillende nivå. DNB har som ambisjon å øke nominelt utbytte per aksje hvert år. Overskuddskapital vil bli utbetalt til eierne. Dette vil gjøres i en kombinasjon av kontantutbytte og tilbakekjøp av aksjer.

Tilbakekjøp av aksjer

For å ha fleksibilitet i kapitalstyringen har styret i tidligere perioder anmodet generalforsamlingen om fullmakt til å kjøpe tilbake egne aksjer. Det er inngått avtale med staten v/Nærings- og fiskeridepartementet som innebærer at det ved innløsning av ervervede aksjer skal foretas en forholdsmessig innløsning av aksjer tilhørende staten, slik at statens eierandel holdes konstant. For å optimalisere selskapets kapitalsituasjon ga generalforsamlingen 30. april 2019 styret fullmakt til å kjøpe egne aksjer for samlet pålydende inntil 632 120 554 kroner, tilsvarende 4 prosent av selskapets aksjekapital. Fullmakten ble benyttet. For nærmere informasjon om tilbakekjøpene, se Styrets årsberetning.

Kapitalforhøyelse

Det foreligger for tiden ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i DNB ASA.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 4

LIKEBEHANDLING AV AKSJONÆRER OG TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE

DNB ASA har én aksjeklasse. Gjennom vedtektene og i styrets og ledelsens arbeid legges det vekt på sterkt vern av minoritetsaksjonærer i form av likebehandling, krav til majoritetsbeslutninger og opplysningsplikt for transaksjoner med nærstående parter. Alle aksjer har lik stemmerett. Ved aksjekapitalforhøyelser skal eksisterende aksjonærer gis fortrinnsrett, med mindre særskilte forhold tilsier at dette kan fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet. I tilfeller der styret ber generalforsamlingen om fullmakt til tilbakekjøp av egne aksjer, skal dette skje i markedet til børskurs.

Største aksjonær

Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet er DNB ASAs største aksjonær med en eierandel på 34 prosent. I henhold til Statens eierskapsmelding (Meld. St. 8 (2019–2020) Statens direkte eierskap i selskaper – Bærekraftig verdiskaping) er formålet med statens eierskap i DNB ASA å opprettholde et ledende teknologi- og finansselskap med hovedkontorfunksjoner i Norge. Statens mål som eier er høyest mulig avkastning over tid. Regjeringen viser til at en statlig eierandel som gir negativ kontroll, bidrar til dette. Regjeringen vil derfor opprettholde statens eierandel i DNB ASA og ser det ikke som aktuelt å redusere eierandelen til under 34 prosent.

Forvaltningen av aksjene hos departementet skjer gjennom eierskapsavdelingen. Forvaltningen er underlagt spesielle retningslinjer som blant annet fastslår at staten ikke kan ha representanter i styret i finansinstitusjoner, men skal gjennom deltakelse i valgkomiteen sikre at selskapets organer får en sammensetning som representerer alle aksjonærgrupper. Retningslinjene stiller blant annet krav om at departementet skal opptre på en måte som bidrar til likebehandling av DNBs aksjonærer.

Transaksjoner med nærstående

Interessekonflikter og habilitet for styremedlemmer er nærmere beskrevet under punkt 9 nedenfor. For konsernets øvrige tillitsvalgte og ansatte er transaksjoner med nærstående utførlig behandlet i og regulert av konsernets etikkregler. Generelt er en ansatt eller tillitsvalgt definert som inhabil dersom det foreligger omstendigheter som kan føre til

at han eller hun av andre kan oppfattes å legge vekt på annet enn DNB-konsernets interesser. Ansatte må være oppmerksomme på mulige interessekonflikter dersom de kombinerer tillitsverv med andre roller i konsernet.

Ved ikke-uvesentlige transaksjoner mellom DNB-konsernet og nærstående vil styret, med mindre det gjelder saker som behandles av generalforsamlingen etter reglene i allmennaksjeloven, sørge for at det foreligger en verdivurdering fra en uavhengig tredjepart. Dette gjelder også ved eventuelle transaksjoner mellom selskaper i DNB-konsernet der det er minoritetsaksjonærer. Ikke-uvesentlige transaksjoner med nærstående parter omtales i note til årsregnskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 5

AKSJER OG OMSETTELIGHET

Aksjene i DNB ASA er notert på Oslo Børs og er fritt omsettelige. Vedtektene inneholder ingen begrensninger for omsetteligheten.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 6

GENERALFORSAMLING

Øverste myndighet i DNB er generalforsamlingen, hvor DNB ASAs aksjonærer utøver sin eierstyring. Ordinær generalforsamling skal i henhold til vedtektene avholdes innen utgangen av april hvert år. Innkalling og påmeldingsskjema sendes aksjonærene og publiseres på konsernets nettside senest 21 dager før generalforsamlingsdatoen. Påmeldingsfristen settes så nært møtet som mulig. Innkallingen viser oversikt over saker til behandling. Prosedyre for stemmegivning og for å framsette forslag er beskrevet i innkallingen. Aksjeeierne kan stemme på hver enkelt sak og gis mulighet til å forhåndsstemme. Aksjonærene kan også gi fullmakt til en som kan opptre på vegne av dem. Det er foreløpig ikke åpnet for å stemme på enkeltkandidater ved valg til styret og valgkomitéen av hensyn til ønsket samlet kompetansesammensetning, men dette vil bli vurdert.

Styrets medlemmer og leder av valgkomiteen er normalt til stede på generalforsamlingen. Møtet ledes av en uavhengig møteleder.

Generalforsamlingen velger aksjonærenes medlemmer til styret og valgkomiteens medlemmer. Generalforsamlingen velger også ekstern revisor.

Generalforsamlingsprotokollen er tilgjengelig på dnb.no/generalforsamling.

Avvik fra anbefalingen: Det er foreløpig ikke åpnet for å stemme på enkeltkandidater ved valg av hensyn til ønsket samlet kompetansesammensetning, men dette vil bli vurdert.

PUNKT 7

VALGKOMITÉ

Generalforsamlingen har i samsvar med DNB ASAs vedtekter etablert en valgkomité som består av fire medlemmer. Valgkomiteen avgir begrunnet innstilling til generalforsamlingen for valg av styrets og valgkomiteens medlemmer. Generalforsamlingen har fastsatt instruks for komiteens arbeid. Valgkomiteen skal bestå av eiere eller representanter for eiere og så langt som mulig representere hele aksjonærfellesskapet. Ingen styremedlemmer eller representanter for ledelsen er medlem av valgkomiteen.

Valgkomiteens instruks fastsetter at det bør tilstrebes rotasjon av komiteens medlemmer. Valgkomiteen avholdt 15 møter i 2019, hvor det blant annet ble innstilt på valg av medlemmer til styret og valgkomiteen. Valgkomiteen forberedte også saker til behandling i 2020.

Informasjon om valgkomiteen og frister for å gi innspill finnes på dnb.no/generalforsamling.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 8

STYRE, SAMMENSETNING OG UAVHENGIGHET

Forvaltningen av selskapet hører under styret i DNB ASA («styret»). Styret skal sørge for forsvarlig organisering av virksomheten, herunder påse at kravene til organisering og etablering av forsvarlige og hensiktsmessige styrings- og kontrollsystemer blir etterkommet.

Styret har inntil syv medlemmer, hvorav inntil fem aksjonærvalgte representanter og to ansattrepresentanter. Ingen i konsernledelsen er medlemmer av styret. Ved valg av styrets medlemmer søkes behovet for både kontinuitet og uavhengighet oppnådd i tillegg til en balansert styresammensetning.

For å styrke styremedlemmers representasjon og kompetanse i styrene, gjennomføres det felles styremøter for styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA.

Ingen kan være medlem av eller leder for styret i et sammenhengende tidsrom lenger enn 12 år. En ny 12-årsperiode begynner å løpe dersom et ordinært medlem av styret blir valgt som styreleder eller motsatt. Ingen kan ha verv som ordinært styremedlem og/eller styreleder i et lengre samlet tidsrom enn 20 år. Medlemmene velges for inntil to år av gangen. Per 31. desember 2019 hadde styret syv medlemmer, hvorav fem aksjonærvalgte og to ansattvalgte representanter. Tre av styrets medlemmer var kvinner, hvorav to var aksjonærvalgte representanter og én var ansattrepresentant.

De enkelte styremedlemmers bakgrunn og deltakelse på styremøter i 2019 er beskrevet i presentasjonen av styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA fra side 74. Styret vurderer medlemmenes uavhengighet, og konklusjonen er anmerket i oversikten over styrende organer. Ved innstilling av nye styremedlemmer foretas en egnethetsvurdering som blant annet omfatter vurdering av uavhengighet. Vurderingen følges opp årlig ved skriftlig bekreftelse fra styremedlem-

mene. Konsernet har iverksatt prosesser for å ha løpende kontroll over hvilke andre oppdrag styremedlemmene innehar. Se også beskrivelse i punkt 9 om transaksjoner med nærstående parter. I presentasjonen av styret framkommer eventuelle oppdrag medlemmene har for konsernet og vesentlige oppdrag og verv i andre selskaper og organisasjoner.

Styremedlemmene oppfordres til å eie aksjer i selskapet. I oversikten over styrende organer framkommer hvor mange aksjer i DNB-konsernet som var eid av medlemmene av styrende organer og deres nærstående parter per 31. desember 2019.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 9

STYRETS ARBEID

Styret har overordnet ansvar for forvaltningen av DNB og skal gjennom konsernsjefen sørge for forsvarlig organisering av virksomheten. Styret har vedtatt en styreinstruks som gir regler for styrets arbeid og saksbehandling, herunder hvilke saker som skal styrebehandles, konsernsjefens arbeidsoppgaver og plikter overfor styret og regler for innkalling og møtebehandling. Styrets instruks er tilgjengelig på dnb.no/om-oss/styret.html. Styret utarbeider en årlig plan for sitt arbeid som dekker oppgaver som er fastsatt i lover, forskrifter, myndighetsvedtak, vedtekter og vedtak i generalforsamlingen. Styret fastsetter også instruks for konsernsjefen.

I strategiprosessen vurderer styret om mål og retningslinjer er entydige, dekkende, godt operasjonalisert og lettfattelige for alle ansatte. Alle vesentlige retningslinjer er tilgjengelige for de ansatte via DNBs intranett eller på annen måte.

Overordnede mål, strategiske valg og finansielle planer for konsernet besluttes i styret. Styret holder seg orientert om DNBs økonomiske stilling og utvikling gjennom godkjenning av kvartals- og årsrapporter og månedlig gjennomgang av finansiell stilling og utvikling. Styret skal videre påse at virksomheten er gjenstand for betryggende kontroll og at konsernets kapitalsituasjon er forsvarlig ut fra omfanget av og risikoen ved virksomheten. Styrets ansvar, gjennomgang og rapportering av risikostyring og internkontroll er beskrevet i punkt 10 nedenfor. Styret framlegger også erklæring med forslag til retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte for generalforsamlingen, se nærmere i punkt 12 nedenfor.

Styret foretar en årlig evaluering av sitt arbeid og arbeidsform som gir grunnlag for endringer og tiltak. I tillegg foretas en evaluering av styrets kompetanse, samlet og for hvert enkelt styremedlem.

Del A til dette kapitlet redegjør for de viktigste sakene styret arbeidet med i 2019.

Interessekonflikter og habilitet

Styreinstruksen i DNB ASA slår fast at et styremedlem ikke kan delta i behandlingen eller avgjørelsen av spørsmål der vedkommende eller nærstående parter må anses for direkte eller indirekte å ha personlig eller økonomisk særinteresse i saken. Det samme følger av konsernets etikkregler. Den enkelte plikter selv å påse at han eller hun ikke er inhabil i behandlingen av en sak. Styret skal godkjenne avtaler mellom selskapet og styremedlemmer eller konsernsjef. Styret skal også godkjenne avtaler mellom selskapet og tredjepart der et styremedlem eller konsernsjefen må antas å ha en særlig interesse.

Styrets medlemmer skal melde fra til styret dersom de direkte har en vesentlig interesse i en avtale som inngås av selskapet eller annet selskap i DNB-konsernet. Det samme gjelder om avtalen inngås av et selskap utenfor DNB-konsernet hvor styremedlemmet er eier, styremedlem eller ledende ansatt. Melding skal gis til styrets leder med kopi til Konsernsekretariatet.

Styrets medlemmer, eller selskaper som de er tilknyttet, bør ikke påta seg særskilte oppdrag for selskaper i DNB-konsernet ut over styrevervet. Dersom de likevel gjør det, skal styret informeres. Honorar for slike oppdrag skal godkjennes av styret.

Styret hadde totalt 15 styremøter i 2019. En oversikt over de enkeltes deltakelse framkommer i presentasjonen av styrets medlemmer fra side 74.

Styrets revisjonsutvalg og Styrets risikoutvalg

Styrets revisjonsutvalg og styrets risikoutvalg besto i 2019 av tre av styrets uavhengige medlemmer i tillegg til en observatør. Fra november 2019 inkluderte utvalgene også et ansattvalgt styremedlem.

Utvalgene er forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret. Medlemmene velges for inntil to år blant styrets eksterne medlemmer, og leder oppnevnes for ett år av gangen. Utvalgene skal samlet ha den kompetansen som ut fra konsernets organisasjon og virksomhet er nødvendig for å ivareta sine oppgaver. Minst ett av medlemmene i revisjonsutvalget skal ha kvalifikasjoner innen regnskap og/eller revisjon. I risikoutvalget skal minst ett av medlemmene ha erfaring med å identifisere, vurdere og styre risikoeksponering i store, kompliserte selskaper. Medlemmene av utvalgene står oppført i oversikten over styrende organer. Utvalgenes formål, oppgaver og funksjoner er fastsatt i samsvar med internasjonale regler og standarder og er beskrevet i konserninstrukser. Utvalgene møtes normalt åtte ganger årlig. Se pilar 3-rapporten for en nærmere beskrivelse av utvalgenes oppgaver på ir.dnb.no under Financial reports and presentations.

Styrets kompensasjons- og organisasjonsutvalg

Styret i DNB ASA har et kompensasjons- og organisasjonsutvalg som består av tre medlemmer av selskapets styre, og som normalt møtes seks til syv ganger årlig. Ett av medlemmene er ansattvalgt styremedlem.

Kompensasjons- og organisasjonsutvalget skal forberede saker for styret og har i hovedsak ansvar for å:

- årlig vurdere og foreslå total kompensasjon til konsernsjef
- årlig utarbeide forslag til mål for konsernsjef
- forberede og anbefale forslag til kompensasjon til konsernrevisor
- påse at lederne av kontrollenhetene for risikostyring og etterlevelse får fastsatt deres godtgjørelse på en måte som ikke påvirker, eller ikke er egnet til å påvirke, deres objektivitet
- være rådgiver for konsernsjef vedrørende kompensasjon og andre vesentlige personalrelaterte forhold for konsernledelsen og eventuelt andre som rapporterer til konsernsjef
- vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller kompensasjons- og organisasjonsutvalget
- gjennomgå andre personalpolitiske saker som kan antas å innebære stor omdømmerisiko

Utvalget skal også være styrets forberedende organ for utvalgte saker som omhandler kultur, ledelse og etterfølgerplanlegging.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 10

RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

Evnen til å identifisere og håndtere risiko er kjernen i finansvirksomheten og en forutsetning for å skape verdier i DNB over tid.

Risikostyring er et strategisk virkemiddel som skal bidra til å oppnå konsernets mål. Risikostyringen i DNB har som hovedmål å optimalisere forholdet mellom risiko og inntjening i et langsiktig perspektiv. Gjennom risikostyring skal DNB til enhver tid være i stand til å identifisere, håndtere, overvåke og rapportere risiko som er relevant for DNBs måloppnåelse.

DNB skal kun påta seg risiko som er forstått og kan håndteres. DNB skiller mellom risiko som tas aktivt hvor avkastning skal maksimeres (for eksempel kredittrisiko), og risiko som ikke gir avkastning og som skal holdes på et akseptabelt lavt nivå (operasjonell risiko). DNB-kulturen skal kjennetegnes av individuelt ansvar, transparente metoder og prosesser som understøtter god risikostyring.

Internkontrollen består av prosesser og systemer for å vurdere og teste at risikostyringen fungerer som forutsatt og støtter opp under konsernets måloppnåelse. Dette skal sikre effektivitet, pålitelig rapportering og etterlevelse av lover, regelverk og interne krav.

Risikoappetitt

Rammeverk for risikoappetitt

Rammeverket er en del av den strategiske styringen av konsernet og består av rammer og vurderingsprinsipper for de risikotypene som er vesentlige for DNB. Prinsipper for risikoappetitt ble oppdatert av styret i 2019 og inngår som en del av styringsprinsippene på høyeste nivå i DNBs hierarki av styrende dokumenter.

Styret bruker rammeverket til å fastsette den langsiktige risikoprofilen til DNB ved å optimalisere forholdet mellom inntjening og risiko. Risikoappetittrammeverket gir en helhetlig og balansert oversikt over risikoen konsernet er villig til å akseptere for å realisere sine målsettinger. Dette er en forutsetning for resultatoppnåelse over tid. God risikostyring innebærer effektiv identifisering, håndtering, overvåking og rapportering av relevant risiko i DNB.

Konsernets risikoappetitt består av både risikoutsagn og tilhørende rammer for risikostyring i DNB. Risikoutsagn og rammer er knyttet opp mot følgende risikokategorier som anses å være særlig vesentlige for DNB:

- lønnsomhet og inntjening
- kapitaldekning
- kredittrisiko
- markedsrisiko
- likviditetsrisiko
- operasjonell risiko
- omdømmerisiko

Innenfor risikokategoriene kan det inngå flere dimensjoner, og hver av disse har angitte rammer og/eller vurderingsprinsipper som definerer grensene for akseptabel risiko. Hver kategori, med tilhørende rammer, har en utpekt koordinator i andrelinje som har ansvaret for at oppfølging er etablert, og at endringer i utnyttelse av rammene følges opp.

Klimarisiko og finansielle risikoer knyttet til samfunnsansvar og bærekraft (ESG) er integrert som en del av kredittprosessen. Se for øvrig omtale av DNBs ambisjon om å bidra med lån og investeringer for bærekraftig vekst på side 50.

Konsernets risikoappetitt skal vurderes minst årlig i en fornyelsesprosess som initieres av Chief Risk Officer (CRO). Rammeverket godkjennes av styret i løpet av første kvartal og er deretter utgangspunktet for risikorapportering gjennom året. Fornyelsesprosessen skal gjennomføres uavhengig av strategiske og finansielle planprosesser. Den gjeldende risikoappetitten skal være et referansepunkt for konsernets strategiske og finansielle planer.

Oppfølging av risikoappetitt

Ledere har ansvaret for å utføre virksomheten i samsvar med fastsatt risikorammeverk og akseptansegrenser.

Risikoappetitt blir rapportert til styret gjennom risikorapporten hvert kvartal. Konsernledelsen mottar i tillegg en månedlig rapport. Konsernets status vurderes opp mot grensene i risikoappetittrammeverket, og framgår i form av et grønt, gult, oransje eller rødt statuslys. Hver status har en klart definert betydning, og ved brudd på grenseverdier foreligger definerte handlingsregler.

Gjenopprettingsplan

DNB har et hierarki av beredskapstiltak reflektert i en gjenopprettingsplan. Gjenopprettingsplanen skal sikre at driften av konsernet kan gjenopprettes etter en svært alvorlig krisesituasjon, uten involvering eller støtte fra myndigheter. Gjenopprettingsplanen utarbeides som

en integrert del av konsernets risiko- og kapitalstyringsrammeverk og inntrer ved brudd på forhåndsdefinerte indikatorer. Brudd på indikatorene utløser en grundig evaluering av situasjonen og vurdering av eventuelle tiltak. Dersom gjenoppretting ikke lykkes, vil myndighetene overta driften. Offentlige myndigheter er ansvarlige for å etablere en plan for denne fasen.

Risikoappetittrammeverket skal fungere som et tidlig varslingssystem, og det er derfor overlapp mellom indikatorene i risikoappetittrammeverket og gjenopprettingsplanen.

Rammeverk for internkontroll

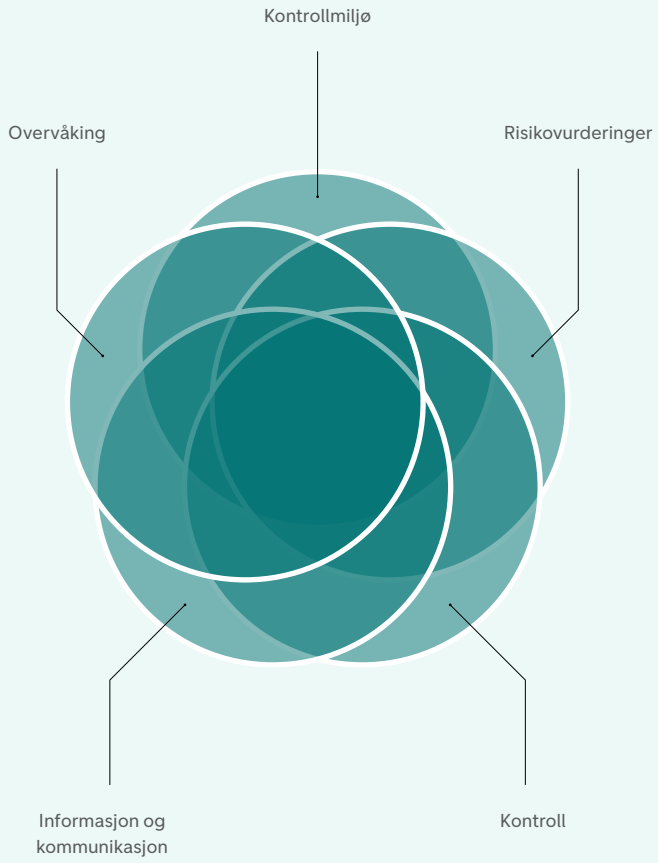
Internkontroll i DNB består av følgende hovedkomponenter: kontrollmiljø, risikovurderinger, kontroll, informasjon og kommunikasjon, og overvåking. Denne modellen bygger på European Banking Authorities Guidelines on Internal Governance og rammeverket fra Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission, COSO.

COSO er et globalt rammeverk som skisserer anbefalte komponenter i internkontroll, inkludert et definert kontrollmiljø, risikovurdering, kontrollaktiviteter, informasjon og kommunikasjon, samt overvåkingsaktiviteter.

Ansvaret for risikostyring og internkontroll er delt mellom tre forsvarslinjer:

- **Førstelinjeforsvar** omfatter alle konsernets operative funksjoner. Det er den operative ledelsens ansvar å etablere, styre og følge opp internkontroll innenfor eget ansvarsområde, herunder prosesser og aktiviteter for å nå fastsatte mål knyttet til effektiv drift, pålitelig finansiell rapportering, risikostyring og etterlevelse av lover og regler. Ansatte har ansvar for å gjennomføre den etablerte internkontrollen gjennom sine daglige arbeidsoppgaver.
- **Andrelinjeforsvar** er selvstendige og uavhengige kontrollfunksjoner som ut fra en risikobasert tilnærming overvåker, rapporterer og gir råd om risikoforhold og etterlevelse, herunder følger opp internkontrollen

DNBs system for internkontroll

Formålet med DNBs system for internkontroll er å sikre:

1. effektiv drift
2. forsvarlig virksomhetsstyring
3. tilstrekkelig identifisering og måling av risiko, samt risikoreduserende tiltak
4. pålitelig finansiell og ikke-finansiell informasjon rapportert både internt og eksternt
5. forsvarlige administrative og regnskapsmessige prosedyrer
6. etterlevelse av lover, forskrifter, tilsynskrav og institusjonens interne retningslinjer, prosesser, regler og vedtak

som gjennomføres av ledelsen og de ansatte i konsernets operative funksjoner. I DNB er andrelinje-funksjonene organisert i Risikostyring Konsern og Group Compliance.
- **Tredjelinjeforsvar** er Konsern-revisjonen, som med en risikobasert tilnærming gjennomgår og vurderer konsernets prosesser for styring og internkontroll. Konsernrevisjonen er uavhengig av administrasjonen og rapporterer til styret i DNB ASA.

DNB har definert prosesser for å identifisere, evaluere og håndtere vesentlige risikoer. Metodene inkluderer:
- Risikoutvalget: ansvar for å evaluere kvaliteten på konsernets risikostyring og interne kontroll
- Revisjonsutvalget: ansvar for å evaluere kvaliteten på konsernets finansielle rapportering
- Styrets gjennomgang av planene for både ekstern og intern revisjon
- Årlig oppsummering og presentasjon av ledelsens rapportering av internkontrollarbeidet i styret
- Styrets gjennomgang av internrevisors vurdering av internkontrollen, se omtale nedenfor
- Eksternrevisors oppsummering av resultatene av revisjonen, se punkt 15
- Diskusjoner med ledelsen vedrørende nødvendige tiltak for å adressere områder med for høy risiko

Konsernets rapport om kapitalkrav og risikostyring, pilar 3-rapporten, inneholder en beskrivelse av risikostyring og internkontroll, kapitalstyring og kapitalberegning i DNB, i tillegg til en vurdering og oppfølging av ulike typer risikoer. Videre redegjøres det for DNBs tilpasninger til og oppfyllelse av regelverket om kapitalkrav. Rapporten er tilgjengelig på konsernets nettsider ir.dnb.no.

Konsernet videreførte i 2019 arbeidet med å implementere et GRC-system (Governance, Risk, Compliance). Verktøyet skal understøtte gjennomføringen av operasjonell risikostyring, etterlevelse og internkontroll over finansiell rapportering. Konsernet etablerte i 2019 en modul for operasjonell risikostyring og internkontroll, og implementerte modulen for utvalgte enheter. Arbeidet med å implementere modulen i resten av konsernet vil ha høy prioritet også i 2020. Det ble igangsatt et prosjekt for å vurdere en modul for overvåking av regelverksendringer.

Tidligere har konsernet innført en modul for registrering av operasjonelle hendelser, og verktøyet for avviksrapportering av brudd på personvernregelverket er blitt etablert. Prosjektet for implementering av GRC-verktøyet ledes av Risikostyring Konsern med deltakelse fra Konsernfinans, Group Compliance og relevante forretnings- og støtteområder.

I 2019 ble Non-Financial Risk Committee (NFRC) etablert, et rådgivende organ som skal følge opp og koordinere håndteringen av ikke-finansiell risiko på tvers av konsernet. NFRC følger blant annet opp operasjonell risiko, som inkluderer risiko relatert til hvitvasking, sikkerhet, atferd, tredjeparter og etterlevelse. Prioriterte fagområder ivaretas gjennom faggrupper som rapporterer til NFRC.

Internrevisjon

Uavhengig og effektiv revisjon skal bidra til hensiktsmessig risikostyring og internkontroll og pålitelighet i risikorapportering og finansiell rapportering. Konsernrevisjonen har sitt mandat fra styret i DNB ASA, som også godkjenner revisjonens årlige planer og budsjetter.

Konsernrevisjonens oppgaver kan noe forenklet deles i to:
- På vegne av styret i DNB ASA, konsernsjef og styrene i de vesentlige datterselskapene, påse at det er etablert og gjennomføres tilstrekkelig og effektiv risikostyring og internkontroll
- Vurdere om risikoidentifisering og etablerte styringsprosesser og kontrolltiltak effektivt bidrar til å styrke konsernets evne til måloppnåelse

Konsernrevisjonen reviderer enheter i DNB-konsernet. Det utarbeides en revisjonsplan som diskuteres med konsernledelsen, behandles i revisjonsutvalget og godkjennes av styret. Konsernrevisjonens risikovurderinger ligger til grunn for hvilke områder som skal prioriteres i revisjonsarbeidet, og utarbeides i samråd med ledelsen, revisjonsutvalget og styret. Etter gjennomførte revisjoner utarbeides revisjonsrapporter som inneholder resultatene av revisjonen, en redegjørelse for eventuelle svakheter eller mangler og forslag til tiltak med identifisering av ansvarlig person og fastsettelse av tidsfrister for gjennomføring av tiltakene. Revisjonsrapportene sendes til ansvarlig leder i revidert enhet. Et sammendrag med revisjonens vurdering av helheten i DNB-konsernets risikostyring og internkontroll rapporteres hvert halvår til styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA. Styrene mottar også månedlig et sammendrag av revisjonsrapportene for alle enhetene i konsernet.

Ekstern revisor omtales i punkt 15 nedenfor.

Hovedelementene i internkontroll knyttet til finansiell rapportering

Finansiell rapportering i konsernet skal være i samsvar med relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer for virksomheten. DNB har et mål om lav operasjonell risiko, og det er i konsernets standard for internkontroll over finansiell rapportering stilt eksplisitte krav til prosess og rutiner for å sikre kvalitet i rapporteringen.

Det gjennomføres en løpende risikovurdering av prosesser som innebærer risiko for feil i den finansielle rapporteringen. Det er etablert nøkkelkontroller for å sikre internkontroll rundt prosesser som har en risiko for vesentlige feil. Det etableres i tillegg risikoreduserende tiltak rundt prosesser som fortsatt innebærer høy eller moderat risiko etter at nøkkelkontrollene er gjennomført.

Resultatene av internkontroll over finansiell rapportering rapporteres kvartalsvis fra alle enheter til Konsernfinans og følges opp løpende. Konsernledelsen og revisjonsutvalget oppdateres årlig.

Styrene

DNB ASAs styre ved revisjonsutvalget fører tilsyn med prosessen for finansiell rapportering og påser at konsernets internkontroll, herunder internrevisjon og risikostyringssystemer, fungerer effektivt. Utvalget skal videre påse at konsernet har en uavhengig og effektiv ekstern revisjon. Styret har gitt retningslinjer som skal sikre pålitelig, relevant, tidsriktig og lik informasjon til aksjonærer og andre aktører i verdipapirmarkedet. Retningslinjene dekker også interne behov. Samlet benevnes de retningslinjer for finansiell rapportering. Retningslinjene stiller krav til kvalitetssikring av finansiell rapportering for alle enhetene i konsernet, herunder krav om å forebygge regnskapsmanipulasjon.

Revisjonsutvalget gjennomgår kvartalsvis finansiell rapportering for DNB-konsernet. Utvalget foretar en grundig gjennomgang av skjønnsmessige vurderinger og estimater i tillegg til eventuelle endringer i regnskapspraksis.

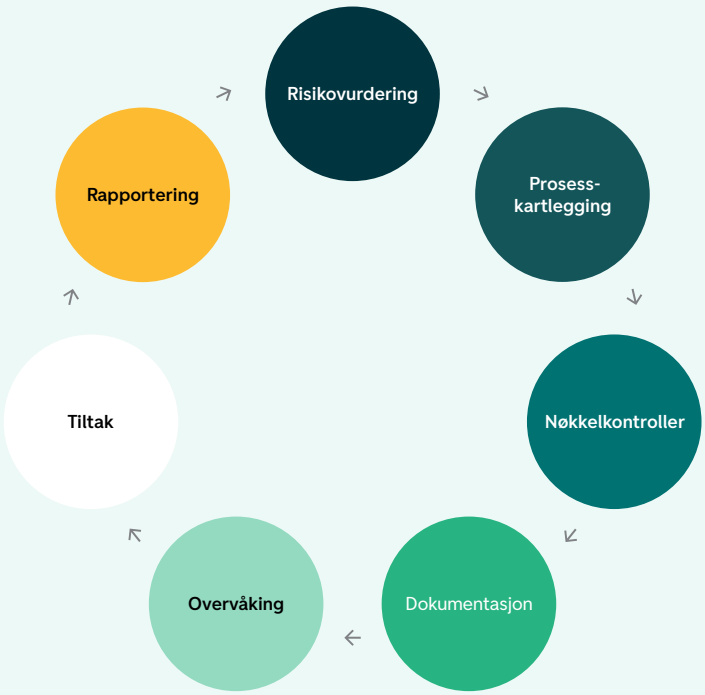
Utvalget skal overvåke systemene for internkontroll samt konsernets internrevisjon, herunder se etter at disse fungerer effektivt, og vurdere endringer i systemer og rutiner som framlegges styret til godkjennelse.

I sin gjennomgang har utvalget diskusjoner med ledelsen, Konsernrevisjonen og ekstern revisor. Ekstern revisor gir utvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder en særlig gjennomgang av eventuelle vesentlige svakheter som er avdekket ved internkontrollen knyttet til finansiell rapportering.

Utvalget behandler administrasjonens årlige egenevaluering av nivået på og effektiviteten av internkontrollen over finansiell rapportering.

Utvalget møter ekstern revisor på vegne av styret minst én gang i kvartalet uten at representanter fra administrasjonen er til stede. Utvalget møter også konserndirektør revisjon uten at representanter fra administrasjonen er til stede minst én gang i året.

Prosess for internkontroll over finansiell rapportering i DNB-konsernet

Revisjonsutvalget behandler kvartalsregnskap og forslag til årsregnskap for DNB ASA og DNB-konsernet. Styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA behandler kvartalsregnskap og forslag til årsregnskap for de respektive selskapene etter behandling i administrasjonen og revisjonsutvalget. Årsregnskapene fastsettes av generalforsamlingen.

Revisjonsutvalget behandler også forslag til selskaps- og konsernregnskapene til DNB Bank ASA og DNB Livsforsikring AS og selskapsregnskapet til DNB Boligkreditt AS. Styret i DNB Livsforsikring AS behandler kvartalsregnskap og forslag til årsregnskap. Årsregnskapene besluttes av de respektive selskapers generalforsamlinger.

Konsernledelsen

Konsernsjefen og finansdirektøren vurderer løpende forretningsområdenes finansielle resultater og måloppnåelse, kritiske forhold og hendelser som påvirker framtidig utvikling og optimal ressursutnyttelse. Konsernfinans ledes av finansdirektøren (Chief Financial Officer, CFO) og er organisert utenfor forretningsområdene. Konsernfinans har ansvaret for finansiell rapportering.

En gjennomgang av blant annet disse temaene gjennomføres med de enkelte forretningsområdene minimum hvert kvartal. På møtene vurderes ved behov risikoer knyttet til finansiell rapportering på både kort og lang sikt. Konsernsjef, konserndirektør finans, ledelsen i det aktuelle området samt relevant fagekspertise deltar på møtene, som ledes av konsernsjef. Det er for kommende år berammet halvårlige møter med Risikostyring Konsern, Group Compliance og People på samme måte.

Konsernledermøtet gjennomgår månedlig finansiell rapportering og risikoappetitt, herunder utvikling i resultat- og balansestørrelser, status i forhold til lovkrav, resultater for juridiske enheter og analyse av og kommentarer til resultater i forretnings- og støtteområder.

Rapporterende enheter

Lederne for rapporterende enheter har ansvar for løpende finansiell oppfølging og rapportering. Alle enhetene har egne ledergrupper og økonomifunksjoner tilpasset sin organisasjon og virksomhet. Lederne skal sørge for å implementere hensiktsmessig og effektiv internkontroll i samsvar med fastsatte krav og har ansvar for å etterleve kravene.

Enhetene er ansvarlig for å vurdere internkontroll over finansiell rapportering kvartalsvis og rapporterer resultatet av vurderingen til Konsernfinans. Årlig foretas en utvidet vurdering av etterlevelse av eksternt og internt regelverk knyttet til internkontroll over finansiell rapportering. Resultatet, sammen med planlagte forbedringstiltak, rapporteres til leder for divisjon Konsernregnskap og rapportering.

Konsernfinans

Konsernfinans utarbeider finansiell rapportering for DNB-konsernet og påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, fastsatte regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer. Videre utarbeider Konsernfinans retningslinjer som utdyper kravene som lokale enheter må overholde, herunder en regnskapshåndbok. Det er etablert prosesser og en rekke kontrolltiltak som skal sørge for kvalitetssikring av finansiell rapportering. Tiltakene omfatter regler for fullmakter, arbeidsdeling, avstemminger, endringshåndtering, IT-kontroller og ledelsesgjennomganger.

Enhet for internkontroll finansiell rapportering

Enheten med ansvar for kvalitetssikring av internkontroll over finansiell rapportering er organisert i Konsernfinans. Enheten stiller krav til utforming av og overvåker internkontroll over finansiell rapportering i konsernet.

På vegne av finansdirektøren identifiserer, vurderer og overvåker enheten for internkontroll over finansiell rapportering risikoen for feil i konsernets finansielle rapportering i samarbeid med ledere av rapporterende enheter.

Det er etablert en prosess for egenevaluering av nivået på og effektiviteten av internkontrollen over finansiell rapportering. En oppsummering av enhetenes kvartalsvise vurdering av internkontroll over finansiell rapportering diskuteres ved behov med finansdirektøren, konsernledelsen, revisjonsutvalget og styret i DNB ASA i forbindelse med behandlingen av kvartals- og årsregnskapene.

Revisjon

Se beskrivelse av Internrevisjon over.

Årsregnskaper for alle selskaper i DNB-konsernet revideres av ekstern revisor, som innenfor rammene fastsatt i internasjonale standarder for revisjon og kvalitetskontroll, ISA, samarbeider med Konsernrevisjonen.

Som et ledd i revisjonsarbeidet vurderer ekstern revisor og Konsernrevisjonen etablert internkontroll over finansiell rapportering i utvalgte prosesser. Ekstern revisor utarbeider hvert år en rapport som oppsummerer resultatene av den finansielle revisjonen. Rapporten redegjør for eventuelle svakheter og mangler i internkontrollen knyttet til finansiell rapportering. Rapporten sendes de ansvarlige for finansiell rapportering i de reviderte enhetene og selskapene for uttalelse før den behandles i revisjonsutvalget og styret i DNB ASA. Resultatene fra eventuell revisjon av finansiell rapportering omhandles i Konsernrevisjonens halvårlige rapport til styrene i DNB ASA og DNB Bank ASA og til revisjonsutvalget.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 11

GODTGJØRELSE TIL STYRET

Styrehonorarene, som innstilles av valgkomiteen og fastsettes av generalforsamlingen, er ikke resultatavhengige eller knyttet til opsjoner i DNB ASA. Styret skal godkjenne eventuell annen godtgjørelse enn styrehonorar, honorar til revisjonsutvalget og risikoutvalget og honorar til kompensasjons- og organisasjonsutvalget fra selskapet til medlemmer av styret. Note 46 til årsregnskapet for DNB-konsernet viser godtgjørelser til ledende ansatte og tillitsvalgte i DNB ASA.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 12

GODTGJØRELSE TIL LEDENDE ANSATTE

Retningslinjer for lederlønninger

DNBs retningslinjer for fastsettelse av godtgjørelse til konsernsjef og øvrige medlemmer av konsernledelsen skal til enhver tid understøtte gjeldende strategi og verdigrunnlag og bidra til å nå konsernets mål. Den totale godtgjørelsen til konsernsjefen og ledende ansatte består av fastlønn (hovedelement), naturalytelser, variabel lønn og pensjons- og forsikringsordninger. Den variable godtgjørelsen til konsernsjef og øvrige ledende ansatte ble også for 2019 fastsatt med en sterk vektlegging av konsernfelles måleparametere for finansielle nøkkeltall, kundetilfredshet og omdømme.

DNBs ordning for godtgjørelse er i tråd med forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskaper for verdipapirfond. Konsernet har identifisert ledende ansatte, risikotakere og ansatte med selvstendige kontrollfunksjoner, nedenfor omtalt som øvrige ledende ansatte. Konsernets retningslinjer er videre utformet i tråd med statens retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte.

Konsernsjef
Totalkompensasjonen til konsernsjefen fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering av prestasjoner, i tillegg til at den vurderes opp mot kompensasjonsnivåer for tilsvarende stillinger i markedet. Kompensasjonen skal være konkurransedyktig, men ikke markedsledende.

Den variable godtgjørelsen til konsernsjefen er prestasjonsbasert og fastsettes på bakgrunn av konsernets egenkapitalavkastning, kjernekapitaldekning og kostnadsgrad, i tillegg til utvikling i kundetilfredshet, omdømme og interne måleparametre relatert til bedriftskultur og innovasjon. Variabel godtgjørelse til konsernsjefen kan maksimalt utgjøre 50 prosent av fastlønn. Minimum 50 prosent av variabel godtgjørelse utbetales utsatt og betinget i DNB-aksjer. Aksjedelen deles i tre deler med bindingstid (utsatt og betinget), med frigiving av én del hvert år over tre år.

Det er inngått en betinget avtale med konsernsjefen om at et tillegg på 30 prosent av ordinær fastlønn skal utbetales i form av aksjer. Beløpet avsettes gjennom året, og nettobeløp etter skatt benyttes til kjøp av aksjer i DNB ASA etter årets slutt, med bindingstid så lenge vedkommende er medlem av konsernledelsen. Ordningen forutsetter vedtak i den ordinære generalforsamlingen i 2020, og i det tilfellet generalforsamlingen ikke treffer vedtak om ordningen, vil lønnselementet bli utbetalt kontant.

Øvrige ledende ansatte
Totalkompensasjonen til øvrige ledende ansatte fastsettes etter samme rammer som for konsernsjef. Totalkompensasjonen skal sikre at DNB tiltrekker seg og beholder ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring. Nivået på variabel godtgjørelse i DNB vurderes som moderat sammenlignet med nivået i internasjonale finansinstitusjoner og andre store norske konsern.

De individuelle tildelingene av variabel godtgjørelse skjer innenfor rammer som fordeles på de enkelte enhetene og baseres på helhetlige vurderinger av den enkeltes oppnåelse av forhåndsbestemte finansielle og ikke-finansielle mål.

Ordningen med variabel godtgjørelse er resultatavhengig uten å være risikodrivende. Dette sikres gjennom en sterk kobling mellom individuell målfastsettelse og konsernets styringsmodell. Minimum 50 prosent av variabel godtgjørelse utbetales utsatt og betinget i DNB-aksjer. Aksjedelen deles i tre deler med bindingstid (utsatt og betinget) med en frigiving av én del hvert år over tre år. Det er fastsatt et øvre tak for utbetaling av variabel godtgjørelse for ledende ansatte på 50 prosent av fastlønn.

Det er inngått en betinget avtale med enkelte konserndirektører om at et tillegg på 30 prosent av ordinær fastlønn skal utbetales i form av aksjer. Beløpet avsettes gjennom året, og nettobeløp etter skatt benyttes til kjøp av aksjer i DNB ASA etter årets slutt, med bindingstid så lenge vedkommende er medlem av konsernledelsen. Ordningen forutsetter vedtak i den ordinære generalforsamlingen i 2020, og i det tilfellet generalforsamlingen ikke treffer vedtak om ordningen, vil lønnselementet bli utbetalt kontant.

Styrets erklæring vedrørende ledergodtgjørelser
Styret framlegger en erklæring med forslag til retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte for generalforsamlingen. Erklæringen og informasjon om godtgjørelse utbetalt til hvert medlem av konsernledelsen er oppgitt i note 46 til årsregnskapet for DNB-konsernet.

Øvrige forhold
Det er ingen utestående tegningsrettigheter eller lignende til ansatte i DNB-konsernet. Se også omtale av styrets kompensasjons- og organisasjonsutvalg i punkt 9 ovenfor. For ytterligere detaljer rundt konsernets godtgjørelsesordninger vises det til note 46 til årsregnskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 13

INFORMASJON OG KOMMUNIKASJON

Konsernet gir markedet i Norge og internasjonalt omfattende analytisk informasjon i tilknytning til regnskapsavleggelser hvert kvartal og ved egne temapresentasjoner. Informasjonen gjøres samtidig tilgjengelig for alle interesserte på Oslo Børs og konsernets nettside.

Det er utarbeidet retningslinjer for rapportering av finansiell informasjon til aksjonærer, investorer og analytikere. Retningslinjene omhandler også konsernets kontakt med aksjeeiere utenom generalforsamlingen. Retningslinjene er basert på åpenhet og hensyn til likebehandling av aktørene i markedet og finnes på selskapets nettside ir.dnb.no/about-dnb.

En oversikt over datoer for viktige hendelser som generalforsamling, publisering av delårsrapporter, åpne presentasjoner og utbetaling av utbytte publiseres på ir.dnb.no.

Alle ansatte i DNB har tilgang til retningslinjer for finansiell rapportering, herunder krav til internkontroll over finansiell rapportering. Konsernfinans avholder regelmessige møter med enheter i konsernet for å sørge for å gi informasjon om og økt forståelse for kravene til internkontroll over finansiell rapportering.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

PUNKT 14

SELSKAPSOVERTAKELSE

Styret i DNB ASA vil håndtere eventuelle overtakelsestilbud i samsvar med prinsippet om likebehandling av aksjonærer. Samtidig vil styret bidra til at aksjonærene får mest mulig fullstendig informasjon i alle situasjoner som påvirker aksjonærenes interesser. Se for øvrig punkt 4, hvor det er redegjort for at staten vil opprettholde eierandelen på 34 prosent i DNB ASA slik Stortinget har forutsatt.

Avvik fra anbefalingen: Styret har valgt å ikke utarbeide eksplisitte hovedprinsipper for håndtering av overtakelsestilbud. Bakgrunnen for dette unntaket er at den norske stat eier 34 prosent av aksjene i DNB ASA, noe som gjør det lite relevant med slike hovedprinsipper. For øvrig slutter styret seg til anbefalingens formuleringer på dette punktet.

PUNKT 15

EKSTERN REVISOR

DNBs eksterne revisor er EY. Ekstern revisor presenterer årlig en plan for revisjonsarbeidet for revisjonsutvalget. Det er utarbeidet retningslinjer for bruken av ekstern revisor, herunder begrensninger for hvilket tilleggsarbeid som kan utføres, godkjennelse av honorarer og retningslinjer om å innhente tilbud på ekstern revisjon. Ansvarlig revisor kan maksimalt ha en funksjonstid på syv sammenhengende år. Valgt revisjonsselskap har en funksjonstid på maksimalt 20 år, og det skal gjennomføres anbud på revisjonstjenester minst hvert tiende år.

Revisjonsutvalget innstiller på valg av ekstern revisor til styret, som innstiller til generalforsamlingen. Utvalget møter ekstern revisor på vegne av styret minst én gang i kvartalet uten at representanter fra administrasjonen er til stede.

Utvalget innstiller til styret på godkjennelse av ekstern revisors honorar. Styret framlegger deretter forslagene til honorar for generalforsamlingen til godkjennelse.

Ekstern revisor skal gi revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder særlig om eventuelle vesentlige svakheter som er avdekket ved internkontrollen knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen. Revisor skal dessuten overfor utvalget:

- presentere plan for revisjonen
- bekrefte revisors uavhengighet
- presentere oversikt over andre tjenester som er levert

Revisjonsutvalget evaluerer årlig ekstern revisors arbeid.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Ansvarlige innkjøp

I 2019 kjøpte DNBs virksomheter i Norge inn varer og tjenester for ca. 11,8 milliarder kroner. Av rundt 5 900 leverandører står 140 for 80 prosent av innkjøpskostnadene. Viktige innkjøpskategorier for banken er utvikling og drift av IT-løsninger, markedsførings- og konsulenttjenester samt varer og tjenester relatert til eiendommer og kontorutstyr. De fleste av våre leverandører er fra Norden, Vest-Europa eller Nord-Amerika.

DNBs evne til å skape verdi for sine kunder er avhengig av gode leveranser fra og et godt samarbeid med våre leverandører. Det er viktig for oss at det som kjøpes, er av god kvalitet, leveres til en konkurransedyktig pris og produseres på en ansvarlig måte i tråd med våre krav og forventninger. Vi har fokus på å redusere samfunnsansvarsrelatert risiko i vår leverandørkjede samtidig som vi ønsker å bidra til bevisstgjøring og forbedring hos våre leverandører. Ettersom tjenesteleveranser utgjør størstepartene av innkjøpene, er tema relatert til arbeidsforhold ofte i fokus, men vi jobber også med miljø, etikk og leverandørkjedespørsmål. Arbeidet med samfunnsansvar i leverandørkjeden følges opp i en egen styringsgruppe for området.

HVA BLE GJORT I 2019?

For å sikre en rettferdig og transparent anskaffelsesprosess gjennomføres innkjøp i DNB i henhold til konsernets prinsipper og retningslinjer for anskaffelser og en definert prosess. Vurderinger og tiltak relatert til samfunnsansvar er en integrert del av disse prosessene, både før beslutningen om leverandør er tatt og i løpet av kontraktsperioden. Forventningene til leverandøren presiseres i anbudet og i kontrakten, som også inkluderer DNBs prinsipper for ansvarlig leverandøratferd. Prinsippene er basert på regelverk og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper, FNs Global Compact, FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og ILOs kjernekonvensjoner. Prinsippene stiller tydelige krav med hensyn til menneskerettigheter og arbeidsstandarder, miljøstyring og etisk utøvelse av egen virksomhet, samt leverandørens ansvar overfor underleverandører.

DNB bruker analyse- og delingsverktøyet EcoVadis for å støtte oss i vurderingen av hvordan leverandørene håndterer risiko og muligheter relatert til samfunnsansvar. I dette arbeidet prioriterer vi de største og/eller de mest kritiske leverandørene, eller leverandører som på grunn av bransje, geografi eller historikk vurderes å ha høyere risiko. Ved slutten av året hadde leverandører som til sammen representerer 64 prosent av DNBs relevante leverandørutgifter, gjennomgått denne analysen og mottatt tilbakemelding og forslag til forbedringer i sitt arbeid med samfunnsansvar. Analyseresultatene inngår i leverandørevalueringen og diskuteres i leverandørmøtene for å utfordre leverandøren til å være bevisst sitt samfunnsansvar og jobbe for kontinuerlig forbedring. Selv om det kan oppleves som krevende å fylle ut spørreskjemaet som er grunnlaget for analysen, erfarer vi at verktøyet og dialogen det ofte medfører, bidrar til økt bevissthet og forbedringer.

DNB hadde planlagt å utføre tre stedlige leverandørrevisjoner i 2019 for å verifisere etterlevelse av prinsippene for ansvarlig leverandøratferd. Revisjonene gjennomføres i samarbeid med en ekstern revisor, og leverandørene plukkes ut basert på en vurdering av risiko og/eller hvor kritisk leverandøren er for DNBs arbeid. To av revisjonene ble gjennomført i 2019, mens én ble utsatt til tidlig 2020 på grunn av større endringer i samarbeidet. Leverandørene som var plukket ut, var fra kommunikasjons-, IT- og kredittbehandteringsbransjen. DNB følger opp eventuelle funn i etterkant av revisjoner. Noen revisjoner er mer utfordrende enn andre, for eksempel av underleverandører eller leverandører i områder med høyere risiko. Vi opplever likevel at revisjoner er det verktøyet som gir oss best mulighet til å bidra til forbedring og læring, både for DNB og for leverandørene.

Vi stiller også i økende grad krav til og jobber med leverandørene vedrørende tema som er spesielt relevante for den varen eller tjenesten som leveres. Dette skjer vanligvis i forbindelse med anbudsrunden, men vi jobber også med leverandører i løpet av kontraktsperioden for å oppnå forbedringer. Et eksempel er arbeidet med likestilling, som er et av fokusområdene i DNBs samfunnsansvarsarbeid. I 2019 ble det gjennomført en anbudsprosess for rammekontrakter for konsulenttjenester. Her var likestilling og mangfold et tema gjennom hele prosessen: i spørsmålene til leverandørene i anbudsprosessen, i vurderingen av besvarelsene og som krav i kontrakten. Videre er det viktig at dialogen fortsetter i det etterfølgende samarbeidet. Vi har også i 2019 hatt spesielt fokus på likestilling i dialogen med våre største samarbeidspartnere innenfor advokat-, IT- og media- og reklamebransjen. Vi opplever at arbeidet bidrar til økt bevissthet og skaper ringvirkninger i bransjene.

VEIEN VIDERE

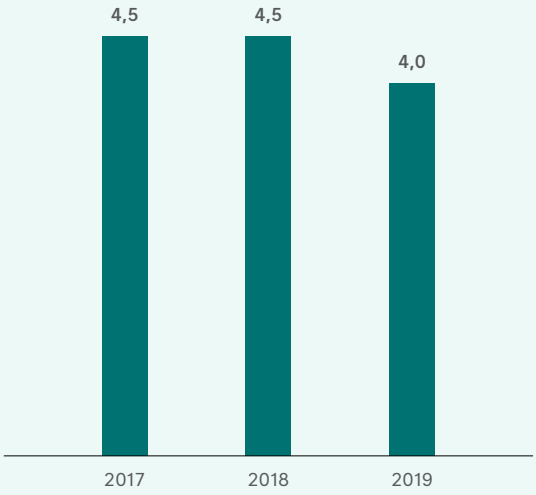
Arbeidet med ansvarlig leverandørkjede rapporteres inn til og godkjennes av Styringsgruppen for Supply Chain Sustainability. Styringsgruppen er fornøyd med utviklingen siden sist, og arbeidet i 2020 vil dermed fortsette langs de samme linjene som i 2019, med leverandørrevisjoner, evalueringer gjennom EcoVadis og dialog rundt prioriterte tema. Et pågående prosjekt vedrørende tredjepartsrisiko forventes også å bidra til å styrke risikodelen av arbeidet.

Arbeidsforhold

DNB skal legge til rette for gode arbeidsforhold og skape balanse mellom ansattes og DNBs behov og forventninger. De ansatte i DNB er konsernets viktigste ressurs, og medarbeidere skal ha gode muligheter til å utvikle seg og øke sin kompetanse og sitt ansvar. Vi er avhengige av engasjerte og motiverte medarbeidere for å nå forretningsmessige mål og lykkes med å gjennomføre konsernets strategi. For at vi skal prestere bedre, få fram flere gode initiativer og utvikle oss, trenger vi individer og team som fungerer godt sammen. Når våre medarbeidere føler seg verdsatt og sett, skaper det engasjement og stolthet av å jobbe i DNB, noe som bidrar til at vi klarer å bevare og tiltrekke oss nødvendig kompetanse.

Ved å jobbe sammen på tvers av fagområder og ta i bruk nye arbeidsmåter skal vi skape gode kundeopplevelser.

Sykefravær[1)]
Prosent

1) I den norske delen av virksomheten.

HVA BLE GJORT I 2019?

DNB skal være en arbeidsgiver som jobber aktivt for å ivareta et trygt og godt arbeidsmiljø. Læring, samhandling og psykologisk trygghet er eksempler på elementer i strategien som vil bidra til positiv utvikling av arbeidsmiljøet. I DNB har vi som mål å stimulere ansatte til fysisk aktivitet og til å ta vare på egen helse.

Ansatte er i stor grad stolte av å jobbe i DNB, med en score på 82 poeng målt i medarbeiderundersøkelsen for 2019. Scoren er et gjennomsnitt på en skala fra 0–100 der 100 er «helt enig» med utsagnet om at man er stolt av å jobbe i DNB. Det er en liten nedgang fra en score på 84 poeng de to siste årene, men var forventet grunnet omorganiseringen DNB var inne i på tidspunktet for siste måling.

Sykefraværet for DNB i Norge var i 2019 på 4,0 prosent, noe som er en markant nedgang fra året før, da fraværet var 4,5 prosent. For DNBs utekontorer var tallet 1,7 prosent. Vi jobber systematisk og godt med arbeidsmiljø og sykefraværstiltak i alle områder, og forebyggende arbeidsmiljøtiltak og systematisk oppfølging av sykefravær er en vesentlig del av HMS-arbeidet. Dialog om trivsel og arbeidsmiljø er nødvendig for å avdekke og håndtere aktuelle risikofaktorer som påvirker arbeidsmiljø og sykefravær.

I 2019 hadde vi et sykefraværsteam, tilsvarende 3,5 årsverk, som jobbet med å sikre en strukturert prosess for oppfølging av langtidssykemeldte medarbeidere i hele Norge. Teamet var i dialog med nærmere 500 langtidssykemeldte og deres ledere. Erfaring viser at tidlig og tett oppfølging øker sannsynligheten for at langtidssykemeldte kommer tilbake i egen jobb i 100 prosent. I tilfeller der dette ikke er mulig, vil det jobbes videre med en grundig vurdering av restarbeidsevne og eventuell uføregrad. Leder- og medarbeiderstøtte i disse prosessene har gitt gode resultater.

VEIEN VIDERE

DNBs medarbeiderundersøkelser skal bidra til organisasjonsutvikling og gode arbeidsforhold gjennom å sette fokus på områdene samhandling, læring, endring og inkludering. Basert på resultatene vil de ulike områdene velge blant standardiserte og kvalitetssikrede workshops for å jobbe med temaene som er viktigst.

Kartleggingen av arbeidsmiljøet (HMS-runden) skal revideres og utvides til å inkludere mer av det som kan kalles psykososiale faktorer. I tillegg skal gjennomføring av de ulike medarbeiderundersøkelsene koordineres og resultatene i større grad sees i sammenheng.

Gjennom nye verktøy og prosesser vil vi i løpet av 2020 sette søkelys på personlig effektivitet, enklere samhandling, økt fleksibilitet og bedre møter – alle områder som har betydning for gode arbeidsforhold.

Redegjørelse og resultater

Styrets årsberetning 106

Årsregnskap 119

Revisors beretning 212

Revisors uttalelse vedrørende samfunnsansvar 217

Styrets årsberetning

Virksomheten i 2019

DNB leverte et resultat på 25 721 millioner kroner i 2019, en økning på 1 439 millioner, eller 5,9 prosent, sammenlignet med 2018. Resultatøkningen var drevet av høyere netto renteinntekter.

Egenkapitalavkastningen var på 11,7 prosent, på samme nivå som året før, og resultatet per aksje endte på 15,54 kroner, opp fra 14,56 kroner i 2018.

Ren kjernekapitaldekning var 18,6 prosent, opp fra 17,2 prosent fra 2018.

Styret har foreslått et utbytte på 9,00 kroner per aksje for 2019, som er en økning på 9,1 prosent fra 2018, og som tilsvarer 57 prosent av resultatet. Medregnet tilbakekjøpsprogrammet for aksjer på 2,0 prosent, blir total utbyttegrad 78 prosent. Styret har i sin vurdering av forslaget til utbytte lagt vekt på myndighetenes krav til kapitalisering. Utbyttegraden er i tråd med konsernets ambisjon om å øke utbyttet.

Netto renteinntekter økte med 2 379 millioner kroner, eller 6,5 prosent, fra 2018, grunnet økte volumer i alle kundesegmenter og positive reprisingseffekter.

Netto andre driftsinntekter økte med 2 109 millioner kroner sammenlignet med året før, hovedsakelig på grunn av en positiv effekt fra basisswapper på 1 628 millioner kroner. Netto provisjoner og gebyrer hadde en god økning på 405 millioner kroner, eller 4,4 prosent, fra året før.

De totale driftskostnadene økte med 1 075 millioner kroner fra 2018 som følge av høyere IT-, personal- og pensjonskostnader.

Netto nedskrivninger på finansielle instrumenter utgjorde 2 191 millioner kroner i 2019, sammenlignet med 139 millioner i tilbakeføringer i 2018. Nedskrivninger innen segmentene for personkunder og små og mellomstore bedrifter var på samme nivå som året før, mens segmentet for store bedrifter og internasjonale kunder hadde en økning i nedskrivninger på ca. 2 260 millioner kroner. Denne økningen kan delvis forklares av store tilbakeføringer innen olje, gass og offshore i 2018 og en stor nedskrivning relatert til én spesifikk kunde i tredje kvartal 2019.

Samlet sett holdt prognosene for de fleste makroindikatorer seg stabile, og kredittkvaliteten til den totale porteføljen forble solid i 2019.

Tilbakekjøpsprogrammet

Generalforsamlingen som ble avholdt i april 2019, ga styret fullmakt til å kjøpe tilbake aksjer i selskapet med en ramme på inntil 3,5 prosent av selskapets aksjekapital og DNB Markets fullmakt til tilbakekjøp for sikringsformål på inntil 0,5 prosent, med gyldighet fram til ordinær generalforsamling i 2020. DNB har fått godkjenning fra Finanstilsynet for å kjøpe tilbake inntil 2,0 prosent av aksjene, samt 0,5 prosent til sikringsformål, forutsatt at DNB oppfyller kapitalkravene. Per 6. februar 2020 hadde DNB kunngjort tilbakekjøpsprogrammer på til sammen 2,0 prosent.

Ved årsskiftet hadde DNB kjøpt tilbake aksjer tilsvarende 0,61 prosent av utstedte aksjer. I tillegg vil en andel av statens aksjebeholdning, tilsvarende 0,32 prosent av utstedte aksjer, bli innløst etter generalforsamlingen i 2020, noe som gir et samlet tilbakekjøp på 0,93 prosent.

Strategi og mål

DNBs overordnede mål er å skape de beste kundeopplevelsene og å oppfylle finansielle mål. For å sikre måloppnåelse er det utarbeidet flere strategiske satsingsområder og ambisjoner. Les mer i Strategisk rapport fra side 22.

Redegjørelse for årsregnskapet

I samsvar med krav i norsk regnskapslovgivning bekrefter styret at betingelsene for å avlegge regnskapet ut fra forutsetningen om fortsatt drift er til stede.

DNB avlegger i samsvar med regnskapslovens paragraf 3-9 årsregnskap for konsernet i overensstemmelse med IFRS, International Financial Reporting Standards, godkjent av EU. DNB ASAs selskapsregnskap avlegges etter forenklet IFRS.

Netto renteinntekter

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Utlånsmargin, kundesegmenter	28 096	28 152
Innskuddsmargin, kundesegmenter	4 808	2 742
Amortiseringseffekter og gebyrer	3 370	3 200
Operasjonell leasing	1 731	1 525
Innskuddsgaranti- og krisetiltaksfondsavgift	(1 106)	(564)
Andre netto renteinntekter	2 304	1 766
Netto renteinntekter	39 202	36 822

Netto renteinntekter økte med 2 379 millioner kroner, eller 6,5 prosent, fra 2018. Dette var hovedsakelig et resultat av en økning i utlånsvolum, innskuddsmargin og renteinntekter fra egenkapital. Fire renteøkninger ble gjennomført i løpet av året. Den positive utviklingen i netto renteinntekter ble delvis utlignet av en økning i avgifter til krisetiltaks- og innskuddsgarantifondet på 542 millioner kroner.

Den friske utlånsporteføljen økte i gjennomsnitt med 77,7 milliarder kroner, eller 5,4 prosent, samtidig som gjennomsnittlig innskuddsvolum økte med 15,4 milliarder kroner, eller 1,6 prosent, fra 2018. Volumvektede marginer økte med 3 basispunkter sammenlignet med året før. Gjennomsnittlige utlånsmarginer for kundesegmentene ble redusert med 10 basispunkter, mens innskuddsmarginene økte med 21 basispunkter.

Netto andre driftsinntekter

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Netto provisjoner og gebyrer	9 716	9 310
Basisswapper	270	(1 358)
Valutakurseffekter på hybridkapital	(143)	721
Netto gevinster andre finansielle instrumenter	3 057	1 979
Netto finans- og risikoresultat, livsforsikring	1 129	969
Netto forsikringsresultat, skadeforsikring		622
Resultat investeringer etter egenkapitalmetoden	410	314
Øvrige driftsinntekter	1 218	988
Netto andre driftsinntekter	15 655	13 546

Netto andre driftsinntekter gikk opp med 2 109 millioner kroner fra 2018. Netto provisjoner og gebyrer økte med 405 millioner kroner, eller 4,4 prosent, i hovedsak grunnet økt salg av forsikringsprodukter og investeringsbanktjenester. Basisswapper bidro positivt med 1 628 millioner kroner. Andre driftsinntekter økte med 230 millioner kroner som følge av en generell økning i alle underliggende poster.

Driftskostnader

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Lønn og andre personalkostnader	(12 534)	(11 741)
Restruktureringskostnader	(69)	(123)
Andre kostnader	(7 472)	(7 789)
Avskrivninger varige og immaterielle eiendeler	(2 850)	(2 024)
Nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	(207)	(380)
Driftskostnader	(23 133)	(22 057)

De totale driftskostnadene økte med 1 075 millioner kroner. Dette skyldtes hovedsakelig økte IT-, personal- og pensjonskostnader, samt en avsetning på 200 millioner kroner relatert til et erstatningskrav. Det vises for øvrig til note 50 til årsregnskapet for mer informasjon. Økningen i pensjonskostnader var i stor grad et resultat av en økt avkastning på 253 millioner kroner relatert til kompensasjonsordningen.

Kostnadsgraden endte på 42,2 prosent i 2019, ned fra 43,8 prosent i 2018.

Nedskrivninger på finansielle instrumenter

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Personkunder	(354)	(287)
Næringseiendom	(124)	82
Shipping	105	8
Olje, gass og offshore	(274)	1 079
Andre næringssegmenter	(1 544)	(744)
Totale nedskrivninger på finansielle instrumenter	(2 191)	139

Netto nedskrivninger på finansielle instrumenter utgjorde 2 191 millioner kroner i 2019, sammenlignet med 139 millioner i tilbakeføringer i 2018.

Det var økte nedskrivninger i både personkunde- og næringseiendomssegmentene sammenlignet med 2018, men nedskrivningene var fortsatt på et lavt nivå.

Shippingsegmentet hadde netto tilbakeføringer på 105 millioner kroner i 2019. Dette er en økning i tilbakeføringer på 97 millioner kroner sammenlignet med 2018. Tilbakeføringene var primært relatert til positiv utvikling for én spesifikk kunde i gruppe 3.

Netto nedskrivninger på finansielle instrumenter innen olje, gass og offshore utgjorde 274 millioner kroner i 2019. Dette tilsvarer en økning på 1 354 millioner kroner sammenlignet med 2018. Økningen kan primært forklares av store tilbakeføringer i gruppe 2 i 2018 som følge av gradvis forbedrede makroprognoser. Selv om den forsiktige bedringen i den makroøkonomiske utviklingen fortsatte i 2019, førte nedskrivninger på kunder i gruppe 3 til netto nedskrivninger i 2019.

For andre næringssegmenter økte netto nedskrivninger med 800 millioner kroner i 2019 sammenlignet med 2018. Denne økningen kan primært forklares av en stor nedskrivning relatert til én spesifikk kunde i gruppe 3 i tredje kvartal 2019.

Samlet sett holdt prognosene for de fleste makroindikatorer seg stabile, og kredittkvaliteten til den totale porteføljen forble solid i 2019.

SKATT
DNB-konsernets skattekostnad for året 2019 er anslått til 5 465 millioner kroner, eller 17,5 prosent av driftsresultatet før skatt.

Finansiering, likviditet og balanse

2019 var et aktivt år for DNB i markedet for kortsiktige innlån, og det var generelt høy interesse for bankens verdipapirer med både lang og kort løpetid. Mens markedet for amerikanske dollar var det viktigste for kortsiktig finansiering for DNB, var det europeiske markedet påvirket av lave renter i Fastlands-Europa, og på grunn av Brexit i Storbritannia var det noe ustabilitet her. På den andre siden, med høy aktivitet i markedet for langsiktige innlån mot slutten av 2019, benyttet banken denne økte fleksibiliteten for å redusere de utestående volumene noe i det kortsiktige markedet.

I markedet for langsiktig finansiering var det noe ustabilitet på slutten av 2018, som fortsatte inn i første kvartal 2019. Marginnivåene nådde en topp i midten av januar før de igjen begynte å avta. Fra midten av januar fram til sommeren ble marginene betydelig redusert, mens marginnivåene var mer eller mindre stabile i andre halvår. Til tross for ustabile markeder var finansieringsaktiviteten som vanlig høy i første kvartal, og volumet av utstedte verdipapirer var høyt. I mars falt renten for amerikanske statsobligasjoner med ti års løpetid under renten for obligasjoner med tre måneders løpetid, mens tyske tiårige statsobligasjoner falt til under 0 prosent, et klart tegn på markedets frykt for en forestående resesjon. Den pågående handelskrigen mellom USA og Kina, i tillegg til bekymringen rundt Brexit, bidro også til denne følelsen av usikkerhet.
I oktober gjenstartet den europeiske sentralbanken (ESB) sitt oppkjøpsprogram, som hadde stått på vent siden begynnelsen av 2019. DNB var svært aktiv i markedet for senior obligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett i første halvår. I fjerde kvartal gjenopptok banken aktiviteten med flere betydelige utstedelser av senior obligasjoner. I løpet av året var det også et økende antall utstedelser av såkalte «senior non-preferred bonds» i markedet på grunn av det kommende regelverket om minstekrav til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld, MREL (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities). Samlet sett hadde DNB god tilgang til markedene for langsiktig finansiering med gode marginer gjennom hele året.

Konsernets samlede langsiktige verdipapirgjeld hadde en nominell verdi på 654 milliarder kroner ved utgangen av 2019, sammenlignet med 604 milliarder ett år tidligere. Gjennomsnittlig restløpetid på langsiktig verdipapirgjeld var 3,7 år ved utgangen av desember, sammenlignet med 4,1 år ett år tidligere.

Det kortsiktige likviditetsrisikomålet, Liquidity Coverage Ratio (LCR), holdt seg stabilt på over 100 prosent gjennom året og utgjorde 138 prosent ved utgangen av desember 2019.

DNB-konsernet forvaltet totalt 3 177 milliarder kroner ved utgangen av 2019, en økning fra 2 951 milliarder ved utgangen av 2018. Eiendelene i konsernets balanse utgjorde 2 793 milliarder kroner ved utgangen av året mot 2 635 milliarder ett år tidligere. Av dette utgjorde DNB Livsforsikrings totale balanse henholdsvis 340 og 316 milliarder kroner på de samme tidspunktene.

Utlån til kunder økte med 69,4 milliarder kroner, eller 4,3 prosent fra utgangen av desember 2018. Innskudd fra kunder økte med 42,5 milliarder kroner, eller 4,6 prosent, i samme periode. Innskuddsdekningen, målt som kundeinnskudd i prosent av netto utlån til kunder, utgjorde 58,2 prosent ved utgangen av desember, en oppgang fra 58,0 prosent ett år tidligere.

Eierstyring og selskapsledelse

Styringen av DNB bygger blant annet på regnskapsloven og den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse. Les om redegjørelsen for eierstyring og selskapsledelse fra side 82 i kapitlet Virksomhetsstying.

Kapital

Den 31. desember 2019 ble EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV fullt ut gjennomført i Norge, og det såkalte Basel I-gulvet ble fjernet.

DNB-konsernets rene kjernekapitaldekning var på 18,6 prosent ved utgangen av desember 2019, opp fra 17,2 prosent ved utgangen av 2018. Den rene kjernekapitalen økte med 1,5 milliarder kroner fra ett år tidligere til 178,3 milliarder ved utgangen av 2019. Årets opptjente egenkapital bidro til en økning i ren kjernekapital på om lag 10 milliarder kroner, mens tilbakekjøpsprogrammene og investeringen i Fremtind reduserte den rene kjernekapitalen med henholdsvis 5 og 3 milliarder kroner.

Risikovektet volum ble redusert med 69 milliarder kroner fra utgangen av desember 2018 til 961 milliarder kroner ved utgangen av desember 2019. Redusert risikovektet volum på misligholdte lån og nedsalget av Luminor bidro med en reduksjon på henholdsvis 44 og 18 milliarder kroner. Videre ble det innført en reduksjon av kapitalkravet for utlån til små og mellomstore bedrifter (SMB-rabatten), som en konsekvens av det nye CRR/CRD IV-regelverket. Dette medførte en reduksjon i risikovektet volum på 17 milliarder kroner, som til dels ble utlignet av en høyere risikofaktor for regionale porteføljer som følge av myndighetspålagte, økte sikkerhetsmarginer for tap ved mislighold (Loss Given Default, LGD).

Uvektet kjernekapitaldekning var på 7,4 prosent ved utgangen av desember 2019, ned fra 7,5 prosent ved utgangen av desember 2018. DNB oppfyller minstekravet på 6 prosent med god margin.

KAPITALKRAV
Kapitalkravsregelverket angir et minstekrav til ansvarlig kapital basert på risikovektet volum som inkluderer kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. I tillegg til å oppfylle minstekravet må DNB tilfredsstille diverse bufferkrav (pilar 1- og pilar 2-krav). DNB har en ambisjon om å ha en ren kjernekapitaldekning på rundt 17,9 prosent, inkludert en egenbuffer.

	2019	2018
Ren kjernekapitaldekning, prosent	18,6	17,2
Kjernekapitaldekning, prosent	20,8	18,5
Total kapitaldekning, prosent	22,9	20,8
Risikovektet volum, milliarder kroner	961	1 030
Uvektet kjernekapitaldekning, prosent	7,4	7,5

Ettersom DNB-konsernet består av både en kredittinstitusjon og et forsikringsselskap, må DNB tilfredsstille en tverrsektoriell beregningstest for å vise at konsernet overholder sektorkravene: kapitaldekningskrav i henhold til CRR/CRD IV og Solvens II-kravet. Ved utgangen av desember 2019 overholdt DNB disse kravene med god margin, med overskytende kapital på 40,1 milliarder kroner.

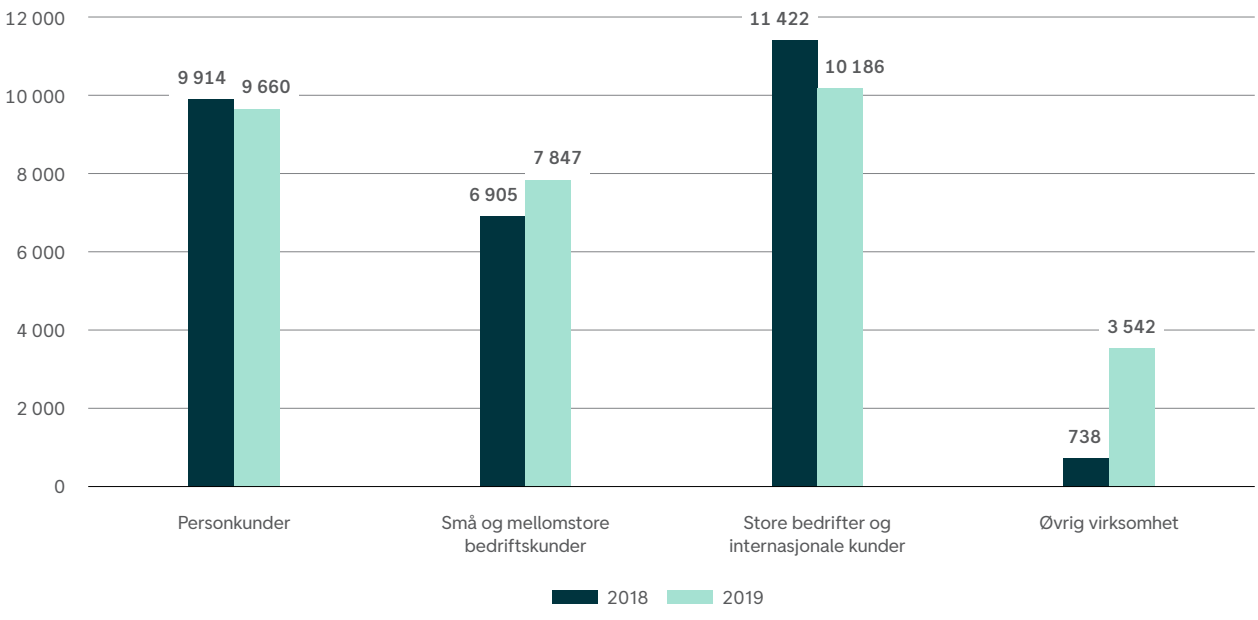
Les mer om kapitalisering i konsernets pilar 3-rapport på ir.dnb.no.

Segmenter

Finansiell styring i DNB er tilpasset de ulike kundesegmentene. Oppfølging av totale kundeforhold og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og fordeling av konsernets ressurser. Rapporterte tall gjenspeiler konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de aktuelle segmentene.

Som følge av omorganiseringen av konsernet høsten 2019, vil segmentrapporteringen bli endret fra første kvartal 2020.

Driftsresultat før skatt
Millioner kroner

Totale engasjementer

Sammensetning av porteføljen[1)]

1) Sammensetning av forventet engasjement ved mislighold (EAD).

PERSONKUNDER

Segmentet omfatter konsernets mer enn 2 millioner personkunder i Norge. Personkunder viste god lønnsomhet i 2019 med et resultat før nedskrivninger og skatt på 10 016 millioner kroner og en avkastning på allokert kapital på 15,1 prosent.

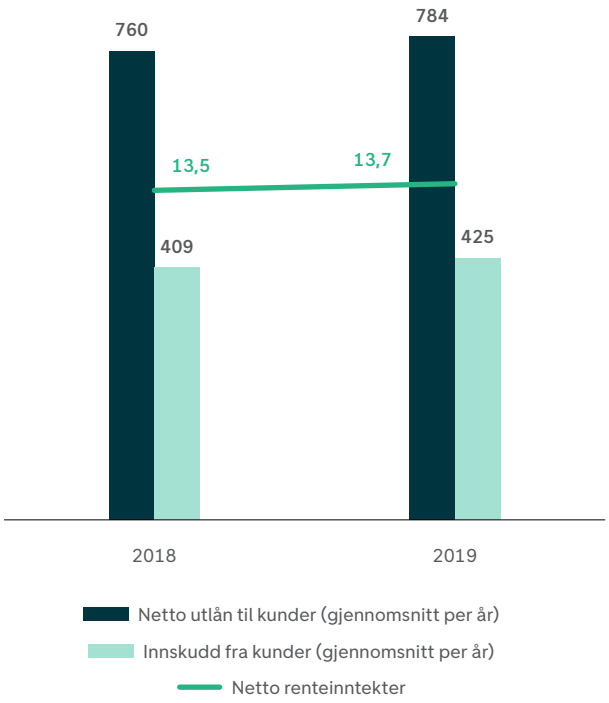
Resultat i millioner kroner	2019	2018
Netto renteinntekter	13 703	13 452
Netto andre driftsinntekter	4 896	5 117
Sum inntekter	18 599	18 569
Driftskostnader	(8 583)	(8 386)
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	10 016	10 183
Netto gevinster varige driftsmidler	(4)	49
Nedskrivning på finansielle instrumenter	(353)	(318)
Driftsresultat før skatt	9 660	9 914
Resultat etter skatt	7 245	7 435

Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner		
Netto utlån til kunder	784,3	760,0
Innskudd fra kunder	424,6	408,9

Nøkkeltall i prosent		
Avkastning på allokert kapital	15,1	15,8

Utvikling i utlån, innskudd og netto renteinntekter

Milliarder kroner

Netto renteinntekter gikk opp med 251 millioner kroner, tilsvarende 1,9 prosent, fra 2018. Volumvektede rentemarginer for lån og innskudd gikk ned med 0,03 prosentpoeng i perioden. Gjennomsnittlige netto utlån for 2019 økte med 3,2 prosent fra året før, mens innskuddene vokste med 3,8 prosent i gjennomsnitt.

Etableringen av Fremtind påvirket både inntekter og kostnader sammenlignet med 2018, ettersom skadeforsikring i DNB Forsikring AS i 2018 ble konsolidert i personkundesegmentet. Fra 2019 består segmentets resultat for skadeforsikringsprodukter av salgsprovisjoner fra Fremtind.

Netto andre driftsinntekter svekket seg med 4,3 prosent fra 2018. Effekter av Fremtind-etableringen og en reduksjon i netto inntekter fra betalingsformidling er hovedforklaringene til den negative utviklingen, mens aktivitetsøkning i DNB Eiendom bidro positivt.

Driftskostnadene økte med 2,34 prosent grunnet økt aktivitet innenfor IT og eiendomsmegling, i tillegg til ekstraordinære nedskrivninger av IT-systemer, noe som forklarer kostnadsveksten fra 2018. Utviklingen ble delvis utlignet av etableringen av Fremtind samt effektivisering av distribusjonen.

Netto nedskrivninger på finansielle instrumenter holdt et stabilt lavt nivå med 0,05 prosent av gjennomsnittlige netto utlån. Risikoen i boliglånsporteføljen er lav, og også for forbrukerfinansiering var nedskrivningene stabile gjennom året.

Markedsandelen av kreditt til husholdninger var 23,5 prosent ved utgangen av desember 2019, som var en nedgang fra 24,0 prosent fra samme periode i 2018. Markedsandelen av husholdningenes samlede sparing utgjorde 30,2 prosent. Gjennomsnittlig markedsandel for DNB Eiendom i 2019 var 18,4 prosent, en nedgang fra 18,7 prosent året før.

DNB har en ambisjon om fortsatt lønnsom vekst i personkundesegmentet og fortsetter arbeidet med tilpasning av produkter, løsninger, kundeservice og kostnadsnivå til framtidens konkurransesituasjon. Mobilbanken er en av de viktigste møteplassene mellom DNB og kundene og er under kontinuerlig videreutvikling. I desember 2019 rundet mobilbanken 1 million unike brukere, mens nettbanken hadde 1,5 millioner unike brukere med til sammen 65 millioner innlogginger i 2019.

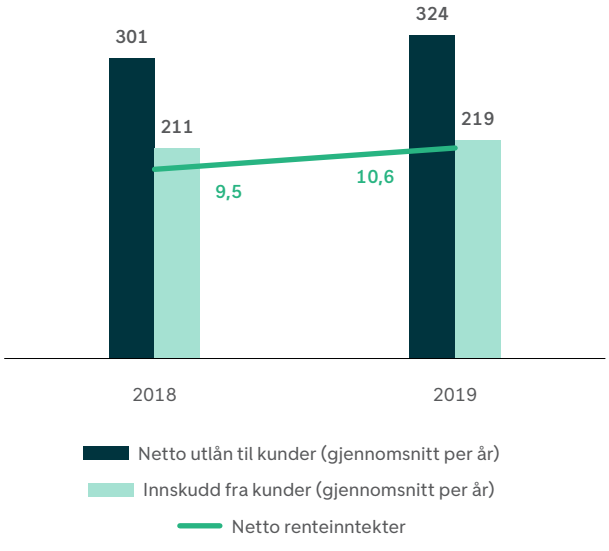
SMÅ OG MELLOMSTORE BEDRIFTSKUNDER

Segmentet omfatter salg av produkter og rådgivningstjenester til konsernets små og mellomstore bedriftskunder i Norge. Høy vekst i netto renteinntekter bidro til et meget solid resultat før nedskrivninger og skatt også i 2019, til tross for økte kostnader. Nedskrivningene økte noe fra foregående år, men var fortsatt på et tilfredsstillende lavt nivå. I kombinasjon ga dette en bedring i driftsresultat før skatt på hele 13,6 prosent fra 2018. Segmentet leverte totalt en avkastning på allokert kapital på 18,3 prosent i 2019, mot 18,2 prosent i 2018.

Resultat i millioner kroner	2019	2018
Netto renteinntekter	10 628	9 530
Netto andre driftsinntekter	2 344	2 157
Sum inntekter	12 971	11 688
Driftskostnader	(4 544)	(4 228)
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	8 427	7 459
Netto gevinster varige driftsmidler	(0)	3
Nedskrivning på finansielle instrumenter	(595)	(566)
Resultat overtatt virksomhet	16	8
Driftsresultat før skatt	7 847	6 905
Resultat etter skatt	5 885	5 179
Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner		
Netto utlån til kunder	323,6	301,0
Innskudd fra kunder	219,5	211,4
Nøkkeltall i prosent		
Avkastning på allokert kapital	18,3	18,2

Utvikling i utlån, innskudd og netto renteinntekter

Milliarder kroner

Netto utlån til kunder økte i gjennomsnitt med 7,5 prosent fra 2018, mens innskuddene økte med 3,8 prosent. Høyere utlånsvolumer og økte marginer på innskudd bidro til en vekst i netto renteinntekter på 11,5 prosent sammenlignet med 2018.

Netto andre driftsinntekter viste en økning på 8,7 prosent fra 2018. Inntekter fra rentesikringsprodukter samt kapitalmarkedsaktiviteter var med på å heve inntektene på dette produktområdet fra foregående år. Økt salg innen pensjonsprodukter og garantier, samt høyere inntekter fra betalingsformidling bidro også til inntektsøkningen.

Driftskostnadene økte med 7,5 prosent fra 2018, hvorav ordinære kostnader økte med 5,0 prosent og avskrivninger knyttet til økt operasjonell leasing økte med 16,3 prosent. Omstillingskostnader utgjorde 23 millioner kroner i 2019 mot 1 million i 2018.

Netto nedskrivninger på finansielle instrumenter var i 2019 på 595 millioner kroner. Dette utgjorde 0,18 prosent av gjennomsnittlige utlån. Hoveddelen av nedskrivningene i 2019 knyttet seg til et fåtall kunder. Kvaliteten i porteføljen vurderes som tilfredsstillende. Utviklingen følges nøye, og forebyggende tiltak vurderes og implementeres fortløpende for å opprettholde den gode porteføljekvaliteten.

DNB skal hjelpe bedrifter å lykkes. Dette innebærer å gjøre det enkelt å være kunde gjennom å tilby brukervennlige digitale løsninger, og ved å være mer enn en bank. Det er et sterkt fokus på automatisering og digitalisering av produkter og tjenester som møter kundenes behov og forventninger i perioden framover. Mot slutten av 2018 lanserte DNB to nye tjenester som gjør hverdagen til bedriftskundene enklere. Disse tjenestene var DNB Regnskap for de minste bedriftene, og DNB Puls som er en egen app for å styre bedriftens økonomi fra mobiltelefonen. Gjennom 2019 har det vært et sterkt fokus på videreutvikling av disse tjenestene, og på å nå ut til målgruppene gjennom målrettet markedsføring. Parallelt med dette jobbes det for å være en best mulig rådgiver med spisskompetanse på oppstarts- og vekstbedrifter, utvalgte bransjer og et bredt spekter av tradisjonelle banktjenester.

I 2019 fikk DNB også laget en omfattende analyse av kvinneandelen i bedriftsmarkedet, både blant gründere og i form av delaktighet i næringslivet. Dette er benyttet i den andre fasen av markedskampanjen #huninvesterer, hvor det er fokus på likestilling, og kampanjen har som mål å inspirere flere kvinner til å satse som gründere. Les mer om #huninvesterer på side 48.

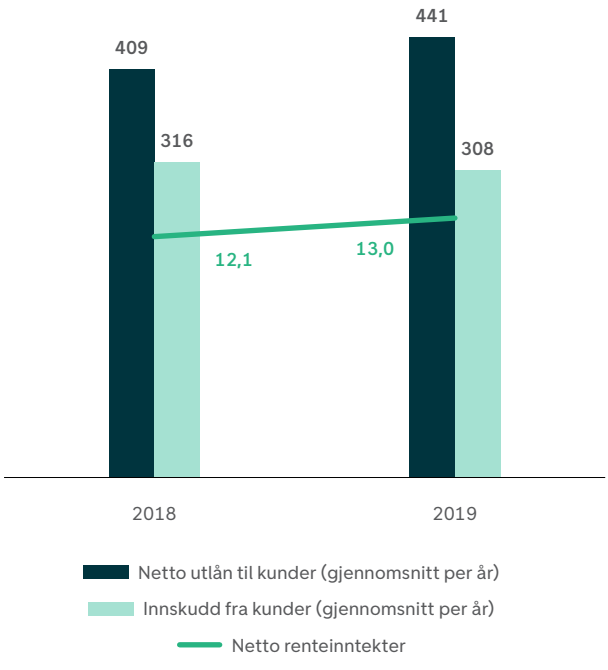
STORE BEDRIFTER OG INTERNASJONALE KUNDER

Segmentet omfatter konsernets største norske næringslivskunder samt alle næringslivskunder internasjonalt. Høyere utlånsvolumer og økte marginer sammen med en lav kostnadsøkning resulterte i en styrking av driftsresultat før nedskrivninger med 8,2 prosent. De store tilbakeføringene av nedskrivninger i 2018 gjorde likevel at avkastning på allokert kapital ble noe redusert sammenlignet med 2018.

Resultat i millioner kroner	2019	2018
Netto renteinntekter	13 008	12 111
Netto andre driftsinntekter	5 527	5 442
Sum inntekter	18 534	17 553
Driftskostnader	(7 000)	(6 890)
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	11 534	10 663
Netto gevinster varige driftsmidler	16	(0)
Nedskrivning på finansielle instrumenter	(1 240)	1 022
Resultat overtatt virksomhet	(124)	(263)
Driftsresultat før skatt	10 186	11 422
Resultat etter skatt	7 741	8 785
Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner		
Netto utlån til kunder	440,6	409,0
Innskudd fra kunder	308,0	315,9
Nøkkeltall i prosent		
Avkastning på allokert kapital	11,8	13,2

Utvikling i utlån, innskudd og netto renteinntekter

Milliarder kroner

Volumutviklingen de siste årene har vært påvirket av tiltak for å rebalansere virksomheten, inkludert restrukturering av porteføljene og reduksjon av eksponeringen innen shipping og olje- og offshorerelaterte bransjer.

I gjennomsnitt hadde utlån til kunder en oppgang på 7,7 prosent fra året før. Fra utgangen av 2018 til utgangen av 2019 økte utlånene med 1,5 prosent, mens den underliggende veksten korrigert for endringer i valutakurser var på 1,2 prosent. Gjennomsnittlig gikk innskudd fra kunder ned med 2,5 prosent. Innskuddsvolumet økte med 6,2 prosent fra utgangen av 2018 til utgangen av 2019.

Netto renteinntekter gikk opp med 7,4 prosent. Volumvektet margin økte med 0,09 prosentpoeng fra 2018 og endte på 1,34 prosent i 2019. Både utlåns- og innskuddsmarginer hadde en positiv utvikling gjennom året.

Netto andre driftsinntekter økte med 1,6 prosent fra året før. Lave lange renter og volatile valutamarkeder ga økte inntekter fra valuta- og sikringsprodukter. Etterspørselen etter investeringsbanktjenester var god, og inntektene økte sammenlignet med i fjor.

Sum driftskostnader hadde en økning på 1,6 prosent fra 2018.

Netto nedskrivninger på finansielle instrumenter utgjorde 1 240 millioner kroner i 2019. Til sammenligning var det netto tilbakeføringer på 1 022 millioner kroner i 2018. Tilbakeføringene var hovedsakelig innen olje, gass og offshore. Målt i forhold til gjennomsnittlige utlån utgjorde netto nedskrivninger på finansielle instrumenter 0,28 prosent i 2019. Netto gruppe 3-engasjementer utgjorde 12,3 milliarder kroner ved utgangen av 2019.

Det viktigste målet til segmentet er å styrke lønnsomheten og bidra til å oppfylle DNBs langsiktige ambisjoner. Aktiv porteføljestyring vil fortsette i 2020 gjennom prioritering av kapital og ressurser til segmenter, kunder og transaksjoner som vil gi økt lønnsomhet over tid. En «originate and distribute»-tilnærming som gir høyere omløpshastighet i porteføljen, vil sikre at DNB får lavere volumer på egen balanse samtidig som tilknyttede inntekter vil øke. DNB vil fortsatt legge vekt på å utnytte konsernets sterke bransjeekspertise og tilby prioriterte kunder et bredt spekter av finansielle tjenester og moderne teknologiske løsninger. Gjennom tette relasjoner med ledende selskaper er DNB godt posisjonert for å kunne hjelpe kundene med å dekke deres omfattende finansielle behov. Dette vil danne basis for å øke andelen inntekter knyttet til ikke-lånerelaterte produkter, som investeringsbanktjenester, innskuddspensjon, samt trade finance-, leasing- og factoring-produkter.

ØVRIG VIRKSOMHET

Segmentet omfatter forretningsaktivitetene i risikostyrings-virksomheten i Markets og tradisjonelle pensjonsprodukter i DNB Livsforsikring, i tillegg til spesifikke resultatposter og enheter som ikke er allokert ut til segmentene.

Resultat i millioner kroner	2019	2018
Netto renteinntekter	1 863	1 729
Netto andre driftsinntekter	5 251	3 783
Sum inntekter	7 113	5 511
Driftskostnader	(5 367)	(5 506)
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	1 746	5
Netto gevinster varige driftsmidler	1 691	477
Nedskrivning på finansielle instrumenter	(4)	(0)
Resultat overtatt virksomhet	109	256
Driftsresultat før skatt	3 542	738
Skattekostnad	1 356	2 339
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt	(49)	(194)
Resultat for regnskapsåret	4 849	2 883

Gjennomsnittlige balanseposter i milliarder kroner		
Netto utlån til kunder	128.1	111.0
Innskudd fra kunder	37.2	61.7

Driftsresultatet før skatt var på 3 542 millioner kroner i 2019, som var en økning på 2 804 millioner fra året før.

Resultatet i segmentet påvirkes av flere konsernposter og markedsverdiendringer som kan variere sterkt fra år til år. Av økningen i netto andre driftsinntekter på 1 468 millioner kroner fra 2018, utgjorde 764 millioner markedsverdiendringer knyttet til basisswapper og valutasikring av hybridkapitalen.

I presentasjonen av kundesegmentene benyttes en nominell skattesats, og skatten i øvrig virksomhet er differansen mellom konsernets skattekostnad og beregnet skatt i segmentene. Skatten i 2018 var påvirket av nye skatteregler for livsforsikrings- og pensjonsforetak, som ga en positiv overgangseffekt.

Innenfor Markets' risikostyringsvirksomhet ble inntektene redusert med 280 millioner kroner sammenlignet med ett år tidligere, og avkastning på allokert kapital var om lag 11 prosent. Økte regulatoriske krav med tilhørende kostnader og flat rentekurve var de viktigste årsakene til et fallende resultat. Inntekter fra pengemarkedsaktiviteter, gjenkjøpsavtaler (repohandel) og effekter av reduserte kredittmarginer på obligasjonsporteføljen bidro positivt.

For tradisjonelle pensjonsprodukter med garantert avkastning nådde netto andre driftsinntekter et sterkt nivå på 1 610 millioner kroner i 2019, opp 216 millioner fra 2018, på grunn av bedre resultat både i selskapsporteføljen og i kollektivporteføljen. Resultatøkningen gjenspeiler også høyere administrasjons-inntekter og risikoresultat.

Avkastning på IBNS-avsetninger (erstatningsavsetninger) er flyttet fra renteresultat til risikoresultat i henhold til lovpålagt regelverk. Endret praksis ble implementert i desember 2019, med 140 millioner kroner i brutto helårsvirkning. Eiereffekten er 120 millioner kroner på risikoresultatet og minus 113 millioner på finansresultatet. Bakgrunnen for denne effekten er forskjellige overskuddsdelingsprinsipper for rente- og risikoresultat. Flyttingen fra rente- til risikoresultat øker eiers resultat med 7 millioner kroner.

Som følge av den pågående overgangen fra ytelsespensjon til innskuddspensjon falt premiene for ytelsespensjon med 4 prosent i løpet av de siste 12 månedene. Pensjonskapital knyttet til innskuddspensjon økte med 30 prosent i samme periode, hvorav om lag 12 prosentpoeng var fra netto premier og 18 prosentpoeng fra avkastning på investeringer. Resultater fra innskuddspensjon inngår i resultatene for kundesegmentene.

Solvensmarginen med overgangsregler var 202 prosent per 31. desember 2019, inkludert foreslått utbytte. Uten overgangs-reglene var solvensmarginen 169 prosent per 31. desember 2019.

Samfunnsansvar

Samfunnsansvar i DNB handler om hvordan konsernet skaper verdi gjennom å vurdere både risiko og muligheter i et lang-siktig perspektiv, og er en naturlig del av selskapets drift og aktiviteter. Etikk, miljø- og samfunnsmessige forhold er integrert i virksomhetsstyringen gjennom prinsipper for samfunnsansvar, som gir de overordnede rammene for styringen av konsernet.

Gjennom integrert årsrapportering og rapportering i henhold til GRI (Global Reporting Initiative), som omfatter beskrivelser av temaene DNB har definert som viktigst å jobbe med, tilfredsstiller DNB myndighetenes krav til rapportering av samfunnsansvar.

Les mer om DNBs ambisjoner for samfunnsansvar og hvordan dette er helhetlig ivaretatt i alle våre aktiviteter i Strategisk rapport fra side 22 og i Virksomhetsstyring fra side 72. Mer detaljert informasjon om rapportering på de vesentligste bærekraftstemaene finnes i Faktabok bærekraft bakerst i rapporten.

Medarbeidere og kompetanse

Tilpasning til ny bankvirkelighet med raske endringer i kunde-atferd, digitalisering og økte kapitalkrav preget arbeidet med kompetanseutvikling, organisasjon og ledelse også i 2019. Det ble jobbet systematisk for å sikre at konsernet har den rette kompetansen og med å fremme endringsevne, tilpasnings-kapasitet og medarbeiderengasjement. Videre ble det arbeidet med omorganisering av konsernet fra september 2019.

Sykefraværet i den norske delen av virksomheten var 4,0 prosent i 2019.

Les mer om hvilke prioriteringer som ses på som viktigst for å sikre den rette kompetansen på side 39, om arbeidsforhold på side 103 og om likestilling og mangfold på side 45, og mer detaljert i note 22 Lønn og andre personalkostnader i årsregnskapet.

Nye rammebetingelser

ENDRINGER I KAPITALKRAVENE FOR BANKER

Den 31. desember 2019 gjennomførte Norge EUs kapitalkravs-regelverk CRR/CRD IV fullt ut. Regelverket bidrar til å synliggjøre den gode soliditeten i DNB. Samtidig har Finansdepartementet vært tydelig på at bankene ikke bør få lettelser i kapitalkravene som følge av at det såkalte Basel I-gulvet avvikles og kapitalkravet for utlån til små og mellomstore bedrifter reduseres (SMB-rabatten). Departementet justerer derfor virkemiddelbruken i bankenes kapitalkrav slik at mer risiko dekkes av kapitalkravene i pilar 1.

For DNB og andre banker som benytter avansert IRB-metode, øker kravet til systemrisikobuffer fra 3 til 4,5 prosent fra 31. desember 2020. For DNBs engasjementer i utlandet gjelder buffersatsen som er fastsatt i vedkommende land, og for engasjementer i land som ikke har fastsatt et systemrisikobuffer-krav, er satsen 0 prosent. Dette betyr at kravet til systemrisiko-buffer reduseres fra 4,5 til om lag 3,1 prosent for DNB. For å unngå dobbeltregulering har departementet til hensikt å fastsette en overgangsregel som skal bidra til konsistens mellom kapitalkravene i pilar 1 og pilar 2.

Finansdepartement innfører også et gulv for gjennomsnittlig risikovekting av utlån til eiendom, spesielt rettet mot de utenlandske bankene med virksomhet i Norge. Kravet til motsyklisk kapitalbuffer økte fra 2 prosent til 2,5 prosent fra 31. desember 2019, i tråd med tidligere beslutning. Det effektive kravet for DNB er 2,1 prosent.

MREL-KRAV FASTSATT

Et sentralt element i det nye krisehåndteringsregelverket for banker (Banking Recovery and Resolution Directive, BRRD) er at kapitalinstrumenter og gjeld kan nedskrives og/eller konverteres til egenkapital (bail-in), slik at tapene dekkes og soliditeten styrkes nok til at bankens virksomhet kan videreføres. BRRD innfører derfor et minimumskrav til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld (Minimum Requirement for Own Funds and Eligible Liabilities, MREL) som kan nedskrives eller konverteres til egenkapital. Dette krever blant annet at bankene utsteder en ny kategori usikret gjeld, såkalt etterstilt seniorgjeld eller Tier 3-kapital.

Finanstilsynet fastsatte 20. desember 2019 et krav som innebærer at DNB-konsernet skal ha samlet MREL-kapital tilsvarende 36,7 prosent av risikovektet volum basert på en justert balanse per 31. desember 2018, noe som innebærer et behov for 157 milliarder kroner i konvertibel gjeld. Kravet skal oppfylles innen 30. juni 2020. Fram til utgangen av 2022 kan vanlig seniorgjeld som er utstedt av DNB Bank ASA før 1. januar 2020, og som oppfyller nærmere kriterier, bidra til oppfyllelsen av dette kravet. Den etterstilte seniorgjelden må utstedes av DNB ASA. DNB har imidlertid igangsatt en prosess for å fusjonere DNB ASA og DNB Bank ASA, noe som vil gjøre DNB Bank ASA til konsernspiss og morselskap i konsernet. Intensjonen med fusjonen, som krever tillatelse fra Finansdepartementet, er å gjøre DNB i stand til å utstede etterstilt seniorgjeld fra DNB Bank ASA.

NYE REGLER OM VERDIPAPIRISERING PÅ TRAPPENE

En arbeidsgruppe oppnevnt av Finansdepartementet har vurdert gjennomføring av EUs verdipapiriseringsforordning i norsk rett. Arbeidsgruppen konkluderer med at manglende eller avvikende gjennomføring vil utgjøre et brudd på Norges EØS-forpliktelser. DNB er dermed ett skritt nærmere et system der norske banker kan få samme adgang som banker i EU til å benytte et slikt instrument for finansiering og risikostyring. Det er ventet at Finansdepartementet vil legge fram et lovforslag i løpet av 2020.

BÆREKRAFTIG FINANS HØYT PÅ AGENDAEN I EU

EU-kommisjonens handlingsplan for bærekraftig finans består av en rekke ulike initiativer, og tempoet er høyt. Blant annet innføres det et klassifiseringssystem (taxonomy) for bærekraftige aktiviteter, finansielle referanseverdier (benchmarks) for karbonavtrykk, samt økte rapporteringskrav for bærekraftige investeringer og bærekraftrisiko (disclosures).

EU-kommisjonen jobber også med å innføre en merkeordning for bærekraftige finansielle produkter og en EU-standard for grønne obligasjoner.

Innen 2022 må banker rapportere om bærekraft og ESG-risiko (Environmental, Social and Governance). Den europeiske bankmyndigheten EBA har fått i oppgave å utarbeide en rapport om ESG-risikostyring i bankene, og om hvordan tilsynsmyndigheter kan følge opp dette i sin tilsynsvirksomhet (Supervisory Review and Evaluation Process – SREP). EU-kommisjonen vurderer også om det er hensiktsmessig å gi banker kapitalkravsrabatt for «grønne» eiendeler og/eller økte kapitalkrav for «brune» eiendeler. En revidert handlingsplan for bærekraftig finans er ventet i tredje kvartal 2020.

BOLIGLÅNSFORSKRIFTEN VIDEREFØRES I ETT ÅR

Formålet med boliglånsforskriften er å bidra til en bærekraftig utvikling i husholdningenes gjeld. Etter en offentlig høringsrunde høsten 2019, der Finanstilsynet anbefalte innstramminger, besluttet Finansdepartementet å videreføre gjeldende boliglånsforskrift fram til 31. desember 2020. Departementet viste blant annet til at boliglånsforskriften fungerer etter hensikten, og at det er ønskelig å vurdere denne og forbrukslånsforskriften samlet.

GJELDSINFORMASJONSFORETAK VIL GI BEDRE KREDITTVURDERINGER

I 2019 kom to gjeldsinformasjonsforetak i full drift i Norge, og alle banker med konsesjon til å gi usikret gjeld er pliktige til å levere informasjon om sine inngåtte låneavtaler og rammelånavtaler til disse to foretakene. Gjeldsinformasjonstjenestenes funksjon er å være et hjelpemiddel både for kunder og banker. Det er nå enklere for kundene å få oversikt over sin egen gjeldssituasjon, og bankene kan på en enkel måte få undersøkt hvor mye faktisk gjeld lånsøkerne har. Bankene kan dermed gjøre en bedre kredittvurdering av kunder som søker lån, noe som kan forhindre at forbrukere tar opp mer gjeld enn de kan betjene.

EGEN PENSJONSKONTO FRA 2021

Stortinget har vedtatt en lovendring som åpner for opprettelse av såkalt «egen pensjonskonto». Endringen vil tre i kraft neste år og innebærer at tidligere opptjente pensjonskapitalbevis automatisk flyttes til nåværende arbeidsgivers pensjonsleverandør. Dermed samles all innskuddspensjon, gammel og ny opptjening, på ett sted. Den enkelte gis muligheten til å flytte pensjonskontoen til selvvalgt leverandør.

FORSLAG TIL ENDRINGER I REGELVERKET FOR GARANTERTE PENSJONSPRODUKTER

Gjeldende regelverk for garanterte pensjonskapital bidrar til at kundenes pensjonspenger forvaltes kortsiktig og med lav risiko. Dette fører til lav forventet avkastning og tap av kjøpekraft, samt manglende lønnsomhet og konkurranse i markedet. Finanstilsynet har derfor utarbeidet forslag til regelverksendringer. Tiltakene gjelder i første rekke fripoliser, men er også aktuelle for ytelsespensjon og individuelle pensjonsprodukter med rentegarantier. Finansdepartementet sendte forslagene på offentlig høring i januar 2020.

PSD2 OG OPEN BANKING

EUs reviderte betalingstjenestedirektiv, PSD2, gjelder nå i Norge. Direktivet ble i hovedsak gjennomført i finansforetaksloven og forskrift om betalingstjenester i mars 2019. De tekniske forskriftene for sikker kundeautentisering trådte i kraft 14. september 2019, og med det gikk i praksis startskuddet for tredjepartstjenester innen kontoinformasjon og konto-til-konto-betalinger i Norge. Erfaringene så langt, er at interessen er begrenset, både blant potensielle tilbydere og blant forbrukerne. Dette er i tråd med erfaringene i markeder hvor utviklingen har kommet lengre. DNB arbeider aktivt med å posisjonere banken for å beskytte eksisterende forretning, utnytte potensialet og redusere ulempene ved Open Banking.

REGULATORISK SANDKASSE SKAL LEGGE TIL RETTE FOR INNOVASJON

Finanstilsynet har opprettet en regulatorisk sandkasse for fintech-bransjen. Sandkassen vil gi virksomheter mulighet til å teste nye produkter og tjenester i liten skala under tett oppfølging av Finanstilsynet. Målet er at sandkassen skal bidra til teknologisk innovasjon og flere nye aktører i markedet. Sandkassen skal også bidra til å øke Finanstilsynets forståelse av nye teknologiske løsninger og forretningsmodeller, og gjøre det lettere å identifisere potensielle risikoer eller behov for regelverksendringer på et tidlig stadium.

SKATTERÅDGIVERES OPPLYSNINGSPLIKT OG TAUSHETSPLIKT

Det såkalte Skatterådgiverutvalget foreslår i utredningen NOU 2019: 15 at det innføres opplysningsplikt til skattemyndighetene i Norge. Opplysningsplikten skal gjelde for skatterådgivere og kunder, som dermed plikter å opplyse om skattearrangement som utgjør risiko for aggressiv skatteplanlegging, i tråd med internasjonale anbefalinger (BEPS). Utvalget foreslår å gjennomføre dette i Norge på samme måte som i EU, ved i stor grad å bygge på EUs rådsdirektiv DAC 6. Forslaget er omfattende og vil først og fremst få konsekvenser for advokater, revisorer og andre som tilbyr skatterådgivning. I tillegg kan finansinstitusjoner bli opplysningspliktige. Utvalget foreslår også at internadvokater skal fratas sin sterke taushetsplikt. Forslagene har vært på offentlig høring og er nå til vurdering hos Finansdepartementet.

NY SIKKERHETSLOV KAN MEDFØRE STRENGERE SIKKERHETSTILTAK

Sikkerhetsloven trådte i kraft 1. januar 2019. I tråd med loven hadde departementene i løpet av 2019 ansvar for å utpeke såkalt «grunnleggende nasjonale funksjoner» og identifisere virksomheter innenfor sine respektive sektorer som ivaretar slike funksjoner. Regjeringen har varslet at et forslag vil foreligge våren 2020.

Makroøkonomisk utvikling

Oppbyggingen av handelsbarrierer mellom Kina og USA bidro til å svekke veksten i de to økonomiene i 2019. Dette har negative ringvirkninger for resten av verden og har bidratt til at veksten globalt har avtatt. DNB tror veksten vil avta videre til 2,8 prosent i 2020, det svakeste året siden 2001 (sett bort fra finanskrisen). Økonomiene i eurosonen har bremset kraftig opp, ikke bare som følge av handelskrigen, men også på grunn av en nedtur i den tyske bilindustrien. I Storbritannia er økonomien fortsatt preget av usikkerhet rundt Brexit. Storbritannia gikk riktignok ut av EU 31. januar 2020 med en overgangsavtale, men forhandlingene om en handelsavtale vil bli krevende og økonomien vil antagelig preges av vedvarende usikkerhet også framover.

Sentralbankene har svart på den svake økonomiske utviklingen med mer ekspansiv pengepolitikk. Den amerikanske sentralbanken satte ned renten tre ganger i løpet av 2019, mens den europeiske sentralbanken annonserte en pakke med både rentekutt og nye kvantitative lettelser. Pengepolitikken vil trolig forbli ekspansiv i årene framover, men er allerede strukket med både negative renter og store obligasjonskjøp i enkelte økonomier. Her er det risiko for at stimulanser fra finanspolitikken vil bli nødvendig. Bedrede økonomiske nøkkeltall mot slutten av 2019 kan tilsi at behovet for ytterligere stimulanser er noe redusert.

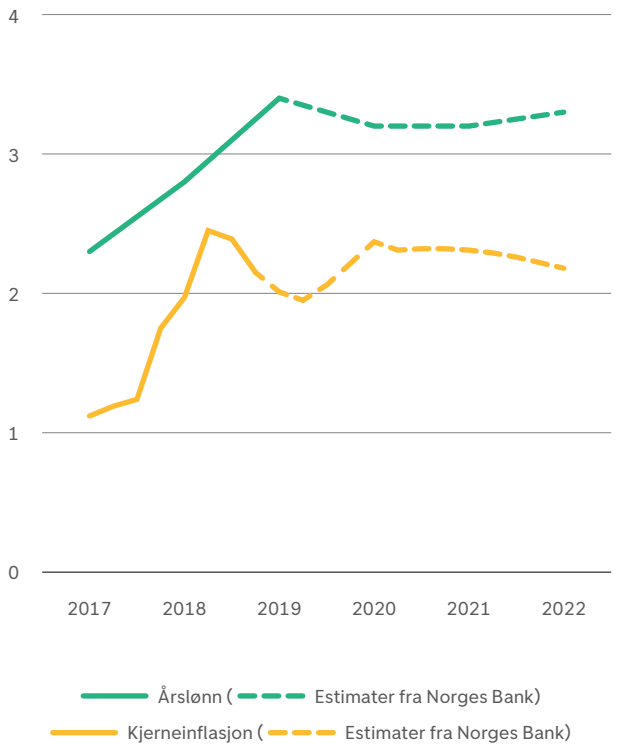
Den positive utviklingen i den norske økonomien fortsatte inn i fjerde kvartal 2019, og norsk økonomi er for øyeblikket inne i en høykonjunktur. Høykonjunkturen er imidlertid beskjeden i styrke og varighet og er primært drevet av positive vekstimpulser fra oljeinvesteringene. Utsiktene for oljeinvesteringene i 2020 er betydelig svakere fordi flere store prosjekter går mot ferdigstillelse uten at prosjekter av tilsvarende omfang vil ta over. Sammen med svakere vekst for Norges handelspartnere, bidrar dette til at farten i norsk økonomi avtar litt i 2020 og faller under normalen (som DNB Markets anslår til 1,75 prosent) i påfølgende år.

God vekst i sysselsettingen de siste årene har bidratt til at arbeidsledigheten har avtatt til et lavt nivå i historisk sammenheng. DNB forventer at arbeidsledigheten forblir lav i 2020, men øker forsiktig de neste par årene. Lønnsveksten er anslått til i overkant av 3 prosent i prognoseperioden, som er fra 2019 til 2023. En svak krone bidrar til at inflasjonen vil ligge nær målet på 2 prosent i 2020, men den moderate lønnsveksten gjør at prisveksten forventes å avta til noe under målet de neste årene. Lavere strømpriser vil også bidra til å dempe inflasjonen noe.

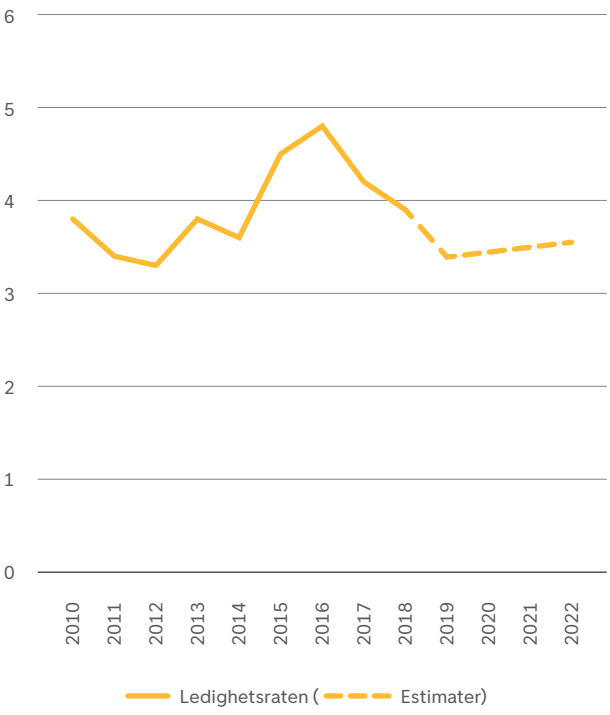
Lav arbeidsledighet, svak krone og inflasjon nær målet har gjort at Norges Bank har hevet renten fire ganger på et drøyt år, sist til 1,50 prosent i september 2019. Samtidig signaliserte sentralbanken at rentetoppen mest sannsynlig er nådd. Dette budskapet ble gjentatt på rentemøtet i desember, og DNB forventer at styringsrenten blir værende på dagens nivå i årene framover.

Boligprisveksten var moderat i 2019, samtidig som omsetningen holdt seg høy. Renteoppgang, et rikelig tilbud av boliger og

Årslønn og inflasjon i Norge
Prosentvis endring fra foregående år

Ledighetsraten i Norge
Prosent

reguleringer av boliglån og forbrukslån har trolig bidratt til å dempe prisveksten, samtidig som lav arbeidsledighet og god inntektsvekst har holdt den oppe. Framover forventer DNB en litt svakere konjunktur, men at tilførselen av nye boliger blir noe mindre enn i 2019 og at renten forblir på dagens nivå. DNB forventer derfor en fortsatt moderat prisvekst i årene som kommer.

Kredittveksten til husholdningene har avtatt de siste to–tre årene og nærmer seg inntektsveksten. Reguleringer av boliglån og forbrukslån, samt etableringen av gjeldsregisteret fra sommeren 2019, har trolig bidratt til nedgangen. En mer moderat boligprisvekst og et noe høyere rentenivå det siste året har nok også vært viktig. En fortsatt moderat boligprisvekst og en videreføring av reguleringene gjør at kredittveksten forventes å avta noe videre i årene som kommer.

Utsiktene framover

På kapitalmarkedsdagen i november kunngjorde DNB at en egenkapitalavkastning (ROE) på over 12 prosent som det overordnede finansielle målet for DNB fortsatt står. Flere faktorer vil bidra til å nå ROE-målet: økte netto renteinntekter, vekst i provisjoner og gebyrer fra kapitallette produkter i kombinasjon med en rekke kostnadskontrolltiltak. Inntektsveksten forventes å overstige kostnadsveksten. I tillegg vil DNB fokusere på kapitaleffektivisering basert på de nye kapitalkravene CRR/CRD IV som er implementert i Norge med virkning fra utgangen av 2019.

Økningen i Norges Banks styringsrente fra 1,25 prosent til 1,50 prosent i september 2019, etterfulgt av DNBs kunngjøring om økte rentesatser fra november, vil ha full effekt fra første kvartal 2020.

I perioden 2020 til 2022 forventes den årlige økningen i utlåns- og innskuddsvolum å være mellom 3 og 4 prosent. I samme periode har DNB ambisjon om å øke netto provisjoner og gebyrer med 4 til 5 prosent årlig og å ha en kostnadsgrad på under 40 prosent.

Skattesatsen for hele året forventes å være 20 prosent i 2020 og 21 prosent i 2021.

Kravet til ren kjernekapitaldekning for DNB var ved utgangen av 2019 17,1 prosent, inkludert en egenbuffer (pilar 2-buffer) på 1 prosent, mens faktisk oppnådd verdi var 18,6 prosent. DNB har ambisjon om en ren kjernekapitaldekning på om lag 17,9 prosent (inkludert en egenbuffer). Fase 2 av investeringen i Fremtind ble avsluttet i januar 2020, og en 5,0 prosents økning i eierandel, til 40 prosent, forventes i løpet av første kvartal 2020. Disse transaksjonene vil redusere den rene kjernekapitaldekningen med 0,2 prosentpoeng.

Konsernets utbyttepolitikk er uforandret, med en utbyttegrad på over 50 prosent i kontantutbytte og et økende nominelt utbytte per aksje hvert år. I tillegg til utbetaling av utbytte vil tilbakekjøp av egne aksjer bli brukt som et fleksibelt verktøy for å allokere overskuddskapital til DNBs eiere.

Utbytte og disponeringer

DNBs styre har vedtatt en utbyttepolitikk som skal gi en attraktiv og konkurransedyktig avkastning for aksjonærene gjennom en kombinasjon av verdistigning på aksjen og utbetaling av utbytte. DNB er godt kapitalisert og tilfredsstiller myndighetenes krav i tillegg til å ha en tilstrekkelig buffer.

Styret har i sin vurdering av forslaget til utbytte for 2019 lagt vekt på kravene til kapitalisering og på konsernets mål om en utbyttegrad på over 50 prosent. Styret har derfor foreslått et utbytte på 9,00 kroner per aksje for 2019. Det foreslåtte utbyttet gir en direkteavkastning på 5,5 prosent basert på en børskurs per 31. desember 2019 på 164,00 kroner, og tilsvarer et utdelingsforhold på om lag 57 prosent. For 2018 ble det utbetalt 8,25 kroner i utbytte per aksje.

Som følge av konsernets tilfredsstillende finansielle mål-oppnåelse har styret besluttet å sette av 257 millioner kroner for tildeling til de ansatte.

DISPONERINGER

Årsresultatet for 2019 i DNB ASA utgjorde 28 455 millioner kroner, sammenlignet med 13 327 millioner i 2018. Resultatet i 2019 bestod i hovedsak av overføring av konsernbidrag og utbytter fra datterselskaper.

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Resultat for regnskapsåret	28 455	13 327
Utbytteforslag per aksje (kroner)	9,00	8,25
Aksjeutbytte	14 035	13 105
Overføring til annen egenkapital	14 420	222
Totalt disponert	28 455	13 327

Med en total kapitaldekning for DNB-konsernet på 22,9 prosent ved utgangen av 2019 og en ren kjernekapitaldekning på 18,6 prosent er det styrets oppfatning at DNB ASA har, etter de foreslåtte disponeringene, tilfredsstillende finansiell styrke og fleksibilitet til å støtte opp om virksomheten i datterselskapene og møte konsernets behov for vekst og endringer i ramme-betingelser på en god måte.

Oslo, 4. mars 2020
I styret for DNB ASA

Olaug Svarva
(styreleder)

Tore Olaf Rimmereid
(nestleder)

Karl-Christian Agerup

Gro Bakstad

Carl A. Løvvik

Jorunn Løvås

Jaan Ivar Semlitsch

Kjerstin R. Braathen
(konsernsjef, CEO)

Innholdsfortegnelse for årsregnskapet

DNB-konsernet

Resultatregnskap 120
Totalresultat 121
Balanser 122
Endring i egenkapital 123
Kontantstrømoppstilling 124

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1 Regnskapsprinsipper 125
Note 2 Segmenter 137
Note 3 Kapitalstyring og kapitaldekning 139

Kredittrisiko

Note 4 Styring av kredittrisiko 142
Note 5 Måling av forventet kredittap 144
Note 6 Kreditteksponering og sikkerheter 149
Note 7 Kreditteksponering per risikoklasse 151
Note 8 Nedskrivninger på finansielle instrumenter 151
Note 9 Utvikling i brutto bokført verdi og maksimal eksponering 152
Note 10 Utvikling i akkumulerte nedskrivninger av finansielle instrumenter 153
Note 11 Utlån og finansielle garantier og utrukne rammer til kunder etter næringssegment 155

Markedsrisiko

Note 12 Markedsrisiko 157
Note 13 Rentefølsomhet 157
Note 14 Valutaposisjoner 158
Note 15 Finansielle derivater og sikringsbokføring 159

Likviditetsrisiko

Note 16 Likviditetsrisiko 162

Forsikringsrisiko

Note 17 Forsikringsrisiko 164

Resultatregnskap

Note 18 Netto renteinntekter 169
Note 19 Renter på enkelte balanseposter 169
Note 20 Netto provisjonsinntekter 170
Note 21 Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi 170
Note 22 Lønn og andre personalkostnader 171
Note 23 Andre kostnader 171
Note 24 Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler 171
Note 25 Pensjoner 172
Note 26 Skatt 174

Balanse

Note 27 Klassifikasjon av finansielle instrumenter 176
Note 28 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost 177
Note 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi 179
Note 30 Motregning 183
Note 31 Aksjer 183
Note 32 Overførte eiendeler eller eiendeler med andre restriksjoner 184
Note 33 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes 185
Note 34 Finansielle eiendeler og forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen 185
Note 35 Investeringseiendommer 185
Note 36 Investeringer etter egenkapitalmetoden 187
Note 37 Immaterielle eiendeler 188
Note 38 Varige driftsmidler 190
Note 39 Leieavtaler 191
Note 40 Andre eiendeler 192
Note 41 Innskudd fra kunder fordelt på næringssegment 192
Note 42 Verdipapirgjeld 193
Note 43 Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån 194
Note 44 Annen gjeld 194
Note 45 Egenkapital 195

Øvrige opplysninger

Note 46 Godtgjørelser og lignende 196
Note 47 Opplysninger om nærstående parter 204
Note 48 Resultat per aksje 204
Note 49 Største aksjeeiere 205
Note 50 Betingede utfall 205

DNB ASA

Resultatregnskap 206
Balanser 206
Endring i egenkapital 206
Kontantstrømoppstilling 207

NOTER TIL REGNSKAPET

Note 1 Regnskapsprinsipper 207
Note 2 Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper 208
Note 3 Godtgjørelser og lignende 208
Note 4 Skatt 208
Note 5 Eierinteresser i konsernselskaper 209
Note 6 Fordringer på og gjeld til andre konsernselskaper 209
Note 7 Aksjer i DNB ASA eid av styret og ledende ansatte 210

Styrets underskrifter 210
Erklæring i henhold til verdipapirhandelloven 211

DNB-konsernet

Resultatregnskap

		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Note	2019	2018
Renteinntekter, amortisert kost	18	60 225	52 621
Andre renteinntekter	18	5 123	5 039
Rentekostnader, amortisert kost [1)]	18	(23 661)	(18 792)
Andre rentekostnader [1)]	18	(2 486)	(2 046)
Netto renteinntekter	18	**39 202**	**36 822**
Provisjonsinntekter m.v.	20	13 484	13 235
Provisjonskostnader m.v.	20	(3 768)	(3 925)
Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi	21	3 183	1 342
Netto finansresultat, livsforsikring	1	696	574
Netto risikoresultat, livsforsikring		433	395
Netto forsikringsresultat, skadeforsikring	1		622
Resultat investeringer etter egenkapitalmetoden	36	410	314
Netto gevinster på investeringseiendommer	35	92	62
Andre inntekter		1 126	926
Netto andre driftsinntekter		**15 655**	**13 546**
Sum inntekter		**54 857**	**50 368**
Lønn og andre personalkostnader	22	(12 603)	(11 864)
Andre kostnader	23	(7 472)	(7 789)
Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	24	(3 058)	(2 404)
Sum driftskostnader		**(23 133)**	**(22 057)**
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt		**31 724**	**28 311**
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler		1 703	529
Nedskrivninger på finansielle instrumenter	8, 9, 10	(2 191)	139
Driftsresultat før skatt		**31 235**	**28 979**
Skattekostnad	1, 26	(5 465)	(4 493)
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt		(49)	(204)
Resultat for regnskapsåret		**25 721**	**24 282**
Andel tilordnet aksjonærer		24 603	23 323
Andel tilordnet minoritetsinteresser		(5)	
Andel tilordnet hybridkapitalinvestorer		1 123	959
Resultat for regnskapsåret		**25 721**	**24 282**
Resultat/utvannet resultat per aksje (kroner)	48	15,54	14,56
Resultat for regnskapsåret i prosent av forvaltningskapitalen (totale eiendeler)		0,88	0,88

1) Presentasjonen av renteinntekter fra derivater har blitt endret per 31. desember 2019. Sammenligningstall i tidligere perioder har blitt omarbeidet på tilsvarende måte. Se note 1 Regnskapsprinsipper for mer informasjon.

Totalresultat

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Resultat for regnskapsåret	**25 721**	**24 282**
Aktuarielle gevinster og tap	(3)	(117)
Verdiregulering eiendom	278	(21)
Totalresultat allokert til kunder (livsforsikring)	(278)	21
Finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, endringer i kredittrisiko [1)]	232	221
Skatt	(63)	(18)
Øvrige resultatelementer som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet	165	86
Valutakurseffekt ved omregning av utenlandsk virksomhet	462	1 309
Valutaomregningsreserve reklassifisert til resultatregnskapet		(2)
Sikring av nettoinvestering	(459)	(1 060)
Sikringsreserve reklassifisert til resultatregnskapet		1
Finansielle eiendeler regnskapsført til virkelig verdi gjennom øvrige resultatelementer	59	
Skatt	(208)	265
Øvrige resultatelementer som senere kan bli reklassifisert til resultatregnskapet	(147)	512
Øvrige resultatelementer for regnskapsåret	**19**	**599**
Totalresultat for regnskapsåret	**25 740**	**24 881**

1) *Målekategorien for verdipapirgjeld i norske kroner med flytende rente ble endret fra virkelig verdi over resultatet til amortisert kost per 31.desember 2019. En gevinst på 251 millioner kroner før skatt (188 millioner kroner etter skatt) ble inntektsført i totalresultatet som følge av korrigeringen. Sammenligningstall er ikke omarbeidet. Korrigeringen påvirker ikke ren kjernekapitaldekning*

Balanser

		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Note	31.12.19	31.12.18
Eiendeler			
Kontanter og fordringer på sentralbanker	27, 28, 29	304 746	155 592
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	9, 10, 27, 28, 29, 30	102 961	130 146
Utlån til kunder	9, 10, 27, 28, 29, 30	1 667 189	1 597 758
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	27, 28, 29, 33	376 323	409 328
Aksjer	27, 29, 31, 33	36 247	39 802
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	27, 29, 34	98 943	77 241
Finansielle derivater	15, 27, 29, 30	125 076	124 755
Investeringseiendommer	35	17 403	16 715
Investeringer etter egenkapitalmetoden	36	16 559	16 362
Immaterielle eiendeler	37	5 454	5 455
Utsatt skattefordel	26	1 224	996
Varige driftsmidler	38	19 098	9 240
Eiendeler holdt for salg		1 274	5 044
Andre eiendeler	40	20 798	46 469
Sum eiendeler		**2 793 294**	**2 634 903**
Gjeld og egenkapital			
Gjeld til kredittinstitusjoner	27, 28, 29, 30	202 782	188 063
Innskudd fra kunder	27, 28, 29, 30, 41	969 557	927 092
Finansielle derivater	15, 27, 29, 30	115 682	110 116
Verdipapirgjeld	27, 28, 29, 42	870 170	801 918
Forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen	17, 34	98 943	77 241
Forpliktelser til livsforsikringstakere	17	206 876	204 280
Skadeforsikringsforpliktelser	17		
Betalbar skatt	26	10 710	2 461
Utsatt skatt	26	48	4 216
Annen gjeld	27, 44	39 125	55 424
Forpliktelser holdt for salg		423	3 037
Avsetninger		1 726	2 536
Pensjonsforpliktelser	25	3 903	3 472
Ansvarlig lånekapital	27, 28, 29, 43	31 095	31 082
Sum gjeld		**2 551 038**	**2 410 937**
Hybridkapital		26 729	16 194
Minoritetsinteresser		45	
Aksjekapital		15 706	15 944
Overkurs		22 609	22 609
Annen egenkapital		177 167	169 220
Sum egenkapital	45	**242 255**	**223 966**
Sum gjeld og egenkapital		**2 793 294**	**2 634 903**

Endring i egenkapital

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Minoritets-interesser	Aksje-kapital	Overkurs	Hybrid-kapital	Netto valuta-omregnings-reserve	Kredittrisiko-reserve finansielle forpliktelser	Opptjent egen-kapital	Sum egen-kapital
Balanse per 1. januar 2018		**16 180**	**22 609**	**16 159**	**4 550**	**(342)**	**155 961**	**215 118**
Resultat for regnskapsåret				959			23 323	24 282
Aktuarielle gevinster og tap							(117)	(117)
Finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi, endring i kredittrisiko						221		221
Valutaomregning av utenlandsk virksomhet					1 307			1 307
Sikring av nettoinvesteringer					(1 060)			(1 060)
Skatt på øvrige resultatelementer					265	(55)	37	247
Totalresultat for regnskapsåret				959	512	166	23 244	24 881
Endring i naturskadefond og andre avsetninger i DNB Forsikring							(3)	(3)
Utbetalte renter hybridkapital				(892)				(892)
Resultatførte valutakurseffekter				(32)			32	
Aksjer kjøpt som del av tilbakekjøpsprogrammet		(237)					(3 451)	(3 688)
Utbetalt utbytte for 2017 (7,10 kr per aksje)							(11 450)	(11 450)
Balanse per 31. desember 2018		**15 944**	**22 609**	**16 194**	**5 063**	**(176)**	**164 333**	**223 966**
Resultat for regnskapsåret	(5)			1 123			24 603	25 721
Aktuarielle gevinster og tap							(3)	(3)
Finansielle eiendeler regnskapsført til virkelig verdi gjennom øvrige resultatelementer							59	59
Finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi, endring i kredittrisiko						232		232
Valutaomregning av utenlandsk virksomhet	0				462			462
Sikring av nettoinvesteringer					(459)			(459)
Skatt på øvrige resultatelementer					(194)	(58)	(20)	(271)
Totalresultat for regnskapsåret	(4)			1 123	(191)	174	24 638	25 740
Utstedt hybridkapital				10 474			(39)	10 436
Utbetalte renter hybridkapital				(1 052)				(1 052)
Resultatførte valutakurseffekter				(10)			10	
Minoritetsinteresser DNB Auto Finance OY	49							49
Aksjer kjøpt som del av tilbakekjøpsprogrammet		(238)					(3 540)	(3 778)
Utbetalt utbytte for 2018 (8,25 kr per aksje)							(13 105)	(13 105)
Balanse per 31. desember 2019	**45**	**15 706**	**22 609**	**26 729**	**4 872**	**(2)**	**172 297**	**242 255**

Kontantstrømoppstilling

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Operasjonelle aktiviteter		
Netto utbetaling av lån til kunder	(71 034)	(52 811)
Innbetaling av renter fra kunder	57 236	62 596
Netto inn-/utbetaling av innskudd fra kunder	41 353	(52 122)
Utbetaling av renter til kunder	(11 181)	(17 319)
Netto inn-/utbetaling av lån til kredittinstitusjoner	41 486	71 943
Innbetaling av renter fra kredittinstitusjoner	3 640	4 082
Utbetaling av renter til kredittinstitusjoner	(4 286)	(3 783)
Netto inn-/utbetaling ved salg av finansielle eiendeler til investerings- eller tradingformål	(17 531)	38 095
Innbetaling av renteinntekter, verdipapirer	5 049	3 861
Netto innbetaling av provisjonsinntekter	9 414	9 118
Utbetaling til drift	(18 136)	(21 279)
Betalt skatt	(2 022)	(4 785)
Innbetaling av premier	14 446	14 902
Netto inn-/utbetaling ved flytting av premiereserver	(625)	(405)
Utbetaling av erstatninger	(13 523)	(15 525)
Annen utbetaling	(4 313)	(5 545)
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	**29 974**	**31 024**
Investeringsaktiviteter		
Netto utbetaling ved kjøp av varige driftsmidler	(2 599)	(2 283)
Netto inn-/utbetaling, investeringseiendommer	(271)	19
Netto inn-/utbetaling ved kjøp/salg av langsiktige investeringer i aksjer	3 260	(292)
Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer	1 140	13
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	**1 530**	**(2 543)**
Finansieringsaktiviteter		
Innbetaling ved utstedelse av obligasjons- og sertifikatgjeld (se note 42)	1 097 101	1 115 987
Utbetaling ved forfall av obligasjons- og sertifikatgjeld (se note 42)	(954 715)	(1 109 463)
Utbetaling av renter på obligasjons- og sertifikatgjeld	(16 908)	(14 193)
Innbetaling ved opptak av ansvarlig lånekapital (se note 43)	9	9 419
Tilbakebetaling av ansvarlig lånekapital (se note 43)	(9)	(8 542)
Utbetaling av renter på ansvarlig lånekapital	(413)	(579)
Innbetaling ved utstedelse av hybridkapital	10 436	
Utbetaling av renter på hybridkapital	(1 052)	(892)
Leiebetalinger	(442)	
Tilbakekjøp av egne aksjer	(3 778)	(3 688)
Utbetaling av utbytte	(13 105)	(11 450)
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**117 123**	**(23 401)**
Valutakurseffekt på kontanter og kontantekvivalenter	**(174)**	**97**
Sum kontantstrøm	**148 453**	**5 176**
Kontanter per 1. januar	159 298	154 122
Netto inn-/utbetaling av kontanter	148 453	5 176
Kontanter per 31. desember *)	307 751	159 298
*) *Herav:* *Kontanter og fordringer på sentralbanker*	*304 746*	*155 592*
Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist 1)	*3 006*	*3 706*

1) Balanseført som "Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner".

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

1. Selskapsinformasjon
2. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet
3. Endringer i regnskapsprinsipper
4. Konsolidering
5. Virksomheter presentert som holdt for salg
6. Segmentinformasjon
7. Inntektsføring i resultatregnskapet og i totalresultatet
8. Finansielle instrumenter
9. Investeringseiendommer og varige driftsmidler
10. Immaterielle eiendeler
11. Nedskrivning av materielle og immaterielle eiendeler
12. Forpliktelser til forsikringstakere
13. Pensjoner
14. Inntektsskatt
15. Avsetninger
16. Leieavtaler
17. Kontantstrømoppstilling
18. Utbytte
19. Vedtatte, ikke ikrafttrådte standarder og fortolkninger
20. Viktige regnskapsestimater, skjønn og forutsetninger
21. Endringer i poster i resultatregnskapet

1. Selskapsinformasjon

DNB ASA er et norsk allmennaksjeselskap notert på Oslo Børs. Konsernregnskapet for 2019 ble godkjent av styret 4. mars 2020.

DNB-konsernet tilbyr banktjenester, verdipapir- og investeringstjenester, eiendomsmegler tjenester og forsikrings- og forvaltningstjenester for person- og bedriftsmarkedet i Norge og internasjonalt.

Konsernets hovedkontor har besøksadresse Dronning Eufemias gate 30, Bjørvika, Oslo, Norge.

2. Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

DNB har avlagt konsernregnskapet for 2019 i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRSs), som er utgitt av International Accounting Standards Board (IASB) og godkjent av den europeiske unionen (EU).

Konsernregnskapet er basert på historisk kost-prinsippet med unntak av finansielle eiendeler og forpliktelser målt til virkelig verdi og investeringseiendommer. Konsernregnskapet er presentert i norske kroner. Om ikke annet er angitt, avrundes verdiene til nærmeste million.

Konsernets balanseoppstilling er i hovedsak basert på en vurdering av balansepostenes likviditet.

3. Endringer i regnskapsprinsipper

Konsernet innførte sikringsbokføring i henhold til IFRS 9 Finansielle instrumenter fra og med 1. januar 2019. Sikringsforhold som kvalifiserte for sikringsbokføring i henhold til IAS 39 Finansielle instrumenter - Innregning og måling, kvalifiserer også for sikringsbokføring under IFRS 9.

Følgende nye standarder ble tatt i bruk med effekt fra 1. januar 2019:

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 Leieavtaler har vært gjeldende fra 1.januar 2019 da den erstattet IAS 17 Leieavtaler. IFRS 16 medfører vesentlig endrede regnskapsregler for leietaker, mens reglene for utleier er mer eller mindre uendret. For leietaker fjerner IFRS 16 skillet mellom operasjonelle og finansielle leieavtaler som er påkrevd i IAS 17, og introduserer i stedet en enhetlig regnskapsmodell. Ved anvendelse av den nye modellen innregner DNB en forpliktelse som representerer leiebetalingene (leieforpliktelsen) og en eiendel som representerer bruksretten til den underliggende eiendelen i leieperioden (bruksrettseiendel). I resultatregnskapet blir avskrivninger fra bruksrettseiendelen presentert separat fra rentekostnaden knyttet til leieforpliktelsen og til sammen erstatter disse leiekostnader under IAS 17. DNB har gjort følgende prinsippvalg og forenklinger i forbindelse med implementeringen:

- å bruke en felles diskonteringsrente for leieavtaler med like egenskaper
- å bruke unntaket for eiendeler med lav verdi (primært kontorutstyr)
- å ikke inkludere ikke-leiekomponenter i leieforpliktelsen
- å legge til grunn vurderingen av tapskontrakter etter IAS 37 umiddelbart før førstegangsanvendelse. Bruksrettseiendelen på førstegangsanvendelse har blitt justert for å reflektere avsetningen til tapskontrakter.
- å bruke modifisert retrospektive metode for overgangen til IFRS 16 som innebærer at konsernet ikke vil omarbeide sammenligningstall for 2018. Bruksrettseiendelen og leieforpliktelsen vil bli innregnet til samme beløp justert for forskuddsbetalinger, påløpte kostnader og avsetninger per 31. desember 2018.

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

Hoveddelen av DNBs leieforpliktelser knytter seg til leieavtaler på næringseiendom i tillegg til noe IT-utstyr. Innenfor eiendom er det vesentligste av forpliktelsene knyttet til hovedkontorer i Norge og ved DNBs internasjonale kontorer. Den totale leieforpliktelsen og bruksrettseiendelen per 1. januar 2019 var 6 milliarder kroner.

Bruksrettseiendelen er tilordnet en risikovekt på 100 prosent og effekten på ren kjernekapital var cirka 8 basispunkter (negativt). Effektene på resultatet vil variere over tid, men kombinasjonen av rente og avskrivning under IFRS 16 er forventet å være noe høyere enn leiekostnader under IAS 17 i starten av leieperioden og lavere mot slutten.

Den vektede marginale lånerenten på implementeringstidspunktet var 2,3 prosent. Det er ingen vesentlige forskjeller mellom leieforpliktelser under IAS 17 per 31.desember 2018 diskontert med den marginale lånerenten og leieforpliktelsen som ble innregnet 1. januar 2019 under IFRS 16.

4. Konsolidering

I konsernregnskapet for DNB ASA («DNB») inngår DNB Bank ASA, DNB Livsforsikring AS og DNB Asset Management Holding AS, alle med underliggende datterselskaper. Fra og med januar 2019 er DNB Forsikring AS ikke lenger et datterselskap til DNB ASA.

Regnskapsprinsippene anvendes konsistent ved innarbeiding av eierinteresser i datterselskaper og er basert på de samme rapporteringsperiodene som for morselskapet.

Ved utarbeidelse av konsernregnskapet elimineres konserninterne transaksjoner, balanser og gevinster og tap på transaksjoner mellom enheter i konsernet.

Datterselskaper

Datterselskaper defineres som selskaper hvor DNB, direkte eller indirekte, har kontroll. Kontroll over et selskap påvises gjennom konsernets evne til å utøve sin makt for å påvirke den variable avkastningen som konsernet er eksponert for gjennom sin involvering. Konsernets vurdering av hvorvidt et selskap skal konsolideres er basert på en rekke forhold, inkludert:

- formålet ved og utformingen av selskapet
- relevante aktiviteter og hvordan disse besluttes
- hvorvidt konsernets rettigheter gir mulighet til å styre de relevante aktivitetene
- hvorvidt konsernet er eksponert mot eller har rett til variabel avkastning
- hvorvidt konsernet har mulighet til å bruke sin makt til å påvirke sin avkastning

Når stemmerettigheter er relevante antas DNB å ha kontroll når konsernet direkte eller indirekte har mer enn halvparten av eierinteressene i et annet selskap, med mindre DNB gjennom avtaler ikke har tilsvarende stemmerett i relevante besluttende organer. For selskaper hvor konsernet har mindre enn halvparten av eierandelen gjør DNB en vurdering av om andre forhold tilsier at det foreligger faktisk kontroll.

Datterselskaper konsolideres fra det tidspunkt kontroll oppnås og inntil kontroll opphører.

Ikke-kontrollerende eierinteresser som ikke tilfredsstiller definisjonen av egenkapital, klassifiseres som finansiell gjeld i balansen (Annen gjeld).

Konsolidering av strukturerte enheter

Konsernet er involvert i variert forretningsaktivitet med bruk av strukturerte enheter som er utformet for å oppnå et spesifikt forretningsmessig formål. En strukturert enhet er et selskap utformet slik at stemmerettigheter eller lignende rettigheter ikke er den dominerende faktoren for å avgjøre hvem som kontrollerer selskapet. Et eksempel på dette er når stemmerettigheter kun gjelder administrative oppgaver og de relevante aktivitetene avgjøres gjennom kontraktsmessige avtaler.

DNB (representert ved DNB Livsforsikring) investerer både i investeringsfond der DNB Asset Management er fondsforvalter og i fond som forvaltes av uavhengige forvaltere. Strukturerte enheter brukes hovedsakelig for å skaffe kunder tilgang til spesifikke porteføljer av eiendeler, spesielt innen forsikringsbransjen. Fondsforvaltere anvender ulike investeringsstrategier for å oppnå sine respektive mål. De fleste investeringsfondene finansierer sin drift ved å utstede innløselige aksjer, som kan innløses etter innehavers valg og som gir innehaveren rett til en forholdsmessig andel av netto eiendeler i det aktuelle fondet. DNBs investeringsstrategi medfører regelmessig handel i fond der målet er å oppnå langsiktig kapitalvekst.

Strukturerte enheter konsolideres når relasjonen mellom konsernet og den strukturerte enheten i substans indikerer at den strukturerte enheten er kontrollert av konsernet som følge av kontraktsmessige avtaler.

Se note 31 Aksjer for mer informasjon om strukturerte enheter som ikke konsolideres.

Tilknyttede selskaper og felleskontrollerte ordninger

Tilknyttede selskaper er selskaper der DNB har betydelig innflytelse, dvs. kan påvirke finansielle og operasjonelle beslutninger i selskapet, men ikke har kontroll, alene eller sammen med andre, over selskapet. DNB har som utgangspunkt at man har betydelig innflytelse i selskaper hvor konsernet har en investering med eierandel på mellom 20 og 50 prosent. Tilknyttede selskaper innregnes etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

Felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollert virksomhet eller felleskontrollert driftsordning. For regnskapsføring av felleskontrollert virksomhet anvendes egenkapitalmetoden. Ved regnskapsføring av felleskontrollert driftsordning skal partene innregne sine rettigheter til eiendeler og gjeld i balansen og innregne i sitt resultatregnskap sin andel av inntekter og kostnader pådratt i felleskap. DNB sine felleskontrollerte ordninger er vurdert til å være felleskontrollerte virksomheter.

Ved bruk av egenkapitalmetoden innregnes investeringen til anskaffelseskost på kjøpstidspunktet. Eventuell goodwill inngår i anskaffelseskost. Konsernets andel av over- eller underskudd resultatføres og tillegges anskaffelseskostnad av investeringene sammen med andel av ikke resultatførte egenkapitalendringer. Konsernets andel av underskudd resultatføres ikke hvis balanseført verdi av investeringen blir negativ, med mindre konsernet har pådratt seg forpliktelser eller avgitt garantier for det tilknyttede selskapets og den felleskontrollerte ordningens forpliktelser.

Konsernet vurderer på hvert rapporteringstidspunkt om det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Hvis det foreligger slike indikasjoner, testes investeringen for nedskrivning. Investeringens balanseførte verdi blir sammenlignet med gjenvinnbart beløp (det høyeste av virkelige verdi med fratrekk av salgskostnader og bruksverdi) og om nødvendig vil den balanseførte verdi nedskrives til gjenvinnbart beløp.

Konsernets andel av urealisert fortjeneste på transaksjoner mellom konsernet og dets tilknyttede selskaper eller felleskontrollerte virksomheter elimineres. Det samme gjelder for urealiserte tap med mindre transaksjonen tilsier en nedskrivning av den overførte eiendelen.

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

Omregning av transaksjoner i utenlandsk valuta
Presentasjonsvaluta for konsernets konsoliderte regnskap er norske kroner. Konsernets største datterselskap, DNB Bank ASA, har norske kroner som sin funksjonelle valuta. Utenlandske filialers og datterselskapers balanser i annen funksjonell valuta omregnes til presentasjonsvalutaen norske kroner etter valutakurs på balansedagen. Resultatene omregnes etter valutakurser på transaksjonstidspunktene. Endringer i netto eiendeler som følge av valutakursendringer regnskapsføres som øvrige resultatelementer i totalresultatet.

Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til selskapenes funksjonelle valuta til kurs på balansedagen. Verdiendringer for slike poster som følge av endret kurs mellom transaksjons- og balansedag, resultatføres under «Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi» i resultatregnskapet.

5. Virksomhet presentert som holdt for salg

Konsernet klassifiserer virksomhet som holdt for salg når balanseført verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon. Klassifisering som holdt for salg skjer fra det tidspunktet ledelsen har vedtatt en konkret plan for avhendelse av virksomheten i sin nåværende form og det vurderes som overveiende sannsynlig at salget blir gjennomført i løpet av kort tid.

Datterselskaper som er ervervet med tanke på videresalg, herunder selskaper overtatt som ledd i restrukturering av utlån, klassifiseres som holdt for salg umiddelbart dersom konsernet forventer å avhende selskapet.

Virksomhet holdt for salg vurderes til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Overtatt virksomhet som umiddelbart klassifiseres som holdt for salg balanseføres ved førstegangsinnregning til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

Resultat etter skatt fra virksomhet, som tilfredsstiller kriterier for «avviklet virksomhet», presenteres separat på linjen «Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt» i konsernregnskapet. Totale eiendeler og total gjeld fra slik virksomhet presenteres hver for seg på linjene «Eiendeler holdt for salg» og «Forpliktelser holdt for salg» i konsernets balanseoppstilling.

6. Segmentinformasjon

Finansiell styring i DNB er orientert mot de ulike kundesegmentene. Oppfølging av det totale kundeforholdet og lønnsomhet i kundesegmentene er viktige dimensjoner ved strategiske prioriteringer og allokering av ressursene. Rapporterte tall for de ulike segmentene reflekterer konsernets samlede salg av produkter og tjenester til de relevante kundesegmentene.

Segmentinformasjon er basert på den interne finansielle rapporteringen til konsernledelsen (øverste beslutningsorgan) for å vurdere utvikling og allokere ressurser. Rapporteringen av driftssegmentene baseres på DNBs styringsmodell og konsernets regnskapsprinsipper. Tallene bygger på en rekke forutsetninger, estimater og skjønnsmessige fordelinger.

I henhold til styringsmodellen for DNB har driftssegmentene fullstendig resultatansvar etter skatt og for oppnåelse av mål for avkastning i forhold til allokert kapital. Alle konsernets kunderettede aktiviteter er fordelt til driftssegmentene med tilhørende balanseposter, inntekter og kostnader.

Over- eller underskuddslikviditet fra driftssegmentene plasseres i eller lånes fra konsernets likviditetsfunksjon til markedsbetingelser, hvor rentevilkårene er tilpasset bindingstiden og konsernets finansieringssituasjon.

Når driftssegmentene samarbeider om levering av finansielle tjenester til kunder, prises de interne leveransene til markedsvilkår.

Tjenester levert fra fellesfunksjoner og staber belastes driftssegmentene basert på leveranseavtaler. Felleskostnader som er indirekte knyttet til driftssegmentenes virksomhet, belastes de ulike driftssegmentene på bakgrunn av fordelingsnøkler.

En del sentrale funksjoner og resultat av virksomhet som ikke er knyttet til driftssegmentene strategiske oppgaver, er regnskapsmessig samlet i Øvrig virksomhet. Dette omfatter inntekter og kostnader ved konsernets likviditetsstyring, inntekter fra posisjonering i egenkapitalinstrumenter utenom handelsporteføljen og renteinntekter tilordnet konsernets uallokerte kapital, eierrelaterte kostnader og forvaltningsresultatet fra bankens eiendomsportefølje.

Resultat fra overtatt virksomhet som er fullt konsolidert i DNB-konsernet, er presentert netto på linjen «Resultat overtatt virksomhet» i den interne rapporteringen av segmentene. Effekten av konsolideringen av overtatt virksomhet er presentert i Øvrig virksomhet.

Kapitalavkastning estimeres på grunnlag av intern måling av risikojustert kapitalbehov. Se note 2 Segmenter for en nærmere beskrivelse av prinsipper for allokering av kapital.

7. Inntektsføring i resultatregnskapet og i totalresultatet

Renteinntekter inntektsføres ved bruk av effektiv rentemetode. Dette innebærer løpende inntektsføring av renter med tillegg av amortisering av etableringsgebyrer og eventuelt andre gebyrer som er å anse som en integrert del av den effektive renten.

Den effektive renten fastsettes ved diskontering av kontraktsfestede kontantstrømmer innenfor forventet løpetid. Kontantstrømmene inkluderer etableringsgebyrer og direkte transaksjonskostnader som ikke betales direkte av kunden.

Inntektsføring av renter etter effektiv rentemetode benyttes både for balanseposter som måles til amortisert kost, og balanseposter som måles til virkelig verdi over resultatet, med unntak av etableringsgebyrer på utlån til virkelig verdi, som inntektsføres når de opptjenes. Renteinntekter på nedskrevne engasjementer («gruppe 3») beregnes som effektiv rente av netto nedskrevet verdi.

I «Netto andre driftsinntekter» inngår blant annet gebyrer og provisjoner knyttet til betalingsformidling, finansielle garantier, kapitalforvaltningstjenester inklusive suksesshonorarer, kredittformidling, eiendomsmegling, corporate finance, verdipapirtjenester og salg av forsikringsprodukter. Kredittformidlingsinntekter omfatter syndikeringsinntekter i form av gebyrer og provisjoner fra transaksjoner hvor DNB arrangerer lånene uten selv å beholde noen del av lånet eller deltar i lånesyndikatet og mottar en kompensasjon utover den effektive renten som tilfaller øvrige deltakere. Gebyrer som ikke inngår i effektiv renteberegning samt provisjoner, inntektsføres over tid etter hvert som tjenesten leveres eller på det tidspunktet når oppdraget er fullført.

Variable suksesshonorarer resultatføres kun i den grad det er svært sannsynlig at en betydelig reversering av kumulative inntekter ikke finner sted.

Honorarer knyttet til kredittformidling, eiendomsmegling og corporate finance-tjenester inklusive emisjonstjenester, resultatføres når transaksjonene er fullført.

Utbytte fra investeringer resultatføres på det tidspunktet utbyttet er vedtatt på generalforsamlingen.

Inntekter fra finansielle instrumenter målt til virkelig verdi over resultatet er beskrevet under Finansielle instrumenter og netto inntekter fra investeringseiendom under Investeringseiendommer og varige driftsmidler.

Elementer som presenteres i oppstillingen over øvrige resultatelementer i totalresultatet, grupperes med utgangspunkt i om postene kan reklassifiseres til resultatregnskapet på et framtidig tidspunkt eller ikke.

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

8. Finansielle instrumenter

Innregning og fraregning

Førstegangsinnregning

Finansielle eiendeler balanseføres enten på avtaletidspunktet eller på oppgjørstidspunktet. Avtaletidspunktet brukes for finansielle eiendeler balanseført til virkelig verdi over resultatet, mens oppgjørstidspunktet brukes for finansielle eiendeler balanseført til amortisert kost.

Finansielle forpliktelser balanseføres på det tidspunktet når konsernet blir part i instrumentenes kontraktsmessige betingelser.

Fraregning av finansielle eiendeler

Finansielle eiendeler fraregnes når retten til å motta og beholde kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen har utløpt eller er overført, samt hvis endringer fører til fraregning. Konsernet inngår transaksjoner som innebærer at balanseførte eiendeler overføres til motpart, men hvor deler av eller all risiko og avkastning knyttet til eierskapet av den overførte eiendelen beholdes av konsernet. Hvis det vesentligste av risiko og avkastning er beholdt, fraregnes ikke den finansielle eiendelen.

Fraregning av finansielle forpliktelser

Finansielle forpliktelser fraregnes når de kontraktsmessige betingelsene er innfridd, kansellert eller utløpt.

Endringer

Vurderingen av om endringer av en finansiell eiendel fører til fraregning og innregning av en ny eiendel er basert på følgende overveielser:

- Skille mellom endringer i kontantstrømmene eller andre vesentlige betingelser i henhold til vilkårene i den gjeldende kontrakten og endringer som ikke dekkes av kontrakten.
- Vurderingen av om endringen er vesentlig eller ikke. En vesentlig endring er definert som en full kredittprosess, beslutning av ny pris og signering av ny kontrakt.
- Vurderingen av om endringen skyldes finansielle vanskeligheter eller er gjort på forretningsmessige vilkår.

Gjenkjøps- og salgsavtaler

Verdipapirer som er kjøpt basert på en avtale om tilbakesalg, er som hovedregel ikke innregnet i regnskapet, siden konsernet ikke har tatt over risiko og avkastning. Dette er gjort uavhengig av hvorvidt konsernet har rett til å selge eller pantsette verdipapiret. Ved salg av mottatte verdipapirer regnskapsfører konsernet en forpliktelse i balansen. For mer informasjon se note 33 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes.

Verdipapirer som er solgt basert på en avtale om tilbakekjøp, er som hovedregel ikke fraregnet i regnskapet, siden risiko og avkastning normalt ikke er overført. Dette er gjort uavhengig av hvorvidt mottakeren har rett til å selge eller pantsette verdipapirene. Disse verdipapirene er presentert som verdipapirer i konsernets balanse og spesifisert i note 32 Overførte eiendeler eller eiendeler med andre restriksjoner.

Verdipapirinnlån og -utlån

Transaksjonene omfatter i hovedsak innlån eller utlån av aksjer. Avtaler om verdipapirinnlån og -utlån inngås som regel med sikkerhet i kontanter eller verdipapirer.

Aksjer som er mottatt eller overført i slike transaksjoner, innregnes eller fraregnes i hovedsak ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelen normalt ikke er overtatt eller overført.

Mottatte aksjer, inkludert sikkerhetsstillelse, registreres utenfor balansen uavhengig av om konsernet har lov til å selge eller pantsette verdipapirene på nytt. Ved salg av mottatte verdipapirer vil konsernet regnskapsføre en forpliktelse i balansen. For mer informasjon se note 33 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes.

Overførte aksjer og sikkerhetsstillelser som mottaker har rett til å selge eller pantsette, presenteres som aksjer eller verdipapirer i konsernets balanse og er spesifisert i note 32 Overførte eiendeler eller eiendeler med andre restriksjoner.

Klassifisering og presentasjon

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av følgende målekategorier:

- amortisert kost
- virkelig verdi over totalresultatet
- virkelig verdi over resultatet

Klassifiseringen av finansielle eiendeler er avhengig av to faktorer:

- virksomhetsmodellen for porteføljen som den finansielle eiendelen hører til
- kjennetegnene til den finansielle eiendelens kontraktsregulerte kontantstrømmer

Når virksomhetsmodellen utarbeides, vurderer konsernet for hver portefølje hvordan virksomheten styres, salgsaktiviteter, risikostyring samt hvordan informasjon formidles til ledelsen. Virksomhetsmodellen er blitt vurdert for hvert forretningsområde. Porteføljene som tilhører kundeområdene har en virksomhetsmodell der formålet er å holde eiendelene for å motta de kontraktsregulerte kontantstrømmene, mens det er flere ulike virksomhetsmodeller for porteføljene som hører til produktområdet Markets. For eksempel innebærer virksomhetsmodellen for likviditetsporteføljen i Markets å holde eiendelene både for å motta kontraktsregulerte kontantstrømmer og for salg. Porteføljen er dog bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet for å redusere et regnskapsmessig misforhold.

Ved førstegangsinnregning av finansielle eiendeler blir det utført en test av kjennetegnene til de kontraktsregulerte kontantstrømmene. Finansielle eiendeler med kontantstrømmer som bare er betaling av hovedstol og rente, består testen hvis renten kun er kompensasjon for tidsverdien av penger, kredittrisiko, likviditetsrisiko, vedlikehold og administrative kostnader samt en fortjenestemargin.

Finansielle forpliktelser klassifiseres til amortisert kost med unntak av finansielle forpliktelser som må måles til virkelig verdi over resultatet eller er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Finansielle eiendeler kan ugjenkallelig bli bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning hvis følgende kriterium er oppfylt:

- Klassifiseringen eliminerer eller i vesentlig grad reduserer en uoverensstemmelse i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått ved måling av eiendeler eller ved regnskapsføring av tilhørende gevinster eller tap på ulikt grunnlag.

Finansielle forpliktelser kan også ugjenkallelig bli bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning hvis kriteriet ovenfor eller en av følgende er oppfylt:

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

- De finansielle instrumentene er en del av en portefølje som styres og vurderes på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndterings- eller investeringsstrategi.
- Vertskontrakten inneholder et eller flere innebygde derivater.

Finansielle eiendeler balanseført til amortisert kost

Investeringer i finansielle eiendeler, som ikke er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, er balanseført til amortisert kost hvis begge følgende kriterier er oppfylt:

- Eiendelene omfattes av en virksomhetsmodell der formålet er å holde eiendelene for å motta de kontraktsregulerte kontantstrømmene
- De kontraktsregulerte kontantstrømmene består kun av betaling av hovedstol og renter.

Finansielle eiendeler balanseført til amortisert kost regnskapsføres ved førstegangsinnregning til virkelig verdi pluss direkte henførbare transaksjonskostnader. Etterfølgende verdimåling følger effektiv rente-metode, redusert med eventuelle nedskrivninger. Nedskrivninger og tilbakeføringer av nedskrivninger blir målt basert på en modell hvor forventede kredittap fordeles på tre grupper. Denne modellen er beskrevet under Måling av forventede kredittap.

En endring i avsetning til forventede kredittap for gjeldsinstrumenter balanseført til amortisert kost på balansedagen blir presentert under «Nedskrivninger på finansielle instrumenter» i resultatregnskapet.

Renteinntekter fra finansielle instrumenter klassifisert i denne kategorien presenteres under «Renteinntekt, amortisert kost» ved bruk av effektiv rente-metoden.

Denne kategorien består i hovedsak av utlån til kunder, kontanter og innskudd, fordringer, gjensalgsavtaler og obligasjonsinvesteringer.

Finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost

Finansielle forpliktelser balanseført til amortisert kost er ved førstegangsinnregning regnskapsført til virkelig verdi minus eventuelle direkte henførbare transaksjonskostnader. Tilhørende rentekostnader presenteres som «Rentekostnad, amortisert kost» ved bruk av effektiv rentemetoden.

Denne kategorien omfatter innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner, gjenkjøpsavtaler, utstedte sertifikater og obligasjoner, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån.

Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over totalresultatet

Investeringer i finansielle eiendeler, som ikke er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet, måles til virkelig verdi over totalresultatet hvis begge følgende kriterier er oppfylt:

- Eiendelene omfattes av en virksomhetsmodell der formålet både er å holde eiendelene for å motta de kontraktsregulerte kontantstrømmene samt å selge eiendelen.
- De kontraktsregulerte kontantstrømmene består kun av betaling av hovedstol og renter.

Finansielle eiendeler målt til virkelig verdi over totalresultatet regnskapsføres ved førstegangsinnregning til virkelig verdi pluss direkte henførbare transaksjonskostnader. Etterfølgende verdimåling er virkelig verdi over totalresultatet. Endringer i virkelig verdi regnskapsføres i totalresultatet og akkumuleres i en separat komponent i egenkapitalen. Nedskrivninger og tilbakeføringer av nedskrivninger, renteinntekter samt gevinster eller tap som følge av valutaomregning regnskapsføres i resultatet. Ved fraregning av den finansielle eiendelen resirkuleres gevinsten eller tapet, som er akkumulert i totalresultatet, i resultatet og presenteres på linjen «Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi». Nedskrivninger og tilbakeføringer av nedskrivninger blir målt basert på en modell hvor forventede kredittap fordeles på tre grupper. Denne modellen er beskrevet under Måling av forventede kredittap.

Denne kategorien omfatter en portefølje med obligasjonsinvesteringer.

Finansielle instrumenter balanseført til virkelig verdi over resultatet

Følgende instrumenter hører til denne kategorien:

- derivater
- egenkapitalinstrumenter
- finansielle trading instrumenter
- finansielle instrumenter som styres til virkelig verdi
- finansielle instrumenter bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning
- finansielle eiendeler med kontraktsregulerte kontantstrømmer som ikke kun representerer hovedstol og rente

Instrumenter i denne kategorien regnskapsføres ved førstegangsinnregning til virkelig verdi. Tilhørende transaksjonskostnader innregnes i resultatregnskapet når de oppstår. Etterfølgende måling er virkelig verdi med gevinster og tap regnskapsført i resultatregnskapet.

Endringer i virkelig verdi på de finansielle instrumentene inngår i «Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi» i resultatregnskapet. Endringer i virkelig verdi på finansielle instrumenter innenfor livsforsikring inngår i «Netto finansresultat, livsforsikring». Finansielle derivater presenteres som en eiendel når virkelig verdi er positiv og som en forpliktelse når virkelig verdi er negativ.

Renteinntekter og -kostnader for rentebærende instrumenter inklusive finansielle derivater inngår i «Netto renteinntekter», med unntak av renteinntekter og-kostnader fra finansielle instrumenter som hører til tradingporteføljen.

Tradingporteføljen omfatter instrumenter, som i hovedsak er anskaffet for å selges eller kjøpes tilbake på kort sikt. Dette omfatter finansielle derivater, aksjer og obligasjonsporteføljer. Renteinntekter og -kostnader for finansielle instrumenter i tradingporteføljen inngår i «Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi».

Finansielle eiendeler bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning, omfatter i hovedsak obligasjoner og boliglån med fast rente i norske kroner.

Finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet ved førstegangsinnregning, omfatter i hovedsak innlån med rentebinding i norske kroner. Endringen i virkelig verdi som kan henføres til konsernets kredittrisiko er beregnet gjennom å bruke kredittspreadkurver fra Nordic Bond Pricing. Endringen i virkelig verdi som kan henføres til kredittrisiko på øvrige finansielle forpliktelser er begrenset på grunn av instrumentenes kortsiktige natur. Endringer i kredittrisiko på konsernets langsiktige innlån i norske kroner som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi over resultatet verken skaper eller forverrer et regnskapsmessig misforhold og er derfor skilt ut og regnskapsført i totalresultatet. Se endring i egenkapital for en presentasjon av effektene.

Omklassifiseringer

Finansielle eiendeler omklassifiseres kun hvis det er en vesentlig endring i virksomhetsmodell for eiendelene. Det er forventet at

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

slike endringer er svært sjeldne. Finansielle forpliktelser omklassifiseres ikke.

Utstedte finansielle garantier

Kontrakter som medfører at konsernet må godtgjøre innehaveren for et tap som følge av at en spesifikk debitor unnlater å betale i samsvar med betingelsene, klassifiseres som utstedte finansielle garantier.

Ved førstegangsinnregning av utstedte finansielle garantier balanseføres garantiene til mottatt vederlag for garantien. Ved etterfølgende måling vurderes utstedte finansielle garantier til det høyeste beløp av størrelsen på tapsavsetningen og beløpet som ble regnskapsført ved førstegangsinnregning med fradrag for eventuelle kumulative inntekter som er innregnet i resultatregnskapet.

Ved utstedelse av finansielle garantier balanseføres vederlaget for garantien under «Avsetninger» i balansen. Inntekter fra utstedte finansielle garantier og kostnader knyttet til kjøpte finansielle garantier amortiseres over durasjonen til instrumentet og presenteres som «Provisjonsinntekter» eller «Provisjonskostnader».

Endring i forventet kredittap inngår i linjen «Nedskrivninger på finansielle instrumenter» i resultatregnskapet.

Lånetilsagn

Forventede kredittap beregnes for lånetilsagn og presenteres som «Avsetninger» i balansen. Endringer i avsetningen til forventet tap presenteres på linjen «Nedskrivninger på finansielle instrumenter» i resultatet.

For instrumenter som har både en trukket del og en ubenyttet ramme blir forventede kredittap fordelt pro rata mellom avsetning til tap på utlån og avsetninger i balansen basert på den relative andelen av eksponeringen.

Finansielle instrumenter med egenskaper som egenkapital

Utstedte hybridkapitalinstrumenter i konsernet er instrumenter der DNB har en ensidig rett til ikke å betale tilbake renter eller hovedstolen til investorene. Som følge av disse vilkårene tilfredsstiller ikke instrumentene kravene til forpliktelse og innregnes i konsernets egenkapital på linjen «Hybridkapital». Transaksjonskostnader og påløpte renter presenteres som en reduksjon i «Annen egenkapital», mens fordelen av skattefradrag for rentene gir en økning i «Annen egenkapital».

Egenkapital i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner med kursen fra transaksjonsdatoen og er ikke gjenstand for senere revaluering.

Motregning

Finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser motregnes og presenteres med et nettobeløp i balansen når konsernet har en juridisk håndhevbar rett til å motregne, samt har til hensikt å gjøre opp eiendeler og forpliktelser på nettogrunnlag eller å realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen under ett. Masternettingavtaler eller tilsvarende avtaler gir rett til motregning ved misligholdt. En slik avtale reduserer konsernets eksponering ved misligholdt, men er ikke på egen hånd tilstrekkelig for å tilfredsstille kravene etter IFRS for motregning i balansen, siden det også er et krav om at man løpende har til hensikt å gjøre opp kontraktsmessige kontantstrømmer netto. Se note 30 Motregning for detaljer om finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser omfattet av motregning.

Fastsettelse av virkelig verdi

Virkelig verdi er den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel eller betalt for å overføre en forpliktelse i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet. Finansielle eiendeler og forpliktelser i aktive markeder verdsettes til den prisen som er innenfor kjøpskurs-salgskurs-marginen, og som er mest representativ for virkelig verdi på måletidspunktet. I de fleste tilfeller utgjør kjøps- og salgskurser for disse instrumentene den mest representative prisen for henholdsvis eiendeler og forpliktelser. Derivater som vurderes netto, verdsettes til midtkurser på balansedagen.

Finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi, verdsettes på daglig basis med unntak av noen finansielle instrumenter som verdsettes på måneds- eller kvartalsbasis. Direkte observerbare priser i markedet brukes i så stor utstrekning som mulig. Verdsettelsene for de ulike typene finansielle instrumenter er basert på anerkjente metoder og modeller. Prisene og inputparameterne som benyttes, kontrolleres og vurderes basert på etablerte rutiner og kontrollprosedyrer.

Kontrollmiljøet knyttet til virkelig verdimåling av finansielle instrumenter er en integrert del av selskapets regnskapsrapportering. Det utføres en rekke kontroller på daglig basis, herunder kontroll av dag en-resultat på handlede posisjoner samt kontroll av inputparameter som er sentrale i verdsettelsen. Ved måneds og kvartalsslutt blir det utført utvidede kontroller for å sikre at verdsettelsene er i tråd med prinsippene for måling av virkelig verdi inklusive endringsanalyser. Det gis spesiell oppmerksomhet til verdsettelser i nivå 3 i verdsettelseshierarkiet der effektene kan være vesentlige eller særlig utfordrende.

Instrumenter som omsettes i et aktivt marked

For instrumenter som handles i et aktivt marked, benyttes den noterte prisen innhentet fra enten en børs, en megler eller et prissettingsbyrå.

Markedet er aktivt dersom det er mulig å framskaffe eksterne observerbare priser, kurser eller renter og disse prisene representerer faktiske og hyppige markedstransaksjoner.

Enkelte investeringer i aksjer, sertifikater og obligasjoner handles i aktive markeder.

Instrumenter som ikke omsettes i et aktivt marked

Finansielle instrumenter som ikke omsettes i aktive markeder, verdsettes basert på ulike verdsettelsesteknikker og deles inn i to kategorier:

Verdsettelse basert på observerbare markedsdata:

- nylig observerte transaksjoner i det aktuelle instrumentet mellom informerte, villige og uavhengige parter
- instrumenter handlet i et aktivt marked som substansielt er likt det instrumentet som verdsettes
- andre verdsettelsesteknikker hvor de vesentligste parametrene er basert på observerbare markedsdata

Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata:

- estimerte kontantstrømmer
- vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper
- modeller hvor vesentlige parameter ikke er basert på observerbare markedsdata
- eventuelle bransjestandarder

I verdsettelsen av OTC derivater er det en justering av virkelig verdi for motpartens kredittrisiko (CVA) og for konsernets egen kredittrisiko (DVA). I tillegg er det en justering for den forventede

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

finansieringskostnaden (FVA). Justeringer er foretatt basert på nettoeksponeringen mot hver motpart for CVA og DVA, samt mot finansieringsgrupper for FVA.

Konsernet estimerer CVA som en funksjon av en simulert forventet positiv eksponering, sannsynligheten for motpartens mislighold og tapsgrad gitt mislighold. De fleste av konsernets derivatmotparter har ingen markedsbasert kredittspread og ingen ekstern rating. Intern rating er derfor kombinert med historiske spreader fra credit default-swapper (CDS), samt gjeldende CDS-indekspriser for å estimere motpartens CDS-spread. Dette betyr at konsernet utnytter sine egne kredittmodeller og deres rangeringsevne, men kalibrerer mot prisnivåer for tilsvarende kredittrisiko i markedet. DVA er basert på samme tilnærming der en vurdering av DNBs kredittspread er brukt.

FVA gjenspeiler nåverdien av forventet framtidig finansieringskostnad knyttet til eksponeringen for usikrede derivater. Den beregnes ved å anvende en finansieringsmargin over den forventede eksponeringen. Det beregnes ikke finansieringsfordel for de posisjoner det er beregnet DVA for.

For finansielle instrumenter som måles ved bruk av en verdsettelsesteknikk, kan en gevinst eller et tap fra tid til annen oppstå når den estimerte virkelige verdien er forskjellig fra transaksjonsprisen. Når målingen er basert på ikke-observerbare inputparameter (nivå 3), er gevinsten eller tapet utsatt og derfor ikke innregnet på dag én. Endringer i virkelig verdi på et senere tidspunkt er kun innregnet i den grad dette skyldes forhold som markedsaktører ville tatt i betraktning.

Forventet kredittap (Expected credit loss, ECL)

ECL modellen beregner nedskrivninger på følgende instrumenter som ikke er balanseført til virkelig verdi over resultatet:

- finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter
- leasingfordringer
- utstedte finansielle garantier
- utstedte lånetilsagn

Konsernet måler ECL på hver rapporteringsdato for disse instrumentene på en måte som reflekterer:

- et objektivt og sannsynlighetsveid beløp som fastsettes ved å vurdere en rekke mulige utfall
- tidsverdien av penger
- rimelige og dokumenterbare opplysninger som er tilgjengelige uten urimelige kostnader eller overdreven innsats på rapporteringstidspunktet om tidligere hendelser, aktuelle forhold og prognoser om framtidige økonomiske forhold

I konsernet måles tapsavsetningen som ECL over levetiden for alle instrumenter som har opplevd vesentlig endring i kredittrisiko siden førstegangsinnregning. For instrumenter som ikke har opplevd vesentlig endring i kredittrisiko innregnes 12-måneders forventet tap.

Se note 5 Måling av forventet kredittap, for mer informasjon vedrørende metoden for å estimere forventede kredittap.

Overtagelse av eiendeler

Eiendeler som overtas i forbindelse med oppfølging av misligholdte engasjementer, verdsettes ved overtagelsen til virkelig verdi. Slike eiendeler klassifiseres i balansen etter sin art. Eventuelle differanser mellom balanseført verdi på engasjementet og virkelig verdi av eiendelen resultatføres under «Nedskrivninger på utlån og garantier». Etterfølgende verdivurdering og klassifisering av resultateffekter følger prinsippene for den aktuelle balanseposten.

Sikringsbokføring

Konsernet innførte sikringsbokføring i henhold til IFRS 9 Finansielle instrumenter fra og med 1. januar 2019.

I DNB-konsernet brukes både derivater og ikke-derivative instrumenter til å håndtere eksponeringen for renterisiko og valutarisiko. Sikringsbokføring brukes på økonomiske sikringsforhold for å minske eller eliminere en uoverensstemmelse i måling. Virkelig verdi-sikring brukes til sikring av renterisiko på utstedt gjeld i valuta og en portefølje med obligasjonsinvesteringer. Nettoinvesteringssikring brukes til sikring av valutaomregning av investeringer i utenlandske datterselskaper. Se note 15 Finansielle derivater og sikringsbokføring for mer informasjon.

Virkelig verdi-sikring av renterisiko

DNB bruker renteswapper til å sikre endringer i virkelig verdi knyttet til bevegelser i markedsrente på utstedte obligasjoner og ansvarlig lån med fast rente notert i utenlandsk valuta, samt en portefølje med obligasjonsinvesteringer. Sikringen blir inngått på samme tidspunkt som gjelden blir utstedt for å oppnå samsvar i kontraktbetingelsene for derivatet og gjeldsinstrumentet. For obligasjonsinvesteringer inngås også sikringen på samme tidspunkt som investeringen skjer.

Virkelig verdi-sikring brukes på økonomiske sikringsforhold som kvalifiserer til sikringsbokføring. Når sikringsbokføring brukes, foretas det en kvalitativ vurdering av det økonomiske sikringsforholdet mellom gjeldsinstrumentet eller obligasjonsinvesteringen og derivatet, hvilket dokumenteres ved inngåelsen av sikringsforholdet. Det blir deretter vurdert periodisk hvorvidt derivater, øremerket som sikringsinstrument, har vært effektive til å utligne endringene i virkelig verdi på sikringsobjektet. Kumulativ endring i virkelig verdi knyttet til renterisiko på gjeldsinstrumentet sammenlignes med kumulativ endring i virkelig verdi på renteswappen.

DNBs virkelig verdi-sikringer av renterisiko på utstedt gjeld og obligasjonsinvesteringer forventes å være svært effektive. Sikringsineffektivitet kan dog oppstå hvis vilkårene for derivatet og gjeldsinstrumentet ikke samsvarer fullt ut.

Sikringsinstrumentene måles til virkelig verdi i regnskapet og endringene i virkelig verdi presenteres under «Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi» i resultatregnskapet. Renteinntekter og -kostnader fra finansielle instrumenter som er øremerket som sikringsinstrumenter presenteres under «Netto renteinntekter».

Endringene i virkelig verdi på sikringsobjektet knyttet til sikret risiko regnskapsføres som et tillegg til eller fradrag i balanseført verdi av finansiell gjeld og presenteres under «Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi» i resultatregnskapet.

Dersom sikringsforholdet avbrytes eller tilstrekkelig sikringseffektivitet ikke kan verifiseres, amortiseres den kumulative verdiendringen tilknyttet sikringsobjektet over den gjenværende løpetiden.

Nettoinvesteringssikring av investeringer i utenlandske datterselskaper

DNB foretar sikring av investeringer i utenlandske datterselskaper for å eliminere valutarisikoen som oppstår når et datterselskap har en annen funksjonell valuta enn konsernet. Størrelsen på investeringen varierer som følge av svingninger i spot valutakurs mellom datterselskapets funksjonelle valuta og konsernets funksjonelle valuta. Denne risikoen sikres ettersom den kan ha en vesentlig økonomisk innvirkning på konsernregnskapet.

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

Innlån i utenlandsk valuta blir brukt som sikringsinstrument. Ved inngåelse av sikringen foretas det en kvalitativ vurdering av sikringseffektiviteten. Utpeking av sikringsforhold vurderes på nytt på kvartalsvis basis. Sikringseffektiviteten blir vurdert periodisk ved å sammenligne endringer i balanseført verdi på innlån i utenlandsk valuta knyttet til endringer i spot valutakurs, med endringer i investeringer i datterselskapet knyttet til endringer i spot valutakurs. Sikringene forventes å være svært effektive ettersom investeringene sikres med instrumenter i samme valuta og med et beløp tilsvarende størrelsen på investeringen.

Gevinst eller tap etter skatt på sikringsinstrumentene blir regnskapsført direkte i konsernets egenkapital og presenteres i endring i egenkapital som «Nettoinvesteringssikringsreserve» og i totalresultatet som «Sikring av nettoinvestering».

Hvis et utenlandsk datterselskap blir solgt eller nedlagt, omklassifiseres sikringsinstrumentenes kumulative gevinster eller tap fra egenkapitalen til resultatregnskapet.

9. Investeringseiendommer og varige driftsmidler

Eiendommer som eies for å oppnå avkastning gjennom leieinntekter og verdistigning, presenteres som investeringseiendommer i balansen. Eiendom som i hovedsak benyttes til egen virksomhet, presenteres som eierbenyttet eiendom.

Øvrige materielle eiendeler klassifiseres som varige driftsmidler.

Investeringseiendommer og eierbenyttet eiendom måles ved førstegangs balanseføring til kostpris inkludert anskaffelsesutgifter.

I etterfølgende perioder måles investeringseiendommer til virkelig verdi. Det foretas derfor ikke årlige avskrivninger av investeringseiendommer. Virkelig verdi fastsettes basert på anerkjente verdsettelsesmetoder. Det benyttes intern og ekstern eiendomsekspertise til verdivurderingene. Det innhentes et utvalg av eksterne takster som sammenholdes med interne verdivurderinger for kontrollformål. Det gjøres i tillegg analyser av endringer fra forrige periode, samt sensitivitetsvurderinger for ulike anslag på parameterverdier som inngår i en totalvurdering av virkelig verdi målingen. Verdsettelsesleverandører følges også opp løpende gjennom dialog og forespørsler knyttet til verdsettelsene av enkelteiendommer. Verdiendring for investeringseiendommer innen livsforsikring resultatføres under «Netto finansresultat, livsforsikring». Verdiendring for øvrige investeringseiendommer i konsernet framkommer på linjen «Netto gevinster på investeringseiendom» i resultatet.

Bygninger som eies av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen, og som benyttes til egen virksomhet av konsernet, vurderes etter verdireguleringsmodellen.

Øvrige materielle eiendeler måles til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte lineære avskrivninger og nedskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer utgifter direkte relatert til anskaffelsen av eiendelen. Etterfølgende utgifter balanseføres på relevante eiendeler når det er sannsynlig at det er knyttet framtidige økonomiske fordeler til utgiften som tilfaller konsernet og disse kan måles pålitelig. Reparasjoner og vedlikehold kostnadsføres løpende i resultatregnskapet. Eiendelenes restverdier og brukstider revurderes årlig og justeres om nødvendig.

Gevinst og tap ved salg av varige driftsmidler inngår i «Netto gevinster på varige og immaterielle eiendeler».

10. Immaterielle eiendeler

Goodwill

Goodwill innregnes første gang på oppkjøpstidspunktet, med det beløpet som summen av overført vederlag og innregnet beløp knyttet til ikke-kontrollerende eierinteresser overstiger virkelig verdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og forpliktelser overtatt i en virksomhetssammenslutning. Goodwill ved oppkjøp allokeres til hver kontantgenererende enhet eller gruppe av kontantgenererende enheter som forventes å dra nytte av synergieffektene av sammenslutningen. Etter førstegangsinnregning måles goodwill til kostpris med fradrag for eventuelle akkumulerte nedskrivninger.

Utvikling av IT-systemer og programvare

Kjøpt programvare balanseføres til anskaffelseskost med tillegg av utgifter for å gjøre programvaren klar til bruk. Identifiserbare utgifter til egenutviklet programvare, som kontrolleres av konsernet og der det er sannsynlig at økonomiske fordeler dekker utviklingsutgiftene på balansetidspunktet, balanseføres som immaterielle eiendeler. Ved vurdering av balanseføring evalueres de økonomiske fordelene på bakgrunn av lønnsomhetsanalyser. Utviklingsutgifter inkluderer utgifter til ansatte som er direkte involvert i programutviklingen, materiell og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Utgifter knyttet til vedlikehold av programvare og IT-systemer kostnadsføres løpende over resultatregnskapet. Balanseførte programvareutgifter avskrives lineært over forventet økonomisk levetid, som normalt er fem år. Vurdering av hvorvidt det foreligger behov for nedskrivninger følger de prinsipper som beskrevet nedenfor.

11. Nedskrivning av materielle og immaterielle eiendeler

Dersom det foreligger indikasjoner på verdifall for materielle eller immaterielle eiendeler, vil eiendelenes gjenvinnbare beløp estimeres for å beregne eventuell nedskrivning. Goodwill og immaterielle eiendeler med ubestemt levetid testes for verdifall minimum årlig. DNB har valgt å gjennomføre den årlige testen i fjerde kvartal.

Gjenvinnbart beløp er det høyeste av eiendelens virkelige verdi med fratrekk av salgskostnader og dens bruksverdi. Eiendelenes balanseførte verdi nedskrives til gjenvinnbart beløp dersom balanseført verdi er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp. Se note 37 Immaterielle eiendeler, for en beskrivelse av nedskrivningstest.

Konsernet benytter blant annet følgende relevante kriterier for å vurdere om det foreligger indikasjoner på at en eiendel har falt i verdi:

- fall i eiendelens markedsverdi
- endringer i langsiktig avkastningskrav som kan påvirke diskonteringsrenten som benyttes ved beregning av eiendelens bruksverdi
- planer om restrukturering eller avvikling
- eiendelens inntjening er lavere enn forventet

Ved beregning av bruksverdi tar man utgangspunkt i historiske resultater samt plantall som er godkjent av ledelsen. Med basis i plantall for vurderingsenhetene beregnes en framtidig kontantstrøm, definert som mulig utbytte til eier. Mulig utbytte består av resultat fra vurderingsenhetene korrigert for behov for å bygge tilstrekkelig kapital for å dekke forventede kapitalkrav. Økt kapitalbehov som følge av vekst i vurderingsenhetene kan medføre behov for å holde tilbake deler av resultatet, eller eventuelt tilføre mer kapital fra eier dersom resultatet i vurderingsenhetene ikke er tilstrekkelig til å bygge nødvendig kapital. Utover planperioden, som er tre år, er det lagt til grunn en utvikling i kontantstrøm i samsvar med markedsforventninger for den type virksomhet som inngår i vurderingsenheten. Det etableres framtidige kontantstrømmer for en periode på til sammen ti år, mens det for den

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

etterfølgende perioden benyttes Gordons vekstformel for beregning av terminalverdien som inngår.

Avkastningskravet er basert på en vurdering av hva som er markedets avkastningskrav til den type virksomhet som inngår i vurderingsenheten. Avkastningskravet reflekterer risikoen i virksomheten.

12. Forpliktelser til forsikringstakere

DNB Livsforsikrings produkter består av kollektiv pensjonsforsikring, kollektiv foreningsforsikring, individuell kapitalforsikring, individuell rente- og pensjonsforsikring, produkter med investeringsvalg, gruppelivsforsikring og skadeforsikring knyttet til liv og helse. DNB Livsforsikring tilbyr også skadeforsikring innenfor personrisiko, hovedsakelig bestående av lovbestemt yrkesskade og tilhørende dekninger.

Forsikringstekniske avsetninger i livsforsikring

Forsikringstekniske avsetninger i henhold til Forsikringsvirksomhetsloven består av premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, risikoutjevningsfond og andre tekniske avsetninger. I tillegg inngår premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond i de forsikringsmessige avsetningene. Foruten risikoutjevningsfondet, som klassifiseres som egenkapital, er samtlige av de forsikringsmessige avsetningene klassifisert som kundeforpliktelse.

Premiereserve er avsetning for å sikre framtidige forsikringsmessige forpliktelser overfor forsikringstakere og forsikrede. Premiereserven er beregnet som forsikringsteknisk kontantverdi, det vil si nåverdien av selskapets totale forsikringsforpliktelser inklusive kostnader, med fradrag av kontantverdien av framtidig avtalt premie.

Tilleggsavsetningene er en betinget kundetildelt avsetning hvor årets endring føres i resultatregnskapet. Forsikringsvirksomhetsloven gir bestemmelser om anvendelse av og størrelse på tilleggsavsetningene. Den maksimale avsetningen per kontrakt kan etter de nevnte bestemmelser ikke utgjøre mer enn 12 prosent av premiereserven for kontrakten. Den faktiske avsetningen for det enkelte år vurderes i forbindelse med årsoppgjørsdisposisjonene. Tilleggsavsetninger kan anvendes til dekning av renteunderskudd når årets avkastning er lavere enn den garanterte renten.

Kursreguleringsfondet tilsvarer summen av urealiserte gevinster på finansielle omløpsmidler som inngår i kollektivporteføljen. Dersom porteføljen av finansielle omløpsmidler viser et netto urealisert tap, settes kursreguleringsfondet til null. Urealiserte gevinster og tap knyttet til valutakursendringer på derivater brukt til valutasikring av eiendommer, utlån og obligasjoner i utenlandsk valuta, inngår ikke i kursreguleringsfondet.

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som ved regnskapsårets utgang ikke er oppgjort av eller meldt til selskapet. Erstatningsavsetningen tilsvarer bare midler som ville ha kommet til utbetaling i regnskapsåret dersom erstatningstilfellet var ferdigbehandlet.

Risikoutjevningsfond kan benyttes til å dekke underskudd på risikoresultatet og styrking av premiereserver ved endring av demografiske forutsetninger i beregningsgrunnlaget. Hvert år kan det avsettes inntil 50 prosent av selskapets samlede risikoresultat for produktene ytelsespensjon og fripoliser til risikoutjevningsfondet. Den årlige avsetningen vurderes i forbindelse med årsoppgjørsdisposisjonene. Risikoutjevningsfondet klassifiseres som egenkapital i balansen.

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier fra forsikringstakere i individuell og kollektiv pensjonsforsikring. Pensjonistenes overskuddsfond tilføres andel av årets overskudd og benyttes til styrking av premiereserven for pensjonister i forbindelse med regulering av pensjonsutbetalinger.

Forpliktelser, kunder bærer risikoen

Avsetninger knyttet til forsikringsforpliktelser der kunden bærer risikoen, representerer markedsverdien av investerte kundemidler til enhver tid. Avsetningen dekker andelen av overskudd på risikoresultatet og dekning av avkastningsgaranti for særskilt investeringsvalgportefølje og skal tilsvare forventet utbetaling fra selskapet til kunden ved oppnådd pensjonsalder.

Vurdering av forpliktelser til forsikringstakere

Forpliktelsene skal stå i rimelig forhold til den risiko som overtas. Dette sikres gjennom kontinuerlig oppfølging og overvåking av eksisterende bestand. Videre skal alle tariffer som selskapet utarbeider, meldes til Finanstilsynet, som har overordnet kontrollansvar for å påse at premiene som benyttes, er tilstrekkelige. Det gjøres en løpende vurdering av beregningsgrunnlagene som benyttes.

Grunnlagene for beregning av uførerisiko er av nyere dato og tar hensyn til økningen av uførhet som er observert i samfunnet generelt. Grunnlagsrenten brukes til beregning av nåverdien av framtidige premier, ytelser og forsikringsmessige avsetninger. Finanstilsynet setter til enhver tid høyeste nivå på grunnlagsrenten vurdert med basis i langsiktige statsobligasjonsrenter. Høyeste grunnlagsrente for ny opptjening innen pensjonsprodukter er 2,0 prosent.

Tilstrekkelighetstest

Konsernet gjennomfører en kvartalsvis tilstrekkelighetstest for å kontrollere at nivået på premiereservene står i forhold til forpliktelsene overfor kundene. Tilstrekkelighetstesten er følsom for endringer i rentekurven samt forutsetninger for oppreservering for økt levealder. Testen er nærmere beskrevet i note 17 Forsikringsrisiko.

Resultatføring av endring i forpliktelser til forsikringstakere

Forsikringspremier og erstatninger regnskapsføres med de beløp som opptjenes og påløper i året. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Regnskapsføring ved flytting av forsikringskontrakter skjer på det tidspunktet forsikringsrisikoen overføres. Ved overføring av risiko per 31. desember regnskapsføres dette i påfølgende år. Flyttebeløpene inkluderer kontraktenes andel av tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond og årets resultat.

Resultatføring i livsforsikring

I «Netto finansresultat, livsforsikring» inngår avkastning og gevinster, fratrukket alle tap og justert for avsetning til eller oppløsning av kursreguleringsfond. I tillegg inngår selskapets garanterte rente til kundene samt kundenes andel av overskudd inklusive endringer i tilleggsavsetninger. I den grad det under øvrige resultatelementer i totalresultatet er ført verdiendringer på eierbenyttet eiendom i konsernet, eid av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen, regnskapsføres tilsvarende andel av endring i forpliktelsen til forsikringstakere i totalresultatet.

I «Netto risikoresultat, livsforsikring» inngår risikopremier og erstatningskostnader for egen regning, samt skadebehandlingskostnader. Erstatningskostnadene består av utbetalte bruttoerstatninger og endring i brutto erstatningsavsetninger, fratrukket gjenforsikringsandel.

Kundene belastes administrasjonskostnader gjennom premieinnbetaling, avkastning og frigjøring av reserver, og inngår i

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

«Provisjonsinntekter m.v.». Driftskostnader og provisjonskostnader inngår etter art i konsernets resultat.

Forsikringstekniske avsetninger i skadeforsikring
Forsikringstekniske avsetninger i regnskapet følger av Forsikringsvirksomhetsloven med tilhørende forskrifter. Dette innebærer at de forsikringstekniske avsetningene i regnskapet følger prinsippet om at premieavsetningen i årsregnskapet skal settes til uopptjent premie.

Avsetningen for ikke opptjent bruttopremie er en periodisering av forfalte brutto premier. Avsetningen tilsvarer den delen av forfalte bruttopremier som på balansedagen gjelder de ikke avløpte deler av forsikringens dekningsperiode.

Erstatningsavsetningen skal dekke forventede framtidige erstatningsutbetalinger for skadetilfeller som på balansetidspunktet er inntruffet, men ikke ferdig oppgjort. Dette inkluderer både meldte skader (RBNS – reported but not settled) og skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt (IBNR – incurred but not reported). Avsetningene knyttet til kjente skader er individuelt vurdert av skadeoppgjør, mens IBNR-avsetningen er basert på erfaringstall, hvor man beregner omfanget av etteranmeldte skader basert på statistiske modeller. I tillegg inkluderes en avsetning for framtidige skadebehandling knyttet til RBNS- og IBNR-avsetningen. Modellens treffsikkerhet måles ved å beregne avvik mellom tidligere etteranmeldte skader som er estimert av modellen. Erstatningsavsetningene er diskontert ved å benytte bransjespesifikke inflasjonsforutsetninger som utvikling i grunnbeløpet (G), KPI og risikofri rente fra EIOPA.

Resultatføring i skadeforsikring
I «Netto forsikringsresultat, skadeforsikring» inngår premieinntekter for egen regning. Forsikringspremier inntektsføres i takt med forsikringsperioden. I tillegg inngår erstatningskostnader for egen regning og kostnader knyttet til behandling av skadetilfeller. Erstatningskostnadene består av betalte bruttoerstatninger og endringer i brutto erstatningsavsetninger redusert for gjenforsikringsandel.

13. Pensjoner
DNB har landspesifikke pensjonsordninger for sine ansatte. I Norge har DNB innskuddspensjon. Se note 25 Pensjoner for mer informasjon.

Innskuddsbasert ordning
Innskuddsbasert pensjonsordning innebærer at konsernet ikke gir løfte om framtidig pensjon av en gitt størrelse, men betaler et årlig innskudd til de ansattes pensjonssparing. Den framtidige pensjonen vil avhenge av størrelsen på innskuddet og den årlige avkastningen på pensjonssparingen. Konsernet har ingen ytterligere forpliktelse knyttet til levert arbeidsinnsats etter at det årlige innskuddet er betalt. Kostnaden knyttet til innskuddsbaserte pensjonsordninger blir innregnet i resultatregnskapet.

Ytelsesbasert ordning
Pensjonskostnader beregnes etter en lineær fordeling av pensjonsopptjening mot sannsynlig akkumulert forpliktelse ved pensjoneringstidspunktet. Pensjonsforpliktelser vurderes mot pensjonsmidler i ordningen. Pensjonsforpliktelsene beregnes som nåverdien av de estimerte framtidige pensjonsytelsene som regnskapsmessig anses opptjent på balansedagen. Ved beregning av pensjonsforpliktelsene benyttes aktuarmessige og økonomiske forutsetninger om blant annet levealder, lønnsvekst og førtidspensjonering. Diskonteringsrenten er fastsatt ut fra renten på obligasjoner med fortrinnsrett på balansedagen med et tillegg for å reflektere løpetid for forpliktelsene.

14. Inntektsskatt
Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret, eventuell betalbar skatt for tidligere år samt endring i utsatt skatt på midlertidige forskjeller. Midlertidige forskjeller er forskjeller mellom balanseført verdi av en eiendel eller en forpliktelse og eiendelens eller forpliktelsens skattemessige verdi. De vesentligste midlertidige forskjellene er knyttet til verdiendringer på finansielle eiendeler og gjeld, verdiendringer på investeringseiendom, pensjoner, avskrivninger på driftsmidler og eiendommer og nedskrivning på goodwill. Utsatt skatt på investeringseiendommer er basert på en forventning om at eiendomsverdier vil gjenvinnes ved salg av eiendommen. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skatteregler som gjelder på balansedagen, eller som med overveiende sannsynlighet ventes vedtatt, og som antas å være gjeldende når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten skal gjøres opp.

Konsernet innregner skatteforpliktelser knyttet til framtidige avgjørelser i skattesaker basert på estimater for endret inntektsskatt. Ved vurdering av innregning av usikre skatteforpliktelser gjøres en vurdering av hvorvidt forpliktelsen er sannsynlig.

Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne utnyttes mot framtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel i samme skattekonsern blir presentert netto i balansen.

Betalbar og utsatt skatt knyttet til øvrige resultatelementer blir presentert netto sammen med tilhørende inntekt eller kostnad i totalresultatet.

Se note 26 Skatt for mer informasjon.

15. Avsetninger
Avsetninger innregnes når det er sannsynlig at banken må gjøre opp en eksisterende plikt, som er et resultat av en tidligere hendelse, og forpliktelsen kan estimeres pålitelig.

Dersom det vedtas og kommuniseres planer til berørte ansatte for restrukturering som endrer omfanget av bankens virksomhet eller måten bankens virksomhet drives på, vurderes behov for avsetninger til omstillingstiltak. Dette inkluderer avsetninger for avtale om sluttpakker med ansatte når dette er virkemiddel som benyttes i restruktureringen. Avsetningene vurderes på hvert rapporteringstidspunkt og tilbakeføres etter hvert som utgiftene påløper.

Avsetninger innregnes til beste estimat. Estimatet gjennomgås ved hver rapportering og justeres ved behov.

16. Leieavtaler
DNB som utleier
En leieavtale klassifiseres som finansiell leieavtale dersom den i det vesentlige overfører risiko og avkastning forbundet med eierskap. Øvrige leieavtaler klassifiseres som operasjonelle leieavtaler.

Operasjonelle leieavtaler
Operasjonelle leieavtaler er leieavtaler hvor en ikke uvesentlig andel av risiko og avkastning ved investering i leieobjektet tilfaller DNB ved utløpet av leieperioden. Driftsmidlene balanseføres som varige driftsmidler. Leieinntekt fra operasjonelle leieavtaler innregnes i inntekten på lineært grunnlag i leieperioden. Regnskapsmessige avskrivninger av de varige driftsmidlene klassifiseres som ordinære avskrivninger.

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

Finansielle leieavtaler

Finansielle leieavtaler presenteres som utlån og verdien på oppstartstidspunktet settes lik nettoinvesteringen i leieavtalen. Nettoinvesteringen tilsvarer minimumsleie, ikke-garantert restverdi og utleiers eventuelle direkte utgifter til avtaleinngåelse neddiskontert med internrenten. Leieinntekter inntektsføres etter et annuitetsprinsipp, hvor renteelementet inngår i «Netto renteinntekter», mens avdrag reduserer balanseverdien av utlån.

DNB som leietaker

Ved inngåelse av en kontrakt vurderes det om kontrakten inneholder en leieavtale. En leieavtale medfører at DNB får kontroll over en identifiserbar eiendel i en gitt periode mot vederlag og mottar det aller vesentligste av de økonomiske fordelene fra eiendelen i denne perioden. Ved inngåelse av kontrakten gjøres det også en vurdering av hvilke deler av kontrakten som gjelder ikke-leiekomponenter. For DNB vil dette primært være felleskostnader og skatter knyttet til leie av næringseiendom. Videre har DNB valgt ikke å innregne leieavtaler med lav verdi. Dette gjelder i hovedsak kontorutstyr.

På leiekontraktens iverksettelsestidspunkt innregnes en rett til å bruke eiendelen og en leieforpliktelse. Rett til å bruke eiendelen innregnes ved førstegangsinnregning til kost. Kost tilsvarer leieforpliktelsen ved førstegangsinnregning justert for betalinger gjort før leieavtalens starttidspunkt, direkte kostnader knyttet til avtaleinngåelse, mottatte insentiver knyttet til leieavtalen og eventuelle kostnader knyttet til å tilbakeføre eiendelen til sin opprinnelige stand.

Etter førstegangsinnregning avskrives rett til å bruke eiendelen lineært over den korteste perioden av leieperioden og estimert økonomisk levetid. Det gjøres også periodevise vurderinger av indikatorer på verdifall for rett til å bruke eiendelen. Rett til å bruke eiendelen vil også bli justert for enkelte endringer i leieforpliktelsen og primært ved årlig indeksjusteringen av leiebetalinger.

Ved førstegangsinnregning måles leieforpliktelsen til nåverdien av framtidige leiebetalinger i leieperioden diskontert med den marginale lånerenten. Leiebetalinger består av faste betalinger og variable betalinger som knytter seg til indeksjustering av leien. Ved fastsettelse av leieperioden vurderes det om det med rimelig sikkerhet vurderes at eventuelle forlengelses- eller termineringsopsjoner i kontrakten vil bli utøvd. Den marginale lånerenten tar hensyn til leiebetalingenes valuta og lengden på kontrakten. DNB har valgt å bruke den samme marginale lånerenten for leiekontrakter med like egenskaper som for eksempel lik eiendelstype, lik leieperiode og i samme økonomiske miljø.

Etter førstegangsinnregning måles leieforpliktelsen til amortisert kost ved hjelp av effektiv rente-metode. Leieforpliktelsen måles på nytt ved endringer i leiebetalinger som følge av indeksjusteringer, eller hvis DNB endrer vurderingen av sannsynligheten for å utøve en forlengelses- eller termineringsopsjon. Justeringer i leieforpliktelsen som følge av ny måling vil også justeres rett til å bruke eiendelen. Dersom rett til å bruke eiendelens bokførte verdi er null, føres justeringen mot resultatet.

Rett til å bruke eiendelen presenteres som en del av varige driftsmidler i balanseoppstillingen, mens leieforpliktelsen presenteres som en del av andre forpliktelser. I resultatregnskapet presenteres avskrivninger fra bruksrettseiendelen på linjen «Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler». Rentekostnaden fra leieforpliktelsen er inkludert i linjen «Rentekostnader, amortisert kost». Framleide bruksrettseiendeler klassifisert som operasjonelle leieavtaler er klassifisert og målt som investeringseiendom i balansen med endringer i virkelig verdi inkludert i linjen «Netto gevinster på investeringseiendom i resultatet».

17. Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingene viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontantstrømmene er presentert som operasjonelle aktiviteter, investeringsaktiviteter eller finansieringsaktiviteter. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist. Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direktemetoden.

18. Utbytte

Foreslått utbytte inngår som en del av egenkapitalen inntil det er besluttet på generalforsamlingen, fra det tidspunktet presenteres utbytte som gjeld i regnskapet. Foreslått utbytte inngår ikke i beregningen av kapitaldekningen.

19. Vedtatte, ikke ikrafttrådte standarder og fortolkninger

IASB hadde ved utgangen av 2019 publisert en rekke endringer til dagens regler som ikke er trådt i kraft. I det følgende vil vi omtale de endringer som kan påvirke konsernets framtidige rapportering.

IFRS 17 Forsikringskontrakter

IFRS 17 Forsikringskontrakter kommer til å erstatte IFRS 4 Forsikringskontrakter og angir prinsipper for innregning, måling, presentasjon og opplysninger om forsikringskontrakter. Formålet med den nye standarden er å eliminere uensartet praksis i regnskapsføring av forsikringskontrakter.

IFRS 17 skal som et utgangspunkt anvendes retrospektivt, men det er åpnet for en modifisert retrospektiv anvendelse eller en anvendelse basert på virkelig verdi på overgangstidspunktet dersom retrospektiv anvendelse er upraktisk.

Standarden er vedtatt av IASB og er gjeldende fra 1. januar 2021, men i november 2018 foreslo IASB ett års utsettelse til 2022. EU har foreløpig ikke godkjent standarden. IASB foreslo 26. juni 2019 også flere endringer i standarden, og det forventes at endringene vedtas i 2020.

DNB arbeider med implementering av IFRS 17, men det er for tidlig å gi et pålitelig estimat på forventet implementeringseffekt i konsernets regnskap.

20. Viktige regnskapsestimater, skjønn og forutsetninger

Utarbeidelse av konsernregnskapet medfører at ledelsen utarbeider estimater, gjør skjønnsmessige vurderinger og tar forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper, herunder regnskapsførte beløp for eiendeler, forpliktelser, inntekter og kostnader. Estimater og forutsetninger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om framtidige hendelser som anses å være sannsynlige på balansetidspunktet.

Nedskrivninger på finansielle instrumenter

Se note 4 Styring av kredittrisiko for informasjon om styring og oppfølging av kredittrisiko og note 5 Måling av forventet kredittap for informasjon om metodikk for å estimere nedskrivninger inkludert en vurdering av estimatusikkerhet.

Virkelig verdi på finansielle derivater og andre finansielle instrumenter

Virkelig verdi på finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked fastsettes ved å benytte ulike verdsettelsesteknikker. Konsernet vurderer og velger metoder og forutsetninger som så langt som mulig er basert på observerbare markedsdata som representerer markedsforholdene på balansedagen. Ved måling

NOTE 1 Regnskapsprinsipper (forts.)

av finansielle instrumenter hvor observerbare markedsdata ikke er tilgjengelig, gjør konsernet antagelser om hva markedsaktører vil legge til grunn ved verdsettelse av tilsvarende finansielle instrumenter. I verdsettelsene kreves det utstrakt bruk av skjønn blant annet ved beregning av likviditetsrisiko, kredittrisiko og volatilitet. En endring i de nevnte faktorene vil påvirke fastsatt virkelig verdi på konsernets finansielle instrumenter. For mer informasjon se note 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi.

Måling av forpliktelser fra forsikringskontrakter i DNB Livsforsikring

For forsikringsmessige avsetninger i DNB Livsforsikring er de vesentligste risikoer og usikkerheter knyttet til hendelser som dødsfall, uførhet og varierende rentenivå. For mer informasjon, se note 17 Forsikringsrisiko.

Verdivurdering av eiendommer i DNB Livsforsikring

Investeringseiendom måles til virkelig verdi ved å diskonterte framtidige forventede netto kontantstrømmer til sin nåverdi. Fastsettelse av de framtidige kontantstrømmene krever anvendelse av betydelig skjønn og de virkelige verdiene avhenger i betydelig grad av forutsetninger om framtiden, eksempelvis avkastningskrav og nivå på framtidig markedsleie. Se note 35 Investeringseiendommer for forutsetninger som er lagt til grunn ved beregning av virkelig verdi av eiendomsporteføljen i DNB Livsforsikring.

Inntektsskatt, herunder utsatt skattefordel og usikre skatteforpliktelser

Konsernet skattlegges for inntekt innenfor mange jurisdiksjoner. Betydelig bruk av skjønn er påkrevd for å fastsette inntektsskatten i konsernregnskapet, herunder vurderinger av innregning av utsatt skattefordel og usikre skatteforpliktelser.

Konsernet innregner utsatt skattefordel med det beløp som sannsynlig vil kunne benyttes mot framtidig skattepliktig inntekt. Omfattende vurderinger må gjøres for å fastsette beløpet som kan innregnes, herunder forventet tidspunkt for utnyttelse, nivået på skattemessig positivt resultat så vel som strategier for skatteplanlegging og eksistensen av skattepliktige midlertidige forskjeller.

For mange transaksjoner og beregninger vil det være usikkerhet knyttet til den endelige skatteforpliktelsen. Konsernet innregner skatteforpliktelser knyttet til framtidige avgjørelser i skattesaker basert på estimater for endret inntektsskatt. Ved vurdering av innregning av usikre skatteforpliktelser gjøres en vurdering av hvorvidt forpliktelsen er sannsynlig. Hvis det endelige utfall av sakene avviker fra opprinnelig avsatt beløp innregnet i balansen, vil avviket påvirke regnskapsført skattekostnad i resultatregnskapet den perioden avviket fastslås.

21. Endringer i poster i resultatregnskapet

Presentasjonen av renteinntekter fra derivater har blitt endret per 31. desember 2019. Rentekostnader som presenteres på linjen «Rentekostnader, amortisert kost» har minsket og rentekostnader som presenteres som «Andre rentekostnader» har økt med samme beløp. Sammenligningstall i tidligere perioder har blitt omarbeidet på tilsvarende måte. Effektene vises i tabellen under.

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Rentekostnader, amortisert kost	4 801	4 858
Andre rentekostnader	(4 801)	(4 858)

Rentekostnader fra derivater, øremerket som sikringsinstrumenter, presenteres som «Rentekostnader, amortisert kost» sammen med effektene fra sikringsobjektet, mens rentekostnader fra øvrige derivater presenteres som «Andre rentekostnader».

NOTE 2 Segmenter

I henhold til DNBs styringsmodell er driftssegmentene selvstendige resultatenheter som har fullstendig ansvar for resultat etter skatt og for oppnåelse av mål for avkastning på allokert kapital. DNB har følgende driftssegmenter: Personkunder, Små og mellomstore bedriftskunder, Store bedrifter og internasjonale kunder, Risk management og Tradisjonelle pensjonsprodukter. Segmentene Risk management og Tradisjonelle pensjonsprodukter er inkludert i Øvrig virksomhet. DNBs andel av overskuddet i tilknyttede selskaper (primært Luminor, Vipps og Fremtind) er også inkludert i Øvrig virksomhet. DNBs organisasjonsstruktur, inkludert konsernledelsen, ble endret fra og med 23. september 2019. Segmentrapporteringen er ikke endret per 2019, men vil bli gjennomgått, og en eventuell endring vil være gjeldende fra første kvartal 2020.

Personkunder	-	omfatter konsernets samlede tilbud av produkter og tjenester til personmarkedet i alle kanaler, både elektroniske og fysiske med unntak av boliglån i Tradisjonelle pensjonsprodukter hvor avkastningen tilfaller forsikringstakerne. DNB tilbyr et bredt spekter av produkter gjennom Norges største distribusjonsnett, som omfatter mobilbank, nettbank, bankkontorer, kundesentre og eiendomsmegling. I tillegg inngår ekstern distribusjon av kredittkort og bilfinansiering i Sverige i forretningsområdet. DNB har også hatt ekstern distribusjon gjennom samarbeidet med Posten Norge, men denne avtalen vil fases ut medio 2020, med overgang til Vipps-løsning.
Små og mellomstore bedriftskunder	-	omfatter salg av produkter til og rådgivningstjenester for små og mellomstore bedrifter i Norge. Kunder i dette segmentet omfatter alt fra småbedrifter og nystartede selskaper til relativt store bedriftskunder, og produkttilbudet er tilpasset disse kundenes ulike behov. Små og mellomstore bedriftskunder betjenes i konsernets landsdekkende fysiske distribusjonsnett og tilbys også nettbank og mobilbank. Factoring, leasing og kapitalforvaltning for Små og mellomstore bedriftskunder i Sverige og Danmark er også inkluder i dette forretningsområdet.
Store bedrifter og internasjonale kunder	-	omfatter store norske og internasjonale bedriftskunder. DNBs betjening av kundesegmentet er basert på solid bransjekunnskap og langsiktige kunderelasjoner.

Resultatregnskap og balanseoppstilling for segmentene er basert på en sammenstilling av intern finansiell rapportering for den funksjonelle organiseringen av DNB-konsernet i segmenter, slik den rapporteres til konsernledelsen (øverste beslutningstaker), for å vurdere utvikling og allokere ressurser. Tallene for segmentene er basert på konsernets regnskapsprinsipper og DNBs styringsmodell. Allokering av kostnader og kapital mellom områdene bygger på en rekke forutsetninger, estimater og skjønnsmessige fordelinger.

DNB allokerer kapital til virksomheten beregnet på basis av konsernets rene kjernekapital og langsiktige kapitaliseringsambisjon. Forsikringsvirksomheten er underlagt særskilte kapitaldekningsregler, og allokert kapital tilsvarer regnskapsført egenkapital i selskapene. Grunnlaget for allokering av kapital til øvrig virksomhet i konsernet er en tilnærming til Basel III, med kapitalkrav relatert til kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. For allokering av kredittrisiko er konsernets interne måling av risikojustert kapitalbehov for kreditt benyttet. Kapitalbehov for markedsrisiko er fordelt direkte i henhold til risikovektet volum, og operasjonell risiko er fordelt i forhold til områdenes totale inntekter.

NOTE 2 Segmenter (forts.)

Resultatregnskap

DNB-konsernet

	Personkunder		Små og mellomstore bedriftskunder		Store bedrifter og internasjonale kunder		Øvrig virksomhet		Elimineringer		DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Netto renteinntekter	13 703	13 452	10 628	9 530	13 008	12 111	1 863	1 729			39 202	36 822
Netto andre driftsinntekter	4 896	5 117	2 344	2 157	5 527	5 442	5 251	3 783	(2 361)	(2 953)	15 655	13 546
Sum inntekter	18 599	18 569	12 971	11 688	18 534	17 553	7 113	5 511	(2 361)	(2 953)	54 857	50 368
Driftskostnader	(8 400)	(8 300)	(3 695)	(3 498)	(6 199)	(6 165)	(4 142)	(4 643)	2 361	2 953	(20 075)	(19 653)
Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	(183)	(86)	(849)	(730)	(801)	(725)	(1 225)	(863)			(3 058)	(2 404)
Sum driftskostnader	(8 583)	(8 386)	(4 544)	(4 228)	(7 000)	(6 890)	(5 367)	(5 506)	2 361	2 953	(23 133)	(22 057)
Driftsresultat før nedskrivninger og skatt	10 016	10 183	8 427	7 459	11 534	10 663	1 746	5			31 724	28 311
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler	(4)	49	(0)	3	16	(0)	1 691	477			1 703	529
Nedskrivninger på finansielle instrumenter [1)]	(353)	(318)	(595)	(566)	(1 240)	1 022	(4)	(0)			(2 191)	139
Resultat overtatt virksomhet			16	8	(124)	(263)	109	256				
Driftsresultat før skatt	9 660	9 914	7 847	6 905	10 186	11 422	3 542	738			31 235	28 979
Skattekostnad	(2 415)	(2 478)	(1 962)	(1 726)	(2 445)	(2 627)	1 356	2 339			(5 465)	(4 493)
Resultat virksomhet holdt for salg, etter skatt					(0)	(10)	(49)	(194)			(49)	(204)
Resultat for regnskapsåret	7 245	7 435	5 885	5 179	7 741	8 785	4 849	2 883			25 721	24 282

1) Se note 10 Utvikling i akkumulerte nedskrivninger av finansielle instrumenter for analyse av bruttoendring i nedskrivningene for konsernet.

Balanser

DNB-konsernet

	Personkunder		Små og mellomstore bedriftskunder		Store bedrifter og internasjonale kunder		Øvrig virksomhet/		Elimineringer		DNB-konsernet	
Beløp i milliarder kroner	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18
Netto utlån til kunder [1)]	795	772	334	313	430	424	139	121	(31)	(32)	1 667	1 598
Eiendeler holdt for salg						0	1	5		(0)	1	5
Andre eiendeler	21	25	6	6	84	73	2 016	1 970	(1 002)	(1 042)	1 125	1 032
Sum eiendeler	816	797	340	319	514	497	2 156	2 096	(1 033)	(1 074)	2 793	2 635
Midler til forvaltning	109	86	25	30	246	201					380	316
Sum forvaltede midler	926	882	365	349	760	698	2 156	2 095	(1 033)	(1 074)	3 173	2 951
Innskudd fra kunder [1)]	425	412	228	210	314	296	16	23	(14)	(14)	970	927
Forpliktelser holdt for salg							0	3	(0)	(0)	0	3
Annen gjeld	342	337	79	78	134	139	2 045	1 985	(1 019)	(1 059)	1 581	1 481
Sum gjeld	768	749	307	289	448	435	2 062	2 012	(1 033)	(1 074)	2 551	2 411
Allokert kapital [2)]	48	47	33	30	66	63	94	84			242	224
Sum gjeld og egenkapital	816	797	340	319	514	497	2 156	2 096	(1 033)	(1 074)	2 793	2 635

1) Utlån til kunder inkluderer påløpte renter, nedskrivninger og verdijusteringer. Tilsvarende inkluderer innskudd fra kunder påløpte renter.
2) Allokert kapital er for segmentene beregnet på grunnlag av eksternt kapitalkrav (Basel III/Solvency II) til virksomheten. Allokert kapital i 2019 tilsvarer en ren kjernekapitaldekning på 16,8 prosent sammenlignet med 16,2 prosent i 2018. Allokert kapital for konsernet er bokført egenkapital.

Nøkkeltall

DNB-konsernet

	Personkunder		Små og mellomstore bedriftskunder		Store bedrifter og internasjonale kunder		Øvrig virksomhet		Elimineringer		DNB-konsernet	
Prosent	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Kostnadsgrad [1)]	46,1	45,2	35,0	36,2	37,8	39,3					42,2	43,8
Innskuddsdekning per 31. des. [2)]	53,5	53,4	68,2	67,3	72,9	69,7					58,2	58,0
Avkastning allokert kapital [3)]	15,1	15,8	18,3	18,2	11,8	13,2					11,7	11,7

1) Sum driftskostnader dividert på sum inntekter.
2) Innskudd fra kunder dividert på netto utlån til kunder.
3) Allokert kapital er for segmentene beregnet på grunnlag av eksternt kapitalkrav (Basel III/Solvency II) til virksomheten. For konsernet er regnskapsført kapitalavkastning benyttet.

NOTE 3 Kapitalstyring og kapitaldekning

DNB-konsernet har et mål om å holde en egenbuffer på 1,0 prosentpoeng i tillegg til det samlede regulatoriske kravet til ren kjernekapitaldekning. Dette samsvarer med Finanstilsynets veiledning om en kapitalkravsmargin på minimum 1 prosent. Egenbufferen er etablert for å kunne fange opp variabilitet i risikovektet volum og inntjening, som for eksempel oppstår gjennom valutakursendringer eller endringer i kredittspreader, slik at konsernet kan opprettholde normal utlånsvekst og ha en forutsigbar utbyttepolitikk. Ved utgangen av 2019 var det samlede regulatoriske kravet til ren kjernekapitaldekning på om lag 16,1 prosent. Kravet vil variere på grunn av motsyklisk buffer som bestemmes ut fra engasjementsstørrelse per land. Kapitaliseringsmålene er knyttet til det til enhver tid gjeldende beregningsgrunnlaget. Den 31. desember 2019 ble EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV fullt ut implementert i Norge, og det såkalte Basel I-gulvet ble fjernet.

Ved utgangen av 2019 hadde DNB-konsernet en ren kjernekapitaldekning på 18,6 prosent og en total kapitaldekning på 22,9 prosent, mot henholdsvis 17,2 og 20,8 prosent ett år tidligere. Risikovektet volum var 961 milliarder kroner ved utgangen av 2019, mot 1 030 milliarder kroner året før.

DNB Bank-konsernet hadde, ved utgangen av 2019, en ren kjernekapitaldekning på 18,3 prosent, og en total kapitaldekning på 24,4 prosent, mot henholdsvis 17,3 og 21,9 prosent ett år tidligere.

DNB Bank ASA hadde en ren kjernekapitaldekning på 19,3 prosent ved slutten av 2019, mot 18,1 prosent i 2018. Total kapitaldekning utgjorde 26,3 prosent i 2019 mot 23,5 i 2018.

DNB Boligkreditt AS hadde, ved utgangen av 2019, en ren kjernekapitaldekning på 24,5 prosent, og en total kapitaldekning på 27,6 prosent.

Som et supplement til det risikovektede kapitaldekningssystemet, introduserte Baselkomiteen etter finanskrisen et nytt måltall for soliditet, «leverage ratio» eller uvektet kjernekapitalandel. Kapitalstørrelsen er kjernekapital inkludert hybridkapital. Beregningsgrunnlaget består av eiendeler, med tillegg av utenom-balanseposter, omregnet etter konverteringsfaktorer som i standardmetoden for ordinær kapitaldekning. I tillegg er det noen særskilte justeringer for derivater og repo-transaksjoner. Det norske kravet til uvektet kjernekapitalandel er bygget opp som et minstekrav på 3 prosent, som vil gjelde alle kredittinstitusjoner, et bufferkrav for banker på 2 prosent, og et ekstra bufferkrav på 1 prosent for systemviktige banker. DNB har dermed, som eneste institusjon i Norge, et krav til uvektet kjernekapitalandel på 6 prosent.

DNB-konsernet beregner uvektet kjernekapitalandel i henhold til CRRs reviderte artikkel 429 og EU-kommisjonens forordning som trådte i kraft 18. januar 2015. Ved utgangen av 2019 var uvektet kjernekapitalandel for DNB-konsernet 7,4 prosent mot 7,5 prosent ett år tidligere. DNB oppfyller minstekravet på 6 prosent med god margin.

NOTE 3 Kapitalstyring og kapitaldekning (forts.)

Kapitaldekning

Kapitaldekningen er beregnet i henhold til EUs kapitalkravs-regelverk for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak (CRR/CRD IV). Den regulatoriske konsolideringen avviker fra den regnskapsmessige konsolideringen, og består av morsselskap, datterselskaper og tilknyttete selskaper innen finansiell sektor, unntatt forsikringsselskaper. Tilknyttete selskap er konsolidert pro rata. Den 31.desember 2019 ble EUs kapitalkravsregelverk CRR/CRD IV formelt innført i Norge og det såkalte Basel I-gulvet ble fjernet. Tilleggskravet som følge av denne overgangsregelen er fjernet fra historiske tall. Det harmoniserte regelverket inkluderer introduksjon av SMB-faktoren som gir lavere kapitalkrav for utlån til små og mellomstore bedrifter.

Ansvarlig kapital	**DNB Bank ASA**		**DNB Bank-konsernet**		**DNB-konsernet**	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18
Egenkapital	187 993	176 562	229 619	207 933	242 255	223 966
Effelt av regulatorisk konsolidering			(198)	(234)	(4 963)	(5 595)
Hybridkapital inkludert i egenkapital	(26 048)	(15 574)	(26 048)	(15 574)	(26 048)	(15 574)
Netto påløpte renter på kjernekapitalinstrumenter inkludert i egenkapital	(510)	(465)	(510)	(465)	(510)	(465)
Egenkapital som inngår i ren kjernekapital	161 434	160 523	202 862	191 660	210 734	202 333
Fradrag						
Goodwill	(2 376)	(2 389)	(2 946)	(2 929)	(4 651)	(4 634)
Utsatt skattefordel som ikke skyldes midlertidige forskjeller	(457)	(562)	(868)	(524)	(868)	(524)
Andre immaterielle eiendeler	(1 016)	(1 040)	(1 626)	(1 712)	(1 626)	(1 712)
Avsatt utbytte m.v.			(25 000)	(10 758)	(17 625)	(15 360)
Vesentlige investeringer i selskaper i finansiell sektor [1)]					(4 254)	(693)
Justert forventet tap, IRB-porteføljer	(1 633)	(1 286)	(2 502)	(1 719)	(2 502)	(1 719)
Verdijustering som følge av krav om forsvarlig verdsettelse (AVA)	(532)	(467)	(810)	(886)	(810)	(886)
Justering for urealisert tap/(gevinst) på gjeld målt til virkelig verdi	57	63	2	176	2	176
Justering for urealisert tap/(gevinst) på derivatforpliktelser målt til virkelig verdi (DVA)	(460)	(596)	(96)	(149)	(96)	(149)
Ren kjernekapital	155 017	154 247	169 016	173 159	178 304	176 831
Hybridkapital	26 048	15 574	26 048	15 574	26 048	15 574
Fradrag for beholdning av hybridkapital i forsikring [2)]					(1 500)	(1 500)
Ikke-tellende kjernekapital, DNB-konsernet [3)]					(2 561)	(19)
Kjernekapital	181 065	169 820	195 064	188 733	200 291	190 886
Evigvarende ansvarlig lånekapital	5 774	5 693	5 774	5 693	5 774	5 693
Ordinær ansvarlig lånekapital	24 943	25 110	24 943	25 110	24 943	25 110
Fradrag for beholdning av ansvarlig kapital i forsikring [2)]					(5 761)	(5 750)
Ikke-tellende tilleggskapital, DNB-konsernet [3)]					(5 032)	(1 936)
Tilleggskapital	30 717	30 804	30 717	30 804	19 925	23 117
Tellende ansvarlig kapital	211 783	200 624	225 781	219 537	220 216	214 003
Risikovektet volum	804 721	852 363	924 869	1 000 415	960 691	1 029 560
Minimumskrav ansvarlig kapital	64 378	68 189	73 990	80 033	76 855	82 365
Ren kjernekapitaldekning (%)	19,3	18,1	18,3	17,3	18,6	17,2
Kjernekapitaldekning (%)	22,5	19,9	21,1	18,9	20,8	18,5
Kapitaldekning (%)	26,3	23,5	24,4	21,9	22,9	20,8

1) Fradrag for vesentlige investeringer i andre selskaper i finansiell sektor når sum engasjement overstiger 10 prosent av ren kjernekapital. Beløp som ikke kommer til fradrag i ren kjernekapital, risikovektes 250 prosent. Økningen i fradraget skyldes investeringen i Fremtind.

2) Investeringer i ansvarlig lånekapital i forsikring kommer til fradrag i konsernets kjerne- og tilleggskapital.

3) Kjerne- og tilleggskapital i DNB Bank ASA som i henhold til Articles 85-88 i CRR, ikke kan medregnes i konsolidert kapital.

NOTE 3 Kapitalstyring og kapitaldekning (forts.)

Basel III

De fleste låneporteføljene rapporteres i henhold til IRB-metoden. Eksponeringer mot stater og sentralbanker, institusjoner, egenkapitalposisjoner og øvrige eiendeler rapporteres etter standardmetoden.

Spesifikasjon av risikovektet volum og kapitalkrav **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Eksponering, nominelt 31.12.19	EAD [1] 31.12.19	Gjennomsnittlige risikovekter i prosent 31.12.19	Risikovektet volum 31.12.19	Kapitalkrav 31.12.19	Kapitalkrav 31.12.18
IRB-metode						
Foretak	965 259	800 350	47,7	381 718	30 537	33 716
Spesialiserte foretak (SL)	12 219	11 675	53,8	6 281	503	526
Massemarked, pant i fast eiendom	796 424	796 424	21,8	173 664	13 893	13 617
Massemarked, øvrige engasjementer	98 656	83 466	24,8	20 663	1 653	1 727
Verdipapirisering						
Sum kredittrisiko, IRB metode	1 872 559	1 691 915	34,4	582 327	46 586	49 587
Standardmetode						
Stater og sentralbanker	330 557	375 095	0,0	80	6	12
Institusjoner	196 552	124 049	23,2	28 745	2 300	2 859
Foretak	181 663	147 058	79,2	116 497	9 320	11 824
Massemarked, pant i fast eiendom	61 381	58 205	48,2	28 061	2 245	2 539
Massemarked, øvrige engasjementer	128 473	47 692	73,7	35 149	2 812	2 958
Egenkapitalposisjoner	21 966	21 909	219,8	48 152	3 852	3 753
Øvrige eiendeler	22 314	21 517	74,3	15 993	1 279	540
Sum kredittrisiko, standardmetoden	942 905	795 524	34,3	272 676	21 814	24 484
Sum kredittrisiko	2 815 464	2 487 439	34,4	855 004	68 400	74 070
Markedsrisiko						
Posisjonsrisiko for gjeldsinstrumenter				10 523	842	927
Posisjonsrisiko for egenkapitalinstrumenter				374	30	16
Valutarisiko				14	1	
Vareriskio				0	0	1
Risiko for svekket kredittverdighet hos motpart (CVA)				4 426	354	311
Sum markedsrisiko				15 337	1 227	1 254
Operasjonell risiko				90 350	7 228	7 040
Sum risikovektet volum og kapitalkrav før overgangsregel				960 691	76 855	82 365

1) Forventet engasjementsbeløp ved mislighold, exposure at default.

NOTE 4 Styring av kredittrisiko

Kredittrisiko eller motpartsrisiko er risiko for økonomisk tap som skyldes at konsernets kunder/motparter ikke oppfyller sine betalingsforpliktelser overfor DNB. Kredittrisiko vedrører alle fordringer på kunder/motparter, i hovedsak utlån, men også ansvar i henhold til andre utstedte kreditter, garantier, rentebærende verdipapirer, ubenyttede kreditter, derivathandel og interbankplasseringer. Kredittrisiko omfatter også restverdirisiko og konsentrasjonsrisiko. Restverdirisiko er risikoen for at verdien av å sikre en eksponering er lavere enn forventet. Konsentrasjonsrisiko er risiko knyttet til store engasjementer med samme kunde eller konsentrasjon innenfor geografiske områder, bransjer eller med likeartede grupper av kunder.

Styring og måling av kredittrisiko er beskrevet i rapporten Risiko- og kapitalstyring (Pilar 3). Konsernets retningslinjer for kredittvirksomhet er vedtatt av styret i DNB. Det overordnede målet for kredittvirksomheten er å ha en engasjementsportefølje med en kvalitet og sammensetning som sikrer konsernets lønnsomhet på kort og lang sikt. Porteføljen skal ha en kvalitet som er forenlig med DNBs mål om en lav risikoprofil.

Styret i DNB ASA setter langsiktige mål for risikoprofilen gjennom rammeverket for risikoappetitt. Formålet med rammeverket er å sikre at risikoen er styrt og integrert med konsernets prosess for virksomhetsstyring. Rammeverket for risikoappetitt skal danne et helhetlig og balansert syn på risikoen i virksomheten og definerer maksimale grenser for kreditteksponering. Det er satt grenser for årlig vekst i utlån, risikokonsentrasjon, total kredittrisikoeksponering og forventet kredittap. En øvre grense for vekst, målt gjennom engasjementsbeløp ved mislighold (Exposure at Default, EAD), er fastsatt for hvert forretningsområde. For å begrense konsentrasjonsrisiko er det satt grenser for eksponering på individuelle kunder og visse bransjer. Grensen for forventede tap gjelder alle typer kredittrisiko og er målt ved hjelp av konsernets interne kredittmodeller. Rammeverket for risikoappetitt er operasjonalisert gjennom kredittstrategier for hvert kundesegment. I tillegg er det etablert risikoindikatorer som benyttes for å overvåke ledere på alle nivåer.

Kreditteksponering

Den maksimale kreditteksponeringen vil være balanseført beløp for de finansielle eiendeler samt ikke balanseført eksponering som i all hovedsak omfatter garantier, udisponerte kredittrammer og lånetilbud. Konsernets maksimale eksponering for kredittrisiko og tilhørende sikkerheter ved årsslutt framgår av note 6 kreditteksponering og sikkerheter.

Klassifisering

DNBs interne modeller for risikoklassifisering av enkeltkunder er under kontinuerlig forbedring og etterprøving. Modellene er tilpasset bransjer og segmenter og oppdateres dersom etterkontroller viser at forklaringskraften har falt over tid. IRBA-modellen er benyttet for de fleste kunder i bedrifts- og kundeporteføljene hvor DNB har eksponering. Den standardiserte framgangsmåten benyttes for borettslag, nyetablert virksomhet og eksponering i Polen.

Alle bedriftskunder med kredittengasjement skal risikoklassifiseres ved hver kredittbevilgning av vesentlig størrelse og minst en gang årlig, med mindre annet er bestemt. Innenfor personmarkedet, hvor det er et stort antall kunder, blir de fleste sakene besluttet ved hjelp av automatiserte måle- og beslutningsstøttesystemer. Risikoklassifiseringen skal reflektere den langsiktige risikoen ved kunden og engasjementet.

Risikoklassifiseringssystemene anvendes for beslutningsstøtte, overvåking og rapportering. Risikoparameterne fra klassifiseringssystemene inngår som en integrert del av kredittprosessen og i risikooppfølgingen, herunder oppfølging av kredittstrategiene.

Sannsynlighet for mislighold (probability of default, PD), brukes som mål på kredittkvalitet. Konsernet deler porteføljen inn i ti risikoklasser, basert på PD for hvert kredittengasjement. Dette er presentert i tabellen nedenfor. Kredittforringede engasjementer (gruppe 3) gis en PD på 100 prosent. Konsernets portefølje inndelt etter risikoklasser og IFRS 9-grupper er presentert i note 7 Kredittrisikoeksponering per risikoklasse.

DNBs risikoklassifisering [1)]

	Sannsynlighet for mislighold (prosent)		Ekstern rating	
Risikoklasse	Fra og med	Til	Moody's	Standard & Poor's
1	0,01	0,10	Aaa – A3	AAA – A-
2	0,10	0,25	Baa1 – Baa2	BBB+ – BBB
3	0,25	0,50	Baa3	BBB-
4	0,50	0,75	Ba1	BB+
5	0,75	1,25	Ba2	BB
6	1,25	2,00		
7	2,00	3,00	Ba3	BB-
8	3,00	5,00	B1	B+
9	5,00	8,00	B2	B
10	8,00	misligholdt	B3, Caa/C	B-, CCC/C

1) Basert på DNBs risikoklassifiseringssystem, hvor 1 representerer lavest og 10 høyest risiko.

Retningslinjer for kredittvirksomhet

DNBs retningslinjer og prosesser for kredittgivning er beskrevet i konsernretningslinjene for kredittvirksomhet. Retningslinjene fastsetter hvordan DNB skal yte og følge opp kreditt innenfor de ulike segmentene. Vurdering av nye kunder, oppfølging av friske kredittengasjement, oppfølging av kunder i finansielle vanskeligheter og rutiner for håndtering av nedskrevne engasjement er beskrevet i detalj.

NOTE 4 Styring av kredittrisiko (forts.)

Kredittgivningen i DNB er basert på fullmakts- og godkjennelsesmatriser. Et grunnleggende prinsipp er at det alltid kreves både en innstiller og en beslutter. Matrisene er differensiert på volum, risiko og eventuelt næring. Der hvor en lavrisikoeksponering til boligfinansiering kan være begrenset til to involverte (innstiller og beslutter), vil innstillingen for større/kompliserte engasjementer også tiltredes av senior kredittsjef. I tillegg vil det søkes rådgivning fra kredittkomiteer med eventuelt krav om involvering av spesialister fra en spesifikk bransje.

Utgangspunktet for kredittgivningen er basert på kundens gjeldsbetjeningsevne i form av innkommende framtidig kontantstrøm, for eksempel lønnsinntekter eller inntekter fra forretningsvirksomheten som finansieres. Bankens risiko for framtidig tap søkes ytterligere redusert igjennom krav om sikkerhetstillelse. Sikkerheter kan for eksempel være i form av fysisk sikkerhet (pant), garantier, kontantdepot eller avtaler om motregning. Fysisk sikkerhet skal som hovedregel være forsikret. Negativ pantsettelse, hvor kunden forplikter seg til å holde sine aktiva heftelsesfrie vis-à-vis andre långivere, benyttes også som risikoreduserende element.

I tillegg til sikkerheter vil finansielle klausuler være inkludert i de fleste kredittavtaler for bedrifter. Disse klausulene er et ytterligere risikoreduserende element som sikrer at DNB tidlig blir oppmerksom på og involvert i eventuelle finansielle utfordringer. Eksempler på finansielle klausuler er krav om minimum netto kontantstrøm og egenkapitalgrad.

Oppfølging av kredittrisiko

Friske kunder

Den årlige oppdaterte risikoklassifiseringen av kunder er en fullstendig gjennomgang av alle de risikoer DNB avdekker knyttet til hver kunde. En ny verdivurdering av alle mottatte sikkerheter er en integrert del av denne vurderingen. Beslutnings- og fullmaktsmatrisene gjelder også ved alle fornyelser av eksisterende kreditter. Dette sikrer involvering av personell med riktig kompetanse på alle større og kompliserte engasjementer. Friske kunder inkluderer også kunder som har opplevd vesentlig øning i kredittrisiko.

Personkunder følges opp i form av en systematisk porteføljeoppfølgning. For spesielt identifiserte engasjement med økt kredittrisiko gjøres det oppfølging på individuelt nivå.

Watchlist

Watchlist er konsernets viktigste verktøy for oppfølging av bedriftskunder hvor kredittrisiko har økt. Kunder som er i brudd med finansielle klausuler eller hvor det har oppstått en tapshendelse vurderes for oppføring på watchlist. Tapshendelser kan for eksempel være vesentlige finansielle problemer eller vesentlige endringer i markedsforhold. I tillegg er det en integrert del av kredittprosessen å vurdere hvorvidt høyrisikokunder (klasse 8-10) skal settes på watchlist. Watchlistkunder følges ekstra tett. Det stilles krav til en hyppigere, ofte kvartalsvis, risikovurdering med oppdatert verdivurdering av sikkerheter. I tillegg skal DNB utarbeide en handlingsplan for å håndtere den risikosituasjonen som har oppstått. Denne ekstra tette oppfølgingen av kunder med økte utfordringer er basert på bankens erfaring med at tett oppfølging både reduserer risikoen for at det oppstår tap og minimerer de tap som faktisk oppstår. Ved hver gjennomgang av engasjementer på watchlist vil det bli gjort er individuell vurdering av behovet nedskrivning.

Betalingslettelser

Dersom en kunde kommer i finansielle vanskeligheter kan DNB i enkelte tilfeller innvilge lettelser i form av mindre strenge finansielle klausuler eller reduserte/utsatte rente- og avdragsbetalinger. Denne typen virkemidler ytes i samsvar med konsernets kredittretningslinjer. Hensikten er å bistå kunden gjennom økonomisk krevende perioder når man forventer at kunden vil kunne møte sine forpliktelser på et senere tidspunkt. Dette er en del av DNBs strategi for å begrense tap. DNB konsernets samlede eksponering med innvilgede betalingslettelser, i henhold til CRD IV-definisjon av «forbearance», er vist i følgende tabell:

Forbearance **DNB-konsernet**

	31. desember 2019			31. desember 2018		
Beløp i millioner kroner	Gruppe 2	Gruppe 3	Total	Gruppe 2	Gruppe 3	Total
Brutto bokført verdi og uttrukne rammer	22 831	11 638	34 469	25 540	15 299	40 839
Forventet kredittap	317	4 503	4 820	459	3 673	4 132

Kredittforringet portefølje

Ved kredittforringelse er det svært tett oppfølging av kundene og det er konsernets erfaring at oppfølging i denne fasen krever andre supplerende ressurser enn på friske kunder. Kundeengasjement som faller inn i denne kategorien vil enten i sin helhet bli overført til egen enhet med spisskompetanse eller kundeteamet vil bli utvidet med personer fra samme enhet.

Overtatte selskaper og eiendeler

I forbindelse med oppfølging av misligholdte engasjementer vil DNB i noen tilfeller overta eiendeler som er stilt som sikkerhet for lån og garantier. Alle overtatte eiendeler følges vanligvis opp av enheten Konserninvesteringer, som har som hovedmål å sikre/gjenvinne verdier for aksjonærene i DNB gjennom finansiell restrukturering ved overtakelse av selskaper og eiendeler som følge av mislighold. På overtakelsestidspunktet verdsettes slike eiendeler til antatt realisasjonsverdi. Avvik fra balanseført verdi av eksponeringene på oppkjøpstidspunktet blir klassifisert som nedskrivninger på utlån og garantier i resultatregnskapet. Overtatte eiendeler innregnes i balansen og måles etter førstegangsinnregning i henhold til reglene som gjelder for eiendelen som er overtatt.

NOTE 4 Styring av kredittrisiko (forts.)

Motpartsrisiko for derivater

DNB inngår derivathandler på bakgrunn av kundeetterspørsel og for å sikre posisjoner som oppstår ved slik aktivitet. I tillegg benyttes derivater til sikring av posisjoner i handelsporteføljen og til å ta posisjoner i rente-, valuta-, råvare-, og aksjemarkedet. Derivater benyttes også for å sikre valuta- og renterisiko som oppstår i forbindelse med inn- og utlån. Derivatkontrakter handles oftest «over the counter» (OTC), som innebærer at enkeltkontrakter er individuelt bestemt mellom partene. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel i derivater inngår i målingen av kredittrisiko i DNB.

Motregningsavtaler og bilaterale sikkerhetsavtaler benyttes som et virkemiddel for å minimere motpartsrisikoen ved enkeltmotparter. Slike avtaler gjør det mulig å motregne alle positive og negative markedsverdier knyttet til kontrakter med individuelle motparter. En annen type risikoreduserende tiltak er etablering av CSA-avtaler (Credit Support Annex). Slike avtaler er inngått med de fleste store bankmotpartene og andre finansielle motparter, samt et stadig økende antall ikke-finansielle motparter. En CSA-avtale innebærer at markedsverdien av alle derivatkontrakter inngått mellom DNB og motparten avregnes daglig eller ukentlig, noe som i stor grad eliminerer motpartsrisikoen. I all hovedsak er avregningen av disse transaksjonene i kontanter, men også statsobligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett blir benyttet. Avtalene er normalt ikke avhengig av motpartens kredittkvalitet, men noen avtaler stipulerer at nivået for maksimal eksponering før sikkerheter kreves (grenseverdien) skal reduseres hvis motparten blir nedgradert.

Ulike renteprodukter (renteswapper og Forward Rate Agreements (FRAs) i ulike valutaer) motregnes via såkalte clearingsentraler, som for eksempel LCH Clearnet. På denne måten flyttes motpartsrisikoen for DNB fra en enkeltmotpart til clearingsentralen. Aksjeterminer, verdipapirlån og valutatrading for privatkunder følges opp og mer-/mindreverdier avregnes daglig.

NOTE 5 Måling av forventet kredittap

DNB har en modell for beregning av forventede kredittap hvor lån til kunder, lånetilsagn, finansielle garantikontrakter og andre finansielle instrumenter som er innenfor virkeområdet for nedskrivningsreglene i IFRS 9, fordeles i tre grupper:

- Et finansielt instrument som ikke er kredittforringet ved førstegangsinnregning, er klassifisert i gruppe 1 med 12-måneders ECL.
- Dersom det er vesentlig økning i kredittrisiko etter førstegangsinnregning, flyttes det finansielle instrumentet til gruppe 2 og måles til ECL i levetiden til instrumentet.
- Endringer i kredittrisiko reflekterer både kundespesifikke omstendigheter og utvikling i relevante makrofaktorer for det segmentet kunden tilhører. Vurderingen av hva som utgjør vesentlig økning i risiko er basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer i tillegg til absolutte kriterier.
- Dersom kredittrisikoen svekkes ytterligere, og det finansielle instrumentet er vurdert å være kredittforringet, blir instrumentet flyttet til gruppe 3, og ECL måles for instrumentets levetid. I motsetning til gruppe 1 og 2 beregnes effektiv rente på amortisert kost i stedet for brutto balanseført verdi. For definisjon av kredittforringet, se nærmere beskrivelse nedenfor.

Måling av forventet kredittap bygger på følgende prinsipper:

- 12-måneders ECL måles som den delen av ECL som utgjør de forventede kredittap som kan oppstå som følge av mislighold i løpet av de neste 12 månedene.
- Tapsavsetningen for finansielle instrumenter i gruppe 1 og 2 er beregnet som nåverdien av eksponering ved mislighold (exposure at default, EAD) multiplisert med sannsynlighet for mislighold (probability of default, PD) multiplisert med tapsgrad ved mislighold (loss given default, LGD), og diskontert ved å anvende den effektive rente-metoden (effective interest rate, EIR). PD, LGD og EAD tar utgangspunkt i IRB-rammeverket, men er konvertert til å bli forventningsrett og fremadskuende, i motsetning til konservativ og konjunkturuavhengig.
- Relevant og tilgjengelig historisk, aktuell og fremadskuende informasjon er brukt for å estimere ECL. Til dette formålet er DNBs portefølje delt inn i 22 segmenter basert på geografi og bransje. Alle kunder innenfor samme segment er eksponert mot de samme risikodriverne.
- For finansielle instrumenter som er kredittforringet i gruppe 3, gjøres det individuelle vurderinger av ECL.
- For gruppe 1 og 2 anvendes en modell for å beregne ECL.

De viktigste komponentene for måling av forventet kredittap, oppsummert

IFRS 9-gruppe	Utvikling i kredittrisiko	Kundestatus	ECL-måling	ECL-målemetode	Effektiv renteberegning
Gruppe 1	Ikke vesentlig økning	Frisk	12 måneder	ECL-modell	Brutto balanseført verdi
Gruppe 2	Vesentlig økning	Frisk	Levetid	ECL-modell	Brutto balanseført verdi
Gruppe 3	Misligholdt	Kredittforringet	Levetid	Individuell måling per kunde	Amortisert kost

NOTE 5 Måling av forventet kredittap (forts.)

Måling av forventet kredittap i gruppe 1 og 2 (ECL-modell)

Modellen som benyttes i gruppe 1 og 2 følger fem steg: segmentering, bestemme makroscenarier, bestemme kredittsyklus, beregning av forventet tap og vesentlig endring i kredittrisiko. I det etterfølgende vil hvert enkelt steg bli beskrevet i mer detalj.

Segmentering, makroscenarier og kredittsyklusindeks

Vurderingen av vesentlig økning i kredittrisiko og beregning av ECL tar hensyn til tilgjengelig og relevant historisk, aktuell og fremadskuende informasjon. For å reflektere effekten av makrodrivere på en rimelig og dokumenterbar måte har DNB delt opp porteføljen med finansielle instrumenter i 22 segmenter med sammenfallende risikodrivere. Segmenteringen er gjort på grunnlag av kundens bransje og geografiske tilhørighet. Omtrent halvparten av bransjene opererer i et globalt marked hvor det påvirkes av globale risikofaktorer.

På grunnlag av en statistisk regresjonsanalyse er viktige risikodrivere med påvirkning på PD identifisert for de ulike segmentene. Vurderingene som er benyttet til utvelgelsen av de ulike risikodriverne, baserer seg på flere kriterier: den statistiske modellens forklaringskraft, en kvalitativ rimelighetssjekk (for eksempel om det er fornuftig å inkludere risikodriveren) og et mål om ikke å ha for mange faktorer siden det vil øke kompleksiteten unødvendig. Relevante makrodrivere er vist i tabellen nedenfor. Deres påvirkning på ECL vil variere fra instrument til instrument. Prognoser for hver av de relevante risikodriverne (grunnleggende økonomisk scenario) blir primært utarbeidet kvartalsvis og utgjør beste estimat på utviklingen i risikodrivere i prognoseperioden. Prognosene er basert på en rekke informasjonskilder, hovedsakelig ekstern markedsinformasjon, men også interne kilder. Prognoseperioden varierer mellom tre og fire år.

Makroprognosene innarbeides i kredittsyklusindeksen (credit cycle index, CCI). CCI viser sammenhengen mellom historisk observerte misligholdt og relevante makrofaktorer. Plasseringen på indeksen indikerer om den nåværende tilstanden i økonomien for et gitt segment er bedre eller verre enn normalt. Prognosene blir brukt til å framskrive utviklingen for indeksen i prognoseperioden. Etter prognoseperioden antas CCI å konvergere tilbake til det langsiktige gjennomsnittet. Dette innebærer at kredittsyklusen returnerer til en normal tilstand (det langsiktige gjennomsnittet).

CCI blir videre brukt til å utlede en grunnlinje for PD-kurven for hvert instrument som følger utviklingen i CCI. Når CCI går mot bedre tider, vil PD alt annet like bli lavere og motsatt.

Flere scenarier

For å reflektere det ikke-lineære forholdet mellom negativ utvikling i kredittrisiko og ECL inkluderes flere scenarier i vurderingen av vesentlig økning i kredittrisiko og i målingen av ECL. DNB bruker det grunnleggende scenariet for hver risikodriver som utgangspunkt, og derfra er CCI- og PD-kurver utledet som beskrevet over. Alternative scenarier modelleres som linjer i en sannsynlighetsfordeling rundt grunnlinjen. Denne metoden innebærer at hvert scenario representerer en persentil på sannsynlighetsfordelingen hvor hvert persentil representerer en mulig utvikling i kredittrisiko avhengig av den makroøkonomiske utviklingen.

Sannsynlighetsfordelingens bredde for det enkelte segment avhenger av den historiske volatiliteten i sammenhengen mellom utviklingen i risikodrivere og utviklingen i kredittrisiko og ECL. Dette resulterer i en sammenheng hvor høyere volatilitet i et segment, som følge av endring i relevante risikodrivere, gir et relativt sett større gap mellom grunnlinjen og de ytre persentilene i fordelingen.

Sensitiviteter

For å beregne forventet kredittap i gruppe 1 og 2 bruker DNB en rekke makroøkonomiske variabler hvor hver variabel blir tilordnet flere alternative sannsynlighetsscenarioer.

Makroøkonomiske variabler påvirker hverandre i den forstand at endring i prognosene til en variabel sannsynligvis vil påvirke prognosene til de andre variablene. Videre vil en svekking av makroprognoser normalt medføre at flere kunder vil migrere fra gruppe 1 og 2 til gruppe 2 og 3. Komparative sensitivitetsanalyser for hver makroøkonomiske variabel, isolert sett, vil derfor ikke bidra med relevant sensitivitetsinformasjon.

DNB har simulert et alternativt lavscenario for relevante makroprognoser. Scenarioet skal beskrive en mulig nedside i forhold til basisscenarioet. Hver makrovariabel blir tilordnet en alternativ lavere forventning for hver periode i prognoseperioden. Tabellen nedenfor viser den gjennomsnittlige endringen i makrovariablene i det alternative scenarioet, sammenlignet med basisscenarioet i prognoseperioden, uttrykt i prosent. I det simulerte alternative scenarioet, som presentert i tabellen nedenfor, vil forventet kredittap i gruppe 1 og 2 øke med om lag 14 prosent sammenlignet med kredittap i gruppe 1 og 2 per 31. desember 2019.

Følgende tabell viser en oversikt over makroprognosene som er inkludert i tapsmodellen. Tabellen inkluderer det gjennomsnittlige nedsidenivået i prosent som er tillagt hver av makrovariablene i det alternative scenarioet.

NOTE 5 Måling av forventet kredittap (forts.)

Utvalgte makrovariabler benyttet i basis scenario og alternativ scenario

Prosent	DNB-konsernet Gjennomsnittlig endring fra basisscenario til alternativt scenario
Global BNP, årlig vekst	(10)
Framvoksende økonomier BNP, årlig vekst	(4)
Oljepris i USD per fat	(21)
BNP Fastlands-Norge, årlig vekst	(51)
Norsk konsumprisindeks, årlig vekst	13
Bruktboligpriser, årlig vekst	(302)
Norsk registrert arbeidsledighet, prosent	24
3 måneders NIBOR rente	(28)
Svensk BNP, årlig vekst	(3)
Leiepriser norske forretningsbygg, kroner per kvadratmeter	(9)
Laksepriser, kroner per kilo	(17)
Flytende halvt nedsenkbare borerigger og borreskip	(10)
Total utnyttelsesgrad flytende halvt nedsenkbare borerigger	(10)
VLCC spotrate, USD per dag	(19)
Capesize sportrate, USD per dag	(26)
VLCC spotrate, USD per dag	(30)

En av de største eksponeringene i gruppe 1 og 2 er utlån til privatkunder. Dette omfatter boliglån, kredittkort og forbruksfinansiering. I tillegg til spesifikke kundeparameter er porteføljens ECL estimert basert på norsk boligprisindeks, norske renter til husholdninger, gjeldsgrad til husholdninger og arbeidsledighetsrate. I det simulerte alternative scenarioet, hvor alle disse parameterne er svekket vil ECL i gruppe 1 og 2 øke med om lag 15 prosent for privatkundeporteføljen, sammenlignet med ECL målt per 31. desember 2019 på den samme porteføljen og grupper.

DNB har videre undersøkt effekten av ikke-linearitet i den ECL for gruppe 1 og 2. Hvis bare basisscenarioet blir benyttet til å beregne forventede kredittap, og man dermed ekskluderer sannsynlighetsfordelingens alternative scenarioer, vil ECL per 31. desember2019 øke med 21 prosent.

Beregning av forventet kredittap

Vurderingen av en vesentlig endring i kredittrisiko og målingen av ECL baserer seg på parametere som allerede er i bruk i oppfølgingen av kredittrisiko og i målingen av kapitalbehov: PD, LGD og EAD. Parameterne er justert og brukt i beregningen av et forventningsrett ECL-estimat.

Sannsynlighet for mislighold (PD)

DNB anvender en rekke ulike modeller for å bestemme en kundes PD. Valg av modell avhenger av om det er en privat- eller bedriftskunde og hvilken bransje kunden opererer innenfor. Utviklingen i kundens PD er en nøkkelkomponent i DNBs overvåkning av kredittrisiko i porteføljen, se note 4 Styring av kredittrisiko, og benyttes både i målingen av ECL og i vurderingen av om det har vært vesentlig økning i kredittrisiko etter førstegangsinnregning. For å fastsette PD i beregninger av kapitaldekning har DNB fått innvilget tillatelse til å benytte interne kredittmodeller (Internal Ratings Based, IRB). Disse modellene er konservative og reflekterer i liten grad konjunkturfølsomheten. For ECL-målingen er det behov for å generere en PD som er fremadskuende og tar hensyn til all tilgjengelig relevant informasjon. Dette er avgjørende for å kunne gi et forventningsrett og sannsynlighetsvektet estimat av ECL. For å kunne bruke PD i ECL-målingen er det gjort fire tilpasninger i PD-ene fra IRB-modellene:

- reflektering av makroøkonomiske scenarier er reflektert
- konvertering til forventningsrett, fremadskuende PD
- konvertering av 12-måneders PD til levetids-PD
- fjerning av sikkerhetsmarginen for konservatisme i PD-estimatet

Disse tilpasningene innebærer at PD-er som brukes i ECL-beregningene, reflekterer ledelsens syn på endringer i konjunkturene, og at alle PD-estimater er forventningsrette.

To typer PD-er (IFRS modifisert) er generert og brukt i beregningen av ECL:

- En 12-måneders PD er sannsynligheten for at mislighold inntreffer i løpet av de neste 12 månedene (eller over gjenstående levetid hvis denne er kortere enn 12 måneder). Denne er brukt til å beregne 12-måneders ECL.
- En PD over instrumentets levetid er sannsynligheten for mislighold beregnet på årsbasis for den resterende levetiden til et finansielt instrument. Denne brukes til å vurdere om det har vært vesentlig økning i risiko siden førstegangsinnregning og til å beregne ECL over forventet levetid.

Tapsgrad ved mislighold (LGD)

LGD er den andel av EAD som forventes tapt dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Beregningen tar blant annet hensyn til sikkerheter knyttet til engasjementet, framtidig kontantstrøm og andre relevante faktorer.

NOTE 5 Måling av forventet kredittap (forts.)

På samme måte som for PD-er bruker DNB IRB LGD-er i kapitaldekningen. For å konvertere IRB LGD-er til IFRS LGD-er er det gjort fire justeringer:

- makroøkonomiske scenarier er reflektert
- effektiv rente er brukt til å diskontere estimerte framtidige kontantstrømmer
- fjernet konservatisme for å generere nøytrale forventningsrette framskrivninger i stedet for nedgangskonjunktur og myndighetspålagte gulv
- fjernet estimerte indirekte kostnader knyttet til realisasjon av sikkerheter

Disse justeringene innebærer at LGD-ene som brukes for ECL-målingen, reflekterer ledelsens forventninger til endringer i konjunkturene og at alle LGD-estimater er forventningsrette.

Eksponering ved mislighold (EAD)
EAD angir andel av bevilget engasjement som forventes å være trukket ved et eventuelt framtidig mislighold. EAD er justert for å reflektere kontraktsfestede innbetalinger av hovedstol, rente og forventet førtidig innbetaling. Kredittkonverteringsfaktoren som brukes i EAD, gir et anslag på hvor stor andel av ubenyttet kredittbevilgning som forventes å ha blitt trukket på tidspunkt for mislighold.

Vesentlig økning i kredittrisiko (gruppering)

Vurderingen av en vesentlig økning i kredittrisiko er basert på en kombinasjon av kvantitative og kvalitative indikatorer og absolutte kriterier. En vesentlig økning i kredittrisiko har inntruffet når en eller flere av forutsetningene nedenfor er oppfylt.

Kvantitative kriterier
Fastsettelsen av en vesentlig økning i kredittrisiko blir gjort ved å sammenligne det man på tidspunktet for første gangs innregning forventet at levetids-PD skulle være på rapporteringstidspunktet med det levetids PD faktisk er på rapporteringstidspunktet. Dersom faktisk levetids-PD på rapporteringstidspunktet er høyere enn det man forventet at den skulle være, vurderes det om økningen er vesentlig.

En økning i levetids-PD med en faktor på 2,5 eller mer fra førstegangsinnregning er vurdert å være en vesentlig økning i kredittrisiko. Denne grensen er satt på grunnlag av hvor stor økning i kredittrisiko som vil medføre tettere oppfølging av kunden for å sikre at det tas hensiktsmessige kreditt- og forretningsbeslutninger.

I tillegg må endringen i PD utgjøre minimum 0,6 prosentpoeng for at økningen i kredittrisiko skal anses å være vesentlig. I den øvre enden av risikoskalaen kreves en endring på 7,5 prosentpoeng eller mer for at økningen i kredittrisiko skal være vesentlig selv om endringen er mindre enn 2,5 ganger levetids-PD. Disse grensene reflekterer den høyere sensitiviteten for økt kredittrisiko i den nedre enden av risikoskalaen og den lavere sensitiviteten i den øvre enden av risikoskalaen.

Som en del av DNBs kredittrisikostyring bruker konsernet en risikoklassifisering hvor alle kunder er klassifisert på en koherent skala. Dette innebærer at en risikoklasse har samme forklaringskraft uavhengig av segment, geografi og produkt. DNB bruker derfor en felles grense for alle finansielle instrumenter på hva som utgjør en vesentlig økning i kredittrisiko. For ytterligere informasjon om DNBs risikoskala og -klassifisering henvises det til note 4 Styring av kredittrisiko.

Kvalitative kriterier
Kvalitativ informasjon er normalt reflektert gjennom PD-modellene for de enkelte kundegruppene.

Absolutte kriterier
Absolutte kriterier blir brukt, og en vesentlig økning i kredittrisiko har inntruffet hvis:

- kunden er 30 dager over forfall på kontraktens betalingsforpliktelser
- det er gitt betalingslettelser (forbearance) til en kunde i finansielle vanskeligheter som ikke er alvorlig nok til at kunden er klassifisert som kredittforringet

Sensitiviteter
DNB har utført en sensitivitetsanalyse på terskelverdien til vesentlig økning i kredittrisiko som er benyttet til å måle ECL i gruppe 1 og 2. Hvis det brukes en terskelverdi på 1,5 ganger levetids-PD for å fastsette den vesentlige økning i kredittrisikoen, som alternativ til terskelverdien på 2,5, vil flere eksponeringer migrere fra gruppe 1 til gruppe 2 og ECL i gruppe 1 og 2 vil øke med 5 prosent sammenlignet med ECL ved årsslutt 2019. Hvis i stedet en terskelverdi på 3,5 ganger levetids-PD blir benyttet, vil ECL reduseres med 1 prosent sammenlignet med ECL ved årsslutt 2019.

Skjønnsmessige ekspertvurderinger (expert credit judgement)

For mange av inputparameterne i ECL-målingen anvendes profesjonelt skjønn. Vurderingen av makroprognosene og effekten på den framskrevne kredittsyklusindeksen er viktig bruk av skjønn, og DNB har etablert et rådgivende organ for Konserndirektør Finans for å ivareta dette. Forumets oppgave er å vurdere om den predikerte kredittsyklusindeksen for hvert segment reflekterer ledelsens syn på den forventede framtidige økonomiske utviklingen.

NOTE 5 Måling av forventet kredittap (forts.)

Definisjonen av mislighold og kredittforringede eksponeringer i gruppe 3

Definisjonen av kredittforringet er sammenstilt med definisjonen av mislighold brukt for kapitalstyring.

Et finansielt instrument skal anses som misligholdt dersom et krav er forfalt med mer enn 90 dager hvor forfalt beløp er større enn 2 000 kroner, og hvor misligholdet ikke skyldes forsinkelser eller tilfeldige forhold hos motparten.

Et engasjement skal også anses som misligholdt dersom konsernet:

- som følge av svekket kredittverdighet hos motparten foretar nedskrivning, og beløpet ikke er uvesentlig
- avtaler endringer i vilkårene som følge av betalingsproblemer hos motparten, og det må antas at dette reduserer verdien av kontantstrømmen med et ikke uvesentlig beløp
- som følge av svekket kredittverdighet hos motparten avhender en fordring til underkurs og underkursen ikke er uvesentlig
- har grunnlag for å anta at det vil bli åpnet gjeldsforhandling, konkurs eller offentlig administrasjon hos motparten
- av andre grunner antar at forpliktelsen ikke vil bli oppfylt (antesipert mislighold)

Et engasjement skal vurderes som antesipert misligholdt dersom det er sannsynlig at kunden ikke vil ha betjeningsevne for sine samlede gjeldsforpliktelser innenfor sin ordinære drift (unlikeliness to pay).

Måling av forventet kredittap for kredittforringede finansielle instrumenter

I DNB blir ECL for kredittforringede finansielle instrumenter med eksponering over 5 millioner kroner beregnet individuelt per kunde og uten bruk av modellert input. I det en kunde blir kredittforringet (gruppe 3) blir misligholdsansynligheten (PD) satt til 100 prosent. ECL-avsetningen er estimert som forskjellen mellom balanseført verdi og netto nåverdi av de estimerte framtidige kontantstrømmene, diskontert med den opprinnelige effektive renten. De estimerte framtidige kontantstrømmene er basert på utviklingen i kundens eksponering, tidligere erfaring med kunden, det sannsynlige resultatet av forhandlinger og forventet makroøkonomisk utvikling som vil påvirke kundens forventede kontantstrøm. Dersom eksponeringen er sikret, vil verdien av sikkerheten i et fortsatt drift-scenario bli inkludert i de estimerte framtidige kontantstrømmene, uavhengig om overtakelse er sannsynlig eller ikke. Når verdien av sikkerheten fastsettes, inkluderes minst to mulige scenarioer for utvikling i framtidige kontantstrømmer i et fortsatt drift scenario. I noen tilfeller inkluderes også et likvidasjonsscenario i verdsettelsen av sikkerheten.

For kredittforringede eksponeringer under 5 millioner kroner benyttes en porteføljetilnærming for beregning av ECL.

Sensitiviteter

Hvis verdien av sikkerheter på alle gruppe 3-eksponeringer ble redusert med 10 prosent, ville ECL i gruppe 3 ved årsslutt økt med om lag 1,6 milliarder kroner.

DNBs prosedyrer for konstatering av tap

DNB konstaterer og reduserer dermed balanseført verdi av en finansiell eiendel når det ikke er rimelige forventninger om gjenvinning. Det kan for eksempel være tilfelle når en rettsinstans har kommet til en endelig beslutning, en beslutning om ettergivelse av gjeld er tatt eller en overenskomst om gjeldssanering er inngått. Konstatering kan gjelde hele eiendelen eller en andel av eiendelen og kan utgjøre en fraregningshendelse. DNB opprettholder det rettslige kravet mot kunder selv om konstateringen er gjennomført. For bedriftskunder er det en forskjell mellom interne konstateringer og gjeldsettergivelse. I sistnevnte tilfelle opprettholder DNB ikke det rettslige kravet.

Usikkerhet ved måling

Måling av forventet kredittap innebærer økt kompleksitet, og ledelsen må vise profesjonelt skjønn for mange av de viktigste forutsetningene som er brukt som input i målingen. For gruppe 1 og 2 er estimatusikkerhet i ECL-beregningen relatert til fastsettelsen av PD, LGD og EAD. Dette gjelder både ved benyttelse av historiske data i utviklingen og kalibreringen av modeller og ved utøvelse av skjønn ved fastsettelsen av disse parameterne som del av kredittprosessen. Videre, beslutningen om hvordan segmenteringen av låneporteføljen skal gjøres, identifisering av relevante risikodrivere for hvert segment og prognosene for hver risikodriver skaper også estimatusikkerhet.

Andre områder med vesentlig estimatusikkerhet er fastsettelsen av flere framtidige økonomiske scenarier, estimering av forventet levetid, vurdering av vesentlig økning i kredittrisiko og beslutning om kriteriet for mislighold er oppfylt.

For eksponeringer i gruppe 3 hvor ECL er målt individuelt per kunde, anvendes betydelig skjønn ved fastsettelse av forutsetningene som er benyttet for kundens framtidige kontantstrøm og forutsetninger relatert til verdsettelsen av sikkerheter, inkludert tidspunktet for den potensielle overtakelsen av sikkerheter.

Sensitiviteter er vist separat ovenfor.

NOTE 6 Kreditteksponering og sikkerheter

Kreditteksponering og sikkerheter per 31. desember 2019 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Maksimal eksponering for kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet [1)]
Fordringer på sentralbanker	303 720		40 014	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	102 961		84 877	59
Utlån til kunder	1 667 189	1 043 330	82 404	256 442
Sertifikater og obligasjoner	376 323			
Finansielle derivater	125 076		200	92 113
Andre eiendeler	20 062			
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	2 595 331	1 043 330	207 496	348 613
Garantier	15 638	12		6 863
Udisponerte kredittrammer og tilbud	595 323	120 979	6	79 651
Andre forpliktelser	87 248	4 737		12 568
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	698 209	125 728	6	99 083
Totalt	3 293 540	1 169 058	207 501	447 696
Herav gjenstand for forventet kredittap:				
Fordringer på sentralbanker	*303 720*		*40 014*	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	*102 961*		*84 877*	*59*
Utlån til kunder	*1 606 012*	*983 801*	*82 404*	*256 618*
Sertifikater og obligasjoner	*140 130*			
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	*2 152 823*	*983 801*	*207 296*	*256 677*
Garantier	*15 638*	*12*		*6 863*
Udisponerte kredittrammer og tilbud	*595 323*	*120 974*	*6*	*79 651*
Andre forpliktelser	*87 248*	*4 737*		*12 568*
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	*698 209*	*125 723*	*6*	*99 083*
Totalt	*2 851 032*	*1 109 524*	*207 302*	*355 760*
Herav gruppe 3:				
Utlån til kunder	*15 403*	*4 034*		*9 567*
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	*15 403*	*4 034*		*9 567*
Garantier	*583*			*314*
Udisponerte kredittrammer og tilbud	*1 602*	*165*		*176*
Andre forpliktelser	*614*	*42*		*99*
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	*2 799*	*207*		*589*
Totalt	*18 202*	*4 241*		*10 156*

1) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet vurdert markedsverdi av løsøre, kausjon, skip samt kontanter i tillegg til andre kredittforbedringer som nettingavtaler og mottatte garantier.

Det er ikke innregnet tapsavsetning for finansielle eiendeler på 2 035 millioner kroner i gruppe 3 på grunn av sikkerhetsstillelsen.

NOTE 6 Kreditteksponering og sikkerheter (forts.)

Kreditteksponering og sikkerheter per 31. desember 2018 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Maksimal eksponering for kredittrisiko	Sikkerhet i eiendom	Sikkerhet i verdipapirer	Øvrig sikkerhet [1)]
Fordringer på sentralbanker	154 470		30 241	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	130 146		74 939	363
Utlån til kunder	1 597 758	1 015 239	62 049	262 553
Sertifikater og obligasjoner	409 328			
Finansielle derivater	124 755		26 172	87 652
Andre eiendeler	45 742			
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	2 462 198	1 015 239	193 401	350 568
Garantier	15 732	28		4 441
Udisponerte kredittrammer og tilbud	609 886	118 579		79 376
Andre forpliktelser	81 512	7 633		15 277
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	707 130	126 239		99 094
Totalt	3 169 328	1 141 478	193 401	449 662
Herav gjenstand for forventet kredittap:				
Fordringer på sentralbanker	*154 470*		*30 241*	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	*130 146*		*74 939*	*363*
Utlån til kunder	*1 535 282*	*954 731*	*62 049*	*262 485*
Sertifikater og obligasjoner	*90 716*			
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	*1 910 614*	*954 731*	*167 229*	*262 848*
Garantier	*15 732*	*28*		*4 441*
Udisponerte kredittrammer og tilbud	*609 886*	*118 347*		*79 280*
Andre forpliktelser	*81 512*	*7 556*		*15 073*
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	*707 130*	*125 931*		*98 794*
Totalt	*2 617 744*	*1 080 662*	*167 229*	*361 643*
Herav gruppe 3:				
Utlån til kunder	*19 524*	*3 625*		*12 713*
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko i balansen	*19 524*	*3 625*		*12 713*
Garantier	*1 090*			*324*
Udisponerte kredittrammer og tilbud	*1 830*	*144*		*575*
Andre forpliktelser	*662*	*89*		*204*
Sum maksimal eksponering for kredittrisiko utenfor balansen	*3 583*	*233*		*1 103*
Totalt	*23 107*	*3 858*		*13 816*

1) Øvrig sikkerhet inkluderer blant annet vurdert markedsverdi av løsøre, kausjon, skip samt kontanter i tillegg til andre kredittforbedringer som nettingavtaler og mottatte garantier.

Det er ikke innregnet tapsavsetning for finansielle eiendeler på 2 085 millioner kroner i gruppe 3 på grunn av sikkerhetsstillelsen.

Tabellen ovenfor inkluderer balanseposter og poster utenfor balansen med kredittrisiko, og vurdert verdi av tilhørende sikkerheter. Der markedsverdier er tilgjengelig er disse benyttet. I hovedsak er det foretatt estimering av markedsverdier basert på ulike teknikker avhengig av sikkerhetstype. Innenfor eiendom er det benyttet modeller som estimerer verdien av sikkerhetene basert på markedsparametere for tilsvarende eiendommer. Tilsvarende teknikker er benyttet på øvrige ikke-finansielle sikkerheter. Markedsverdien av sikkerheter inkludert i tabellen er begrenset til maksimal kreditteksponering på det enkelte utlån eller engasjement for å gi uttrykk for effektiv tilgjengelig sikkerhetsverdi.

Nedenfor er det gitt kommentarer til de vesentligste postene per 31. desember 2019:

- *Fordringer på sentralbanker*: Fordringer på Norges Bank utgjør 6 millioner kroner. Forretninger med sentralbanker utenfor Norge er kortsiktige og gjøres hovedsakelig med OECD-land.
- *Utlån til kunder:* Se omtale under avsnittet "Retningslinjer for kredittvirksomhet" i note 4 Styring av kredittrisiko.
- *Sertifikater og obligasjoner:* Konsernets investeringer i sertifikater og obligasjoner gjøres innenfor rammer for markedsrisiko godkjent av styret.
- *Finansielle derivater:* Øvrige sikkerheter representerer adgangen til netting mot annet mellomværende med kundene og mottatt kontantsikkerhet.
- *Garantier:* Se omtale under avsnittet "Retningslinjer for kredittvirksomhet" i note 4 Styring av kredittrisiko.
- *Udisponerte kredittrammer og tilbud:* Tilbud om lån, kreditter eller kredittrammer inngår med 115 090 millioner kroner i maksimal kreditteksponering. For slik eksponering er det ikke etablert formelle sikkerheter, og vurdert verdi av disse inngår ikke i tabellen. Etablering av sikkerheter gjøres i sammenheng med kundens eventuelle aksept av tilbudet. Vurderingen av verdi av eventuelle sikkerheter i forbindelse med tilbud følger prosedyre og kriterier omtalt under avsnittet ”Retningslinjer for kredittvirksomhet" i note 4 Styring av kredittrisiko.

NOTE 7 Kreditteksponering per risikoklasse

Tabellen under viser utlån til kunder og finansielle garantier og utrukne rammer til kunder per risikoklasse. Beløpene er brutto bokført verdi og maksimal eksponering før nedskrivninger.

Utlån per 31. desember 2019 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Lån til virkelig verdi	Totalt
Risikoklasse basert på sannsynlighet for mislighold					
1 - 4	1 154 880	3 494		47 326	1 205 700
5 - 7	323 889	40 197		13 111	377 197
8 - 10	24 840	44 656		697	70 192
Kredittforringet			24 308	45	24 353
Totalt	1 503 609	88 347	24 308	61 178	1 677 441

Utlån per 31. desember 2018 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Lån til virkelig verdi	Totalt
Risikoklasse basert på sannsynlighet for mislighold					
1 - 4	1 101 218	3 323		50 632	1 155 173
5 - 7	308 646	41 850		11 157	361 652
8 - 10	25 151	37 149		632	62 931
Kredittforringet			27 846	54	27 900
Totalt	1 435 014	82 321	27 846	62 476	1 607 656

Finansielle garantier og utrukne rammer per 31. desember 2019 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Risikoklasse basert på sannsynlighet for mislighold				
1 - 4	514 100	721		514 821
5 - 7	99 074	7 824		106 898
8 - 10	8 420	15 249		23 669
Kredittforringet			3 343	3 343
Totalt	621 594	23 794	3 343	648 730

Finansielle garantier og utrukne rammer per 31. desember 2018 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Risikoklasse basert på sannsynlighet for mislighold				
1 - 4	519 987	3 417		523 405
5 - 7	96 680	11 055		107 735
8 - 10	10 635	14 989		25 624
8 - 10			4 152	4 152
Totalt	627 302	29 462	4 152	660 916

NOTE 8 Nedskrivninger på finansielle instrumenter

DNB-konsernet

	2019				2018			
Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Opprettede og kjøpte	(62)	(5)		(66)	(34)	(14)	(1)	(49)
Økt forventet kredittap	(464)	(2 071)	(6 568)	(9 103)	(352)	(1 739)	(5 296)	(7 387)
Redusert forventet kredittap	539	2 516	4 381	7 436	459	4 730	2 888	8 078
Fraregning	37	85	40	162	22	13	6	42
Konstateringer		(2)	(755)	(757)		(2)	(730)	(732)
Inngått på tidligere konstaterte tap			138	137			187	187
Totale nedskrivninger	50	523	(2 765)	(2 191)	96	2 989	(2 946)	139

Kontraktsregulerte utestående beløp for finansielle eiendeler som ble nedskrevet i løpet av rapporteringsperioden, og som fremdeles er underlagt håndhevingsaktiviteter var 100 millioner kroner per 31. desember 2019 (95 millioner kroner per 31. desember 2018).

NOTE 9 Utvikling i brutto bokført verdi og maksimal eksponering

Tabellen under avstemmer inngående mot utgående balanse for brutto bokført verdi og maksimal eksponering for utlån til kunder til amortisert kost og finansielle garantier og utrukne rammer. Avstemmingspostene inkluderer følgende:

- Overføringer mellom grupper som følge av vesentlig endring i kredittrisiko.
- Endringer som skyldes fraregning av lån og finansielle garantier og utrukne rammer i løpet av perioden.
- Endringer som skyldes opprettelse av nye finansielle instrumenter i løpet av perioden.
- Valutakursendringer og andre endringer som påvirker brutto bokført verdi og maksimal eksponering.

Utlån til amortisert kost

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Brutto bokført verdi per 1. januar 2018	**1 376 314**	**90 102**	**25 843**	**1 492 259**
Overføring til gruppe 1	58 153	(57 295)	(858)	
Overføring til gruppe 2	(74 482)	76 922	(2 440)	
Overføring til gruppe 3	(3 982)	(11 865)	15 847	
Opprettede og kjøpte	441 044	4 704	4 268	450 015
Fraregning	(363 286)	(20 347)	(14 856)	(398 489)
Valutakursendringer	1 253	101	41	1 396
Annet				
Brutto bokført verdi per 31. desember 2018	**1 435 014**	**82 321**	**27 846**	**1 545 180**
Overføring til gruppe 1	67 730	(66 890)	(840)	
Overføring til gruppe 2	(91 994)	96 661	(4 668)	
Overføring til gruppe 3	(3 846)	(5 356)	9 202	
Opprettede og kjøpte	473 915	4 767		478 682
Fraregning	(377 761)	(23 346)	(7 327)	(408 434)
Valutakursendringer	362	190	95	647
Annet	188			188
Brutto bokført verdi per 31. desember 2019	**1 503 609**	**88 347**	**24 308**	**1 616 264**

Finansielle garantier og utrukne rammer

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Maksimal eksponering per 1. januar 2018	**651 248**	**28 358**	**3 208**	**682 814**
Overføring til gruppe 1	14 184	(13 415)	(769)	
Overføring til gruppe 2	(20 916)	21 665	(749)	
Overføring til gruppe 3	(1 663)	(1 587)	3 250	
Opprettede og kjøpte	247 002	5 247	3 599	255 848
Fraregning	(265 698)	(11 201)	(4 400)	(281 298)
Valutakursendringer	3 177	394	13	3 584
Annet	(32)			(32)
Maksimal eksponering per 31. desember 2018	**627 302**	**29 462**	**4 152**	**660 916**
Overføring til gruppe 1	20 580	(20 331)	(249)	
Overføring til gruppe 2	(25 073)	25 600	(528)	
Overføring til gruppe 3	(1 164)	(1 010)	2 175	
Opprettede og kjøpte	397 213	0	0	397 214
Fraregning	(397 978)	(10 062)	(2 198)	(410 238)
Valutakursendringer	715	135	(10)	840
Annet				
Maksimal eksponering per 31. desember 2019	**621 594**	**23 794**	**3 343**	**648 730**

NOTE 10 Utvikling i akkumulerte nedskrivninger av finansielle instrumenter

Tabellen under avstemmer inngående mot utgående balanse for akkumulerte nedskrivninger på utlån til kunder til amortisert kost og finansielle garantier og utrukne rammer. Avstemmingspostene inkluderer følgende:

- Overføringer mellom grupper som følge av vesentlig endring i kredittrisiko. Overføringen antas å skje før den etterfølgende nymålingen av avsetningen.
- Endringer som skyldes overføring mellom 12-måneders forventet kredittap i gruppe 1 og forventet kredittap i levetiden i gruppene 2 og 3.
- Endringer i avsetning som skyldes opprettelse av nye finansielle instrumenter i løpet av perioden.
- Økninger og nedganger i forventet kredittap som følge av endringer i parametre og forutsetninger, inkludert makroframskrivninger, i tillegg til effekten av delvis tilbakebetaling på eksisterende fasiliteter og tilbakeføring av tidsverdien av diskonterte verdier grunnet tidsforløp.
- Endringer i avsetning som skyldes fraregning av finansielle garantier og utrukne rammer i løpet av perioden.
- Konstateringer, valutakursendringer og andre endringer som påvirker det forventede kredittapet.

Utlån til amortisert kost **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Akkumulerte nedskrivninger per 1. januar 2018	**(382)**	**(3 082)**	**(8 710)**	**(12 174)**
Overføring til gruppe 1	(454)	425	29	
Overføring til gruppe 2	79	(281)	202	
Overføring til gruppe 3	3	1 351	(1 353)	
Opprettede og kjøpte	(176)	(161)	0	(336)
Økt forventet kredittap	(160)	(944)	(6 158)	(7 262)
Redusert (reversert) forventet kredittap	866	1 200	4 770	6 835
Konstatering			2 895	2 895
Fraregning	(124)	275	4	155
Valutakursendringer	(2)	(7)	(0)	(10)
Akkumulerte nedskrivninger per 31. desember 2018	**(352)**	**(1 225)**	**(8 321)**	**(9 898)**
Overføring til gruppe 1	(351)	319	32	
Overføring til gruppe 2	58	(276)	218	
Overføring til gruppe 3	3	86	(90)	
Opprettede og kjøpte	(170)	(145)		(315)
Økt forventet kredittap [1)]	(212)	(1 221)	(6 103)	(7 535)
Redusert (reversert) forventet kredittap [1)]	686	1 003	3 510	5 198
Konstatering	0	0	1 838	1 838
Fraregning	33	423	61	516
Valutakursendringer	(1)	(6)	(49)	(55)
Akkumulerte nedskrivninger per 31. desember 2019	**(306)**	**(1 042)**	**(8 905)**	**(10 252)**

1) *I andre kvartal 2019 utførte DNB en rekalibrering av IFRS 9-modellene som benyttes for utlån til kunder og finansielle garantier og utrukne rammer til kunder i gruppe 1 og 2. Nettoeffekten av rekalibreringen er en reduksjon i forventet kredittap på om lag 6 millioner kroner. Da rekalibreringen resulterte i både økninger og reduksjoner knyttet til individuelle finansielle instrumenter, er effekten inkludert i to strømmer: «økt forventet kredittap» og «redusert (reversert) forventet kredittap».*

NOTE 10 Utvikling i akkumulerte nedskrivninger av finansielle instrumenter (forts.)

Finansielle garantier og utrukne rammer **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Akkumulerte nedskrivninger per 1. januar 2018	**(171)**	**(2 128)**	**(511)**	**(2 810)**
Overføring til gruppe 1	(194)	194		
Overføring til gruppe 2	27	(31)	4	
Overføring til gruppe 3	0	584	(584)	
Opprettede og kjøpte	(134)	(338)		(472)
Økt forventet kredittap	(49)	(580)	(316)	(945)
Redusert (reversert) forventet kredittap	371	958	821	2 150
Fraregning	2	370	17	389
Valutakursendringer	(1)	(30)	0	(31)
Annet				
Akkumulerte nedskrivninger per 31. desember 2018	**(149)**	**(1 001)**	**(569)**	**(1 719)**
Overføring til gruppe 1	(187)	152	35	
Overføring til gruppe 2	46	(50)	4	
Overføring til gruppe 3	0	9	(9)	
Opprettede og kjøpte	(158)	(14)		(172)
Økt forventet kredittap [1)]	(83)	(653)	(1 173)	(1 909)
Redusert (reversert) forventet kredittap [1)]	375	697	1 155	2 228
Fraregning	8	201	0	209
Valutakursendringer	(0)	(8)	(0)	(9)
Annet	0	0	14	14
Akkumulerte nedskrivninger per 31. desember 2019	**(146)**	**(667)**	**(543)**	**(1 357)**

1) I andre kvartal 2019 utførte DNB en rekalibrering av IFRS 9-modellene som benyttes for utlån til kunder og finansielle garantier og utrukne rammer til kunder i gruppe 1 og 2. Nettoeffekten av rekalibreringen er en reduksjon i forventet kredittap på om lag 6 millioner kroner. Da rekalibreringen resulterte i både økninger og reduksjoner knyttet til individuelle finansielle instrumenter, er effekten inkludert i to strømmer: «økt forventet kredittap» og «redusert (reversert) forventet kredittap».

NOTE 11 Utlån og finansielle garantier og utrukne rammer til kunder etter næringssegment

Utlån til kunder per 31. desember 2019

DNB-konsernet

		Akkumulerte nedskrivninger				
Beløp i millioner kroner	Brutto bokført verdi	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Lån til virkelig verdi	Totalt
Bank, forsikring og porteføljeforvaltning	92 336	(8)	(8)	(23)	5	92 303
Næringseiendom	185 586	(10)	(37)	(384)	145	185 299
Shipping	47 957	(47)	(94)	(285)		47 531
Olje, gass og offshore	64 934	(44)	(376)	(4 384)		60 131
Kraft og fornybar energi	31 254	(8)	(3)	(46)		31 197
Helsetjenester	20 989	(7)	(3)			20 979
Offentlig sektor	13 952	(7)	(0)	(0)		13 945
Fiske, fiskeoppdrett og jordbruk	41 198	(6)	(29)	(143)	161	41 182
Varehandel	40 551	(10)	(34)	(457)	58	40 108
Industri	42 216	(21)	(35)	(204)	19	41 976
Teknologi, media og telekom	24 540	(21)	(6)	(25)	25	24 513
Tjenesteyting	72 108	(24)	(38)	(847)	191	71 391
Boligeiendom	89 719	(6)	(13)	(121)	362	89 941
Privatpersoner	782 720	(72)	(308)	(641)	60 143	841 842
Øvrige næringer	66 203	(17)	(59)	(1 345)	69	64 852
Totalt [1)]	**1 616 264**	**(306)**	**(1 042)**	**(8 905)**	**61 178**	**1 667 189**

1) Herav NOK 56 049 millioner i repo handelsvolumer.

Utlån til kunder per 31. desember 2018

DNB-konsernet

		Akkumulerte nedskrivninger				
Beløp i millioner kroner	Brutto bokført verdi	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Lån til virkelig verdi	Totalt
Bank, forsikring og porteføljeforvaltning	65 390	(9)	(4)	(55)		65 322
Næringseiendom	169 204	(9)	(43)	(261)	179	169 069
Shipping	58 769	(67)	(117)	(655)		57 931
Olje, gass og offshore	61 201	(54)	(586)	(4 336)		56 225
Kraft og fornybar energi	30 556	(8)	(85)	(107)		30 355
Helsetjenester	22 601	(7)	(9)	(0)		22 585
Offentlig sektor	22 303	(0)	(1)	(0)		22 301
Fiske, fiskeoppdrett og jordbruk	34 983	(3)	(13)	(70)	165	35 063
Varehandel	40 210	(15)	(13)	(595)	65	39 653
Industri	45 914	(19)	(9)	(339)	21	45 568
Teknologi, media og telekom	28 336	(28)	(4)	(30)	18	28 292
Tjenesteyting	65 666	(18)	(18)	(545)	205	65 290
Boligeiendom	91 562	(6)	(7)	(222)	375	91 702
Privatpersoner	760 144	(91)	(288)	(679)	61 368	820 454
Øvrige næringer	48 341	(17)	(30)	(427)	80	47 948
Totalt [1)]	**1 545 180**	**(352)**	**(1 225)**	**(8 321)**	**62 476**	**1 597 758**

1) Herav NOK 38 783 millioner i repo handelsvolumer.

NOTE 11 Utlån og finansielle garantier og utrukne rammer til kunder etter næringssegment (forts.)

Finansielle garantier og utrukne rammer per 31. desember 2019

DNB-konsernet

		Akkumulerte nedskrivninger			
Beløp i millioner kroner	Maksimal eksponering	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Bank, forsikring og porteføljeforvaltning	30 438	(5)	(1)	(0)	30 432
Næringseiendom	26 052	(2)	(1)	(4)	26 045
Shipping	10 409	(11)	(30)		10 368
Olje, gass og offshore	57 026	(48)	(463)	(268)	56 247
Kraft og fornybar energi	28 403	(5)	(19)		28 378
Helsetjenester	29 100	(8)	(0)		29 091
Offentlig sektor	11 086	(0)	(0)		11 085
Fiske, fiskeoppdrett og jordbruk	17 835	(2)	(0)	(6)	17 826
Varehandel	30 429	(5)	(17)	(35)	30 373
Industri	50 321	(11)	(32)	(2)	50 276
Teknologi, media og telekom	16 138	(10)	(3)		16 125
Tjenesteyting	25 494	(11)	(16)	(21)	25 445
Boligeiendom	33 412	(2)	(1)	(3)	33 405
Privatpersoner	241 498	(14)	(67)	(0)	241 416
Øvrige næringer	41 089	(10)	(17)	(203)	40 859
Totalt	**648 730**	**(146)**	**(667)**	**(543)**	**647 373**

Finansielle garantier og utrukne rammer per 31. desember 2018

DNB-konsernet

		Akkumulerte nedskrivninger			
Beløp i millioner kroner	Maksimal eksponering	Gruppe 1	Gruppe 2	Gruppe 3	Totalt
Bank, forsikring og porteføljeforvaltning	24 270	(7)	(7)	(0)	24 256
Næringseiendom	26 867	(2)	(1)	(4)	26 861
Shipping	10 605	(6)	(22)		10 577
Olje, gass og offshore	73 945	(53)	(809)	(322)	72 761
Kraft og fornybar energi	30 481	(4)	(38)	0	30 439
Helsetjenester	24 000	(7)	(0)		23 992
Offentlig sektor	10 711	(0)			10 711
Fiske, fiskeoppdrett og jordbruk	14 578	(3)	(1)	(3)	14 571
Varehandel	30 386	(9)	(5)	(98)	30 275
Industri	56 392	(16)	(28)	(5)	56 343
Teknologi, media og telekom	17 799	(8)	(3)	(2)	17 785
Tjenesteyting	26 142	(11)	(11)	(11)	26 109
Boligeiendom	34 240	(2)	(3)	(2)	34 232
Privatpersoner	241 943	(15)	(63)	(0)	241 866
Øvrige næringer	38 558	(6)	(10)	(123)	38 419
Totalt	**660 916**	**(149)**	**(1 001)**	**(569)**	**659 197**

NOTE 12 Markedsrisiko

Markedsrisiko er risiko for tap eller reduserte framtidige inntekter som følge av endringer i markedspriser eller kurser. Risikoen oppstår som følge av bankens usikrede transaksjoner og eksponering i valuta-, eiendoms-, rente-, råvare-, kreditt- og egenkapitalmarkedene. Risikonivået blir bestemt av volatilitet i markedsprisene og posisjonenes størrelse.

DNB kvantifiserer risiko ved å beregne økonomisk kapital for de enkelte risikoformene og for konsernets samlede risiko, se note 4 Styring av kredittrisiko. Økonomisk kapital for markedsrisiko skal med en sannsynlighet på 99,9 prosent dekke alle potensielle tap knyttet til markedsrisiko i løpet av de kommende tolv månedene. Eksponeringene som inngår i modellen kan være faktisk eksponering eller rammer. For DNB Livsforsikring tas det i tillegg hensyn til forpliktelsene som følge av rentegarantien, bufferne som beskytter egenkapitalen og en dynamisk porteføljestyring.

Økonomisk kapital for samlet markedsrisiko i DNB-konsernet ved utgangen av 2019 var på 11,2 milliarder kroner, mot 13,9 milliarder kroner i 2018. Reduksjonen skyldes blant annet en lavere aksjebeholdning i DNB Livsforsikring. I tillegg har bufferne i DNB Livsforsikring økt betraktelig siden utgangen av 2018.

Markedsrisiko, ekskludert strategisk eierskap, utgjorde 11,1 prosent av total økonomisk kapital ved utgangen av 2019, hvilket er innenfor rammen for konsernets risikoappetitt.

NOTE 13 Rentefølsomhet

Rentefølsomhet per tidsperiode

Verdien av poster på og utenfor balansen påvirkes av endringer i rentenivået. Tabellen viser potensielt tap for DNB-konsernet eksklusive DNB Livsforsikring og DNB Polen ved en endring i rentenivået på ett prosentpoeng. Beregningene tar utgangspunkt i en tenkt situasjon hvor renteendringene for samtlige valutaslag går i DNBs disfavør i forhold til konsernets posisjoner. Likeledes antas renteendringene innenfor samtlige tidsintervaller hver for seg å være ufordelaktige for konsernet. Tallene vil således reflektere maksimalt tap for DNB.

Beregningene er gjort med utgangspunkt i konsernets posisjoner per 31. desember og markedsrentene på samme tidspunkt. Tabellen omfatter ikke administrativ renterisiko og renterisiko knyttet til ikke-rentebærende eiendeler.

DNB-konsernet [1)]

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 måned	Fra 1 måned inntil 3 måneder	Fra 3 måneder inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Totalt
31. desember 2019						
NOK	10	447	489	596	98	465
USD	1	118	81	100	9	72
EUR	4	50	5	20	87	109
GBP	3	4	10	2		11
SEK	40	7	24	10	3	36
Annen valuta	8	23	27	5	2	55
31. desember 2018						
NOK	445	73	750	332	255	155
USD	91	1	1	97	83	86
EUR	65	32	85	27	25	40
GBP	7	8	3	7		2
SEK	10	6	12	8	4	7
Annen valuta	15	34	30	9	4	57

1) Gjelder DNB-konsernet eksklusive DNB Livsforsikring og DNB Polen.

NOTE 13 Renteføl somhet (forts.)

Renteføl somhet per tidsperiode – DNB Livsforsikring

Tabellen viser renteføl somhet knyttet til DNB Livsforsikrings finansielle eiendeler eksklusive sertifikater og obligasjoner som holdes til forfall. Et verdipapirs renteføl somhet viser den mulige endringen i verdipapirets verdi ved en renteendring på ett prosentpoeng.

					DNB Livsforsikring	
Beløp i millioner kroner	Inntil 1 måned	Fra 1 måned inntil 3 måneder	Fra 3 måneder inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Totalt
31. desember 2019						
NOK	11	69	72	451	334	937
USD	4	9	3	44	173	209
EUR	2	5	1	51	94	143
GBP		1		2	12	13
Annen valuta		3	12		5	10
31. desember 2018						
NOK	9	72	54	419	222	776
USD	3	12	3	41	157	185
EUR	2	3	1	64	55	115
GBP			1		13	14
Annen valuta		2	11	1	4	8

Renteføl somhet – forpliktelser til forsikringstakere

DNB Livsforsikring bærer risikoen for å oppfylle de forpliktelsene selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte den garanterte avkastningen som selskapet har forpliktet seg til overfor kunden. I motsatt fall må den manglende avkastningen dekkes ved bruk av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, egenkapital eller ansvarlige lån.

Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Målt i forhold til kundefond har selskapet en gjennomsnittlig rentegaranti på 3 prosent.

I note 17 Forsikringsrisiko beskrives en tilstrekkelighetstest utarbeidet i samsvar med IFRS 4 Forsikringskontrakter i forhold til forpliktelser til forsikringstakere per 31. desember 2019.

NOTE 14 Valutaposisjoner

Tabellen angir netto valutaeksponering per 31. desember medregnet finansielle derivater i henhold til definisjon gitt av Norges Bank. Valutarisiko vedrørende investeringer i konsernselskaper inngår i valutaposisjonen med balanseført beløp.

Valutarisiko i DNB Livsforsikring oppstår som følge av at selskapet investerer deler av sin verdipapirportefølje og eiendomsportefølje i det internasjonale verdipapirmarkedet. Inneværende valutasikringsstrategi for DNB Livsforsikring innebærer at samlet valutarisiko reduseres til et minimum.

	DNB Livsforsikring		DNB-konsernet ekskl. DNB Livsforsikring	
	Netto valutaeksponering		Netto valutaeksponering	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18
USD	49	(102)	1 174	1 936
EUR	(331)	(153)	(620)	4
GBP	23	7	(40)	(11)
SEK	340	411	(73)	39
DKK	9	12	14	(23)
CHF	24	5	5	27
JPY	20	2	(31)	7
Øvrige	177	318	227	216
Sum utenlandsk valuta	311	499	657	2 196

NOTE 15 Finansielle derivater og sikringsbokføring

Mesteparten av derivattransaksjonene i DNB relaterer seg til kundehandel, hvilket innebærer at DNB tilrettelegger for at kunder kan overføre, modifisere, ta eller redusere nåværende eller forventet risiko. Derivater brukes også til å sikre valuta- og renterisiko som oppstår i forbindelse med finansiering og långivning. I tillegg bedriver Markets egenhandel med derivater og opptrer også som "market maker". En "market maker" er forpliktet til å stille både salgs- og kjøpspriser med en maksimal forskjell mellom salgs- og kjøpskursen samt minimum volum. En "market maker" handler alltid for egen regning.

DNB benytter et spekter av finansielle derivater både til trading og sikring. OTC-derivater ("Over the counter") er kontrakter som aktørene inngår seg i mellom utenfor børs, der vilkårene forhandles direkte med motpartene. OTC-derivater handles som regel under standardiserte ISDA-hovedavtaler (International Swaps and Derivatives Association) mellom DNB og motpartene. Børsomsatte derivater er derivatkontrakter med standardiserte vilkår for beløp og oppgjørsdatoer, som kjøpes og selges på regulerte børser.

DNB-konsernet

	31. desember 2019			31. desember 2018		
Beløp i millioner kroner	Nominelle verdier totalt	Positiv markeds-verdi	Negativ markeds-verdi	Nominelle verdier totalt	Positiv markeds-verdi	Negativ markeds-verdi
Derivater trading						
Renterelaterte kontrakter						
FRA-kontrakter	1 475 226	331	321	1 058 532	154	175
Swapper	2 745 961	30 854	40 679	2 193 750	37 870	19 900
OTC-opsjoner	102 568	560	552	77 245	630	608
Sum renterelaterte kontrakter	4 323 755	31 745	41 552	3 329 527	38 654	20 682
Valutarelaterte kontrakter						
Terminer	61 394	7 066	6 616	30 912	7 945	6 386
Swapper	1 280 976	17 681	15 674	749 167	21 191	32 573
OTC-opsjoner	21 527	1 290	982	26 235	1 387	1 046
Sum valutarelaterte kontrakter	1 363 897	26 038	23 273	806 313	30 523	40 005
Egenkapitalrelaterte kontrakter						
Terminer	4 896	2 379	1 032	3 315	2 281	938
Annet	3 293	372	476	1 990	597	318
Sum OTC-derivater	8 188	2 751	1 508	5 306	2 878	1 256
Futures	6 324	0	1	3 904		
Annet	5 041	82	82	3 783	288	80
Sum børsomsatte kontrakter	11 365	82	83	7 688	288	80
Sum egenkapitalrelaterte kontrakter	19 553	2 833	1 591	12 993	3 166	1 337
Varerelaterte kontrakter						
Swapper og opsjoner	66 679	3 573	2 970	65 055	2 292	2 062
Sum varerelaterte kontrakter	66 679	3 573	2 970	65 055	2 292	2 062
Sum finansielle derivater trading	5 773 885	64 188	69 385	4 213 889	74 635	64 086
Derivater sikringsbokføring						
Virkelig verdi-sikring av renterisiko						
Renteswapper	566 753	28 121	1 390	487 763	23 927	2 371
Sum finansielle derivater sikringsbokføring	566 753	28 121	1 390	487 763	23 927	2 371
Sikkerhetsstillelser avgitt/mottatt for finansielle derivater						
Sum sikkerhetsstillelser avgitt/mottatt		32 767	44 906		26 194	43 659
Sum finansielle derivater	**6 340 638**	**125 076**	**115 682**	**4 701 652**	**124 755**	**110 116**

Risiko knyttet til finansielle derivater

Derivater handles i porteføljer der balanseprodukter også handles. Markedsrisikoen på derivatene blir håndtert, overvåket og kontrollert som en integrert del av disse porteføljenes markedsrisiko. Se note 12 Markedsrisiko. Derivater handles med mange ulike motparter, og de fleste av disse gjør også andre typer forretninger med DNB. Kredittrisikoen som oppstår i forbindelse med handel i derivater inngår i den totale kredittrisikoen i DNB-konsernet. For mange motparter er det inngått nettingavtaler eller bilaterale avtaler om sikkerhetsstillelse, og på den måten reduseres kredittrisikoen. Myndighetenes kapitalkrav tar hensyn til slike avtaler ved at kapitalkravet reduseres. Se note 4 Styring av kredittrisiko for omtale av motpartsrisiko.

DNB benytter basisswapper og rente- og valutaswapper til å konvertere innlån i valuta til ønsket valuta. Et typisk eksempel er at banken tar opp et lån i euro som byttes til dollar gjennom en basisswap. I dette tilfellet vil banken betale en dollarrente basert på en swapkurve og motta en eurorente som er redusert eller økt med en margin. Disse derivatene føres til virkelig verdi. Det kan være betydelige endringer i verdien på basisswappene fra dag til dag, på grunn av endringer i marginer. Denne risikoen er usikret og medfører urealiserte gevinster og tap. I 2019 var det en økning i verdien på 270 millioner kroner (positiv resultateffekt), sammenlignet med en reduksjon på 1 358 millioner kroner i 2018.

NOTE 15 Finansielle derivater og sikringsbokføring (forts.)

Bruk av finansielle derivater i DNB Livsforsikring

Formålet med bruk av finansielle derivater i DNB Livsforsikring er å kunne investere i og allokere midler i samsvar med selskapets forventninger til markedsutviklingen, gjennom en rask og kostnadseffektiv eiendels- og markedseksponering. Videre gir bruk av derivater mulighet til å foreta aktiv risikostyring, herunder å endre aksje-, rente- og valutarisiko. Se nærmere beskrivelse i note 13 Rentefølsomhet og 14 Valutaposisjoner.

Sikringsbokføring

DNB benytter virkelig verdi-sikring av renterisiko på utstedte obligasjoner og ansvarlige lån med fast rente og nettoinvesteringssikring på utenlandske datterselskaper for å minske eller eliminere en uoverensstemmelse i måling eller innregning. Både derivater og ikke-derivative instrumenter øremerkes som sikringsinstrumenter i sikringsforholdene som kvalifiserer for sikringsbokføring. Se note 1 Regnskapsprinsipper for mer informasjon om sikringsbokføring og presentasjonen av finansielle derivater i regnskapet.

I virkelig verdi-sikring av renterisiko konverteres renterisikoeksponeringen på gjeld fra fast til flytende rente. Kun renterisiko beregnet som virkelig verdi av endringer i interbank swap-renten er sikret.

De sentrale vilkårene for sikringsinstrumentene og sikringsobjektene er satt slik at de samsvarer ved inngåelsen av sikringen og sikringsgraden er 1:1. Dermed var det ingen vesentlig sikringsinneffektivitet for året.

Virkelig verdi-sikring av renterisiko per 31. desember 2019 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Balansepost	Bokført verdi	Kumulativ virkelig verdijustering av sikringsobjektet	Verdiendringer brukt til å beregne sikringsineffektivitet
Sikret eksponering				
Investering i obligasjoner	Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	46 666	(20)	(20)
Utstedte obligasjoner	Verdipapirgjeld	533 843	22 358	(4 554)
Ansvarlig lån	Verdipapirgjeld	19 405	162	(202)
Sikringsinstrument				
Renteswapper	Finansielle derivater			4 925

Virkelig verdi-sikring av renterisiko per 31. desember 2018 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Balansepost	Bokført verdi	Kumulativ virkelig verdijustering av sikringsobjektet	Verdiendringer brukt til å beregne sikringsineffektivitet
Sikret eksponering				
Utstedte obligasjoner	Verdipapirgjeld	490 697	16 627	1 783
Ansvarlig lån	Verdipapirgjeld	20 013	62	67
Sikringsinstrument				
Renteswapper	Finansielle derivater			(2 088)

Det akkumulerte beløpet for justeringer av virkelig verdi-sikring i balanseoppstillingen for sikringsobjekter som ikke lenger justeres for sikringsgevinster og -tap er 31 millioner kroner per 31. desember 2019.

NOTE 15 Finansielle derivater og sikringsbokføring (forts.)

Restløpetid for renteswapper brukt som sikringsinstrumenter per 31. desember 2019 **DNB-konsernet**

	Løpetid				
Beløp i millioner kroner	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år
Virkelig verdi-sikring av renterisiko, nominelle verdier					
Investeringer i obligasjoner				40 765	5 975
Sikring av utstedte obligasjoner	4 890	286	51 925	332 597	112 856
Sikring av ansvarlig lån			945	16 516	

Restløpetid for renteswapper brukt som sikringsinstrumenter per 31. desember 2018 **DNB-konsernet**

	Løpetid				
Beløp i millioner kroner	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år
Virkelig verdi-sikring av renterisiko, nominelle verdier					
Sikring av utstedte obligasjoner	7 254	99	30 689	299 618	132 567
Sikring av ansvarlig lån			17 536		

I nettoinvesteringssikring av utenlandske datterselskaper brukes innskudd i valuta og innlån i valuta som sikringsinstrumenter. Disse instrumentene presenteres som innskudd fra kunder og verdipapirgjeld i balansen. Instrumenter i EUR, USD, GBP og SEK brukes til å sikre investeringene i konsernets datterselskaper med funksjonell valuta EUR, USD, GBP, SEK og DKK.

Total sikret eksponering i nettoinvesteringssikringer utgjorde 73 605 millioner kroner per 31. desember 2019. Det var ingen vesentlig sikringsineffektivitet for året, ettersom valutagevinster og -tap på sikringsobjektetene ble motvirket av valutagevinster og -tap på sikringsinstrumentene. Sikringsgraden er 1:1. Effektene av nettoinvesteringssikringen vises i endring i egenkapital.

Omklassifiseringer fra nettoinvesteringssikringsreserve til resultatet, på grunn av for eksempel salg av datterselskaper, vises i totalresultatet og i endring i egenkapital.

NOTE 16 Likviditetsrisiko

Likviditetsrisiko er risikoen for at DNB-konsernet ikke vil være i stand til å oppfylle sine betalingsforpliktelser. Konsernet styrer sin likviditet samlet ved at DNB Bank ASA har ansvar for finansieringen av datterselskaper samt filialer og datterbanker i utlandet. Likviditetsrisiko blir styrt og målt ved hjelp av flere målemetoder.

Styret har vedtatt interne rammer som legger begrensninger på kortsiktige netto likviditetsforfall innenfor ulike tidsperioder. Det foretas stresstesting på ulike løpetider med hensyn til bankspesifikk krise, systemkrise og en kombinasjon av disse, og det er etablert en beredskapsplan for håndtering av markedshendelser. I tillegg er det etablert rammer for strukturell likviditetsrisiko, noe som innebærer at utlån til kunder i hovedsak bør finansieres gjennom kundeinnskudd, ansvarlig kapital og langsiktige innlån. Ordinære senior obligasjonslån og obligasjoner med fortrinnsrett er hovedkildene til langsiktig finansiering. Konsernets innskuddsdekning, målt som kundeinnskudd i prosent av netto utlån til kunder, var 58,2 prosent ved utgangen av desember 2019, opp fra 58,0 prosent ett år tidligere.

2019 var et aktivt år for DNB i markedet for kortsiktige innlån, og det var generelt høy interesse for bankens verdipapirer med både lang og kort løpetid. Mens markedet for amerikanske dollar var det viktigste for kortsiktig finansiering for DNB, var det europeiske markedet påvirket av lave renter i Kontinental-Europa, og på grunn av Brexit i Storbritannia var det noe ustabilitet her. På den andre siden, med høy aktivitet i markedet for langsiktige innlån mot slutten av 2019, benyttet banken denne økte fleksibiliteten for å redusere de utestående volumene noe i det kortsiktige markedet i fjerde kvartal 2019.

I markedet for langsiktig finansiering var det noe ustabilitet på slutten av 2018, som fortsatte inn i første kvartal 2019. Marginnivåene nådde en topp i midten av januar før de igjen begynte å avta. Fra midten av januar fram til sommeren ble marginene betydelig redusert, mens marginnivåene var mer eller mindre stabile i andre halvår. Til tross for ustabile markeder var finansieringsaktiviteten som vanlig høy i første kvartal, og volumet av utstedte verdipapirer var høyt. I mars falt renten for amerikanske statsobligasjoner med 10 års løpetid under renten for obligasjoner med 3 måneders løpetid, mens tyske 10-årige statsobligasjoner falt til under 0 prosent, et klart tegn på markedets frykt for en forestående resesjon. Den pågående handelskrigen mellom USA og Kina, i tillegg til bekymringen rundt Brexit, bidro også til denne følelsen av usikkerhet. I oktober gjenstartet den europeiske sentralbanken (ESB) sitt oppkjøpsprogram, som hadde stått på vent siden begynnelsen av 2019. DNB var svært aktiv i markedet for senior obligasjoner og obligasjoner med fortrinnsrett i første halvår. I fjerde kvartal gjenopptok banken aktiviteten med flere betydelige utstedelser av senior obligasjoner. I løpet av året var det også et økende antall utstedelser av såkalte «senior non-preferred bonds» i markedet på grunn av det kommende regelverket om minstekrav til ansvarlig kapital og konvertibel gjeld, MREL (Minimum Requirement for own funds and Eligible Liabilities). Samlet sett hadde DNB god tilgang til markedene for langsiktig finansiering med gode marginer gjennom hele året.

Konsernets samlede langsiktige verdipapirgjeld hadde en nominell verdi på 654 milliarder kroner ved utgangen av 2019, sammenlignet med 604 milliarder ett år tidligere. Gjennomsnittlig restløpetid på langsiktig verdipapirgjeld var 3,7 år ved utgangen av desember, sammenlignet med 4,1 år ett år tidligere.

Det kortsiktige likviditetsrisikomålet, LCR (Liquidity Coverage Ratio), holdt seg stabilt på over 100 prosent gjennom året og utgjorde 138 prosent ved utgangen av desember 2019.

NOTE 16 Likviditetsrisiko (forts.)

Restløpetid per 31. desember 2019 [1] **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	301 047		3 699				304 746
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	61 902	35 926	5 064	70			102 962
Utlån til kunder	261 981	91 455	105 724	324 435	886 266	(1 333)	1 668 528
Sertifikater og obligasjoner	2 965	2 292	26 559	198 661	72 766	72 042	375 285
Aksjer						49 552	49 552
Andre eiendeler		1 464		11			1 475
Sum	627 895	131 137	141 046	523 177	959 032	120 261	2 502 548
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	152 505	37 361	12 493	424			202 783
Innskudd fra kunder	969 562						969 562
Verdipapirgjeld	58 053	104 578	130 318	436 947	117 524		847 420
Annen gjeld m.v.	446	3 856	87				4 389
Ansvarlig lånekapital		214		24 943	5 774		30 931
Sum	1 180 566	146 009	142 898	462 314	123 298		2 055 085
Finansielle derivater							
Finansielle derivater brutto oppgjør							
Innstrømmer	425 264	343 538	189 932	488 922	197 005		1 644 660
Utstrømmer	430 419	347 469	194 239	501 263	200 637		1 674 028
Finansielle derivater netto oppgjør	1 304	2 444	2 724	15 811	10 965		33 248
Sum finansielle derivater	(3 852)	(1 488)	(1 583)	3 470	7 333		3 880

Restløpetid per 31. desember 2018 [1] **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Inntil 1 mnd.	Fra 1 mnd. inntil 3 mnd.	Fra 3 mnd. inntil 1 år	Fra 1 år inntil 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Totalt
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanker	134 192	19 037	2 363				155 592
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	79 207	44 186	6 262	197	293		130 147
Utlån til kunder	206 755	89 087	156 465	295 943	852 892	(2 442)	1 598 699
Sertifikater og obligasjoner	36 323	26 442	50 047	171 002	63 205	63 891	410 911
Aksjer						55 224	55 224
Andre eiendeler		1 381		18			1 399
Sum	456 477	180 133	215 137	467 160	916 390	116 673	2 351 972
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner	184 245	448	3 271	100			188 063
Innskudd fra kunder	927 096						927 096
Verdipapirgjeld	95 962	54 114	96 442	412 283	125 325		784 126
Annen gjeld m.v.	645	4 287	138				5 070
Ansvarlig lånekapital		218		25 110	5 693		31 021
Sum	1 207 948	59 067	99 851	437 493	131 018		1 935 376
Finansielle derivater							
Finansielle derivater brutto oppgjør							
Innstrømmer	449 022	283 339	242 011	415 341	198 550		1 588 263
Utstrømmer	444 942	281 071	246 318	433 381	202 338		1 608 050
Finansielle derivater netto oppgjør	1 449	2 717	2 960	17 667	10 870		35 663
Sum finansielle derivater	5 529	4 985	(1 347)	(373)	7 082		15 876

1) Inkluderer ikke nominelle framtidige rentebetalinger, utover påløpt rente på balansedagen.

Kredittrammer, lånetilsagn og remburs **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Udisponerte kreditter m.v. under 1 år	409 866	413 414
Udisponerte kreditter m.v. over 1 år	186 407	197 894

NOTE 17 Forsikringsrisiko

Forsikringsrisiko i livsforsikring

Risiko i DNB Livsforsikring AS består av finansiell risiko og forsikringsrisiko i tillegg til operasjonell risiko og forretningsrisiko. Finansiell risiko består av kreditt- og markedsrisiko, som er risikoen for at finansavkastningen ikke vil være tilstrekkelig til å dekke forpliktelsene selskapet har avtalene med kundene, se beskrivelse i note 12-14. Forsikringsrisikoen er relatert til endringer i framtidige utbetalinger på grunn av endringer forventet levealder og uførhet.

Analyse av forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen, og forpliktelser til forsikringstakere

		DNB-konsernet [1]
Beløp i millioner kroner	Forsikringsforpliktelser kunder bærer risikoen	Forpliktelser til forsikringstakere
Balanse per 31. desember 2017	**75 206**	**208 705**
Innskudd	8 935	3 229
Avkastning	(3 632)	5 137
Mottatte reserver	3 190	312
Avgitte reserver	(1 799)	(216)
Forsikringsytelser	(3 841)	(12 231)
Øvrige endringer	(817)	(649)
Balanse per 31. desember 2018	**77 241**	**204 286**
Innskudd	9 948	3 384
Avkastning	14 735	11 868
Mottatte reserver	2 853	302
Avgitte reserver	(3 562)	(178)
Forsikringsytelser	(1 457)	(12 299)
Øvrige endringer	(815)	(479)
Balanse per 31. desember 2019	**98 943**	**206 884**

1) Gjelder utelukkende DNB Livsforsikring.

Beskrivelse av forsikringsproduktene

Selskapet tilbyr tradisjonell livs- og pensjonsforsikring, fondsforsikring og skadeforsikring. I de tradisjonelle produktene benyttes en beregningsrente for å fastsette avsetninger og premier. Beregningsrenten er kundens årlige rentegaranti. I de fleste fondsforsikringer bærer kunden den finansielle risikoen. Skadeforsikringene er produkter med utbetaling relatert til forsikredes liv og helse. Dette er produkter uten overskuddsdeling og med årlig reprising.

Kollektive kontrakter

Kollektiv ytelsespensjon er utbetalinger av pensjoner fra avtalt alder og så lenge den forsikrede lever. Det kan også avtales at pensjonen opphører ved en bestemt alder. Ytelsespensjon kan omfatte alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon, samboerpensjon og barnepensjon. Kunden betaler forskuddsvis en årlig premie for renterisiko, forsikringsrisiko og administrasjon. Selskapet har mulighet til å endre premien årlig. Renteoverskudd ut over rentegarantien tildeles kunden i sin helhet. Ved renteresultat fra null prosent og opp til kundens rentegaranti, kan selskapet anvende tilleggsavsetninger for å innfri rentegarantien, ellers skal selskapet dekke underskuddet. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningsfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes mer enn 50 prosent av et års overskudd fra risikoresultatet til risikoutjevningsfondet. Underskudd etter bruk av risikoutjevningsfondet skal dekkes av selskapet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet. For ettårige avtaler med uføre- og etterlattepensjoner uten oppsparing, avregnes risikoresultatet direkte mot selskapet.

Fripoliser oppstår når et medlem trer ut av en pensjonsavtale eller pensjonsavtalen opphører. Opptjente rettigheter på utmeldings- eller opphørstidspunktet videreføres i fripoliser. Fripoliser har en egen overskuddsmodell der kunden skal tildeles minimum 80 prosent av renteoverskuddet. Overskudd på risikoresultatet kan enten brukes til å øke risikoutjevningsfondet eller tildeles kundene. Det kan ikke avsettes men enn 50 prosent av et års overskudd fra risikoresultatet til risikoutjevningsfondet. Administrasjonsresultatet tilfaller i sin helhet selskapet.

Kollektiv foreningsforsikring er pensjonsforsikring som foreninger tegner for sine medlemmer. Foreningsforsikringer kan omfatte alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon. Rente-, risiko- og administrasjonsresultatet inngår som samlet resultat til fordeling mellom kunde og selskap. Kunden skal minimum ha 65 prosent av samlet overskudd.

Individuelle kontrakter

Individuelle rente- og pensjonsforsikringer er spareavtaler hvor selskapet skal utbetale månedlige beløp så lenge en person lever, eller til personen når en bestemt alder. Dette omfatter vanligvis alders-, uføre-, ektefelle- og barnepensjon.

Individuell kapitalforsikring er kontrakter hvor selskapet ved forsikredes død eller ved oppnådd avtalt alder skal utbetale avtalt beløp. Individuell kapitalforsikring kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

NOTE 17 Forsikringsrisiko (forts.)

For individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008 fordeles samlet resultat mellom kunder og selskap. Rente-, risiko- og administrasjonsresultat inngår som resultat til fordeling mellom kunde og selskap. Kunden skal ha minimum 65 prosent av samlet overskudd. For kontrakter solgt etter 1. januar 2008 gjelder virksomhetsreglene med årlig prising av hvert resultatelement, tilsvarende regler som innen kollektiv ytelsespensjon.

Kontrakter i investeringsvalgsporteføljen

Innskuddspensjon er kollektive pensjonsavtaler der den ansatte bærer den finansielle risikoen. Det kan kjøpes helt eller delvis sikring på innbetalt beløp. Dersom medlemmet trer ut av pensjonsavtalen, utstedes det et pensjonskapitalbevis som ivaretar kapitalen tilknyttet alderspensjonen.

Individuelle fondsforsikringer er kapital- eller renteforsikringer der kunden bærer den finansielle risikoen.

Andre bransjer

Gruppeliv er dødsrisikoforsikringer som arbeidsgiver eller foreninger tegner for sine arbeidstakere eller medlemmer, eventuelt også for deres ektefeller og barn. Forsikringssum utbetales ved forsikredes død. Gruppeliv kan også omfatte uførekapital, som er en engangsstønad ved varig uførhet.

Personalforsikring er ettårige risikoprodukter som bedrifter knytter til sin pensjonsavtale. Det kan være bedriftsgruppeliv eller ulykkesforsikringer. Yrkesskadeforsikringen er lovpålagt for alle bedrifter.

Personrisikoprodukter til personkunder er ettårige risikoprodukter som inneholder dekninger som månedlige ytelse ved uførhet og engangserstatninger ved død, uføre og kritisk sykdom. DNB Livsforsikring tilbyr også barne- og ungdomsforsikring som gir økonomisk sikkerhet ved ulykker, alvorlig sykdom og arbeidsuførhet.

Spesifikasjon av balanseførte forpliktelser til forsikringstakere per 31. desember 2019 **DNB-konsernet [1)]**

	Kollektive forsikringsordninger - ytelsespensjon		Individuell rente- og pensjonsforsikring					
Beløp i millioner kroner	Privat	Foreningsforsikring	Rente- og pensjonsforsikring	Kapitalforsikring	Gruppelivsforsikring	Skadeforsikring	Totalt 2019	Totalt 2018
Premiereserver	237 463	3 007	19 083	29 921	875	1 510	291 859	271 301
Tilleggsavsetninger	5 586	112	506	878			7 083	7 209
Kursreguleringsfond	4 464	64	445	564	9	12	5 557	1 457
Premiefond	594	5		52			652	828
Innskuddsfond	580						580	682
Andre tekniske avsetninger						96	96	51
Forpliktelser til forsikringstakere	**248 687**	**3 188**	**20 034**	**31 416**	**884**	**1 618**	**305 827**	**281 528**
Merverdier obligasjoner som holdes til forfall [2)]							5 266	5 879

1) Gjelder utelukkende DNB Livsforsikring.

2) Merverdier på sertifikater og obligasjoner som holdes til forfall, inngår ikke i balanseførte verdier.

Forsikringsrisiko

Innen livsforsikring er de vesentligste forsikringsrisikoer knyttet til hendelsene dødsfall og uførhet.

Forsikringsrisikoen i DNB Livsforsikring er i varierende grad delt mellom kunder og selskap. For skadeforsikringsproduktene Personalforsikring og enkelte rene risikoprodukter er selskapet eksponert for forsikringsrisiko. For individuelle pensjons- og kapitalforsikringsprodukter solgt etter 1. januar 2008 og kollektive pensjonsavtaler er selskapets risiko inndekking av et eventuelt negativt risikoresultat. Selskapet godskrives derimot inntil 50 prosent dersom det blir et positivt risikoresultat gjennom avsetning til risikoutjevningsfond.

Risikoresultatet oppstår som følge av at erfaringer knyttet til dødelighet, uførhet og erstatninger avviker fra det som er forutsatt i beregningsgrunnlag for premier og avsetninger. Ved overskudd på risikoresultatet kan overskuddet avsettes til risikoutjevningsfond. Risikoutjevningsfondet kan ikke overstige 150 prosent av selskapets samlede risikopremier i regnskapsåret. Ved underskudd på risikoresultatet kan risikoutjevningsfondet anvendes. Risikoutjevningsfondet gjelder ikke risikoforsikringer av høyst ett års varighet, uføre- og etterlattepensjoner uten opptjening eller individuelle kontrakter solgt før 1. januar 2008.

Risiko for DNB Livsforsikring knyttet til endring i dødelighet er todelt. For dødsrisikodekninger, i hovedsak ektefelle- og barnepensjon, vil redusert dødelighet gi forbedret risikoresultat og lavere avsetningsbehov. For pensjoner under utbetaling vil redusert dødelighet gi lengre utbetalingstid og dermed høyere avsetningsbehov, kalt opplevelsesrisiko. Oppreserveringsbehov knyttet til forsikringsrisiko vil kunne finansieres av overskudd på framtidig avkastningsresultat. Opplevelsesrisiko, sammen med førerisiko, dominerer forsikringsrisikoen i selskapet.

NOTE 17 Forsikringsrisiko (forts.)

Uførerisiko er i større grad utsatt for endringer over kortere tidsperioder. Avsetninger for inntrufne, ikke oppgjorte skader vurderes fortløpende. Utover det er det ikke identifisert behov for styrking av eksisterende avsetninger knyttet til uførepensjon eller andre uføreprodukter.

For eksisterende kontrakter overvåkes forsikringsrisikoen kontinuerlig gjennom analyse og oppfølging av risikoresultatene innen hver bransje. Selskapet benytter også reassuranse som et instrument for å redusere forsikringsrisikoen. Selskapet har for tiden reassuranseavtaler som dekker katastrofer og store enkeltrisikoer innen kollektiv og individuell forsikring. Reassuranseavtalene innebærer at DNB Livsforsikring står ansvarlig for risiko opp til et fastsatt nivå, og reassurandør dekker overskytende risiko opp til en øvre definert grense.

For å redusere forsikringsrisikoen ved tegning gjennomføres det ved salg av individuelle risikoprodukter en helsevurdering av forsikrede. Individuell helsevurdering gjennomføres også for mindre, kollektive ordninger. For salg av uførepensjoner skjer det en innplassering i risikoklasser etter konkret vurdering av risikoen for den enkelte kunde.

DNB Livsforsikring har sin hovedvirksomhet i Norge.

Risikoresultat

Tabellen viser effekten på risikoresultatet for 2019 ved gitte endringer i dødelighets- eller uføreerfaringene.

DNB Livsforsikring

	Kollektive forsikringsordninger - ytelsespensjon		Individuell rente- og pensjonsforsikring				
Beløp i millioner kroner	Privat	Forenings-forsikring	Rente- og pensjons-forsikring	Kapital-forsikring	Andre bransjer	Totalt 2019	Totalt 2018
Risikoresultat							
Risikoresultat i 2019 *)	314	5	45	118	(48)	433	
Risikoresultat i 2018	320	13	43	116	(97)		395
Sensitiviteter - effekt på risikoresultatet i 2019							
5 prosent reduksjon i dødelighet	(35)	(1)	(11)	2	2	(42)	(42)
10 prosent økning i uførhet	(105)	(0)	(10)	(8)	(21)	(144)	(151)
*) *Herav:* *Dødsrisiko*	*(6)*	*8*	*1*	*69*	*10*	*81*	*110*
Opplevelsesrisiko	*20*	*(13)*	*9*	*(0)*	*(0)*	*16*	*(45)*
Uførhet	*275*	*9*	*17*	*31*	*(57)*	*275*	*184*
Personalforsikring	*11*	*0*	*0*	*16*	*(1)*	*26*	*112*
Annet	*15*	*0*	*17*	*2*	*0*	*35*	*34*

Varige endringer i beregningsforutsetningene vil medføre behov for endringer i premier og avsetninger. Økt premiereservekrav kan finansieres av årets risikoresultat, eller av årets og framtidig avkastningsresultat. Ved omlegging av beregningsforutsetninger skal Finanstilsynet godkjenne selskapets finansieringsplan.

Beregningsforutsetning

Tabellen viser hvilken effekt endringer i sentrale beregningsforutsetninger har på brutto premiereserve.

DNB Livsforsikring

Beløp i millioner kroner	Endring i prosent	Effekt på brutto premiereserve
Dødelighet	(5)	+1 437
Uførhet	10	+851

Dødelighet og uførhet

Tabellen viser netto årlig risikopremie for en forsikringssum på 100 000 kroner. For ektefellepensjon er det premien for en årlig ektefellepensjon på 10 000 kroner fra hovedforsikredes død fram til ektefelle er 77 år som er angitt. For uførepensjon er det premien for en årlig uførepensjon med 12 måneders karens på 10 000 kroner fram til 67 år som er angitt. Alle premier knyttet til individuell uførepensjon er kjønnsnøytrale.

DNB Livsforsikring

	Menn			Kvinner		
Beløp i millioner kroner	30 år	45 år	60 år	30 år	45 år	60 år
Individuell livsforsikring	84	216	924	84	216	924
Individuell uførekapital	260	892		260	892	
Individuell uførepensjon	490	1 433	4 301	490	1 433	4 301
Ektefellepensjon innen kollektiv pensjon	14	104	427	12	63	178
Uførepensjon innen kollektiv pensjon	211	425	1 296	301	1 049	2 209

NOTE 17 Forsikringsrisiko (forts.)

Renteføl somhet – forpliktelser til forsikringstakere

DNB Livsforsikring bærer risikoen for å oppfylle renteforpliktelsen selskapet har i avtalene med kundene. Finansavkastningen må være stor nok til å møte den garanterte avkastningen som selskapet har forpliktet seg til overfor kunden. I motsatt fall må den manglende avkastningen dekkes ved bruk av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, egenkapital eller ansvarlig lån. Rentegarantien skal oppfylles på årlig basis. Målt i forhold til kundefonds har selskapet en samlet gjennomsnittlig rentegaranti på 3,0 prosent.

Tabellen viser hvordan gjennomsnittlig rentegaranti for hver bransje har utviklet seg over tid. Rentegarantien er angitt i prosent av premiereserve, premiefond og tilleggsavsetninger og er målt per 31. desember. Rentegarantien reduseres gradvis hvert år.

				DNB Livsforsikring
Prosent	2019	2018	2017	2016
Kollektiv pensjon, privat sektor	3,0	3,1	3,1	3,1
Individuell pensjon	3,3	3,4	3,4	3,4
Individuell kapital	2,1	2,2	2,2	2,3
Kollektiv foreningspensjon	3,9	4,0	4,0	4,0
Totalt	3,0	3,1	3,1	3,1

Tilstrekkelighetstest

Selskapet har i henhold til IFRS 4 vurdert om selskapets avsetninger står i forhold til forpliktelsene overfor kundene. Dersom testen viser at premiereservene er for lave til å bære de framtidige forpliktelsene selskapet har, skal differansen regnskapsføres ved testtidspunktet. Tilstrekkelighetstesten blir gjennomført kvartalsvis.

Alle pristariffer som selskapet benytter, baserer seg på selskapets erfaringer innen produktsegment eller bransje. Produkter vil dermed kunne ha forskjellige grunnlagsrenter, dødelighets- og uførhetsantagelser, samt forskjellige omkostninger. Tilstrekkelighetstesten vurderer marginene i selskapets tariffer.

Tilstrekkelighetstesten beregnes basert på nåverdien av alle framtidige kontantstrømmer knyttet til forsikringskontraktene, neddiskontert med en spotrentekurve. Rentekurven beregnes med basis i observerbare norske swap-renter. Til å estimere rentekurven utover ti år, benyttes Smith Wilson-modellen og det antas at spotrente konvergerer mot et langsiktig makroøkonomisk rentepunkt. Tilstrekkelighetstesten er følsom for endringer i rentekurve.

Tilstrekkelighetstesten indikerte ikke behov for ytterligere avsetninger for forpliktelser overfor forsikringstakere per 31. desember 2019.

Soliditetskapital

Soliditetskapitalen består av kursreguleringsfond, tilleggsavsetninger, risikoutjevningsfond, egenkapital, ansvarlige lån og merverdier på obligasjoner som holdes til forfall. Alle disse elementene, med unntak av risikoutjevningsfondet, kan benyttes for å oppfylle avkastningsgarantien på forsikringsmidlene.

		DNB Livsforsikring
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Kursreguleringsfond	5 557	1 457
Tilleggsavsetninger	7 083	7 209
Risikoutjevningsfond	715	601
Egenkapital	22 493	22 541
Ansvarlige lån	7 000	7 000
Merverdi obligasjoner som holdes til forfall	5 266	5 879
Sum soliditetskapital	48 114	44 686
Avkastningsgaranti på forsikringsmidlene [1)]	6 097	6 283

1) Avkastningsgaranti knyttet til kontrakter ved utgangen av perioden.

NOTE 17 Forsikringsrisiko (forts.)

Kapitalkrav og solvenskapital

Nye regulatoriske krav til kapital for europeiske forsikringsselskaper framkommer av Solvens II-direktivet som trådte i kraft 1. januar 2016. Direktivet er gjennomført i norsk rett i finansforetaksloven og Solvens II-forskriften. I tillegg til å omfatte kapital og kapitalkrav omfatter regelverket også regler for risikostyring og internkontroll, tilsynsmessig kontroll og overvåking samt markedsdisiplin gjennom informasjonsplikt til offentligheten og rapporteringsplikt overfor tilsynsmyndigheter. Solvens II regelverket stiller krav til ansvarlig kapital som skal dekke solvenskapitalkravet (SCR) og minstekapitalkravet (MCR). Solvenskapitalkravet beregnes slik at sannsynligheten er 99,5 prosent for at samlet tap, herunder forsikringsmessig og finansielle tap, over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet. Ved beregningen tas det hensyn til risikoreduserende tiltak og ordninger. Minstekravet beregnes slik at sannsynligheten er 85 prosent for at samlet tap over en periode på 12 måneder ikke overstiger det beregnede kapitalkravet. Kapitalen inndeles i tre kapitalgrupper etter kapitalens kvalitet. Minimum 50 prosent av SCR må dekkes av kapitalgruppe 1. Kapitalgruppe 3 kan ikke dekke mer enn 15 prosent av solvenskapitalkravet. Av MCR-kravet må kapitalgruppe 1 utgjøre minimum 80 prosent. Det nye regelverket åpner for å anvende overgangsregler ved beregning av solvenskapital. DNB Livsforsikring fikk i desember 2015 godkjennelse av Finanstilsynet til å anvende overgangsregler for forsikringsmessige avsetninger. Dette gir selskapet anledning til å anvende bokførte forsikringsmessige avsetninger i stedet for markedsverdi av forpliktelsene. Overgangsregelen gjelder i 16 år med lineær nedtrapping av effekten, første gang per 1. januar 2017. DNB Livsforsikring hadde per 31. desember 2019 en solvensmargin etter overgangsregler på 202 prosent. Uten overgangsregler var solvensmarginen 169 prosent. Solvensmarginen er beregnet etter utbytte på 1,3 milliarder kroner.

Ansvarlig kapital	**DNB Livsforsikring**	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	01.01.19
Kapitalgruppe 1		
Aksjekapital	1 750	1 750
Overkursfond	6 016	6 016
Ansvarlige lån	1 500	1 500
Avstemmingsreserve [1]	16 569	17 431
Inkludert effekt av overgangsreglene [2]	4 928	5 200
Sum kapitalgruppe 1	25 835	26 697
Kapitalgruppe 2		
Ansvarlige lån	5 500	5 500
Risikoutjevningsfond	715	601
Sum kapitalgruppe 2	6 215	6 101
Kapitalgruppe 3		
Utsatt skatt	0	0
Sum kapitalgruppe 3	0	0
Sum ansvarlig kapital	**32 050**	**32 797**
Sum ansvarlig kapital uten overgangsregler	**27 122**	**27 598**

1) *Annen opptjent egenkapital inngår i avstemmingsreserven. I tillegg vil endring i kapital som følge av overgang til markedsverdier for eiendeler og forpliktelser være en del av avstemmingsreserve.*
2) *I tillegg til å anvende bokførte avsetninger ved beregning av forpliktelsene benytter DNB Livsforsikring muligheten til redusert stress for aksjer som var ervervet før 1. januar 2016. Redusert stress for aksjer gjelder i en overgangsperiode på sju år hvor stresset økes lineært fra 22 til 39 prosent. I henhold til solvenskapitalregelverket er statsobligasjoner utstedt i hjemlandet med unntak av spreadrisiko. I en overgangsperiode gjelder dette også statsobligasjoner utstedt av stater innenfor EØS. Unntaket gjelder til og med 2018, mens det blir en opptrappingsperiode i 2019. Unntaket bortfaller fra 1. januar 2020.*

Solvenskapitalkrav	**DNB Livsforsikring**	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	01.01.19
Markeds- og motpartsrisiko	30 963	30 613
Forsikringsrisiko	10 288	10 973
Operasjonell risiko	1 130	1 123
Diversifisering [1]	(7 207)	(7 322)
Tapsabsorbering i utsatt skatt	(4 093)	(5 007)
Tapsabsorbering i forsikringstekniske avsetninger	(15 176)	(12 603)
Solvenskapitalkrav [2]	15 905	17 777
Minstekapitalkrav	7 157	7 332

1) *Diversifisering mellom markeds- og motpartsrisiko og forsikringsrisko.*
2) *Per 31. desember 2019 utgjorde solvenskravet uten overgangsregler 16 012 millioner kroner.*

Solvensmargin	**DNB Livsforsikring**	
Tall i prosent	31.12.19	01.01.19
Solvensmargin med overgangsregler	202	184
Solvensmargin uten overgangsregler	169	152

NOTE 18 Netto renteinntekter

DNB-konsernet

	2019				2018		
Beløp i millioner kroner	Målt til virkelig verdi over resultatet	Målt til virkelig verdi over totalresultatet	Målt til amortisert kost [1]	Totalt	Målt til virkelig verdi over resultatet	Målt til amortisert kost [1]	Totalt
Renter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner			3 468	3 468	(0)	3 935	3 935
Renter av utlån til kunder	1 383		52 334	53 717	1 309	44 965	46 273
Renter av sertifikater og obligasjoner	3 673	478	97	4 249	4 127	100	4 227
Etableringsprovisjoner m.v.	5		341	346	5	279	284
Andre renteinntekter	57		3 512	3 569	(402)	3 344	2 942
Sum renteinntekter	**5 118**	**478**	**59 753**	**65 349**	**5 039**	**52 621**	**57 660**
Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	(2)		(4 278)	(4 280)		(3 981)	(3 981)
Renter på innskudd fra kunder	(312)		(9 576)	(9 888)	(264)	(7 882)	(8 146)
Renter på verdipapirgjeld [2]	(2 024)		(8 147)	(10 171)	(1 718)	(5 691)	(7 409)
Renter på ansvarlig lånekapital	(75)		(293)	(368)	(76)	(408)	(484)
Banksikringsfondsavgift			(1 106)	(1 106)		(564)	(564)
Andre rentekostnader [2] [3]	(72)		(261)	(334)	12	(266)	(253)
Sum rentekostnader	**(2 486)**		**(23 661)**	**(26 147)**	**(2 046)**	**(18 792)**	**(20 838)**
Netto renteinntekter	**2 631**	**478**	**36 092**	**39 202**	**2 993**	**33 829**	**36 822**

1) *Inkluderer sikrede poster.*
2) *Presentasjonen av renteinntekter fra derivater har blitt endret per 31. desember 2019. Sammenligningstall i tidligere perioder har blitt omarbeidet på tilsvarende måte. Se note 1 Regnskapsprinsipper for mer informasjon.*
3) *Andre rentekostnader inkluderer rentejusteringer som følge av renteswapper. Derivater er målt til virkelig verdi over resultatet.*

NOTE 19 Renter på enkelte balanseposter

DNB-konsernet [1]

	Gjennomsnittlig rente i prosent [2]		Gjennomsnittlig volum i millioner kroner	
	2019	2018	2019	2018
Eiendeler				
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0,73	0,83	473 942	472 320
Utlån til kunder	3,33	3,05	1 621 550	1 524 090
Sertifikater og obligasjoner	1,95	1,86	217 325	227 338
Gjeld				
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,76	1,49	243 045	267 413
Innskudd fra kunder	1,02	0,83	973 486	979 283
Verdipapirgjeld [3]	1,14	0,95	892 084	777 565

1) *Gjelder DNB-konsernet eksklusive DNB Livsforsikring.*
2) *Gjennomsnittlig rente i prosent er beregnet som samlet rentebeløp i kroner for de konkrete produkter sett i forhold til den tilhørende gjennomsnittlige kapitalen.*
3) *Presentasjonen av renteinntekter fra derivater har blitt endret per 31. desember 2019. Sammenligningstall i tidligere perioder har blitt omarbeidet på tilsvarende måte. Se note 1 Regnskapsprinsipper for mer informasjon.*

NOTE 20 Netto provisjonsinntekter

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Betalingsformidling og interbankprovisjoner	3 366	3 647
Garantiprovisjoner	895	888
Fondsforvaltning	1 937	1 871
Verdipapirtjenester	354	345
Verdipapiromsetning	498	778
Emisjonsinntekter	1 352	851
Kredittformidling	467	576
Salg av forsikringsprodukter	2 545	2 322
Eiendomsomsetning	1 203	1 143
Andre provisjonsinntekter	865	812
Sum provisjonsinntekter	**13 484**	**13 235**
Betalingsformidling og interbankprovisjoner	(1 577)	(1 786)
Garantiprovisjoner	(75)	(78)
Fondsforvaltning	(614)	(504)
Verdipapirtjenester	(197)	(199)
Verdipapiromsetning	(118)	(152)
Emisjonskostnader	(219)	(253)
Salg av forsikringsprodukter	(242)	(280)
Andre provisjonskostnader	(727)	(671)
Sum provisjonskostnader	**(3 768)**	**(3 925)**
Netto provisjonsinntekter	**9 716**	**9 310**

NOTE 21 Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Valuta og finansielle derivater	2 028	2 743
Sertifikater og obligasjoner	1 022	(388)
Aksjer	271	129
Finansiell gjeld	22	23
Netto gevinster på finansielle instrumenter, obligatorisk til virkelig verdi	3 344	2 508
Utlån til virkelig verdi [1)]	(192)	(386)
Sertifikater og obligasjoner [2)]	(635)	(1 161)
Finansiell gjeld [3)]	514	611
Netto gevinster på finansielle instrumenter, bestemt regnskapsført til virkelig verdi	(313)	(936)
Finansielle derivater, sikring	4 925	(2 088)
Sertifikater og obligasjoner, sikret	(20)	
Finansielle eiendeler, sikret		(1)
Finansiell gjeld, sikret	(4 756)	1 850
Netto gevinster sikrede poster [4) 5)]	149	(239)
Motatt utbytte	4	10
Netto gevinster på finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet	**3 183**	**1 342**

1) *Endringen i virkelig verdi knyttet til kredittrisiko utgjorde en gevinst på 22 millioner kroner i løpet av året og et tap på 82 millioner kumulativt. Kredittrisiko hensyntatt ved måling av virkelig verdi er basert på normaliserte tap og endring i normaliserte tap i den aktuelle porteføljen.*
2) *Endringen i virkelig verdi knyttet til endringer i kredittspreader utgjorde en gevinst på 273 millioner kroner i løpet av året og en gevinst på 329 millioner kumulativt.*
3) *For finansielle gjeld bestemt regnskapsført til virkelig verdi er endringen i virkelig verdi knyttet til kredittrisiko presentert i totalresultatet.*
4) *For finansiell gjeld som er sikret måles den sikrede risikoen til virkelig verdi, mens resten av instrumentet måles til amortisert kost. Sikringsderivater måles til virkelig verdi. Verdiendring som følger av sikret risiko presenteres på linjen Finansielle derivater, sikring. Netto gevinster på sikret finansiell gjeld inkluderer amortisering av akkumulerte verdiendringer i avbrutte sikringsforhold.*
5) *DNB-konsernet benytter sikringsbokføring for lange innlån i valuta i DNB Boligkreditt og DNB Bank ASA. Innlånene sikres 1:1 gjennom eksterne kontrakter hvor det er samsvar mellom valuta og rentestrømmen og sikringsforretningen. På låneopptakstidspunktet gjør Markets en vurdering av om det skal inngås en sikringsforretning for det aktuelle innlånet basert på konsernets valutaposisjoner, og den underliggende renteeksponeringen knyttet til lånet.*

NOTE 22 Lønn og andre personalkostnader

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Lønnskostnader *)	(8 597)	(8 322)
Arbeidsgiveravgift	(1 551)	(1 504)
Pensjonskostnader	(1 610)	(1 262)
Omstillingskostnader	(69)	(123)
Andre personalkostnader	(776)	(654)
Sum lønn og andre personalkostnader	**(12 603)**	**(11 864)**
**) Herav: Ordinær lønn*	*(6 904)*	*(6 619)*
Resultatbasert lønn	*(1 395)*	*(1 397)*

Antall ansatte/årsverk

	DNB-konsernet	
	2019	2018 1)
Antall ansatte per 31. desember	9 336	9 609
- herav antall ansatte i utlandet	1 364	1 393
Antall årsverk per 31. desember	9 020	9 196
- herav antall årsverk i utlandet	1 341	1 371
Gjennomsnittlig antall ansatte	9 304	9 566
Gjennomsnittlig antall årsverk	8 975	9 141

1) 193 ansatte i DNB Forsikring var inkludert i 2018 og ble overført til Fremtind AS i januar 2019.

NOTE 23 Andre kostnader

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Honorarer	(593)	(660)
IT-kostnader 1)	(3 886)	(3 775)
Porto og telekommunikasjon	(151)	(173)
Rekvisita	(30)	(43)
Markedsføring og informasjon	(821)	(749)
Reisekostnader	(266)	(261)
Kompensasjon til Posten Norge for utførte tjenester	(171)	(179)
Opplæring	(61)	(66)
Driftskostnader eiendommer og lokaler 2)	(429)	(1 096)
Driftskostnader maskiner, transportmidler og inventar	(69)	(71)
Øvrige driftskostnader	(995)	(716)
Sum andre kostnader	**(7 472)**	**(7 789)**

1) Honorarer knyttet til systemutvikling utgjorde 1 555 millioner kroner i 2019 og 1 371 millioner i 2018.
2) Kostnader for leide lokaler utgjorde 853 millioner kroner i 2019 og 899 millioner i 2018.

NOTE 24 Avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Avskrivninger maskiner, inventar og transportmidler	(1 691)	(1 523)
Avskrivninger av bruksrettseiendeler	(564)	
Øvrige avskrivninger materielle og immaterielle eiendeler	(595)	(500)
Nedskrivning aktivert systemutvikling	(33)	(146)
Øvrige nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	(174)	(234)
Sum avskrivninger og nedskrivninger varige og immaterielle eiendeler	**(3 058)**	**(2 404)**

Se note 37 Immaterielle eiendeler og note 38 Varige driftsmidler.

NOTE 25 Pensjoner

Beskrivelse av pensjonsordningene

DNB-konsernet har innskuddspensjon for alle medarbeidere i Norge, med unntak av de om lag 270 ansatte fra tidligere Postbanken som er dekket gjennom en lukket, kollektiv pensjonsavtale i Statens Pensjonskasse.

Innskuddssatsene er:

- Lønn tilsvarende 0 til 7,1 ganger G: 7 prosent
- Lønn tilsvarende 7,1 til 12 ganger G: 15 prosent
- Konsernet har ikke innskuddspensjonsordning for lønn over 12G (utover lukket ordning for ansatte fra før 2008).

Ansatte som var omfattet av de tidligere ytelsesbaserte pensjonsordningene (avviklet i perioden 2015 til 2017) har i tillegg en kompensasjons-ordning som er utformet som en supplerende innskuddsbasert driftspensjonsordning.

Spareplanen i kompensasjonsordningen har etter forutsetninger som ble besluttet på omdanningstidspunktene, som mål å gi den enkelte ansatte ved fylte 67 år en samlet pensjonskapital tilsvarende det den ansatte ville hatt dersom ytelsespensjonsavtalene hadde blitt videreført. Både opptjening og avkastning finansieres over driften.

DNB-konsernet har uførepensjon for alle medarbeidere i Norge. Uførepensjonsordningen er:

- 3 prosent av pensjonsgrunnlaget opp til 12G
- 25 prosent av G, maksimalt 6 prosent av pensjonsgrunnlaget, opp til 12G
- 66 prosent av pensjonsgrunnlaget i intervallet 6-12G

Konsernets norske selskaper er med i Fellesordningen for avtalefestet pensjon, AFP. Det er i tillegg avtale om AFP etter regler for statlig sektor for ansatte med medlemskap i Statens Pensjonskasse.

Den private AFP-ordningen vil bli finansiert gjennom en årlig premie som fastsettes som en prosent av lønn mellom 1 og 7,1G.

Pensjonskostnader og -forpliktelser inkluderer arbeidsgiveravgift og finansskatt.

Datterselskaper og filialer utenfor Norge har egne ordninger for sine ansatte, som i hovedsak er innskuddsbaserte pensjonsordninger. Pensjonskostnaden for ansatte utenfor Norge utgjorde 174 millioner kroner.

NOTE 25 Pensjoner (forts.)

Økonomiske forutsetninger som er benyttet ved beregning av pensjonskostnader og -forpliktelser er gjort i samsvar med veiledningen fra Norsk regnskapsstiftelse per 31. desember 2019.

Pensjonskostnader	**DNB-konsernet**	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	(619)	(462)
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	(84)	(114)
Beregnet avkastning på pensjonsmidlene	40	42
Overgang til innskuddspensjon/avkortning	(43)	109
Administrasjonskostnader	(1)	(1)
Sum ytelsesbaserte ordninger	(708)	(426)
Avtalefestet pensjon, ny ordning	(114)	(107)
Risikopremie	(49)	(52)
Innskuddsbaserte ordninger	(739)	(676)
Netto pensjonskostnader	(1 610)	(1 262)

Pensjonsforpliktelser	**DNB-konsernet**	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Inngående balanse	5 993	5 967
Korreksjon tidligere år i henhold til aktuarberegning [1)]	(553)	
Årets opptjening	619	462
Årets rentekostnad	84	114
Aktuarielt tap/(gevinst), netto	92	116
Planendring	(64)	(5)
Overgang til innskuddspensjon/avkortning	98	(168)
Utbetaling til pensjonister	(298)	(304)
Valutakurseffekter	33	(188)
Utgående balanse	6 005	5 993

Pensjonsmidler	**DNB-konsernet**	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Inngående balanse	2 504	2 700
Korreksjon tidligere år i henhold til aktuarberegning [1)]	(441)	
Beregnet avkastning	40	42
Aktuariell gevinst/(tap), netto	(21)	15
Overgang til innskuddspensjon/avkortning	(55)	(59)
Innbetaling premier	97	136
Utbetaling pensjoner	(93)	(130)
Administrasjonskostnader	(1)	(1)
Valutakurseffekter	71	(199)
Utgående balanse	2 103	2 504
Netto pensjonsforpliktelser	3 903	3 489

1) Korreksjonen skyldes en ordning som ikke lenger balanseføres.

Sensitivitetsanalyse pensjonsberegning

Følgende estimater er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2019, forutsatt at alle andre parametre er konstante. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

							DNB-konsernet	
	Diskonteringsrente		Årlig lønnsvekst/ grunnbeløp		Årlig regulering av pensjoner		Levealder	
Endring i prosentpoeng	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%	0% reg.	+1 år	-1 år
Prosentvis endring i pensjon								
Pensjonsforpliktelse (PBO)	13-16	15-17	20-25	20-22	10-12	8-12	2	2
Periodens netto pensjonskostnader	10-20	20-22	22-25	20-22	10-12	8-12	2	2

NOTE 26 Skatt

Skattekostnad på driftsresultat før skatt	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Betalbar skatt	(9 931)	(2 761)
Endring utsatt skatt	4 466	(1 732)
Sum skattekostnad	**(5 465)**	**(4 493)**

Avstemming av skattekostnad mot driftsresultat før skatt		
Beløp i millioner kroner		
Driftsresultat før skatt	31 235	28 979
Forventet skattekostnad etter nominell skattesats 22 prosent (23 prosent i 2018)	(6 872)	(6 665)
Skatteeffekt av finansskatt i Norge	(578)	(341)
Skatteeffekt av forskjellig skattesats i andre land	59	(21)
Overgangseffekt av nye skatteregler DNB Livsforsikring		880
Skatteeffekt av gjeldsrentefordeling mot utenlandske filialer	1 140	1 104
Skatteeffekt av skattefrie aksjeinntekter [1)]	517	290
Skatteeffekt av andre skattefrie inntekter og ikke fradragsberettigede kostnader	102	170
Skatteeffekt av framførbare underskudd som ikke er balanseført [2)]		(5)
Skatteeffekt av endret skattesats for balanseført utsatt skatt	(54)	
Skatt vedrørende tidligere år	221	95
Skattekostnad på driftsresultat før skatt	**(5 465)**	**(4 493)**
Effektiv skattesats	17%	16%

Inntektskatt på øvrige resultatelementer i totalresultat		
Beløp i millioner kroner		
Resultatelementer som ikke vil bli reklassifisert til resultatregnskapet	85	(11)
Sikring av nettoinvestering i utenlandsk enhet	194	265
Sum inntektsskatt på øvrige resultatelementer i totalresultat	**279**	**254**

1) I Norge er et selskaps inntekter fra aksjeinvesteringer normalt unntatt skatteplikt. Som hovedregel gjelder dette investeringer i selskaper hjemmehørende i EU/EØS. Skattefritaket gjelder både utbytte og gevinster (tap) ved realisasjon. 3 prosent av utbytte fra slike skattefritatte investeringer inngår dog likevel i skattepliktig inntekt.

2) Utsatt skatt for skattereduserende forskjeller (hovedsakelig framførbare underskudd) i datterselskaper blir ikke balanseført med mindre konsernet kan sannsynliggjøre framtidig utnyttelse av disse skatteposisjonene.

Skatteregler for forsikrings- og pensjonsforetak gjeldende fra 2018

DNB Livsforsikrings skatteberegning for 2018 var satt opp i henhold til skatteregler vedtatt 20. desember 2018 gjeldende for inntektsåret 2018. De nye reglene medfører at skattlegging av inntekter og kostnader knyttet til eiendeler i kollektiv- og investeringsvalgporteføljen følger regnskapet. Overgang til nye regler er regulert i overgangsbestemmelser, hvor skattemessige verdier og forpliktelser per 31. desember 2018 fastsettes i tråd med regnskapsreglene. Endringer i skattemessige verdier er skattepliktige eller fradragsberettiget i inntektsåret 2018. Det var uklart hvordan overgangsreglene skulle tolkes. Basert på en helhetsvurdering ble netto skatteeffekt knyttet til overgangen til nye skatteregler tatt inn som en skatteinntekt på 880 millioner for konsernet. I skattemeldingen for 2018 krevde DNB Livsforsikring et større skattemessig fradrag enn regnskapsført.

DNB Livsforsikring har mottatt et utkast til varsel om endring av skattefastsettingen for 2018 og anmodning om tilleggsopplysninger. Varselet inneholder ikke opplysninger om ny inntektsfastsettelse. Skatteetaten har et annet syn på beregning av overgangseffektene og støtter seg til Prinsipputtalelse fra Skattedirektoratet «Endring i skattereglene for livsforsikrings- og pensjonsforetak» av 21. desember 2018. DNB Livsforsikring har dialog med skattemyndighetene rundt forståelsen av overgangsreglene, og endelig utfall kan gi både lavere og større skattefradrag enn det som er lagt til grunn i regnskapet. Usikkerheten ble hensyntatt i regnskapet for 2018 og DNB Livsforsikring har så langt ikke grunnlag for å foreta estimatendringer på skattekostnaden for 2018 i 2019.

Skatteeffekt av forskjellig skattesats i andre land

Konsernet driver virksomhet i forskjellige land med ulik skattesats fra Norge (22 prosent).

Skatteeffekt av gjeldsrentefordeling mot utenlandske filialer

Etter norsk skatterett skal eksterne rentekostnader fordeles mellom virksomheten i Norge og de utenlandske filialene forholdsmessig etter samlede eiendeler i de respektive enheter. Dette fører til et tillegg eller fradrag i norsk inntekt.

DNB har mottatt varsel om endring av ligningsfastsettelsene for årene 2015-2017 når det gjelder beregning av gjeldsrentefradraget. Endringene skattemyndighetene vurderer i varslet utgjør ca. 3,6 milliarder kroner i økt skattepliktig inntekt for den nevnte perioden. Banken er uenig i skattemyndighetenes tolkning av regelverket og har oversendt tilsvar som imøtegår varslet på alle punkter. Med bakgrunn i dette er det ikke avsatt for kravet i varslet ved utgangen av 2019.

NOTE 26 Skatt (forts.)

Forventninger til effektiv skattesats

Nominell skattesats i Norge var 22 prosent for inntektsåret 2019. Virksomhet utenfor Norge skattlegges etter lokale skattesatser i det land hvor virksomheten utøves og nominelle skattesatser varierer fra 12 til 25 prosent. Den effektive beskatningen av virksomhet utenfor Norge avhenger både av lokale skatteregler samt muligheten for å unngå dobbeltbeskatning. Skattefrie aksjeinntekter bidrar isolert sett til at effektiv skattesats forventes lavere enn 22 prosent. I perioder har unnlatt balanseføring av utsatt skattefordel fra framførbare underskudd medført variasjoner i effektiv skattesats. I perioder med unnlatt balanseføring har effektiv skattesats vært høyere enn den langsiktige forventningen, mens den har vært lavere enn langsiktig forventning i perioder hvor ikke balanseførte underskudd likevel har blitt benyttet.

Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Årets bevegelser i utsatt skattefordel/(utsatt skatt)		
Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) per 1. januar	(3 220)	(1 805)
Implementeringseffekt IFRS 9		346
Endring ført mot ordinært resultat	4 466	(1 733)
Endring ført mot øvrige resultatelementer	(71)	(11)
Omregningsdifferanser på utsatt skatt	1	(22)
Endring ført mot egenkapital		(48)
Overført til eiendeler tilgjengelig for salg		53
Utsatt skattefordel/(utsatt skatt) per 31. desember	1 176	(3 220)

Utsatt skattefordel og utsatt skatt i balansen vedrører følgende midlertidige forskjeller

	Utsatt skattefordel		Utsatt skatt	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	(1 414)	2	13	1 257
Sertifikater og obligasjoner	(748)		34	1 568
Verdipapirgjeld	5 863			(4 557)
Finansielle derivater	(3 955)	280		6 501
Netto pensjonsforpliktelser	952	42	13	(831)
Netto andre skattereduserende midlertidige forskjeller	(342)	148	(12)	753
Framførbart underskudd/ubenyttet kreditfradrag	868	524		(475)
Sum utsatt skattefordel/utsatt skatt	**1 224**	**996**	**48**	**4 216**

En betydelig del av finansielle instrumenter blir i finansregnskapet målt til markedsverdi, mens i skatteregnskapet behandles de etter realisasjonsprinsippet. Det kan gi store forskjeller mellom regnskapsmessig resultat og beregnet skattemessig resultat for det enkelte regnskapsår, spesielt i år med store bevegelser i rente- og kursnivåer. Forskjellene utlignes over tid.

Store endringer i valutakursnivåer i 2019 og 2018 har medført at konsernet har fått betydelige endringer i verdien av urealiserte mer-/mindreverdier på finansielle instrumenter som brukes i forbindelse med styring av konsernets valuta- og renterisiko. Finansielle instrumenter behandles etter realisasjonsprinsippet, mens fordringer og gjeld i valuta behandles etter dagskursprinsippet. Disse forskjellene forventes reversert i løpet av kort tid.

Oversikt over skattefordeler fra underskudd og kreditfradrag til framføring **DNB-konsernet**

	31. desember 2019			31. desember 2018		
Beløp i millioner kroner Underskudd til framføring	Samlede framførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel	Samlede framførbare underskudd	Herav grunnlag for balanseføring	Balanseført utsatt skattefordel
Norge	189			677		
Singapore	305	305	52	510	510	87
Danmark	1 868	1 868	411	1 986	1 986	437
Sum framførbare underskudd og utsatt skattefordel	2 362	2 173	463	3 173	2 496	524
Kreditskatt til framføring [1)]			405			475
Sum utsatt skattefordel fra underskudd og kreditfradrag til framføring			**868**			**999**

1) All kreditskatt til framføring vedrører norske skattesubjekter.

Balanseføring av utsatt skatt

Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot framtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt på midlertidige forskjeller innen samme skattekonsern blir utlignet og nettoført.

NOTE 27 Klassifikasjon av finansielle instrumenter

Per 31. desember 2019 **DNB-konsernet**

	Obligatorisk virkelig verdi					
Beløp i millioner kroner	Trading	Øvrig [1]	Bestemt regnskaps-ført til virkelig verdi [2]	Virkelig verdi over totalresultatet	Amortisert kost [3]	Bokført verdi
Kontanter og fordringer på sentralbanker					304 746	304 746
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					102 961	102 961
Utlån til kunder		11	61 167	(0)	1 606 012	1 667 189
Sertifikater og obligasjoner	68 416		167 777	52 013	88 117	376 323
Aksjer	5 151	31 095				36 247
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen		98 943				98 943
Finansielle derivater	96 955	28 121				125 076
Andre eiendeler					7 534	7 534
Sum finansielle eiendeler	170 522	158 170	228 944	52 013	2 109 370	2 719 019
Gjeld til kredittinstitusjoner			0		202 781	202 782
Innskudd fra kunder			19 535		950 022	969 557
Finansielle derivater	114 292	1 390				115 682
Verdipapirgjeld [4]	63		20 231		849 875	870 170
Annen gjeld	10 883				9 367	20 250
Ansvarlig lånekapital			176		30 919	31 095
Sum finansiell gjeld [5]	125 238	1 390	39 943		2 042 965	2 209 536

1) Inkluderer derivater brukt som sikringsinstrumenter.
2) For finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi er endringen i kredittrisiko presentert i totalresultatet.
3) Inkluderer sikret gjeld.
4) Målekategorien for verdipapirgjeld i norske kroner med flytende rente har blitt endret fra virkelig verdi over resultatet til amortisert kost per 31. desember 2019. Sammenligningstall har ikke blitt omarbeidet.
5) Kontraktsmessig forpliktelse av finansiell gjeld bestemt regnskapsført til virkelig verdi utgjorde til sammen 39 553 millioner kroner.

Per 31. desember 2018 **DNB-konsernet**

	Obligatorisk virkelig verdi					
Beløp i millioner kroner	Trading	Øvrig [1]	Bestemt regnskaps-ført til virkelig verdi [2]	Virkelig verdi over totalresultatet	Amortisert kost [3]	Bokført verdi
Kontanter og fordringer på sentralbanker					155 592	155 592
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner					130 146	130 146
Utlån til kunder		10	62 466	(0)	1 535 282	1 597 758
Sertifikater og obligasjoner	112 888	2	205 722		90 716	409 328
Aksjer	5 823	33 979				39 802
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen		77 241				77 241
Finansielle derivater	100 829	23 927				124 755
Andre eiendeler					7 928	7 928
Sum finansielle eiendeler	219 539	135 159	268 188	(0)	1 919 664	2 542 550
Gjeld til kredittinstitusjoner					188 063	188 063
Innskudd fra kunder			14 680		912 412	927 092
Finansielle derivater	107 745	2 371				110 116
Verdipapirgjeld	329		77 195		724 394	801 918
Annen gjeld	3 157				14 966	18 123
Ansvarlig lånekapital			2 483		28 599	31 082
Sum finansiell gjeld [4]	111 231	2 371	94 358		1 868 433	2 076 393

1) Inkluderer derivater brukt som sikringsinstrumenter.
2) For finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi er endringen i kredittrisiko presentert i totalresultatet.
3) Inkluderer sikret gjeld.
4) Kontraktsmessig forpliktelse av finansiell gjeld bestemt regnskapsført til virkelig verdi utgjorde til sammen 93 176 millioner kroner.

NOTE 28 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost

DNB-konsernet

	31. desember 2019		31. desember 2018	
Beløp i millioner kroner	Balanseført verdi	Virkelig verdi	Balanseført verdi	Virkelig verdi
Kontanter og fordringer på sentralbanker	304 746	304 746	155 592	155 592
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	102 961	102 961	130 146	130 146
Utlån til kunder	1 606 012	1 610 797	1 535 282	1 539 114
Sertifikater og obligasjoner	88 117	93 329	90 716	96 692
Sum finansielle eiendeler	2 101 836	2 111 833	1 911 736	1 921 543
Gjeld til kredittinstitusjoner	202 781	202 773	188 063	188 055
Innskudd fra kunder	950 022	947 577	912 412	912 552
Verdipapirgjeld [1]	849 875	853 449	724 394	729 357
Ansvarlig lånekapital	30 919	30 941	28 599	27 384
Sum finansiell gjeld	2 033 597	2 034 740	1 853 467	1 857 348

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked Nivå 1 [2]	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata Nivå 2 [2]	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata Nivå 3 [2]	Totalt
Eiendeler per 31. desember 2019				
Kontanter og fordringer på sentralbanker		304 746		304 746
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		102 961		102 961
Utlån til kunder		722 352	888 445	1 610 797
Sertifikater og obligasjoner		79 439	13 890	93 329
Gjeld per 31. desember 2019				
Gjeld til kredittinstitusjoner		202 773		202 773
Innskudd fra kunder		947 577		947 577
Verdipapirgjeld [1]		817 927	35 522	853 449
Ansvarlig lånekapital		16 279	14 662	30 941
Eiendeler per 31. desember 2018				
Kontanter og fordringer på sentralbanker		155 592		155 592
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		130 146		130 146
Utlån til kunder		702 526	836 587	1 539 114
Sertifikater og obligasjoner		91 461	5 231	96 692
Gjeld per 31. desember 2018				
Gjeld til kredittinstitusjoner		188 055		188 055
Innskudd fra kunder		912 552		912 552
Verdipapirgjeld		695 110	34 246	729 357
Ansvarlig lånekapital		2 929	24 455	27 384

1) Målekategorien for verdipapirgjeld i norske kroner med flytende rente har blitt endret fra virkelig verdi over resultatet til amortisert kost per 31. desember 2019. Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

2) Se note 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi for en definisjon av nivåene.

NOTE 28 Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost (forts.)

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner (nivå 2)

Verdien av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner er vurdert å være lik amortisert kost. Rentebindingstiden er relativt kort.

Utlån til kunder (nivå 2 og 3)

I verdsettingen av utlån har utlånsporteføljen blitt delt inn i følgende kategorier: personkunder, små og mellomstore bedriftskunder og divisjonene i store bedrifter og internasjonale kunder. I tillegg er det foretatt egne beregninger for DNB Finans og Polen.

Utlån i nivå 2 består i hovedsak av personmarkedslån med flytende rente som er målt til amortisert kost. På grunn av den svært korte rentebindingstiden er amortisert kost vurdert å være et godt estimat på virkelig verdi. Alle andre utlån som er målt til amortisert kost er klassifisert i nivå 3.

Vurderingen av lån i nivå 3 har tatt utgangspunkt i gjennomsnittsmarginene i desember, og disse er vurdert opp mot beste anslag på hva marginkravet ville vært ved utgangen av 2019 dersom lånene hadde vært gitt på det tidspunktet. Det er beregnet differensierte marginkrav for hver portefølje, som er spesifisert ovenfor, basert på estimerte kostnader relatert til utlån. Marginkravet inneholder kostnader for normaliserte tap, som i motsetning til nedskrivninger bokført i årsregnskapet er en langsiktig vurdering av tapsnivået.

For marginlånene kalkuleres et marginkrav, og forskjellen mellom marginkravet og avtalt margin neddiskonteres over gjennomsnittlig forventet tid til reprising.

For nedskrevne lån er det gjort en vurdering av sannsynlig kontantstrøm for lånene neddiskontert med effektiv rente justert for endringer i markedsvilkår for tilsvarende ikke nedskrevne lån. Lånerenten før nedskrivninger tar høyde for den økte kredittrisikoen i engasjementet. Gitt den generelle usikkerhet som ligger i beregninger av virkelig verdi, er det DNBs vurdering at nedskrevet verdi gir et godt bilde av virkelig verdi av disse utlånene.

I mange tilfeller vil kunder benytte låneprodukter som dels måles til amortisert kost og dels til virkelig verdi. Lønnsomheten av kundeforretningene vurderes samlet, og prising skjer etter en samlet vurdering. Tilsvarende vurderes eventuell verdiforringelse av kundeforholdet under ett. Eventuell verdiforringelse ut over det produktspesifikke som reflekteres ved prisendringene, inngår i samlet vurdering av kreditter i kundeforholdet. Eventuell verdiforringelse i det samlede kundeforholdet vurderes etter amortisert kost og rapporteres som nedskrivning på utlån.

Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)

Verdivurderinger i nivå 2 baserer seg i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og det enkelte sertifikatets eller obligasjonens karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baserer verdsettelsen seg på modeller.

Gjeld til kredittinstitusjoner (nivå 2)

Gjeld til kredittinstitusjoner vurderes på samme måte som utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner. For disse kortsiktige instrumentene er virkelig verdi vurdert å være lik amortisert kost.

Innskudd fra kunder (nivå 2)

For innskudd fra kunder vurderes virkelig verdi å være lik amortisert kost.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital (nivå 2 og 3)

Verdivurderingen i nivå 2 baseres på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer der det er tilgjengelig. Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital i nivå 3 verdsettes basert på modeller. Postene består i hovedsak av innlån i valuta.

NOTE 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi

				DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked Nivå 1	Verdsettelse basert på observerbare markedsdata Nivå 2	Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata Nivå 3	Totalt
Eiendeler per 31. desember 2019				
Utlån til kunder			61 178	61 178
Sertifikater og obligasjoner	22 432	265 418	356	288 205
Aksjer	6 414	22 814	7 018	36 247
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen		98 943		98 943
Finansielle derivater	244	122 964	1 868	125 076
Gjeld per 31. desember 2019				
Innskudd fra kunder		19 535		19 535
Verdipapirgjeld [1)]		20 294		20 294
Ansvarlig lånekapital [1)]		176		176
Finansielle derivater	261	113 886	1 536	115 682
Annen finansiell gjeld [2)]	10 883			10 883
Eiendeler per 31. desember 2018				
Utlån til kunder			62 476	62 476
Sertifikater og obligasjoner	55 834	262 459	319	318 612
Aksjer	8 159	26 833	4 810	39 802
Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen		77 241		77 241
Finansielle derivater	238	122 480	2 036	124 755
Gjeld per 31. desember 2018				
Innskudd fra kunder		14 680		14 680
Verdipapirgjeld		77 524		77 524
Ansvarlig lånekapital		2 483		2 483
Finansielle derivater	285	108 177	1 654	110 116
Annen finansiell gjeld [2)]	3 157			3 157

1) Målekategorien for verdipapirgjeld i norske kroner med flytende rente har blitt endret fra virkelig verdi over resultatet til amortisert kost per 31. desember 2019. Sammenligningstall er ikke omarbeidet.

2) Short-posisjoner knyttet til tradingvirksomhet.

Nivåene

Finansielle instrumenter innplasseres i ulike nivåer basert på kvaliteten på markedsdata for den enkelte type instrument. Overføringer mellom nivåene i virkelig verdi hierarkiet anses å ha skjedd ved utgangen av hvert kvartal. For finansielle instrumenter i nivå 2 kan kvaliteten på markedsdata variere avhengig av hvorvidt det har vært omsetning for det aktuelle instrumentet. Det vil derfor være naturlig at noen instrumenter flyttes mellom nivå 2 og 3. Dette gjelder i hovedsak sertifikater og statsobligasjoner.

Nivå 1: Verdsettelse basert på noterte priser i aktivt marked

I nivå 1 innplasseres finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av noterte priser i aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser. I kategorien inngår blant annet børsnoterte aksjer og fondsandeler, samt sertifikater og statsobligasjoner som omsettes i aktive markeder.

Nivå 2: Verdsettelse basert på observerbare markedsdata

I nivå 2 innplasseres finansielle instrumenter som verdsettes ved bruk av informasjon som ikke er noterte priser, men hvor priser er direkte eller indirekte observerbare for eiendelene eller forpliktelsene, inkludert noterte priser i ikke aktive markeder for identiske eiendeler eller forpliktelser.

I kategorien inngår blant annet interbankderivater som renteswapper, valutaswapper og terminkontrakter med prisnoteringer på Reuters eller Bloomberg, basisswapper mellom valutaslagene NOK, EUR, USD og GBP og rente- og valutaderivater mot kunder med uvesentlig kredittmargin. Børsnoterte opsjoner innplasseres i nivå 2 dersom det er mulig å avlese eller inter-/ekstrapolere implisitt volatilitet med utgangspunkt i observerbare priser.

NOTE 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi (forts.)

Nivå 3: Verdsettelse basert på annet enn observerbare markedsdata
I nivå 3 innplasseres finansielle instrumenter som ikke kan verdsettes basert på direkte eller indirekte observerbare priser. For slike instrumenter benyttes blant annet vurdering av eiendeler og gjeld i selskaper, estimerte kontantstrømmer og andre verdsettelsesmodeller der vesentlige parametere bygger på ikke-observerbar input.

I kategorien inngår blant annet utlån til kunder og instrumenter hvor kredittmarginer utgjør en vesentlig del av justeringen til markedsverdi.

Gevinst eller tap som oppstår når estimert virkelig verdi er forskjellig fra transaksjonsprisen (dag-en gevinst/ tap) har ikke hatt vesentlig effekt i regnskapet for hverken 2019 eller 2018.

Instrumentene i de ulike nivåene

Utlån til kunder (nivå 3)
Utlånene består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner. Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte kontantstrømmer nediskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav.

Sertifikater og obligasjoner (nivå 2 og 3)
Verdivurderingen i nivå 2 baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver, valutakurser og kredittmarginer til den enkelte kreditt og obligasjonens eller sertifikatets karakteristika. For papirer vurdert under nivå 3 baseres verdsettelsen på indikative priser fra tredjepart eller sammenlignbare papirer.

Aksjer inklusive andeler i fond (nivå 2 og 3)
Aksjer i nivå 2 omfatter aksjefond hvor de underliggende investeringene er noterte aksjer, samt et mindre volum av andre fondsandeler. Postene som er klassifisert i nivå 3 omfatter i det vesentligste eiendomsfond, KS-andeler, Private Equity-investeringer, andeler i hedgefond og investeringer i unoterte aksjer.

Ved fastsettelse av virkelig verdi for Private Equity-investeringer, PE, benyttes en bransjestandard utarbeidet av European Private Equity & Venture Capital Association, EVCA. Metoden vurderes å representere beste grunnlag for beste estimat for virkelig verdi for investeringer i lite likvide egenkapitalinstrumenter. Rapportering fra forvalterne om verdien av PE-fond på balansedagen mottas etter at konsernet har avlagt regnskap. Verdivurderingene i konsernregnskapet er derfor basert på verdsettelser for tidligere perioder, justert for tidsetterslep i rapporteringen på om lag tre måneder. Tidsetterslepet fastsettes med utgangspunkt i utviklingen i en vektet indeks bestående av et parameter for aksjemarkedet representert ved MSCI World som referanseindeks, og et parameter for forventet langsiktig avkastning på PE-investeringer.

Finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen (nivå 2)
Posten gjelder unit linked produkter i DNB Livsforsikring. Verdiutviklingen på de underliggende fondene er tilgjengelig på daglig basis.

Finansielle derivater (nivå 2 og 3)
Finansielle derivater i nivå 2 omfatter i hovedsak valutaterminer og rente- og valutaswapper. Verdsettelsen er basert på swapkurver, og kredittmarginer utgjør en mindre del av verdien. I tillegg omfatter posten derivater knyttet til råvarer og FRAer. Disse er verdsatt med utgangspunkt i observerbare priser i markedet. Derivater klassifisert i nivå 2 omfatter også aksjederivater knyttet til Markets' market-making aktiviteter. Hoveddelen av disse derivatene er knyttet opp mot de mest omsatte aksjene på Oslo Børs, og verdsettelsen baseres på kursutvikingen på den aktuelle/underliggende aksjen og observerbar eller beregnet volatilitet. Finansielle derivater i nivå 3 består i det vesentligste av valutaopsjoner, renteopsjoner i norske kroner samt indeksderivater. Verdsettelsen er basert på indikative priser fra tredjepart.

Innskudd fra kunder (nivå 2)
Verdsettelsen av innskudd som vurderes til virkelig verdi omfatter i hovedsak innskudd med fast rente. Verdsettelsen er i hovedsak basert på måling mot en swapkurve, og effekten av endringer i kredittmarginer i målingen er liten.

Verdipapirgjeld (nivå 2)
Verdivurderingen baseres i hovedsak på observerbar markedsinformasjon i form av rentekurver og kredittmarginer. Posten består i hovedsak av innlån i norske kroner. For innlån i valuta benyttes sikringsbokføring dersom slike forretninger er inngått. For øvrige verdipapirinnlån baseres verdsettelsen på amortisert kost.

Ansvarlig lånekapital (nivå 2)
Ansvarlige innlån som måles til virkelig verdi består av ett innlån i norske kroner, og verdsettelsen baseres på observerbare rentekurver og kredittmarginer.

NOTE 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi (forts.)

Finansielle instrumenter til virkelig verdi, nivå 3 **DNB-konsernet**

	Finansielle eiendeler				Finansiell gjeld
Beløp i millioner kroner	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Aksjer	Finansielle derivater	Finansielle derivater
Balanseført verdi per 1. januar 2018	**64 998**	**328**	**4 498**	**2 069**	**1 749**
Netto resultatførte gevinster	(398)	(459)	383	(462)	(237)
Tilgang/kjøp	15 324	358	1 097	1 185	886
Avhending		(27)	(1 854)		
Forfalt	(17 195)	(0)		(756)	(745)
Overført fra nivå 1 eller 2		230	882		
Overført til nivå 1 eller 2		(69)			
Annet	(254)	(42)	(197)	0	2
Balanseført verdi per 31. desember 2018	**62 476**	**319**	**4 810**	**2 036**	**1 654**
Netto resultatførte gevinster	(192)	(156)	401	(535)	(215)
Tilgang/kjøp	9 696	419	2 766	1 152	849
Avhending		(280)	(959)		
Forfalt	(10 664)			(774)	(753)
Overført fra nivå 1 eller 2		129			
Overført til nivå 1 eller 2		(135)			
Annet	(138)	60	(0)	(11)	1
Balanserført verdi per 31. desember 2019	**61 178**	**356**	**7 018**	**1 868**	**1 536**

Utlån til kunder
Porteføljen av utlån til virkelig verdi består i hovedsak av fastrenteutlån i norske kroner.

Fastrentelån
Verdien av fastrenteutlånene fastsettes ved at avtalte rentestrømmer neddiskonteres over løpetiden med en diskonteringsfaktor som er justert for marginkrav. Diskonteringsfaktoren som benyttes tar utgangspunkt i en swaprente med en løpetid som tilsvarer gjennomsnittlig gjenværende bindingstid på de aktuelle fastrenteutlånene. Forutsetninger for beregning av marginkravet er basert på en vurdering av markedsforholdene på balansedagen og på en vurdering av hva en ekstern investor ville lagt til grunn ved investering i tilsvarende portefølje. Fastrentelån målt til virkelig verdi utgjorde 61 167 millioner kroner ved utgangen av 2019.

Sertifikater og obligasjoner
Investeringene i nivå 3 består i hovedsak av selskapsobligasjoner med begrenset likviditet.

Aksjer inklusive andeler i fond
Investeringene i nivå 3 består av Private Equity-fond, eiendomsfond, KS-andeler, ikke børsnoterte hedgefond og ikke børsnoterte aksjer. Felles for disse investeringene er at det er etterslep i tilgangen på informasjon fra enhetene. I tider med uro i finansmarkedene, vil det kunne være betydelig usikkerhet knyttet til verdsettelsen av disse investeringene.

Finansielle derivater, eiendeler og gjeld
Postene som er klassifisert i nivå 3 består i hovedsak av valutaopsjoner, renteopsjoner i norske kroner og derivater knyttet til utviklingen i konsumprisindeksen.

NOTE 29 Finansielle instrumenter til virkelig verdi (forts.)

Spesifikasjon av virkelig verdi, nivå 3 **DNB-konsernet**

	31. desember 2019			31. desember 2018		
Beløp i millioner kroner	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Aksjer	Utlån til kunder	Sertifikater og obligasjoner	Aksjer
Nominell verdi/kostpris	60 853	386	6 460	61 821	362	4 259
Virkelig verdi justering [1)]	237	(31)	558	563	(44)	551
Påløpte renter	88			91		
Balanseført verdi	61 178	356	7 018	62 476	319	4 810

1) Endring i virkelig verdi på utlån til kunder skyldes i all hovedsak endringer i swaprente, med tilsvarende negativ endring i virkelig verdi på finansielle instrumenter som er benyttet som økonomisk sikring.

Spesifikasjon av aksjer, nivå 3 **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Eiendoms-fond	Hedge-fond	Unoterte aksjer	Private Equity (PE) investeringer	Annet	Totalt
Balanseført verdi per 31. desember 2019	42	850	934	2 276	2 917	7 018
Balanseført verdi per 31. desember 2018	67	832	779	1 977	1 155	4 810

Sensitivitetsanalyse, nivå 3 **DNB-konsernet**

	31. desember 2019		31. desember 2018	
Beløp i millioner kroner	Balanseført verdi	Effekt av mulige alternative forutsetninger	Balanseført verdi	Effekt av mulige alternative forutsetninger
Utlån til kunder	61 178	(164)	62 476	(177)
Sertifikater og obligasjoner	356	(1)	319	(4)
Aksjer	7 018		4 810	
Finansielle derivater, netto	333		382	

For å vise sensitiviteten i utlånsporteføljen er diskonteringsrenten på fastrentelån økt med 10 basispunkter.

Obligasjoner i nivå 3 er i hovedsak investeringer i norske industri-, offshore- og kraftselskaper. En økning av diskonteringsrenten med 10 basispunkter har gitt kun små utslag.

Aksjer klassifisert i nivå 3 omfatter til sammen 6 224 millioner kroner i Private Equity-investeringer, eiendomsfond, hedgefond og unoterte aksjer i DNB Livsforsikring. Verdsettelsene er i all hovedsak basert på rapportering fra forvaltere av fondene, som benytter kontantstrømbaserte modeller eller multipler ved fastsettelse av virkelig verdi. Konsernet har ikke full tilgang til informasjon om alle elementene i disse verdsettelsene og har derfor ikke grunnlag for å fastsette alternative forutsetninger. Effekten på konsernets resultat av alternative verdier vil imidlertid være begrenset da investeringene i hovedsak eies av DNB Livsforsikring i kollektivporteføljen.

NOTE 30 Motregning

Tabellen viser potensiell effekt av konsernets motregningsavtaler på finansielle eiendeler og gjeld. Se note 1 Regnskapsprinsipper for mer informasjon.

						DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Brutto balanse-ført verdi	Beløp som motregnes i balansen	Balanse-ført verdi	Netting-avtaler	Øvrig sikkerhet [1]	Beløp etter mulige nettooppgjør
Eiendeler per 31. desember 2019						
Kontanter og fordringer på sentralbanker [2]	40 014		40 014		40 014	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner [2]	84 877		84 877		84 877	
Utlån til kunder [2]	81 733		81 733		81 733	
Finansielle derivater [3]	125 076		125 076	14 439	77 873	32 764
Gjeld per 31. desember 2019						
Gjeld til kredittinstitusjoner	89 387		89 387		89 387	
Innskudd fra kunder [2]	9 844		9 844		9 844	
Finansielle derivater [3]	115 682		115 682	14 439	77 702	23 542
Eiendeler per 31. desember 2018						
Kontanter og fordringer på sentralbanker [2]	30 241		30 241		30 241	
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner [2]	74 939		74 939		74 939	
Utlån til kunder [2]	61 357		61 357		61 357	
Finansielle derivater [3]	124 755		124 755	17 799	96 025	10 931
Gjeld per 31. desember 2018						
Gjeld til kredittinstitusjoner	38 874		38 874		38 874	
Innskudd fra kunder [2]	1 846		1 846		1 846	
Finansielle derivater [3]	110 116		110 116	17 799	70 551	21 766

1) Inkluderer kontanter og verdipapirer som er mottatt/overført fra/til motpart og verdipapirer som er mottatt/avgitt som sikkerhet i depoter i Clearstream eller Euroclear.

2) Inkluderer gjenkjøpsavtaler og gjensalgsavtaler, verdipapirinnlån og utlån med sikkerhet i verdipapirer.

3) Brutto balanseført verdi av finansielle derivater viser markedsverdien av derivatkontrakter omfattet av motregningsavtaler eller sikret med kontanter og verdipapirer under Credit Support Annex.

NOTE 31 Aksjer

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis, ekskl. DNB Livsforsikring	7 837	8 229
Investeringer i aksjer, andeler, fond og egenkapitalbevis, DNB Livsforsikring	28 410	31 573
Sum aksjer	**36 247**	**39 802**

NOTE 32 Overførte eiendeler eller eiendeler med andre restriksjoner

Overførte eiendeler som fortsatt balanseføres	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Gjenkjøpsavtaler		
Sertifikater og obligasjoner	6 377	1 588
Derivater		
Sertifikater og obligasjoner	17 438	3 592
Verdipapirutlån		
Aksjer	138	311
Sum gjenkjøpsavtaler, derivater og verdipapirutlån	23 954	5 490

Forpliktelser tilknyttet eiendelene	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Gjenkjøpsavtaler		
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	6 373	727
Innskudd fra kunder		860
Derivater	17 438	3 592
Verdipapirutlån	145	326
Sum forpliktelser	23 957	5 505

Restriksjoner for konsernets adgang til å bruke eiendeler

Norske kapitaldekningskrav kan medføre at DNB-konsernet ikke kan disponere eller overføre eiendeler og gjøre opp gjeld fritt mellom enhetene i konsernet.

Det foreligger følgende restriksjoner for konsernets adgang til å bruke eiendeler:

- Konsernet har stilt eiendeler som sikkerhet for sine forpliktelser og utstedte obligasjoner med fortrinnsrett (sikkerhetsmasse). Konsernet har stilt sikkerhet for forpliktelser i finansielle derivater. Se note 15 Finansielle derivater og sikringsbokføring for mer informasjon.
- Eiendelene i konsoliderte strukturerte enheter (investeringsfond) forvaltes på vegne av andre parter som har kjøpt andeler i fondene. Minoritetens eiendeler i slike fond utgjorde henholdsvis 11 113 millioner og 37 497 millioner kroner ved utgangen av 2019 og 2018. Det er innregnet en tilsvarende forpliktelse på balansen.
- Eiendelene som forvaltes av konsernets forsikringsselskaper, dekker hovedsakelig forpliktelser til selskapenes forsikringskunder. Ved utgangen av 2019 utgjorde de samlede eiendelene i konsernets forsikringsselskaper 339 648 millioner kroner, mot 319 484 millioner ved utgangen av 2018. Eiendelene er relatert til virksomheten i DNB Livsforsikring AS og DNB Forsikring AS (i 2018) og inkluderer Finansielle eiendeler, kunden bærer risikoen.

Sikkerhetsmasse	DNB Boligkreditt AS	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Lån sikret ved pant i bolig, atkomstdokument til bolig eller borettslagsandel (bolighypoteklån)	632 580	623 859
Fordringer i form av derivatavtaler	41 595	39 482
Sikkerhetsmasse	674 176	663 342
Verdipapirgjeld, bokført verdi	471 715	478 548
Verdivurderingsendringer som kan henføres til kredittrisiko på gjeld bokført til virkelig verdi	(78)	(358)
Verdipapirgjeld, verdi i henhold til forskrift [1)]	471 637	478 189
Sikkerhetsmassens fyllingsgrad (prosent)	142,9	138,7

1) Utstedt verdipapirgjeld er obligasjoner med fortrinnsrett i den tilhørende sikkerhetsmassen. Sammensetningen og verdiberegningen i sikkerhetsmassen er definert i paragraf 11-8 og 11-11 i finansforetaksloven med tilhørende forskrifter.

NOTE 33 Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes

Mottatte verdipapirer	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Gjensalgsavtaler		
Sertifikater og obligasjoner	185 623	159 302
Verdipapirinnlån		
Aksjer	23 886	54 807
Sum mottatte verdipapirer	209 509	214 109
Herav mottatte verdipapirer som er solgt eller pantsatt:		
Sertifikater og obligasjoner	*75 901*	*25 272*
Aksjer	*16 286*	*16 140*

NOTE 34 Finansielle eiendeler og forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Aksjefond	50 379	37 245
Obligasjonsfond	31 389	25 323
Pengemarkedsfond	10 912	8 994
Kombinasjonsfond	4 871	4 117
Bankinnskudd	1 392	1 562
Sum finansielle eiendeler, kunder bærer risikoen	**98 943**	**77 241**
Sum forsikringsforpliktelser, kunder bærer risikoen	**98 943**	**77 241**

NOTE 35 Investeringseiendommer

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
DNB Livsforsikring	22 299	16 844
Eiendommer til eget bruk	(5 637)	(767)
Øvrige investeringseiendommer [1)]	741	638
Sum investeringseiendommer	**17 403**	**16 715**

1) Øvrige investeringseiendommer er i hovedsak knyttet til overtatte selskaper.

Investeringseiendom i DNB Livsforsikring

Investeringseiendommene i DNB Livsforsikring inngår som en del av midlene i kollektivporteføljen og holdes med tanke på å oppnå langsiktig avkastning for kundene. Eiendomsporteføljen måles til virkelig verdi på balansedagen. Den norske delen av porteføljen verdsettes ved hjelp av en intern verdivurderingsmodell, og er dermed på nivå 3 i verdsettelseshierarkiet. I tillegg innhentes eksterne takster for et utvalg av eiendommer på rullerende basis gjennom året. Utvalget utgjør nærmere 95 prosent av porteføljeverdien. Den svenske delen av porteføljen, samt deleide eiendommer, verdsettes på grunnlag av eksterne takster.

Den interne modellen beregner virkelig verdi som nåverdi av framtidige kontantstrømmer i og etter utløp av kontraktsperioden. Avkastningskravet i modellen reflekterer markedsrisikoen. Ved utgangen av 2019 ble det i all hovedsak benyttet et avkastningskrav på 7,6 prosent. Det gjøres noen individuelle vurderinger av avkastningskravet på segmentnivå. Modellen benytter samme avkastningskrav for kontantstrømmer både i og utenfor kontraktsperioden.

Spesifikk eiendomsrisiko tas hensyn til i kontantstrømmen blant annet gjennom kontraktsfestet leie og framtidig markedsleie, driftskostnader, nødvendige investeringer, leietakertilpasninger ved kontraktsutløp, sannsynlighet for ledighet og justering av vekstfaktor (Norges Banks inflasjonsmål).

Gjennom 2019 gikk samlet kontraktsleie for den 100 prosent eide porteføljen i Norge opp med 182 millioner kroner til 960 millioner. I samme periode gikk vurdert markedsleie for den samme porteføljen opp med 210 millioner kroner til 994 millioner.

Ved utgangen av 2019 var den økonomiske ledigheten 5,7 prosent mot 7,0 prosent ved utgangen av 2018.

NOTE 35 Investeringseiendommer (forts.)

Verdivurderingene har samlet ført til oppskriving av eiendomsporteføljen med 708 millioner kroner i 2019.

Verdivurderingene er særlig sensitive for endring i avkastningskrav og forutsetninger om framtidig inntektsstrøm. 0,25 prosentpoeng reduksjon i avkastningskrav vil isolert sett endre verdien av eiendomsporteføljen med ca. 3,7 prosent eller 668 millioner kroner. En endring i framtidige kontraktsleier på 5 prosent vil tilsvarende endre verdien av eiendomsporteføljen med ca. 2,9 prosent eller 545 millioner kroner.

Øvrige investeringseiendommer

Øvrige investeringseiendommer i konsernet er i hovedsak knyttet til overtatte selskaper og det er vurdert at disse tilhører nivå tre i verdsettelseshierarkiet.

Investeringseiendommer fordelt på geografiske områder **DNB Livsforsikring**

Type bygg	Beliggenhet	Virkelig verdi *Millioner kroner*	Brutto leieareal *m²*	Gjennomsnittlig leietid *Antall år*
Kontorbygg	Østlandet	9 189	153 408	6,3
Kontorbygg	Norge for øvrig	3 285	122 899	5,6
Kjøpesentre	Norske byer	4 171	113 677	3,9
Hoteller	Norske byer	2 124	64 176	8,9
Utlandet	Stockholm/Gøteborg	3 530	35 632	6,7
Sum investeringseiendommer per 31. desember 2019		22 299	489 792	6,0
Sum investeringseiendommer per 31. desember 2018		16 844	437 801	5,5
Endring i 2019		5 455	51 991	0,5
Sum investeringseiendommer per 31. desember 2019		22 299	489 792	6,0

Beløp inkludert i resultatregnskapet **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	2019	2018
Leieinntekter fra investeringseiendommer	998	832
Direkte kostnader knyttet til investeringseiendommer	(165)	(147)
Sum [1)]	833	684

Verdiendringer investeringseiendommer **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Investeringseiendommer
Balanseført verdi per 31. desember 2017	**16 306**
Tilgang, kjøp av nye eiendommer	13
Tilgang, aktivering av investeringer	330
Netto gevinst	565
Avhendelser	(362)
Valutakursendringer	(137)
Balanseført verdi per 31. desember 2018	**16 715**
Tilgang, kjøp av nye eiendommer	340
Tilgang, aktivering av investeringer	195
Netto gevinst [2)]	364
Avhendelser	(69)
Valutakursendringer	(141)
Balanseført verdi per 31. desember 2019	**17 403**

1) Resultatført under "Netto finansresultat, livsforsikring".

2) Netto gevinst på investeringseiendommer utenfor DNB Livsforsikring utgjorde -6 millioner kroner.

NOTE 36 Investeringer etter egenkapitalmetoden

Resultatregnskap

DNB-konsernet

	Luminor		Fremtind		Vipps		Eksportfinans		Andre [2]		Totalt	
Beløp i millioner kroner	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018
Inntekter [1]	3 908	3 749			743	555	229	185				
Resultat etter skatt [1]	513	1 228	607		(249)	(199)	106	71				
Andel av resultat etter skatt	102	533	212		(112)	(88)	42	29				
Avskrivninger og nedskrivninger av merverdier etter skatt [3]			(110)		(126)	(134)						
Andre justeringer [3]	146	(33)	5		59	(7)						
Konsernets andel av resultat etter skatt	248	501	108		(178)	(230)	42	29	190	15	410	314

Balanser

DNB-konsernet

	Luminor		Fremtind		Vipps		Eksportfinans		Andre [2]		Totalt	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18	31.12.19	31.12.18
Finansielle instrumenter [1]	134 048	150 705	13 241		104	57	13 618	17 814				
Goodwill og immaterielle eiendeler [1]	81	74	2 263		2 291	2 312	8	0				
Andre eiendeler [1]	1 441	1 399	3 112		315	187	956	1 411				
Gjeld [1]	119 427	134 290	11 820		204	308	8 116	12 804				
Egenkapital [1]	16 143	17 888	6 796		2 506	2 248	6 466	6 422				
Konsernets andel av egenkapital	3 221	7 769	2 379		1 125	996	2 587	2 569				
Goodwill [3]			1 419									
Merverdier etter skatt [3]			832		102	217						
Elimineringer [3]		(88)	5		(294)	(305)						
Balanseført verdi	3 221	7 680	4 634		932	907	2 587	2 569	5 184	5 205	16 559	16 362

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Hovedkontor	Bransje	Eierandel i prosent 31.12.19	Eierandel i prosent 31.12.18	Balanseført verdi 31.12.19	Balanseført verdi 31.12.18
Luminor Holding AS	Tallinn	Finanstjenester	20	43	3 221	7 680
Fremtind AS	Oslo	Forsikring	35		4 634	
Vipps AS	Oslo	Betalingstjenester	45	44	932	907
Eksportfinans AS	Oslo	Finanstjenester	40	40	2 587	2 569
Andre tilknyttede selskaper					5 184	5 205
Sum					**16 559**	**16 362**

1) Verdier i tilknyttede selskapers regnskaper. Foreløpige og ureviderte regnskaper er benyttet.

2) Andre investeringer inkluderer investeringer i eiendomsselskaper i DNB Livsforsikring på 4 457 millioner kroner (4 554 millioner i 2018), eid i kollektiv-/kundeporteføljen.

3) Omfatter latente skatteposisjoner og mer-/mindreverdier som ikke er reflektert i selskapets balanse.

Transaksjoner 2019

DNB og Sparebank 1 Gruppen fikk godkjent fusjonen av sine skadeforsikringsvirksomheter ved utgangen av 2018. Det nye selskapet, Fremtind, ble operativt fra 1. januar 2019. DNB eier 35 prosent av selskapet og har en opsjon til å øke eierandelen til 40 prosent. Opsjonen forventes å bli utøvd i løpet av første kvartal 2020. Den andre fasen av fusjonen, som trådte i kraft 1. januar 2020, inkluderer de individuelle personrisiko-forsikringene fra DNB Livsforsikring og de individuelle samt bedriftsbetalte personrisikoforsikringene fra SpareBank 1 Forsikring AS (livsforsikringsselskapet).

Den 30. september solgte DNB deler av sin eierandel i Luminor til et konsortium ledet av Blackstone. Etter transaksjonen har DNB en eierandel på 20 prosent.

Transaksjoner 2018

I slutten av april 2018 godkjente Konkurransetilsynet fusjonen mellom Vipps, BankID Norge og BankAxept. Finanstilsynet ga sin godkjennelse i begynnelsen av juni 2018.

NOTE 37 Immaterielle eiendeler

			DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	Goodwill	Utvikling av IT-systemer	Øvrige immaterielle eiendeler	Totalt
Anskaffelseskost per 1. januar 2018	8 498	5 223	952	14 673
Tilgang	5	441	20	466
Tilgang gjennom oppkjøp/etablering av andre selskaper		(204)		(204)
Endring kostpris		(6)	0	(6)
Avhendelser	(8)	(205)	22	(191)
Valutakursendring	(16)	0	(11)	(28)
Anskaffelseskost per 31. desember 2018	8 478	5 248	983	14 709
Samlede av- og nedskrivninger per 1. januar 2018	(4 206)	(4 020)	(847)	(9 073)
Avskrivninger		(306)	(47)	(353)
Nedskrivninger	(5)	0		(5)
Avhendelser	8	68	(0)	76
Holdt for salg		89		89
Valutakursendring	0	1	10	12
Samlede av- og nedskrivninger per 31. desember 2018	(4 203)	(4 167)	(884)	(9 254)
Balanseført verdi per 31. desember 2018	**4 276**	**1 081**	**99**	**5 455**
Anskaffelseskost per 1. januar 2019	8 478	5 248	983	14 709
Tilgang		317	49	366
Avhendelser	(6)	(16)	6	(16)
Valutakursendring	(14)	(0)	(6)	(20)
Anskaffelseskost per 31. desember 2019	8 459	5 549	1 032	15 039
Samlede av- og nedskrivninger per 1. januar 2019	(4 203)	(4 167)	(884)	(9 254)
Avskrivninger		(321)	(40)	(361)
Nedskrivninger			(0)	(0)
Avhendelser		9	16	25
Valutakursendring		0	6	6
Samlede av- og nedskrivninger per 31. desember 2019	(4 203)	(4 479)	(903)	(9 585)
Balanseført verdi per 31. desember 2019	**4 256**	**1 069**	**129**	**5 454**

Goodwill

Risikofri rente er satt til 3 prosent, markedets risikopremie er satt til 5 prosent og vekstfaktor på lang sikt er satt til 2,0 prosent. Disse forutsetningene er like for alle vurderingsenheter, mens beta-verdier er estimert for hver vurderingsenhet. Avkastningskravet er før skatt. For en generell beskrivelse av metode og forutsetninger som DNB anvender i beregningen av gjenvinnbart beløp for goodwill henvises det til note 1 Regnskapsprinsipper.

NOTE 37 Immaterielle eiendeler (forts.)

Goodwill fordelt på enheter **DNB-konsernet**

	31. desember 2019		31. desember 2018	
	Avkastningskrav (prosent)	Balanseført (millioner kroner)	Avkastningskrav (prosent)	Balanseført (millioner kroner)
DNB Asset Management	11,3	1 679	11,3	1 679
Personkunder	11,4	982	11,4	982
Små og mellomstore bedriftskunder	11,4	483	11,4	483
DNB Finans – bilfinansiering	11,5	753	11,5	791
Øvrige	11,5	360	11,5	341
Sum goodwill		**4 256**		**4 276**

DNB Asset Management

Enheten omfatter kapitalforvaltningsvirksomhet, hovedsakelig i Norge og Sverige. Samlet goodwill fra enheter som inngår i virksomhetsområdet er vurdert under ett, og vurderingsenheten er hele DNB Asset Management. Virksomheten er integrert, blant annet ved at synergi- og rasjonaliseringseffekter er tatt ut i hele organisasjonen. De mest kritiske forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i verdipapirmarkedene, netto salg av fond og marginer.

Personkunder

Enheten vedrører bankvirksomheten (utlån og innskudd) i kontornettet i Norge relatert til personmarkedet, og balanseført goodwill består vesentlig av goodwill fra fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR, oppkjøpspremie ved overtakelse av Nordlandsbanken samt noe goodwill fra tidligere overtatte kontorer i Gjensidige NOR. De viktigste forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i marginer, volumer og nedskrivning på utlån.

Små og mellomstore bedriftskunder

Enheten vedrører bankvirksomheten (utlån og innskudd) i kontornettet i Norge relatert til bedriftsmarkedet, og balanseført goodwill består vesentlig av goodwill fra fusjonen mellom DnB og Gjensidige NOR. De viktigste forutsetningene for kontantstrømmene i planperioden er utvikling i marginer, volumer og nedskrivning på utlån.

DNB Finans – bilfinansiering

Enheten omfatter DNBs bilfinansieringsvirksomhet i Norge og Sverige, og goodwill stammer fra DNBs kjøp av Skandiabankens bilfinansieringsvirksomhet. Virksomheten ble overtatt i 2008. Kritiske forutsetninger for kontantstrømmene i planperioden er nivået på bilsalget i Norge og Sverige, DNB Finans' evne til å beholde kundeforholdet med viktige bilforhandlere samt langsiktig marginutvikling og nivået på nedskrivning på utlån.

NOTE 38 Varige driftsmidler

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Fast eiendom til historisk kost	Fast eiendom til virkelig verdi	Maskiner, inventar og transport-midler	Driftsmidler operasjonell leasing	Andre varige driftsmidler	Bruks-retts-eiendeler	Totalt
Akkumulert anskaffelseskost per 31. des. 2017	168	961	3 634	8 857	50		13 668
Tilgang	1		150	3 030	11		3 191
Verdiregulering		(23)	0				(23)
Avhendelser	(6)		(27)	(2 067)	(4)		(2 104)
Valutakursendringer	0		19	(50)	(0)		(31)
Anskaffelseskost per 31. des. 2018	162	938	3 776	9 769	56		14 701
Samlede av- og nedskrivninger per 31. des. 2017	(49)	(171)	(2 179)	(2 528)	(37)		(4 965)
Avhendelser			17	1 164	4		1 185
Avskrivninger [1)]	(9)		(330)	(1 333)	(5)		(1 677)
Nedskrivning				(4)			(4)
Valutakursendringer	3		(16)	14	0		0
Samlede av- og nedskrivninger per 31. des. 2018	(56)	(171)	(2 508)	(2 688)	(38)		(5 461)
Balanseført verdi per 31. des. 2018	106	767	1 267	7 082	18		9 240
Verdi av eiendom klassifisert til virkelig verdi etter historisk kost-prinsippet		166					
Akkumulert anskaffelseskost per 31. des. 2018/ 1. jan. 2019	162	938	3 776	9 769	56	5 346	20 047
Reklassifiserte driftsmidler		1 702				(1 702)	
Tilgang		2 890	600	3 495	6	521	7 513
Verdiregulering		321					321
Avhendelser	(3)	(114)	(271)	(1 912)	(3)	(101)	(2 404)
Valutakursendringer	5		0	(69)	(0)	(24)	(88)
Anskaffelseskost per 31. des. 2019	164	5 738	4 105	11 284	59	4 040	25 390
Samlede av- og nedskrivninger per 31. des. 2018	(56)	(171)	(2 508)	(2 688)	(38)		(5 461)
Avhendelser		114	268	1 241	2	83	1 707
Avskrivninger [1)]	(9)	(44)	(379)	(1 500)	(4)	(600)	(2 536)
Nedskrivning				(1)		(9)	(10)
Valutakursendringer	(2)		(2)	21	0	(10)	8
Samlede av- og nedskrivninger per 31. des. 2019	(67)	(101)	(2 622)	(2 927)	(39)	(536)	(6 292)
Balanseført verdi per 31. des. 2019	97	5 637	1 483	8 357	20	3 504	19 098
Verdi av eiendom klassifisert til virkelig verdi etter historisk kost-prinsippet		4 715					

1) Med utgangspunkt i anskaffelseskost fratrukket eventuell restverdi avskrives eiendelene lineært over forventet brukstid innenfor følgende rammer:

Tekniske anlegg	*10 år*
Maskiner	*3-10 år*
Inventar m.v.	*5-10 år*
IT-utstyr	*3-5 år*
Transportmidler	*5-7 år*

DNB-konsernet har ikke stilt sikkerheter for lån/funding av varige driftsmidler, herunder eiendom.

NOTE 39 Leieavtaler

DNB Finans tilbyr operasjonelle og finansielle leasingkontrakter, flåtestyring og lån til bedriftskunder, offentlig sektor og forbrukere i Norge, Sverige, Danmark og Finland. Virksomheten drives gjennom leverandørpartnerskap og direktesalg, i nært samarbeid med kunderådgivere i DNB Bank der det er mulig. Fokus er på å finansiere kurante eiendeler der det er et eksisterende og fungerende bruktmarked. Den største aktivaklassen i porteføljen er personbiler og varebiler. Andre store aktivaklasser er busser, lastebiler og tilhengere og anleggsmaskiner.

Finansielle utleieavtaler	**DNB-konsernet**	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Bruttoinvestering i leieavtalen		
Forfaller innen 1 år	10 117	13 685
Forfaller 1 - 5 år	42 909	34 995
Forfaller senere enn 5 år	10 749	3 829
Total bruttoinvestering i leieavtalen	63 776	52 510
Nåverdien av utestående minsteleie		
Forfaller innen 1 år	9 803	13 261
Forfaller 1 - 5 år	33 986	27 738
Forfaller senere enn 5 år	7 127	2 538
Total nåverdi av utestående minsteleie	50 916	43 537
Ikke opptjent finansinntekt	12 860	8 972
Ikke garanterte restverdier som tilfaller utleier	87	78
Akkumulert tapsavsetning	2 542	2 279
Variabel leie innregnet som inntekt i perioden	68	61

Operasjonelle utleieavtaler	**DNB-konsernet**	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Framtidig minsteleie, ikke kansellerbare avtaler		
Forfaller innen 1 år	1 075	888
Forfaller 1 - 5 år	5 339	3 096
Forfaller senere enn 5 år	63	38
Total framtidig minsteleie, ikke kansellerbare avtaler	6 476	4 022

Innleieavtaler

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Minimum resterende leiebetalinger knyttet til ikke kansellerbare leieavtaler		
Forfaller innen 1 år	129	100
Forfaller 1 - 5 år	716	636
Forfaller senere enn 5 år	3 340	4 566
Totalt minimum resterende leiebetalinger knyttet til ikke kansellerbare leieavtaler	4 185	5 302
Totalt minimum framtidige framleiebeløp som forventes mottatt knyttet til ikke kansellerbare framleieavtaler	107	278

	DNB-konsernet
Beløp i millioner kroner	Totale leieforpliktelser
Leieforpliktelser per 1. januar 2019	5 436
Reklassifiserte leieforpliktelser	(1 654)
Rentekostnader	90
Tilgang	520
Betalinger	(727)
Øvrig	(17)
Leieforpliktelser per 31. desember 2019	3 648

NOTE 40 Andre eiendeler

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Tidsavgrensede poster	736	728
Tilgodehavende remburser og andre betalingstjenester	1 816	1 000
Uoppgjorte sluttsedler	1 720	2 330
Forfalte, ikke betalte forsikringspremier	409	501
Fond eid av ikke-kontrollerende eierinteresser	11 113	37 301
Andre tilgodehavender	5 004	4 610
Sum andre eiendeler	**20 798**	**46 469**

NOTE 41 Innskudd fra kunder fordelt på næringssegment

	DNB-konsernet	
Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Bank, forsikring og porteføljeforvaltning	41 803	32 299
Næringseiendom	46 874	44 065
Shipping	32 787	39 484
Olje, gass og offshore	51 364	60 185
Kraft og fornybar energi	13 318	11 632
Helsetjenester	9 927	7 432
Offentlig sektor	53 134	50 046
Fiske, fiskeoppdrett og jordbruk	13 787	13 551
Varehandel	32 592	28 954
Industri	47 969	50 484
Teknologi, media og telekom	18 555	14 386
Tjenesteyting	94 356	88 957
Boligeiendom	17 215	15 419
Privatpersoner	380 217	372 024
Øvrige næringer	115 658	98 173
Innskudd fra kunder	**969 557**	**927 092**

NOTE 42 Verdipapirgjeld

Endringer i verdipapirgjeld

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Balanse 31.12.19	Emittert 2019	Forfalt/ innløst 2019	Valutakurs-endring 2019	Øvrige endringer 2019	Balanse 31.12.18
Sertifikatgjeld, nominell verdi	188 120	977 397	(885 921)	(78 087)		174 732
Obligasjonsgjeld, nominell verdi [1) 3)]	654 030	119 704	(68 794)	(1 008)		604 127
Verdijusteringer	28 019				4 961	23 059
Sum verdipapirgjeld	**870 170**	**1 097 101**	**(954 715)**	**(79 095)**	**4 961**	**801 918**

Forfallstidspunkt verdipapirgjeld målt til amortisert kost per 31. desember 2019 [1) 2) 3)]

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Norske kroner	Valuta	Totalt
2020		188 054	188 054
Sum sertifikatgjeld, nominell verdi		188 054	188 054
2020	11 324	87 736	99 060
2021	18 222	86 214	104 435
2022	24 072	120 321	144 394
2023	2 800	116 725	119 525
2024	5 683	47 040	52 723
2025		24 382	24 382
2025 og senere	120	89 789	89 909
Sum obligasjonsgjeld, nominell verdi	62 221	572 208	634 428
Total verdipapirgjeld, nominell verdi	62 221	760 262	822 483

Forfallstidspunkt verdipapirgjeld målt til virkelig verdi per 31. desember 2019 [1) 3)]

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Norske kroner	Valuta	Totalt
2020	66		66
Sum sertifikatgjeld, nominell verdi	66		66
2020	498		498
2021	6 097		6 097
2022	4 917		4 917
2023	3 201		3 201
2024	1 125		1 125
2025	1 502		1 502
2025 og senere	2 261		2 261
Sum obligasjonsgjeld, nominell verdi	19 602		19 602
Total verdipapirgjeld, nominell verdi	19 667		19 667
Verdijusteringer	816	27 204	28 019
Verdipapirgjeld	82 704	787 466	870 170

1) *Fratrukket egne obligasjoner. Nominell verdi på utestående obligasjoner med fortrinnsrett i DNB Boligkreditt utgjorde 449,0 milliarder kroner per 31. desember 2019. Tilhørende markedsverdi på sikringsmassen var 632,6 milliarder kroner.*
2) *Inkluderer sikret gjeld.*
3) *Målekategorien for verdipapirgjeld i norske kroner med flytende rente har blitt endret fra virkelig verdi over resultatet til amortisert kost per 31 desember 2019. Sammenligningstall er ikke omarbeidet.*

NOTE 43 Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

Endring i ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	Balanse 31.12.19	Emittert 2019	Forfalt/ innløst 2019	Valutakurs-endring 2019	Øvrige endringer 2019	Balanse 31.12.18
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	24 943	9	(9)	(167)		25 110
Evigvarende ansvarlig lånekapital, nominell verdi	5 774			81		5 693
Fondsobligasjonslån, nominell verdi						
Verdijusteringer	378				100	278
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	**31 095**	**9**	**(9)**	**(86)**	**100**	**31 082**

DNB-konsernet

Opptaksår		Balanseført verdi i utenlandsk valuta	Rentesats	Forfall	Første forfalls-tidspunkt	Balanseført verdi i norske kroner
Ordinær ansvarlig lånekapital						
2015	SEK	1 000	1,97 % p.a.	2025	2020	945
2015	SEK	3 000	3-mnd STIBOR + 1,40 %	2025	2020	2 834
2016	JPY	10 000	1,00 % p.a.	2026	2021	809
2017	JPY	11 500	1,04 % p.a.	2027	2022	931
2017	NOK	1 400	3-mnd NIBOR + 1,75 %	2027	2022	1 400
2017	NOK	170	3,08 % p.a.	2027	2022	170
2017	SEK	750	3-mnd STIBOR + 1,70 %	2027	2022	708
2017	SEK	1 000	1,98 % p.a.	2027	2022	945
2017	EUR	650	1,25 % p.a.	2027	2022	6 413
2018	JPY	25 000	0,75 % p.a.	2028	2023	2 024
2018	NOK	900	3-mnd NIBOR + 1,10 %	2028	2023	900
2018	SEK	700	3-mnd STIBOR + 1,06 %	2028	2023	661
2018	SEK	300	1,61 % p.a.	2028	2023	283
2018	EUR	600	1,13 % p.a.	2028	2023	5 920
Sum, nominell verdi						24 943
Evigvarende ansvarlig lånekapital						
1985	USD	215	3-mnd LIBOR + 0,25 %			1 889
1986	USD	200	6-mnd LIBOR + 0,13 %			1 757
1986	USD	150	6-mnd LIBOR + 0,15 %			1 318
1999	JPY	10 000	4,51 % p.a.		2029	809
Sum, nominell verdi						5 774

NOTE 44 Annen gjeld

DNB-konsernet

Beløp i millioner kroner	31.12.19	31.12.18
Kortsiktige innlån	446	645
Short-posisjoner trading	10 883	3 157
Tidsavgrensede poster	3 856	4 287
Remburser, sjekker og andre betalingstjenester	1 391	2 211
Uoppgjorte sluttsedler	1 379	1 771
Leverandørgjeld	1 924	1 681
Generell bonus til ansatte	257	278
Ikke-kontrollerende eierinteresser	11 113	37 301
Leieforpliktelse	3 648	
Øvrig gjeld	4 227	4 093
Sum annen gjeld [1]	**39 125**	**55 424**

1) Annen gjeld er i hovedsak kortsiktig.

NOTE 45 Egenkapital

Aksjekapital

Generalforsamlingen som ble avholdt 30. april 2019, besluttet å redusere aksjekapitalen ved sletting av egne aksjer og innløsing av aksjer eid av staten. Slettingen av aksjene ble registrert i Foretaksregisteret 12. juli 2019. Antallet utstedte aksjer ble redusert med 24 065 503 til 1 580 301 385.

Per 31. desember 2019 utgjorde DNBs aksjekapital NOK 15 803 013 850 fordelt på 1 580 301 385 aksjer pålydende 10 kroner. Per 31. desember 2018 utgjorde DNBs aksjekapital 16 043 668 880 kroner fordelt på 1 604 366 888 aksjer pålydende 10 kroner.

DNB ASA har én aksjeklasse og alle aksjer har stemmerett. Aksjeeiere har rett på å motta det til en hver tid foreslått utbytte og har en stemmerett per aksje ved selskapets generalforsamling.

Styret i DNB ASA foreslår for generalforsamlingen i april 2020 et utbytte på 9,00 kroner per aksje for 2019.

Egne aksjer

Generalforsamlingen som ble avholdt 30. april 2019, innvilget en ny fullmakt for styret i DNB ASA til å kjøpe egne aksjer til et samlet pålydende på inntil 3,5 prosent av selskapets aksjekapital. Tilbakekjøpsprogrammet under den nye fullmakten ble igangsatt 24. oktober 2019 og omfatter opptil 2,0 prosent av aksjene. DNB ASA har inngått en avtale med staten v/Nærings- og fiskeridepartementet for innløsing av en proporsjonal andel av statens beholdning for å sikre at statens prosentvise eierandel ikke endres som et resultat av innløsningen av tilbakekjøpte aksjer.

Under denne fullmakten kjøpte DNB ASA tilbake til sammen 9 715 000 aksjer i det åpne markedet i løpet av 2019, noe som tilsvarer 0,61 prosent av de utstedte aksjene. Gjennomsnittsprisen var 162,13 kroner per aksje, og det totale vederlaget utgjorde 1 575 861 251 kroner. I tillegg skal statens forholdsmessige andel, som utgjør 5 004 697 aksjer, innløses.

Hybridkapital

Hybridkapitalen er utstedt av DNB Bank ASA.

Endring i hybridkapital **DNB-konsernet**

Beløp i millioner kroner	Balanse 31.12.19	Emittert 2019	Utbetalte renter 2019	Påløpte renter 2019	Valutakurs-endring 2019	Balanse 31.12.18
Hybridkapital, nominell verdi	26 048	10 474				15 574
Verdijusteringer	681		(1 052)	1 123	(10)	620
Hybridkapital	**26 729**	**10 474**	**(1 052)**	**1 123**	**(10)**	**16 194**

DNB-konsernet

Opptaksår		Balanseført verdi i valuta	Rentesats	Balanseført verdi i norske kroner
2015	NOK	2 150	3 mnd NIBOR + 3,25 %	2 150
2015	USD	750	5,75 % p.a.	5 903
2016	NOK	1 400	3 mnd NIBOR + 5,25 %	1 400
2016	USD	750	6,50 % p.a.	6 120
2019	NOK	2 700	3-mnd NIBOR + 3,50 %	2 700
2019	USD	850	4,875 % p.a.	7 774
Sum, nominell verdi				26 048

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende

Styret vil legge følgende erklæring om kompensasjon fram for avstemning på generalforsamlingen i henhold til allmennaksjeloven paragraf 6-16a:

A. Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Finansforetak skal offentliggjøre informasjon om hovedprinsippene for fastsettelse av godtgjørelse, kriterier for fastsettelse av eventuell variabel godtgjørelse, samt kvantitativ informasjon om godtgjørelse til ledende ansatte. Informasjonen i styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte utgjør nødvendig informasjon i henhold til regelverket for finansforetak.

Konsernstandard for belønning i DNB-konsernet gjelder total belønning for alle fast ansatte i DNB-konsernet og er vedtatt av styret. Standarden omfatter total belønning (fastlønn, kort- og langsiktige insentiver, samt pensjon) og ansattgoder (personalforsikring og øvrige ansattgoder). Konsernstandarden skal sikre at konsernets godtgjørelsesordninger er i samsvar med regulatoriske krav og statens retningslinjer for lederlønn.

Standarden fastsetter at total belønning skal gis på bakgrunn av en helhetlig vurdering av konsernets resultater, samt enhetens og den enkelte ansattes bidrag til verdiskaping. Total belønning skal utformes slik at den ikke bidrar til å påføre konsernet uønsket risiko. Belønningen skal være konkurransedyktig, men samtidig kostnadseffektiv for konsernet.

Standarden fastsetter videre at total belønning skal bestå av fastlønn, eventuelle tillegg knyttet til stilling samt en variabel del der det er hensiktsmessig. Faste lønnselementer, herunder stillingstillegg og markedstillegg, skal stå i forhold til ansvaret, kravene og kompleksiteten som er knyttet til stillingen, mens variabel godtgjørelse skal stimulere til økte prestasjoner og ønsket atferd.

Variabel godtgjørelse baseres på en helhetlig prestasjonsvurdering knyttet til resultatoppnåelse på definerte målområder for konsernet, enheten og det enkelte individ («hva vi leverer»), samt atferd og måloppnåelse knyttet til konsernets oppdrag, verdier, etiske retningslinjer, etterlevelse og ledelsesprinsipper («hvordan vi leverer»). Videre skal den motvirke overdreven risikotaking samt fremme en sunn og effektiv risikohåndtering i DNB. Det er fastsatt et øvre tak for utbetaling av variabel godtgjørelse på inntil 50 prosent av fastlønn for ledende ansatte og 100 prosent for øvrige risikotakere.

Konsernstandarden skal sikre at bruk av variabel godtgjørelse er i tråd med de regulatoriske bestemmelsene som gjelder for konsernets ulike virksomhetsområder og geografiske lokasjoner. Det er vedtatt særskilte behandlingsregler for variabel godtgjørelse til ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av vesentlig betydning for foretakets risikoeksponering (risikotakere), samt ansatte i uavhengige kontrollfunksjoner.

Ordningen for variabel godtgjørelse i DNB er global, men ikke-norske filialer og datterselskaper vil i tillegg vil være underlagt lokal lovgivning. I tilfeller hvor det norske regelverket avviker fra lokal lovgivning, vil konsernet søke råd hos relevante myndigheter og internasjonal ekspertise for å sikre at praksis er i overensstemmelse med både norske og lokale reguleringer.

Godtgjørelse til konsernsjef og øvrig konsernledelse skal til enhver tid understøtte gjeldende strategi og verdigrunnlag og bidra til å nå konsernets mål. Godtgjørelsen skal fremme atferd som bygger ønsket kultur med hensyn til ansvarlighet og til prestasjons- og resultatorientering. Det er ikke gjort endringer i prinsippene for fastsettelse av variabel godtgjørelse sammenlignet med foregående års erklæring.

Styret legger vekt på statens retningslinjer for lederlønn ved utforming og fastsettelse av godtgjørelsesordninger for konsernet. Eventuelle avvik fra statens retningslinjer skal begrunnes i henhold til retningslinjenes prinsipp om «følg-eller-forklar».

Godtgjørelsesstruktur

Faste lønnselementer skal normalt utgjøre hoveddelen av den totale belønningen, og være av en slik størrelse at det i det enkelte år kan besluttes at variabel belønning ikke tildeles. Nivået på den enkeltes godtgjørelse fastsettes med utgangspunkt i ansvar og kompleksitet i stillingen, samt markedsnivå for tilsvarende stillinger og kompetanse.

For å sikre nødvendig fleksibilitet og for å konkurrere om den til enhver tid etterspurte kompetanse kan stillings- og markedstillegg benyttes som tillegg til avtalt fastlønn.

Variabel godtgjørelse

Styret beslutter overordnede kriterier, prinsipper og rammer for variabel godtgjørelse. Tildeling av variabel godtgjørelse skal skje ut fra en helhetlig vurdering av prestasjoner, og skal som hovedregel ikke overstige 50 prosent av avtalte faste lønnselementer. Den samlede lønnsstrukturen skal være slik at den ikke bidrar til uønsket risikotaking hos den enkelte.

Styret har for 2020 besluttet at måloppnåelse knyttet til konsernets finansielle ambisjoner for egenkapitalavkastning og kostnadsgrad skal vektes med til sammen 60 prosent ved fastsettelsen av variabel godtgjørelse. I tillegg til de finansielle målene er det etablert kvalitative og kvantitative mål knyttet til konsernets strategi. Graden av oppnåelse av disse målene avgjøres ut fra en helhetlig vurdering, og vektes med til sammen 40 prosent. Forhold som etterlevelse og etisk atferd inngår også i den helhetlige vurderingen. Konsernets måltall er brutt ned til relevante mål for de ulike forretnings-, stabs- og støtteområdene.

Ovennevnte mål vil være de bærende elementene når variabel godtgjørelse for 2020 skal vurderes og tildeles. Alle mål er definert og kommunisert til de relevante forretnings-, stabs- og støtteområdene som en del av arbeidet med mål og oppfølging av disse for 2020.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Variabel godtgjørelse for 2020 vil fastsettes ut fra en helhetlig vurdering av prestasjoner. Dette vil være en kombinasjon av kvantitativ oppnåelse av fastsatte resultatmål og en kvalitativ helhetlig vurdering av hvordan målene er oppnådd.

Styret vil fastsette en øvre total ramme for variabel godtgjørelse i konsernet, eksklusive DNB Markets, DNB Eiendom og forvaltere i DNB Asset Management. Rammen fastsettes basert på oppnåelse av konsernmål de siste to årene, kombinert med en helhetlig vurdering av andre viktige parametere, samt konsernets finansielle kapasitet. Denne fordeles videre basert på de enkelte områdenes måloppnåelse og bidrag til konsernets resultat. For DNB Markets og forvaltere i DNB Asset Management avsettes det i tråd med markedspraksis for denne typen virksomheter egne rammer for variabel godtgjørelse basert på enhetens oppnådde resultater samt en helhetlig vurdering. Tilsvarende er avlønningsmodellen i DNB Eiendom tilpasset markedspraksis med høy andel av variabel belønning ut fra individuell resultatoppnåelse.

Særskilt om risikotakere

DNB har utarbeidet og implementert særskilte behandlingsregler for identifiserte risikotakere, ansatte i uavhengige kontrollfunksjoner og ledende ansatte, heretter kalt risikotakere. De særskilte behandlingsreglene utfyller den generelle konsernstandarden for belønning og er utformet i tråd med finansforetaksforskriften med tilhørende rundskriv fra Finanstilsynet.

I henhold til gjeldende krav har DNB gjennomført en kartlegging av hele organisasjonen for å identifisere risikotakere ut fra kriteriene som følger av rundskrivet og EUs forordning på området.

For risikotakere gjelder følgende hovedprinsipper for variabel godtgjørelse:

- Grunnlaget for variabel godtgjørelse er to år.
- Variabel godtgjørelse kan maksimalt tilsvare avtalt fast godtgjørelse.
- For ledende ansatte i uavhengige kontrollfunksjoner utbetales ikke variabel godtgjørelse.

For risikotakere skal 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse etter skatt utbetales utsatt og betinget i form av DNB-aksjer. Aksjedelen har bindingstid og frigis trinnvis over tre år. Den utsatte og betingede utbetalingen følger finansforetaksforskriftens bestemmelser. I løpet av perioden hvor retten til aksjene/instrumentene er betinget, skal det foretas en etterfølgende risikojustering, herunder knyttet til etterlevelse. Dersom vurderingen viser at den opprinnelige risikojusteringen var uriktig, kan risikotakerens rett til betinget tildelte aksjer helt eller delvis falle bort. Det samme gjelder dersom tildelingen viste seg å være basert på feil grunnlag eller mangelfulle opplysninger.

Aksjer med bindingstid har en lavere markedsverdi enn fritt omsettelige aksjer. For å kompensere for denne ulempen innvilges det tilleggsaksjer tilsvarende forskjellen i beregnet markedsverdi for fritt omsettelige aksjer og aksjer med angjeldende bindingstid. Beregningen gjennomføres etter anerkjent metodikk for slik prisfastsettelse og er i tråd med norsk likningspraksis.

Pensjoner mv.

Pensjonsordning og eventuell avtale om etterlønn og lignende skal sees i sammenheng med øvrig godtgjørelse og skal gi konkurransedyktige betingelser.

Alle ansatte i Norge er med i den innskuddsbaserte tjenestepensjonsordningen etter lov om innskuddspensjon.

Fram til 31. desember 2016 hadde mange av de ledende ansatte avtaler om ytelsesbasert pensjon som sikret rettigheter utover den generelle tjenestepensjonsordningen. Fra 1. januar 2017 ble disse ytelsesbaserte rettighetene erstattet med avtaler om innskuddsbasert driftspensjonsordning utformet etter de samme beregningsforutsetninger og prinsipper som ble lagt til grunn ved omdanningen av konsernets ytelsesbaserte tjenestepensjonsordning etter lov om foretakspensjon i 2016.

Ved omleggingen ble de pensjonsberettigede sikret en rettighet som på endringstidspunktet var beregnet å tilsvare forsikringsteknisk verdi av den tidligere ytelsesbaserte avtalen. Framtidig opptjening av kapitalrettigheter består nå av årlig innskudd og avkastning på opptjent rettighet. Årlig innskudd er individuelt beregnet slik at den innskuddsbaserte driftspensjonsordningen skal gi samme verdi som den tidligere ytelsesbaserte avtalen ville gitt ved avtalt pensjonsalder basert på beregningsforutsetningene.

Etterlønnsordninger og pensjonsordninger skal være i tråd med statens retningslinjer for lederlønn. Konsernet vil i utgangspunktet respektere tidligere inngåtte avtaler.

Godtgjørelse til ledende ansatte

Styret fastsetter konsernsjefens godtgjørelse. Konsernsjefen fastsetter godtgjørelse til ledende ansatte i samråd med styret.

Den samlede godtgjørelsen til ledende ansatte består av fastlønn (hovedelement), eventuelt tillegg til ordinær fastlønn, eventuelt stillingstillegg, naturalytelser, variabel godtgjørelse og pensjons- og forsikringsordninger. Den samlede godtgjørelsen fastsettes ut fra behovet for å gi konkurransedyktige betingelser. Godtgjørelsen skal gjøre konsernet konkurransedyktig i det aktuelle arbeidsmarkedet, men ikke lønnsledende, og skal fremme konsernets lønnsomhet, herunder ønsket inntekts- og kostnadsutvikling. Den totale godtgjørelsen skal ta hensyn til DNBs omdømme og sikre at DNB tiltrekker seg og beholder ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring. Styret legger innenfor disse rammene vekt på moderasjon ved fastsettelsen av godtgjørelse til ledende ansatte.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Fastlønn og stillingstillegg er gjenstand for årlig vurdering og fastsettes blant annet på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt og finansnæringen spesielt.

Variabel godtgjørelse til ledende ansatte fastsettes basert på en helhetlig vurdering av oppnådde resultater knyttet til definerte målområder. Variabel godtgjørelse kan maksimalt utgjøre 50 prosent av fastlønn.

Naturalytelser kan tilbys ledende ansatte i den grad ytelsene har en relevant sammenheng med den ansattes funksjon i konsernet eller er i tråd med markedspraksis. Ytelsene bør ikke være vesentlige i forhold til den ansattes fastlønn.

Det er inngått en betinget avtale med enkelte i konsernledelsen om at et tillegg på 30 prosent av ordinær fastlønn skal utbetales i form av aksjer. Beløpet avsettes gjennom året, og nettobeløp etter skatt benyttes til kjøp av aksjer i DNB ASA etter årets slutt, med bindingstid så lenge vedkommende er medlem av konsernledelsen. Etter fratredelse fra slik stilling frigis aksjene trinnvis over tre år. Ordningen forutsetter godkjenning av generalforsamlingen. Dersom generalforsamlingen ikke godkjenner ordningen, vil opptjening i ordningen bli utbetalt som et kontant engangsbeløp, og tillegget på 30 prosent vil bli erstattet med en økning av ordinær fastlønn.

B. Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Konsernets konsernstandarder fastsatt i 2011, med senere endringer gjeldende fra 2017, har blitt fulgt.

Konsernsjefens samlede godtgjørelse

Den samlede godtgjørelsen til konsernsjefen består av fastlønn (hovedelement), naturalytelser, variabel godtgjørelse og pensjons- og forsikringsordninger. Den totale godtgjørelsen fastsettes på bakgrunn av en helhetlig vurdering av prestasjoner hvor hovedvekten i den variable delen av godtgjørelsen baseres på konsernets finansielle mål. I tillegg til de finansielle målene er det etablert strategiske mål for 2019 der blant annet utvikling i organisasjonens kompetanse, innovasjonskraft og samfunnsansvar har blitt vurdert. I styrets helhetlige vurdering av konsernsjefens variable belønning legges det i tillegg vekt på etterlevelse av eksternt og internt regelverk, etiske retningslinjer og ledelsesprinsipper. Den samlede godtgjørelsen til konsernsjef skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Det skal også tas hensyn til DNBs omdømme.

I forbindelse med ansettelsen av Kjerstin R. Braathen som ny konsernsjef foretok styret en grundig vurdering av konsernsjefens samlede godtgjørelse. Styret vurderte blant annet kompleksiteten i stillingen som DNBs konsernsjef, samt Braathens egenskaper og kompetanse, sett opp mot tilsvarende stillinger i norsk næringsliv og nordiske finansforetak. Styret kom fram til en samlet godtgjørelse på nivå med tidligere konsernsjef, Rune Bjerke. Styret vurderer dette som et konkurransedyktig nivå, også sett hen til andre større selskaper med statlig eierandel i Norge. Styret vurderer at en videreføring av tidligere konsernsjefs samlede godtgjørelsesnivå er i henhold til prinsippet i statens retningslinjer om at godtgjørelsen til ledende ansatte ikke skal gi uheldige virkninger for selskapet eller svekke selskapets omdømme.

Braathens pensjonsrettigheter gir betydelig lavere årlig opptjening sammenlignet med Rune Bjerkes pensjonsrettigheter. Det er derfor avtalt en høyere fastlønn med ny konsernsjef, samt inngått en betinget avtale om fastlønn i form av aksjer. De ulike godtgjørelseselementene er beskrevet nedenfor.

Konsernsjefens fastlønn

Ved tiltredelse som konsernsjef ble konsernsjefens fastlønn fastsatt til 7 665 000 kroner. Fastlønnen er gjenstand for årlig vurdering og fastsettes blant annet på bakgrunn av lønnsutviklingen i samfunnet generelt, i finansnæringen spesielt og avlønningsnivå for sammenlignbare stillinger.

Det er i tillegg inngått en betinget avtale med konsernsjefen om at et tillegg på 30 prosent av fastlønn skal utbetales i form av aksjer. Avtalen er betinget fordi den forutsetter godkjenning fra generalforsamlingen. Beløpet avsettes gjennom året, og nettobeløp etter skatt skal benyttes til kjøp av aksjer i DNB ASA, med bindingstid så lenge konsernsjefen står i stillingen. Ved fratredelse frigis aksjene trinnvis over tre år. Dersom generalforsamlingen ikke godkjenner ordningen, vil opptjening i ordningen bli utbetalt som et kontant engangsbeløp, og tillegget på 30 prosent vil bli erstattet med en økning av konsernsjefens ordinære fastlønn. Konsernsjefens samlede godtgjørelse påvirkes dermed ikke av hvorvidt deler av fastlønnen utbetales i form av aksjer.

Konsernsjefens variable godtgjørelse

Variabel godtgjørelse til konsernsjefen fastsettes etter en helhetlig vurdering av prestasjoner knyttet til forhåndsdefinerte målområder. Variabel godtgjørelse kan maksimalt utgjøre 50 prosent av fastlønn. Konsernsjefen tildeles ingen resultatbaserte ytelser utover nevnte variable godtgjørelse.

Konsernsjefens naturalytelser

Konsernsjefen kan i tillegg til variabel godtgjørelse gis naturalytelser som bilordning, aviser/tidsskrifter og telefon-/kommunikasjonsordninger. Tildeling av naturalytelser skal ha sammenheng med konsernsjefens funksjon i konsernet eller være i tråd med markedspraksis og bør ikke være vesentlig i forhold til konsernsjefens fastlønn.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Konsernsjefens pensjonsordning

Konsernsjefen er medlem av den innskuddsbaserte tjenestepensjonsordningen etter lov om innskuddspensjon, med pensjonsgrunnlag tilsvarende 12 ganger folketrygdens grunnbeløp, på lik linje med alle ansatte i Norge.

Konsernsjefen har i tillegg en innskuddsbasert driftspensjonsavtale. Avtalen er videreført fra tidligere stilling med lik årlig opptjening i kroner som før tiltredelse som konsernsjef. Årlig innskudd vil reguleres i tråd med ordinær endring av pensjonsgrunnlaget. Etter fylte 67 år vil det ikke opptjenes ytterligere innskudd i driftspensjonsavtalen.

I forbindelse med ansettelsen vurderte styret konsernsjefens individuelle pensjonsavtale og forholdet til statens retningslinjer for lederlønn. Statens retningslinjer angir at pensjonsvilkår for ledende ansatte skal være på linje med andre ansattes vilkår i selskapet, og at pensjonsgrunnlaget ikke skal overstige 12 ganger folketrygdens grunnbeløp, som er maksimalgrensen i de skattefavoriserte kollektive pensjonsordningene i Norge. I dokumentet «Regjeringens eierpolitikk» fra 2015 presiseres en forventning om at selskaper ved intern rekruttering til ledende stillinger reforhandler allerede inngåtte avtaler, slik at godtgjørelsen bringes i samsvar med statens retningslinjer.

Da konsernsjefens ansettelsesavtale ble framforhandlet i juni 2019, besluttet styret å videreføre den individuelle pensjonsavtalen. I tillegg til forhandlingssituasjonen la styret vekt på at rettighetene knyttet til konsernsjefens individuelle pensjonsopptjening opprinnelig ble etablert i 2003. Styret la også vekt på at avtalens lange løpetid har ligget til grunn for konsernsjefens økonomiske planlegging og disponeringer over flere år, og at et bortfall av avtalen ville ha gitt urimelige virkninger.

Styret vurderte på denne bakgrunn at det forelå særlige forhold som ga grunnlag for å fravike statens retningslinjer knyttet til pensjon.

Konsernsjefens oppsigelsestid og rett til etterlønn

Konsernsjefen har en oppsigelsestid på seks måneder. Ved oppsigelse initiert av arbeidsgiver har konsernsjefen rett til etterlønn tilsvarende seks måneders fastlønn ved utløpet av oppsigelsestiden. Dersom konsernsjefen går inn i annet ansettelsesforhold, skal etterlønnen avkortes. Det følger av statens retningslinjer for lederlønn at sluttvederlaget skal reduseres med et forholdsmessig beløp beregnet på grunnlag av årsinntekt i nytt ansettelsesforhold. For å gi et nødvendig insentiv til å gå inn i annet ansettelsesforhold i etterlønnsperioden, og dermed redusere DNBs kostnad ved avtalen, valgte styret å utforme etterlønnsklausulen slik at konsernsjefens etterlønn avkortes tilsvarende halvparten av den arbeidsinntekten som opptjenes i etterlønnsperioden. Tilleggsytelser beholdes i en periode på tre måneder.

Øvrige betingede avtaler om fastlønn i form av aksjer

Det er inngått en betinget avtale med to konserndirektører om at et tillegg på 30 prosent av fastlønn skal utbetales i form av aksjer. Beløpet avsettes gjennom året, og nettobeløp etter skatt benyttes til kjøp av aksjer i DNB ASA etter årets slutt, med bindingstid så lenge vedkommende er medlem av konsernledelsen. Etter fratredelse frigis aksjene trinnvis over tre år. Ordningen forutsetter godkjenning av generalforsamlingen. Dersom generalforsamlingen ikke godkjenner ordningen, vil opptjening i ordningen bli utbetalt som et engangsbeløp, og tillegget på 30 prosent vil bli erstattet med en økning av ordinær fastlønn. Konserndirektørenes samlede godtgjørelse påvirkes dermed ikke av at deler av fastlønnen utbetales i form av aksjer.

Endringer i konsernledelsen

Rune Bjerke fratrådte som konsernsjef 31. august 2019, men opprettholder sitt ansettelsesforhold i DNB med andre oppgaver fram til juni 2020. Bjerkes fratredelsesavtale ligger innenfor de økonomiske rammene som ble avtalt da Bjerke ble ansatt som konsernsjef i 2006 med tiltredelse 1. januar 2007. Kjerstin R. Braathen tiltrådte som konsernsjef fra 1. september 2019. Ottar Ertzeid erstattet samtidig Kjerstin R. Braathen som finansdirektør, og Alexander Opstad ble konstituert som konserndirektør for Markets.

Ny konsernstruktur fra 23. september 2019 medførte endringer i konsernledelsens sammensetning. Maria Ervik Løvold, Alexander Opstad og Kari Bech-Moen tiltrådte som nye faste medlemmer av konsernledelsen. Alf Otterstad gikk ut av konsernledelsen, men opprettholder sitt ansettelsesforhold i DNB med andre oppgaver. Benedicte S. Fasmer og Solveig Hellebust inngikk avtaler om fratredelse, med rett til etterlønn i en periode på 6 måneder regnet fra utløpet av oppsigelsestiden. Øvrige konserndirektører fortsatte i konsernledelsen, der enkelte fikk endret sine ansvarsområder. Betingelsene for konserndirektørene er tilpasset nye ansvarsområder.

C. Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter, opsjoner mv. for det kommende regnskapsåret

Av den variable godtgjørelsen til konsernsjef, ledende ansatte og øvrige risikotakere investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse i aksjer i DNB ASA, med en bindingstid på ett år for én tredjedel, to år for én tredjedel og tre år for én tredjedel.

Det etableres i 2020 et aksjeprogram hvor medlemmer av konsernledelsen kan innlemmes. Programmet godkjennes av generalforsamlingen ved å vedta disse bindende retningslinjene.

Formålet med aksjeprogrammet er å styrke interessefellesskapet mellom selskapets ledelse og aksjonærer, ved å øke aksjeeierskapet i konsernledelsen. Deltakelse i aksjeprogrammet skal ikke i seg selv medføre økning av deltakernes samlede godtgjørelse, men være et alternativ til fastlønn i form av kontanter. Størrelsen på aksjeprogrammet vil være et tillegg på inntil 30 prosent av fastlønn i form av kontanter, og fastsettes når deltakeren innlemmes i programmet. Beløpet avsettes gjennom året, og nettobeløp etter skatt benyttes til kjøp av aksjer i DNB ASA etter årets slutt. DNB ASA gjennomfører aksjekjøpet på den ansatte vegne ved at nettobeløp etter skatt benyttes til å kjøpe aksjer til markedspris rett etter framleggelsen av DNB-konsernets resultater for opptjeningsåret. Det vil ikke være prestasjonsbaserte kriterier som ligger til grunn for tildeling av aksjer innenfor programmet, og tildelte aksjer anses derfor som fastlønn. Deltakerne kan ikke disponere over aksjene så lenge deltakerne er del av konsernledelsen (bindingstid). Etter uttreden fra konsernledelsen frigis aksjene trinnvis over tre år, med en tredjedel hvert år.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Styret har vurdert ordningen med fastlønn i form av aksjer og forholdet til statens retningslinjer for lederlønn. Statens retningslinjer forutsetter at tildeling av aksjer gjennom et aksjeprogram må være basert på prestasjonsbaserte kriterier. Staten kan i henhold til retningslinjene akseptere et aksjeprogram med en ramme på inntil 30 prosent av fastlønn, i tillegg til variabel lønn på inntil 50 prosent av fastlønn.

I likhet med statens retningslinjer begrenser særlovgivningen for finansforetak variabel lønn til inntil 50 prosent av fastlønn. Lovgivningen for finansforetak tillater imidlertid ikke en tilleggsramme til aksjeprogram med prestasjonsbaserte kriterier. En tilleggsramme til aksjeprogram som del av fastlønn, uten prestasjonsbaserte kriterier, vil være i samsvar med lovgivningen som gjelder for finansforetak.

Styret har på denne bakgrunn vurdert om en andel av fastlønn for medlemmer av konsernledelsen skal utbetales i form av aksjer i stedet for kontanter, og om det er grunnlag for å fravike kravet om prestasjonsbaserte kriterier som følger av statens retningslinjer. Styret har lagt vekt på at det er positivt og ønsket med et sterkere interessefellesskap mellom aksjonærene og selskapets ledelse. Styret har i tillegg lagt vekt på at særlovgivningen for finansforetak innebærer at DNB er i en annen situasjon enn øvrige selskaper med statlig eierandel.

Etter en samlet vurdering har styret på denne bakgrunn kommet fram til at begrensningene som følger av særlovgivningen som gjelder for finansforetak gir grunnlag for å fravike statens retningslinjer.

Ytterligere aksjer, tegningsretter, opsjoner og andre former for godtgjørelse som kun er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen i selskapet eller i andre selskaper innenfor det samme konsernet, tildeles ikke til konsernsjef eller ledende ansatte. Konsernsjef og ledende ansatte gis imidlertid, på lik linje med øvrige ansatte i DNB-konsernet, adgang til å delta i et aksjetegningsprogram for ansatte.

D. Redegjørelse for virkningene for selskapet og aksjeeierne av avtaler om godtgjørelse i form av tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner mv.

Av variabel godtgjørelse opptjent i 2019 til konsernsjef, ledende ansatte og øvrige risikotakere investeres en andel tilsvarende 50 prosent av opptjent variabel godtgjørelse i aksjer i DNB ASA. Målt mot totalt antall aksjer i selskapet, er det styrets vurdering at tildelingen av aksjer til ledende ansatte ikke antas å ha noen negative konsekvenser for selskapet eller aksjonærene. Det samme vil gjelde ved innføring av fastlønnstillegg i form av aksjer som beskrevet i bokstav C.

Styreleders betingelser

Olaug Svarva mottok i 2019 en godtgjørelse på 587 tusen kroner for styrelederververvet i DNB ASA. I tillegg mottok styrelederen i 2019 godtgjørelse på 472 tusen kroner for styrelederververvet i DNB Bank ASA.

Konsernsjefens betingelser

Kjerstin R. Braathen tiltrådte som konsernsjef 1. september 2019, med en fastlønn på 7 665 tusen kroner. I tillegg får Braathen i stillingen som konsernsjef et fastlønnstillegg som utgjør 30 prosent. Beløpet betales ut i aksjer i 2020 som har en bindingstid så lenge hun er medlem av konsernledelsen. Styret i DNB ASA fastsatte konsernsjefens variable godtgjørelse for 2019 til 2 230 tusen kroner. Variabel godtgjørelse utbetales i 2020 og der 50 prosent betales utsatt og betinget i DNB-aksjer. Aksjedelen deles i tre deler med bindingstid på inntil tre år. Beregnet fordel av naturalytelser var 213 tusen kroner i 2019. Konsernsjefens pensjonsordning er regnskapsmessig kostnadsført med 774 tusen kroner for regnskapsåret 2019. Kostnadene fordeles mellom DNB ASA og DNB Bank ASA.

Tidligere konsernsjef Rune Bjerke mottok i 2019 en ordinær godtgjørelse på 6 285 tusen kroner, mot 6 173 tusen i 2018.

Tegningsrettprogram for ansatte

Det var ikke etablert tegningsrettprogram i DNB-konsernet ved utgangen av 2019.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Tabellen er satt opp slik at den viser rettigheter opptjent i løpet av perioden.

Godtgjørelser og lignende i 2019 **DNB-konsernet**

Beløp i tusen kroner	Fast årslønn 31.12.19 [1]	Utbetalt honorar i 2019 [2]	Utbetalt lønn i 2019 [3]	Variabel godtgjørelse opptjent i 2019 [4]	Fastlønns tillegg opptjent i 2019 [5]	Naturalytelser og andre ytelser i 2019	Totale godtgjørelser i 2019	Utlån per 31.12.19 [6]	Opptjent pensjonskostnad i 2019 [7]
Styret i DNB ASA									
Olaug Svarva (leder) [8]		1 060				22	1 081		
Tore Olaf Rimmereid (nestleder) [9]		551				1	552		
Karl-Christian Agerup [9]		399				1	400		
Gro Bakstad (fra 30.04.19) [9]		515				1	516	24	
Carl A. Løvvik [8]	757	367	760	24		21	1 172	793	178
Jorunn Løvås (fra 15.11.19)	696		692	24		21	737	1 993	49
Vigdis Mathisen (til 15.11.19)	841	379	769	24		27	1 199	2 580	229
Jaan Ivar Semlitsch [8]		518				1	519		
Berit Svendsen (til 30.04.19) [9]		170				1	171	10 989	
Konsernledelsen									
Kjerstin R. Braathen, CEO	7 665		5 586	2 254	767	213	8 820	19	774
Rune Bjerke, CEO (til 01.09.19)	6 070		6 285	2 124		284	8 693	9 597	4 268
Ottar Ertzeid, CFO	6 200		8 763	3 499	620	249	13 131	28	831
Kari Bech-Moen, konserndirektør (fra 23.09.19)	2 300		1 558	424		145	2 127	9 625	123
Benedicte S. Fasmer, konserndirektør (til 23.09.19)	3 530		3 624	1 524		545	5 693	6 243	123
Rasmus Aage Figenschou, konserndirektør	3 150		3 222	1 324		223	4 769	13 351	123
Håkon Hansen, konserndirektør	3 425		3 347	1 454		264	5 064	8 288	263
Solveig Hellebust, konserndirektør (til 23.09.19)	3 325		3 443	1 399		241	5 083	20	409
Ida Lerner, konserndirektør[10]	4 076		4 076	24		1 996	6 096		
Maria Ervik Løvold, konserndirektør (fra 23.09.19)	3 200		2 344	824		192	3 360	9 188	211
Thomas Midteide, konserndirektør	3 170		3 268	1 324		246	4 838	2 022	276
Alexander Opstad, konserndirektør (fra 01.09.19)	6 000		5 911	4 024	485	163	10 583	17 721	175
Alf Otterstad, konserndirektør (til 23.09.19)	3 200		3 325	1 124		234	4 683	2 397	123
Harald Serck-Hanssen, konserndirektør	4 700		4 638	1 904		261	6 803	3 571	1 304
Ingjerd Blekeli Spiten, konserndirektør	3 530		3 595	1 524		256	5 375	7 210	123
Mirella E. Wassiluk, konserndirektør	3 625		3 525	24		248	3 797	3 726	123
Utlån til øvrige ansatte								19 338 150	

1) Fast årslønn som medlem av styret eller konsernledelsen.

2) Omfatter honorarer utbetalt fra alle selskaper i DNB-konsernet for arbeid i styrer og utvalg. Styrehonorar for DNB ASA utgjorde 2 965 tusen kroner i 2019. Enkelte personer er medlem i flere organer.

3) Omfatter lønnsutbetalinger for hele året og feriepenger av variabel lønnsutbetaling. Noen ansatte var medlem av styret eller konsernledelsen bare deler av året.

4) Variabel godtgjørelse opptjent i 2019, eksklusive feriepenger. Beløpet inkluderer konsernbonus som etter egne kriterier utbetales til alle som var fast ansatt per 31. desember 2019. For ledende ansatte som har endret stilling i løpet av 2019 er grunnlaget for variabel godtgjørelse beregnet forholdsmessig for gammel og ny stilling.

5) Det er inngått avtale om fastlønnstillegg for enkelte medlemmer av konsernledelsen, som skal avsettes til aksjekjøp (se beskrivelse tidligere i note 46).

6) Utlån til aksjonærvalgte tillitsvalgte er gitt på ordinære kundevilkår. Utlån til ansatte i DNB er gitt på funksjonærbetingelser, som er nær ordinære kundevilkår.

7) Årets opptjente pensjonsrettighet (SCC). Beregning av pensjonsopptjening er basert på de samme økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som er benyttet i note 25 Pensjoner.

8) Medlem også av styrets kompensasjons- og organisasjonsutvalg.

9) Medlem også av styrets revisjonsutvalg og styrets risikoutvalg.

10) Ida Lerner er utstasjonert fra Sverige til Norge. I henhold til DNBs policy for internasjonale utstasjoneringer får hun dekket naturalytelser som for eksempel fri bolig og skolekostnader. Både fastlønn og andre typer ytelser er del av en nettolønnskontrakt. Ytelsene er blitt grosset opp av en ekstern leverandør for å få en tilnærmet bruttoverdi på lønnen. Ettersom Ida Lerner ikke er medlem av Folketrygden, er oppgrossingen gjort uten trygdeavgifter.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Tabellen er satt opp slik at den viser rettigheter opptjent i løpet av perioden.

Godtgjørelser og lignende i 2018 **DNB-konsernet**

Beløp i tusen kroner	Fast årslønn 31.12.18 [1]	Utbetalt honorar i 2018 [2]	Utbetalt lønn i 2018 [3]	Variabel godt-gjørelse opptjent i 2018 [4]	Natural-ytelser og andre ytelser i 2018	Totale godt-gjørelser i 2018	Utlån per 31.12.18 [5]	Særskilt avtalt alders-grense [6]	Opptjent pensjons-kostnad i 2018 [7]
Styret i DNB ASA									
Olaug Svarva (leder, fra 24.04.18) [8]		713			5	718			
Anne Carine Tanum (leder, til 24.04.18)		338			3	341			
Tore Olaf Rimmereid (nestleder) [9]		536				536	12		
Karl-Christian Agerup [8]		364				364	3		
Carl A. Løvvik	745	343	744	24	20	1 131	849		175
Vigdis Mathisen [8]	816	389	817	24	28	1 258	4 316		171
Jaan Ivar Semlitsch [9]		524				524	106		
Berit Svendsen [9]		505				505	13 780		
Konsernledelsen									
Rune Bjerke, konsernsjef	5 855		6 173	2 474	385	9 031	9 783	60	5 259
Kjerstin R. Braathen, konserndirektør/CFO	4 205		4 355	1 774	272	6 401	68	65	745
Trond Bentestuen, konserndirektør (til 07.06.18)	3 635		3 063		224	3 287	5 925	65	542
Ottar Ertzeid, konserndirektør	9 225		9 610	3 874	248	13 731	0	62	805
Benedicte S. Fasmer, konserndirektør	3 405		3 523	1 449	219	5 191	5 130		119
Rasmus Aage Figenschou, konserndirektør	3 055		3 150	1 349	237	4 736	11 590		119
Håkon Hansen, konserndirektør (fra 07.06.18)	3 400		2 986	1 424	195	4 604	5 888		351
Solveig Hellebust, konserndirektør	3 205		3 324	1 349	236	4 909	6	65	404
Ida Lerner, konserndirektør [10]	3 937		4 047	24	2 326	6 398			
Thomas Midteide, konserndirektør	3 055		3 031	1 294	247	4 572	2 107	65	272
Alf Otterstad, konserndirektør	3 110		3 067	1 349	230	4 645	3 001		119
Hans Olav Rønningen, konserndirektør (til 08.01.18)	1 690		1 874	724	177	2 775	4 635		80
Harald Serck-Hanssen, konserndirektør	4 265		4 436	1 774	268	6 477	24 883	65	1 244
Ingjerd Blekeli Spiten, konserndirektør (fra 08.01.18)	3 400		3 196	1 449	259	4 904	5 768		119
Mirella E. Wassiluk, konserndirektør (fra 02.04.18)	3 600		2 347	24	157	2 528	0		90
Utlån til øvrige ansatte							22 165 427		

1) Fast årslønn ved utgangen av året for de som var medlem av styret eller konsernledelsen i løpet av året.

2) Omfatter honorarer mottatt fra alle selskaper i DNB-konsernet for arbeid i styrer og utvalg. Styrehonorar for DNB ASA utgjorde 3 243 tusen kroner i 2018. Enkelte personer er medlem i flere organer.

3) Omfatter lønnsutbetalinger for hele året, det vil si utover den perioden enkelte har vært medlem av styret eller konsernledelsen, og feriepenger av variable lønnsutbetalinger.

4) Variabel godtgjørelse eksklusive feriepenger.

5) Utlån til aksjonærvalgte tillitsvalgte er gitt på ordinære kundevilkår. Utlån til ansatte i DNB er gitt på funksjonærbetingelser, som er nær ordinære kundevilkår.

6) Avtalt aldersgrense er opplyst der det foreligger særskilt avtale med tilhørende innskuddsbaserte pensjonsrettigheter som avviker fra det som følger av selskapets generelle konsernstandard.

7) Årets opptjente pensjonsrettighet (SCC). Beregning av pensjonsopptjening er basert på de samme økonomiske og aktuarmessige forutsetninger som er benyttet i note 25 Pensjoner.

8) Medlem også av styrets kompensasjonsutvalg.

9) Medlem også av styrets revisjonsutvalg og styrets risikoutvalg.

10) Ida Lerner er utstasjonert fra Sverige til Norge. Før hun begynte i konsernledelsen 11. desember 2017, var hun leder for DNB CEMEA i London, også da som utstasjonert fra Sverige. I henhold til DNBs policy for internasjonale utstasjoneringer får hun dekket naturalytelser som for eksempel fri bolig og skolekostnader. Både fastlønn og andre typer ytelser er del av en nettolønnskontrakt. Ytelsene er blitt grosset opp av en ekstern leverandør for å få en tilnærmet bruttoverdi på lønnen. Ettersom Ida Lerner ikke er medlem av Folketrygden, er oppgrossingen gjort uten trygdeavgifter.

NOTE 46 Godtgjørelser og lignende (forts.)

Godtgjørelse til valgt revisor	DNB ASA		DNB-konsernet	
Beløp i tusen kroner, eksklusive mva.	2019	2018	2019	2018
Lovpålagt revisjon [1)]	(605)	(589)	(30 434)	(31 155)
Andre attestasjonstjenester			(5 693)	(2 464)
Skatte- og avgiftsrådgivning [2)]			(7 228)	(8 937)
Andre tjenester utenfor revisjon			(2 173)	(2 620)
Sum godtgjørelse til valgt revisor	(605)	(589)	(45 528)	(45 176)

1) Inkluderer honorar for begrenset revisjon og revisjon av fond forvaltet av DNB.
2) I hovedsak knyttet til skatterådgivning for utstasjonerte medarbeidere.

NOTE 47 Opplysninger om nærstående parter

DNB-konsernets største eier er Staten ved Nærings- og fiskeridepartementet som eier og kontrollerer 34 prosent av aksjene i morselskapet DNB ASA. Se note 49 Største aksjeeiere.

Et stort antall banktransaksjoner inngås med nærstående parter som del av de ordinære forretningstransaksjonene. Dette omfatter utlån, innskudd og valutatransaksjoner. Transaksjonene inngås til markedsmessige betingelser. Tabellen nedenfor viser transaksjoner med nærstående parter som omfatter balanser per årsslutt og relaterte kostnader og inntekter for året. Nærstående selskaper er tilknyttede selskaper og Sparebankstiftelsen DNB. Se note 36 for spesifikasjon av tilknyttede selskaper. Utlån til styremedlemmer og deres ektefeller/samboere og umyndige barn er gitt på ordinære kundevilkår. Utlån til konsernledelsen er, som for øvrige ansatte, gitt til funksjonærbetingelser som er nær ordinære kundevilkår.

Transaksjoner med nærstående parter **DNB-konsernet**

	Konsernledelse og styre		Nærstående selskaper	
Beløp i millioner kroner	2019	2018	2019	2018
Utlån per 1. januar	105	79	21 977	22 316
Nye utlån/tilbakebetalinger i året	(15)	26	(254)	(339)
Endringer i nærstående parter	17	(1)	(21 026)	
Utlån per 31. desember	**106**	**105**	**696**	**21 977**
Renteinntekter	**3**	**2**	**8**	**34**
Innskudd per 1. januar	118	285	1 340	1 605
Innskudd/uttak i året	(6)	29	150	(362)
Endringer i nærstående parter	(16)	(197)	312	97
Innskudd per 31. desember	**96**	**118**	**1 802**	**1 340**
Rentekostnader	**(1)**	**(0)**	**(17)**	**(8)**
Garantier [1)]	**-**	**-**	**1 462**	**2 480**

1) DNB Bank ASA stiller garanti for øvrige utlån i Eksportfinans. Det samlede garantiansvaret inngår i tabellen ovenfor.

Det ble ikke foretatt nedskrivninger på utlån til nærstående parter i 2018 og 2019. Det vises for øvrig til note 46 for informasjon om utlån til medlemmer i konsernledelse og styre. Transaksjoner med styrets varamedlemmer er ikke inkludert i tabellen ovenfor. Generelt gjelder at lån til ansatte i DNB skal løpe på etterskuddsvise, månedlige terminer med automatisk kontobelastning. Ansattes engasjementer ligger innenfor de rammene for løpetid som gjelder for vanlige kundeforhold, og det er stilt sikkerhet for slike lån i samsvar med lovkrav.

NOTE 48 Resultat per aksje

	DNB-konsernet	
	2019	2018
Resultat for regnskapsåret (millioner kroner)	25 721	24 282
Majoritetsandel av periodens resultat (millioner kroner)	24 603	23 323
Majoritetsandel av periodens resultat eksklusive virksomhet holdt for salg (millioner kroner)	24 652	23 527
Resultat virksomhet og anleggsmidler holdt for salg, etter skatt (millioner kroner)	(49)	(204)
Inngående balanse antall utestående aksjer (i hele 1000)	1 604 367	1 628 799
Gjennomsnittlig antall slettede aksjer (i hele 1000)	16 685	18 324
Gjennomsnittlig beholdning egne aksjer (i hele 1 000)	4 682	8 634
Gjennomsnittlig antall aksjer eks. beholdning av egne aksjer (i hele 1 000)	1 582 999	1 601 841
Gjennomsnittlig antall aksjer eks. beholdning av egne aksjer, utvannet (i hele 1 000)	1 582 999	1 601 841
Resultat/utvannet resultat per aksje (kroner)	15,54	14,56
Resultat/utvannet resultat per aksje eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)	15,57	14,69
Resultat/utvannet resultat per aksje, virksomhet holdt for salg (kroner)	(0,03)	(0,13)

Nøkkeltallet resultat per aksje har som hovedformål å vise avkastning til konsernets ordinære aksjonærer. Påløpte renter i perioden, som skal utbetales til hybridkapitalinvestorene, har derfor blitt trukket fra resultat for perioden i beregningen av periodens resultat per aksje.

NOTE 49 Største aksjeeiere

Aksjonærstruktur i DNB ASA per 31. desember 2019	Aksjer i tusen	Andel i prosent
Staten v/Nærings- og fiskeridepartementet	537 302	34,2
Sparebankstiftelsen DNB	130 001	8,3
Folketrygdfondet	94 902	6,0
The Vanguard Group	32 288	2,1
DWS Investment	30 964	2,0
BlackRock	28 118	1,8
Fidelity	26 020	1,7
Schroder Investment Management	19 527	1,2
Capital World	18 735	1,2
Storebrand Kapitalforvaltning	17 218	1,1
DNB Asset Management	15 506	1,0
T. Rowe Price	15 458	1,0
KLP Forsikring	15 362	1,0
Davis Selected Advisers	13 547	0,9
SAFE Investment Company	13 514	0,9
Nordea Funds	11 673	0,7
Newton Investment Management	11 501	0,7
Polaris Capital Management	11 485	0,7
State Street Global Advisors	11 338	0,7
Columbia Threadneedle Investments	10 557	0,7
Sum største aksjonærer	1 065 016	67,8
Øvrige aksjonærer	505 570	32,2
Totalt	**1 570 586**	**100,0**

Det reelle eierskapet bak nominee-kontoer er beregnet basert på analyser gjort av en tredjepart.

Tilbakekjøpsprogram

Oversikten inneholder ikke aksjer eid av DNB som del av det pågående tilbakekjøpsprogrammet. Dette utgjorde 9 715 tusen aksjer per 31. desember 2019. Totalt antall utstedte aksjer er 1 580 301 tusen per 31. desember 2019. I forbindelse med tilbakekjøpsprogrammet vil staten, i henhold til avtale, foreta en forholdsmessig innløsing av aksjer slik at eierandelen holdes konstant på 34 prosent. For ytterligere informasjon om tilbakekjøpsprogrammet, se Styrets beretning.

NOTE 50 Betingede utfall

DNB-konsernet vil, som en konsekvens av omfattende virksomhet i Norge og i utlandet, regelmessig være part i en rekke retts- og skatte-relaterte tvister. Ingen av disse tvistene anses å ha vesentlig betydning for vurdering av konsernets finansielle stilling.

Den 21. juni 2016 tok Forbrukerrådet ut stevning i gruppesøksmål for Oslo tingrett mot DNB Asset Management AS, et heleid datterselskap av DNB ASA som leverer fondsforvaltningstjenester. Forbrukerrådet fremmet krav om erstatning og prisavslag på 690 millioner kroner på vegne av nåværende og tidligere andelseiere i et fond forvaltet av DNB Asset Management AS og to fond som er innfusjonert i dette. Forbrukerrådet hevdet at andelseierne urettmessig skal ha blitt belastet for høye provisjoner for aktiv forvaltning, mens fondet skal ha blitt forvaltet som et indeksfond. Oslo tingrett avsa dom 12. januar 2018, der kravet ble avvist og DNB Asset Management AS frifunnet fullt ut. Forbrukerrådet anket 12. februar 2018 dommen til Borgarting lagmannsrett. I anken ble kravet redusert til 430 millioner kroner. Dommen i lagmannsretten ble offentliggjort 9. mai 2019, og Forbrukerrådet vant fram med sitt syn i gruppesøksmålet. DNB Asset Management ble dømt til å betale ca. 350 millioner kroner. DNB Asset Management var uenig i dommen i lagmannsretten og valgte å anke saken inn for Høyesterett. Ankesaken startet 21. januar 2020 og dom ble avsagt 28. februar hvor lagmannsrettens dom ble stående. Basert på en samlet vurdering ble det foretatt en regnskapsmessig avsetning på 200 millioner kroner i andre kvartal 2019, innregnet i regnskapet til DNB Asset Management AS som operasjonelt tap/driftskostnader. Endringen i avsetningsbehov som følge av dommen er ikke vurdert å være vesentlig for konsernets regnskap for 2019, og avsetningen er derfor opprettholdt. Avsetningen vil i første kvartal 2020 bli økt til ca. 350 millioner kroner i henhold til domsavsigelsen og vil bli utbetalt så raskt som praktisk mulig.

DNB ASA

Resultatregnskap

		DNB ASA	
Beløp i millioner kroner	Note	2019	2018
Renteinntekter, amortisert kost		82	32
Rentekostnader, amortisert kost		(547)	(452)
Netto renteinntekter		**(466)**	**(420)**
Provisjonskostnader m.v.		(5)	(7)
Andre inntekter	2	26 984	14 087
Netto andre driftsinntekter		**26 978**	**14 081**
Sum inntekter		**26 513**	**13 661**
Lønn og andre personalkostnader		(0)	(4)
Andre kostnader		(294)	(329)
Sum driftskostnader		**(295)**	**(334)**
Netto gevinster varige og immaterielle eiendeler		2 237	
Driftsresultat før skatt		**28 455**	**13 327**
Skattekostnad	4		
Resultat/totalresultat for regnskapsåret		**28 455**	**13 327**
Resultat/utvannet resultat per aksje (kroner)		17,98	8,36
Resultat per aksje eksklusive virksomhet holdt for salg (kroner)		17,98	8,36

Balanser

		DNB ASA	
Beløp i millioner kroner	Note	31.12.19	31.12.18
Eiendeler			
Fordringer på DNB Bank ASA	6	4 572	8 925
Eierinteresser i konsernselskaper	5	78 784	74 720
Fordringer på konsernselskaper	6	26 981	12 585
Sum eiendeler		**110 337**	**96 229**
Gjeld og egenkapital			
Kortsiktig gjeld til DNB Bank ASA	6	17	11
Annen gjeld og avsetninger	2	14 035	13 105
Langsiktig gjeld til DNB Bank ASA	6	22 617	20 087
Sum gjeld		**36 669**	**33 204**
Aksjekapital		15 706	15 944
Overkurs		22 556	22 556
Annen egenkapital		35 406	24 525
Sum egenkapital		**73 668**	**63 025**
Sum gjeld og egenkapital		**110 337**	**96 229**

Endring i egenkapital

			DNB ASA	
Beløp i millioner kroner	Aksje-kapital	Overkurs	Annen egenkapital	Sum egenkapital
Balanse per 31. desember 2017	**16 180**	**22 556**	**27 813**	**66 550**
Periodens overskudd			13 327	13 327
Aksjer kjøpt som del av tilbakekjøpsprogrammet	(237)		(3 510)	(3 747)
Avsatt utbytte for 2018 (8,25 kroner per aksje)			(13 105)	(13 105)
Balanse per 31. desember 2018	**15 944**	**22 556**	**24 525**	**63 025**
Periodens overskudd			28 455	28 455
Aksjer kjøpt som del av tilbakekjøpsprogrammet	(238)		(3 540)	(3 778)
Avsatt utbytte for 2019 (9,00 kroner foreslått per aksje)			(14 035)	(14 035)
Balanse per 31. desember 2019	**15 706**	**22 556**	**35 406**	**73 668**

Overkurs og Annen egenkapital kan anvendes i samsvar med allmennaksjelovens bestemmelser.

Per 31. desember 2019 utgjorde DNB ASAs aksjekapital NOK 15 803 013 850 fordelt på 1 580 301 385 aksjer pålydende 10 kroner. Tilbakekjøpte aksjer i beholdning utgjorde NOK 97 150 000 fordelt på 9 715 000 aksjer pålydende 10 kroner.

Kontantstrømoppstilling

	DNB ASA	
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Operasjonelle aktiviteter		
Netto rentebetaling til konsernselskaper	(460)	(419)
Utbetaling til drift	(300)	(340)
Netto kontantstrøm fra driften	**(760)**	**(759)**
Investeringsaktiviteter		
Netto utbetaling langsiktige investeringer i aksjer	(1 827)	
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	**(1 827)**	
Finansieringsaktiviteter		
Netto innbetaling av konsernbidrag	12 585	19 483
Utbetaling av utbytte	(13 073)	(11 392)
Tilbakekjøp av aksjer	(3 778)	(3 747)
Netto innbetaling av lån fra andre konsernselskaper	2 500	
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	**(1 766)**	**4 345**
Sum kontantstrøm	**(4 353)**	**3 586**
Kontanter per 1. januar	8 925	5 339
Netto inn-/utbetaling av kontanter	(4 353)	3 586
Kontanter per 31. desember	4 572	8 925

NOTE 1 Regnskapsprinsipper

Grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

DNB ASA er morselskap i DNB-konsernet. DNB ASA avlegger regnskap i samsvar med Finansdepartementets årsregnskapsforskrift paragraf 1-6 om forenklet IFRS. Dette innebærer at selskapets innregning og måling fullt ut er i samsvar med IFRS, med unntak av at forenklet IFRS også gir adgang til å inntektsføre avsatt utbytte og konsernbidrag i datterselskaper og bokføre styrets forslag til utbytte og konsernbidrag som gjeld på balansedagen. Etter IFRS skal utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er besluttet på generalforsamlingen.

Eierinteresser i konsernselskaper

Datterselskaper defineres som selskaper hvor DNB ASA, direkte eller indirekte har kontroll. Kontroll over et selskap påvises gjennom DNB ASA's evne til å utøve sin makt for å påvirke den variable avkastningen som selskapet er eksponert for gjennom sin involvering.

Når stemmerettigheter er relevante antas DNB ASA å ha kontroll når selskapet direkte eller indirekte har mer enn halvparten av eierinteressene i et annet selskap, med mindre DNB ASA gjennom avtaler ikke har tilsvarende stemmerett i relevante besluttende organer. For mer informasjon se note 5 Eierinteresser i konsernselskaper per 31. desember 2019.

Investeringer i datterselskaper vurderes i selskapsregnskapet etter kostmetoden. Selskapet vurderer på hvert rapporteringstidspunkt for det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Hvis det foreligger slike indikasjoner, testes investeringen for nedskrivning.

Transaksjoner med konsernselskaper

Transaksjoner med konsernselskaper gjennomføres basert på vanlige forretningsmessige vilkår og prinsipper.

Utbytte og konsernbidrag

Utbytte og konsernbidrag fra konsernselskaper regnskapsføres i DNB ASA samme år som avsetning skjer i givende selskap. Mottatt konsernbidrag klassifiseres som utbytte når det er å anse som avkastning på investert kapital. Styrets forslag til utbytte og konsernbidrag regnskapsføres som gjeld på balansedagen. Avsatt utbytte inngår under Annen gjeld og avsetninger i balansen.

Skatt

Årets skattekostnad omfatter betalbar skatt for inntektsåret og endringer i utsatt skatt og utsatt skattefordel.

Utsatt skatt beregnes på bakgrunn av forskjeller mellom skattemessige og regnskapsmessige resultater som vil utlignes i framtiden. Vurderingen baseres på balanse- og skatteposisjoner på balansedagen. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller innenfor samme tidsintervall vurderes mot hverandre. Utsatt skattefordel bokføres som eiendel i balansen når det er sannsynlig at de skattereduserende elementene vil kunne realiseres.

NOTE 2 Utbytte/konsernbidrag fra datterselskaper

Utbytte/konsernbidrag		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Mottatt konsernbidrag/utbytte fra:		
DNB Bank ASA	25 190	10 758
DNB Livsforsikring AS	1 341	2 900
DNB Asset Management Holding AS	450	427
Sum konsernbidrag	**26 981**	**14 085**

Disponeringer		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Utbytteforslag per aksje (kroner)	9,00	8,25
Aksjeutbytte	14 035	13 105
Overføring til annen egenkapital	14 420	222
Totalt disponert	**28 455**	**13 327**

NOTE 3 Godtgjørelser og lignende

DNB ASA har ikke egne ansatte som ikke også er ansatt i et av datterselskapene. DNB ASA tilordnes personalkostnader og øvrige administrative kostnader relatert til konsernledelsen, basert på forbruk og i tråd med konsernets fordelingsprinsipper, som er relevante for den overordnede styringen av DNB-konsernet.

Se note 46 for DNB-konsernet, hvor godtgjørelser og lignende er spesifisert nærmere. Se også note 7 for DNB ASA, som spesifiserer aksjer i DNB ASA eid av medlemmer av styrende organer og ledende ansatte.

NOTE 4 Skatt

		DNB ASA
Beløp i millioner kroner	2019	2018
Skattegrunnlag		
Driftsresultat før skatt i DNB ASA	28 455	13 327
Skattefrie inntekter, konsernbidrag	(26 218)	(13 327)
Andre skattefrie inntekter og ikke fradragsberettigede kostnader	(2 237)	
Årets skattegrunnlag		
Skattekostnad		
Betalbar skatt		
Sum skattekostnad		

Effektiv skattesats i 2019 og 2018 var 0 prosent. Differanse mellom effektiv skattesats og nominell skattesats skyldes at det ble mottatt skattefrie inntekter i form av konsernbidrag og utbytte.

NOTE 5 Eierinteresser i konsernselskaper per 31. desember 2019[1)]

Beløp i tusen *Verdier i norske kroner når ikke annet er angitt*		Selskapets aksjekapital	Antall aksjer	Eierandel i prosent	DNB ASA Balanseført verdi
DNB Bank		18 255 648	182 556 480	100	54 092 502
DNB Capital [2)]				100	
DNB Invest Denmark	DKK	877 579	877 578 841	100	
DNB Bank Polska	PLN	1 257 200	1 257 200 000	100	
Aksje- og Eiendomsinvest		100	100 000	100	
Bryggetorget Holding		2 500	2 500	100	
DNB Asia [3)]	SGD	20 000	20 000 000	100	
DNB Asia [3)]	USD	788 226	150 000 000	100	
DNB Baltic Invest	EUR	5 000	1 000	100	
DNB Boligkreditt		5 257 000	52 570 000	100	
DNB Eiendom		10 003	100 033	100	
DNB Eiendomsutvikling		91 200	91 200 000	100	
DNB Luxembourg	EUR	70 000	70 000	100	
DNB Markets Inc.	USD	1	1 000	100	
DNB Næringsmegling		1 000	10 000	100	
DNB Sweden	SEK	100 000	100 000 000	100	
DNB (UK) Limited	GBP	1 154 200	1 154 200 000	100	
Godfjorden		1 000	10 000	100	
DNB Asset Management Holding		274 842	220 050	100	2 182 107
DNB Asset Management		109 680	548 402	100	
DNB Asset Management	SEK	3 921	39 206	100	
DNB Asset Management	EUR	425	5 000	100	
DNB Livsforsikring		1 750 337	64 827 288	100	17 982 795
DNB Næringseiendom		1 020	20 000	100	
DNB Eiendomsholding		57 100	1	100	
Sum eierinteresser i konsernselskaper					**74 257 405**

1) Vesentlige datter- og datterdatterselskaper i DNB-konsernet.
2) DNB Capital LLC, Limited Liability Company har en innskutt egenkapital på 2,4 milliarder USD.
3) DNB Asia Ltd har en del av sin aksjekapital i SGD (som følge av lokale krav) og en del i USD.

NOTE 6 Fordringer på og gjeld til andre konsernselskaper

Transaksjoner med andre selskaper i DNB-konsernet *Beløp i millioner kroner*	DNB ASA 31.12.19	31.12.18
Fordringer konsernselskap		
Bankinnskudd i DNB Bank ASA	4 572	8 925
Fordring konsernbidrag	26 981	12 585
Gjeld konsernselskap		
Gjeld til DNB Bank ASA	22 635	20 098

Alle transaksjoner med nærstående parter er til markedsbetingelser.

NOTE 7 Aksjer i DNB ASA eid av styret og ledende ansatte

	Antall aksjer tildelt i 2019	Antall aksjer 31.12.19
Styret i DNB ASA		
Olaug Svarva, leder		7 000
Tore Olaf Rimmereid, nestleder		10 611
Karl-Christian Agerup		6 400
Gro Bakstad		
Carl A. Løvvik		1 622
Jorunn Løvås		
Jaan Ivar Semlitsch		21 300
Ledende ansatte per 31. desember 2019		
Kjerstin R. Braathen, konsernsjef (CEO)	2 864	31 878
Ottar Ertzeid, finansdirektør (CFO)	6 044	240 577
Kari Bech-Moen, konserndirektør		474
Rasmus Figenschou, konserndirektør	2 257	10 568
Håkon Hansen, konserndirektør	2 525	9 890
Ida Lerner, konserndirektør (CRO)		4 255
Maria Ervik Løvold, konserndirektør	901	1 822
Thomas Midteide, konserndirektør	2 121	15 034
Alexander Opstad, konserndirektør	7 808	16 441
Harald Serck-Hanssen, konserndirektør	2 864	41 324
Ingjerd Blekeli Spiten, konserndirektør	2 570	4 758
Mirella E. Wassiluk, konserndirektør (CCO)		858
Konsernrevisjon		
Tor Steenfeldt-Foss, konserndirektør		

Oversikten viser antall aksjer eid av vedkommende person samt nærmeste familie og selskaper der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr. regnskapslovens paragraf 7-26. Valgt revisor har ikke aksjer i DNB ASA.

Oslo, 4. mars 2020
I styret for DNB ASA

Olaug Svarva
(styreleder)

Tore Olaf Rimmereid
(nestleder)

Karl-Christian Agerup

Gro Bakstad

Carl A. Løvvik

Jorunn Løvås

Jaan Ivar Semlitsch

Kjerstin R. Braathen
(konsernsjef, CEO)

ERKLÆRING I HENHOLD TIL VERDIPAPIRHANDELLOVENS PARAGRAF 5-5

Vi bekrefter at konsernets og selskapets årsregnskap for 2019 etter vår beste overbevisning er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettvisende bilde av konsernets og selskapets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Styrets årsberetning gir en rettvisende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til konsernet og selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Oslo, 4. mars 2020
I styret for DNB ASA

Olaug Svarva
(styreleder)

Tore Olaf Rimmereid
(nestleder)

Karl-Christian Agerup

Gro Bakstad

Carl A. Løvvik

Jorunn Løvås

Jaan Ivar Semlitsch

Kjerstin R. Braathen
(konsernsjef, CEO)

Ottar Ertzeid
(finansdirektør, CFO)

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til generalforsamlingen i DNB ASA

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for DNB ASA som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger. Konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap, oppstilling over totalresultat, oppstilling av endringer i egenkapitalen og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter.
- gir selskapsregnskapet et rettvisende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2019 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.
- gir konsernregnskapet et rettvisende bilde av konsernets finansielle stilling per 31. desember 2019 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2019. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet, og vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene. Vår beskrivelse av hvordan vi revisjonsmessig håndterte hvert forhold omtalt nedenfor, er gitt på den bakgrunnen.

Vi har også oppfylt våre forpliktelser beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet* når det gjelder disse forholdene. Vår revisjon omfattet følgelig handlinger utformet for å håndtere vår vurdering av risiko for vesentlige feil i årsregnskapet. Resultatet av våre revisjonshandlinger, inkludert handlingene rettet mot forholdene omtalt nedenfor, utgjør grunnlaget for vår konklusjon på revisjonen av årsregnskapet.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Nedskrivning av utlån, finansielle garantier og ubenyttede kredittrammer

Utlån til kunder utgjør NOK 1 667 189 millioner (60 % prosent) av konsernets samlede eiendeler per 31. desember 2019. Finansielle garantier og ubenyttede kredittrammer utgjør NOK 647 373 millioner per 31. desember 2019. Samlet forventet kredittap på utlån til kunder samt finansielle garantier og ubenyttede kredittrammer utgjør NOK 11 609 millioner, hvorav NOK 2 161 millioner er basert på modellberegninger (gruppe 1 og 2) og NOK 9 448 millioner er basert på individuelle vurderinger (gruppe 3).

For beregning av forventet kredittap krever IFRS 9 bruk av modeller, men foreskriver ikke en bestemt tilnærming. Derfor må ledelsen bruke skjønn for å oppnå et objektivt og sannsynlighetsvektet estimat som fastsettes ved å evaluere flere mulige utfall. I tillegg skal målingen av forventet kredittap gjenspeile tidsverdien av penger, samt rimelig og dokumenterbar informasjon om tidligere hendelser, nåværende forhold og prognoser for økonomiske forventninger, samt kriterier for betydelig økning i kredittrisiko på engasjements- eller porteføljenivå. For å beregne avsetningen må konsernet utarbeide estimater og forutsetninger, inkludert sannsynlighet for mislighold, eksponering og tapsgrad ved mislighold og prognoser for økonomiske forventninger. Lån som er gjenstand for individuelle vurderinger (gruppe 3) krever vurdering av ulike forutsetninger, inkludert forventede fremtidige kontantstrømmer og verdien av underliggende sikkerheter. På grunn av bruken av skjønn ved anvendelse av målekriteriene for forventet tap i IFRS 9, beregningens kompleksitet og effekten på estimater, vurderer vi avsetningen for forventet tap til å være et sentralt forhold ved revisjonen.

Vi vurderte konsernets metodikk for beregning av forventet tap, inkludert kriteriene for å fastslå vesentlige økninger i kredittrisiko. Vi vurderte utformingen og testet effektiviteten av kontroller knyttet til forutsetninger, grunnlagsdata og beregning av forventet kredittap. Vi har også testet IT-generelle kontroller knyttet til tilgangs- og endringsstyring for relaterte IT-systemer.

Vi involverte spesialister på teamet vårt og vurderte ledelsens interne validering av modellene for forventet tap. Vi evaluerte ledelsens vurderinger av økonomiske scenarioer, samt makroøkonomiske data som brukes til å utarbeide fremadskuende informasjon, inkludert parametere og konklusjoner fra ledelsens organ for skjønnsmessige ekspertvurderinger. For lån som er gjenstand for individuell vurdering fra ledelsen (gruppe 3), vurderte vi forventede fremtidige kontantstrømmer og estimert verdi av underliggende sikkerheter for et utvalg av engasjementer.

Videre vurderte vi tilstrekkeligheten av opplysningene i årsregnskapet knyttet til IFRS 9 og forventet kredittap, og henviser til note 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 og 11 i konsernregnskapet.

Verdsettelse av finansielle instrumenter

Ikke-børsnoterte eller ikke-likvide finansielle instrumenter målt til virkelig verdi verdsettes på grunnlag av modeller med forutsetninger som ikke er observerbare i markedet. Verdsettelsen av disse instrumentene har derfor en høyere risiko for feil. Slike instrumenter omfatter eiendeler på NOK 70 420 millioner og gjeld på NOK 1 536 millioner målt til virkelig verdi i balansen i konsernregnskapet og klassifisert som nivå 3-instrumenter i verdsettelseshierarkiet. Siden disse ikke-børsnoterte eller ikke-likvide instrumentene er vesentlige, og høyere risiko for feil, har vi ansett verdsettelsen for å være et sentralt forhold ved revisjonen.

Vi vurderte utformingen og testet effektiviteten av interne kontroller over verdsettelsesprosessen, herunder ledelsens valg og godkjennelse av forutsetninger og metodikker brukt i modellbaserte beregninger. Vurderingen omfattet også ledelsens kontroll av verdsettelser utført av interne eksperter. Vi kontrollerte metodikk for prissettingsmodeller mot bransjepraksis og retningslinjer for verdsettelser. I tillegg utførte vi uavhengige verdsettelser av utvalgte instrumenter og brukte eksterne kildedata når det var tilgjengelig, samt sammenliknet resultatene av våre verdsettelser med konsernets.

Nivå 3-instrumenter, som er oppført til virkelig verdi i balansen, omtales i note 29 i konsernregnskapet.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Building a better working world

IT-miljø som understøtter finansiell rapportering

Konsernet har et komplekst og automatisert IT-miljø og er avhengig av IT-prosesser for rapportering av finansiell informasjon. For å sikre fullstendig og nøyaktig behandling og rapportering av den finansielle informasjonen er det viktig at kontroller over tilgangsstyring og systemendringer er utformet og fungerer effektivt. Tilsvarende må kontroller over transaksjonsprosessering være utformet og fungere målrettet og effektivt. Driften av IT-miljøet er i stor grad utkontraktert til ulike tjenesteleverandører. IT-miljøet som understøtter den finansielle rapporteringen er vurdert å være et sentralt forhold ved revisjonen da IT-miljøet er kritisk for å sikre nøyaktig, fullstendig og pålitelig finansiell rapportering.

Vi etablerte en forståelse for konsernets IT-systemer og IT-miljø, herunder utkontrakterte tjenester, og kontroller av betydning for den finansielle rapporteringen. Vi testet IT-generelle kontroller over tilgangsstyring, systemendringer og IT-drift. Videre testet vi automatiserte kontroller i IT-miljøet som understøtter finansiell rapportering. For IT-systemer utkontraktert til tjenesteleverandører evaluerte vi tredjepartsbekreftelser (ISAE 3402-rapporter) og vurderte og testet effektiviteten av kontroller. Vi involverte IT-spesialister i forståelsen av IT-miljøet og i å vurdere og teste effektiviteten av kontroller.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i selskapets årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og konsernsjef (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettvisende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge for selskapsregnskapet, og i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU for konsernregnskapet. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

A member firm of Ernst & Young Global Limited

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll;
- vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapets evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettvisende bilde;
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om konsernregnskapet. Vi er ansvarlige for å fastsette strategien for, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen, og vi har et udelt ansvar for konklusjonen på revisjonen av konsernregnskapet.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Vi avgir en uttalelse til styret om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og kommuniserer med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de forholdene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av regnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse forholdene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av forholdet, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at forholdet ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene ved å gjøre dette med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at forholdet blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Building a better working world

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 4. mars 2020
ERNST & YOUNG AS

Anders Gøbel
statsautorisert revisor

A member firm of Ernst & Young Global Limited

Building a better working world

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Postboks 1156 Sentrum, NO-0107 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf: +47 24 00 24 00

www.ey.no
Medlemmer av Den norske revisorforening

Til Styret i DNB ASA

Uavhengig attestasjonsuttalelse – Rapportering på samfunnsansvar for 2019

Vi har foretatt en uavhengig kontroll av DNB ASAs rapportering på samfunnsansvar for 2019. Dette innebærer en gjennomgang av rapportering på DNB ASAs 15 mest vesentlige samfunnsansvarstema gjengitt i selskapets vesentlighetsmatrise for samfunnsansvar. Vi har vurdert om informasjonen som blir presentert i Rapportering på samfunnsansvar bygger på relevante kriterier i standardene for bærekraftsrapportering fra Global Reporting Initiative (GRI) Standards, alternativ «Core». Kontrollert informasjon er vist i selskapets oversikt over rapportering på GRI indikatorer (GRI indeks, se https://www.dnb.no/om-oss/samfunnsansvar/barekraftsbibliotek.html), heretter omtalt som Rapportering på samfunnsansvar.

Ledelsens ansvar

Styret og konsernsjefen (ledelsen) er ansvarlig for utvelgelse av den informasjon og innsamling av data som presenteres samt utarbeidelse av Rapportering på samfunnsansvar i overenstemmelse med kriteriene i GRI Standards

Vår uavhengighet og kvalitetskontroll

Vi har overholdt kravene til uavhengighet i Lov om revisjon og revisorer (revisorloven) og andre etiske krav i Den norske Revisorforenings regler om etikk, som er basert på grunnleggende etiske prinsipper som integritet, objektivitet, profesjonell kompetanse og tilbørlig aktsomhet, konfidensialitet og profesjonell adferd.

Vi anvender Internasjonal standard for kvalitetskontroll (ISQC 1) «Kvalitetskontroll for revisjonsfirmaer som utfører revisjon og forenklet revisorkontroll av regnskaper samt andre attestasjonsoppdrag og beslektede tjenester» og har et omfattende kvalitetskontrollsystem som omfatter retningslinjer og rutiner for overholdelse av etiske krav, profesjonelle standarder og gjeldende lover og forskrifter.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å avgi en uavhengig uttalelse til styret om Rapportering på samfunnsansvar basert på vårt arbeid. Vårt arbeid er utført i henhold til ISAE 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk økonomisk informasjon». Standarden krever at vi planlegger og utfører handlinger for å oppnå moderat sikkerhet for at informasjonen i Rapportering på samfunnsansvar er utarbeidet i tråd med relevante kriterier for bærekraftsrapportering etter GRI Standards og ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

Vårt arbeid har bestått av følgende aktiviteter:

- Gjennomgang av DNB ASAs prosess for utarbeidelse av Rapportering på samfunnsansvar for å opparbeide oss en forståelse av hvordan samfunnsansvaret ivaretas i praksis i virksomheten.

- Intervjuet rapporteringsansvarlige for å opparbeide en forståelse av prosessen for utarbeidelse av Rapportering på samfunnsansvar.
- På stikkprøvebasis verifisert informasjon i Rapportering på samfunnsansvar mot grunnlagsdata og annen informasjon utarbeidet av DNB ASA.
- Evaluert helheten i informasjonen i Rapportering på samfunnsansvar og om den bygger på kriteriene i GRI Standards, herunder kontrollert konsistens i informasjonen opp mot GRI indeksen.

Etter vår oppfatning er innhentede bevis tilstrekkelige og hensiktsmessige som grunnlag for vår konklusjon..

Konklusjon

Basert på vår gjennomgang og utførte handlinger er vi ikke blitt oppmerksomme på forhold som gir grunn til å tro at Rapportering på samfunnsansvar ikke i all vesentlighet er utformet i samsvar med kriteriene i GRI Standards eller inneholder vesentlig feilinformasjon. Indikatorer omfattet av vår attestasjonsuttalelse fremgår av GRI indeksen.

Oslo, 4. mars 2020
ERNST & YOUNG AS

Anders Gøbel
Statsautorisert revisor

Finanskalender 2020

Generalforsamling ..... 28. april
Utbetaling av utbytte ..... fra 8. mai
1. kvartal ..... 30. april
2. kvartal ..... 13. juli
3. kvartal ..... 22. oktober

Generalforsamling

Ordinær generalforsamling avholdes 28. april 2020 kl. 15.00 i DNBs lokaler, Dronning Eufemias gate 30, Bjørvika, Oslo. Informasjon om påmelding og dagsorden er tilgjengelig på dnb.no/generalforsamling.

Aksjonærer som er registrert som eiere i DNB ASA gjennom VPS, Verdipapirsentralen, kan motta innkalling til generalforsamlingen elektronisk. Den enkelte VPS-kontofører kan gi ytterligere informasjon om investortjenester. Aksjonærer med VPS-konto i DNB som ikke ønsker å motta innkalling per post, og som ikke har nettbank i DNB, kan registrere seg på dnb.no/investortjenester. Velg «Bestill – Person» eller «Bestill – Bedrift». Aksjonærer som har nettbank i DNB, kan i nettbanken gå til meny «Sparing og investering». Velg «Investortjenester», og følg prosedyre derfra. Kunder som har BankID, kan også logge seg inn via vps.no.

Forbehold i forbindelse med uttalelser om fremtiden

Denne rapporten inneholder uttalelser om DNBs framtidsutsikter, blant annet estimater, strategier og mål. Alle uttalelser om framtiden er forbundet med risiko og usikkerhet, og den faktiske utviklingen og resultatene vil derfor kunne avvike vesentlig fra det som er blitt uttalt eller antydet.

Kontaktpersoner

Ottar Ertzeid
Finansdirektør (CFO)
Telefon: 91 51 45 56
ottar.ertzeid@dnb.no

Rune Helland
Leder for Investor Relations
Telefon: 23 26 84 00 / 97 71 32 50
rune.helland@dnb.no

Anne Engebretsen
SVP for Investor Relations
Telefon: 23 26 84 08 / 45 22 43 74
anne.engebretsen@dnb.no

DNBs årsrapport 2019 er produsert av DNB ved Konsernregnskap og rapportering og Samfunnsansvar og næringspolitikk.

Konsept og design: HyperRedink
Layout regnskap og noter: DNB
Foto: Kim Saatvedt (omslag), Anti (side 23, 37, 73, 105), Getty Images (side 4, 7, 16, 35, 39, 40, 47, 53, 59, 64, 70, 82), iStock (side 32), Stig B. Fiksdal (side 8, 10, 15, 60, 74–76 [med unntak av Karl-Christian Agerup på side 74], 79–81), TRY (side 15, 49), Wenche Hoel-Knai (side 74 [Karl-Christian Agerup])

Papir omslag: Munken Lynx 300 g
Papir innmat: Munken Lynx 120 g og Rainbow grey 80 g
Opplag: 550
Trykk: RK Grafisk

DNB-konsernet

Faktabok bærekraft 2019

DNB

Se risiko og muligheter i et langsiktig perspektiv 4

Hjelpe oppstartsbedrifter å lykkes 4

Forebygge økonomisk kriminalitet og korrupsjon 5

Økonomisk kompetanse 6

Ansvarlige innkjøp 6

Innovativ forretningsmodell og produktutvikling 7

Informasjonssikkerhet og stabile IT-systemer 8

Personvern 9

Skape de beste kundeopplevelsene
→ Åpenhet om prising av produkter og tjenester 9
→ Brukervennlige produkter og tjenester 10

Ansvarlige utlån og investeringer
→ Ansvarlige utlån til bedriftskunder 11
→ Ansvarlige investeringer 12
→ Bærekraftige obligasjoner 13

Likestilling og mangfold 14

Omstilling og kompetanse 15

Arbeidsforhold 15

Åpen og etisk forretningsførsel 16

Langsiktige ambisjoner 17
DNBs arbeid med FNs bærekraftsmål 18
Oppdrag og verdier 19

DNBs Faktabok bærekraft 2019 er produsert av DNB Samfunnsansvar og næringspolitikk.

Design: HyperRedink
Foto: Getty Images

Papir omslag:
Munken Lynx 150 g
Papir innmat:
Munken Lynx 100 g
Opplag: 595
Trykk: RK Grafisk

Faktabok bærekraft

Denne delen av årsrapporten 2019 er et supplement til den strategiske delen (side 28–68) og gir en mer kvantitativ oversikt over de temaene som er viktigst med hensyn til DNBs evne til langsiktig verdiskaping. Faktaboken tar utgangspunkt i vesentlighetsanalysen som ble oppdatert i 2018, og som viser hvilke temaer som er strategisk viktige for bankens langsiktige verdiskaping, sett i sammenheng med hvilke forventninger våre ulike interessenter har til oss innenfor ulike temaer. Vi bruker analysen som et verktøy til å hjelpe oss med å vurdere områdene der vi i størst mulig grad kan bidra positivt til samfunnsutviklingen og som samtidig støtter opp under vår strategi. Som et fundament for hele analysen ligger dessuten konsernets mål om å skape de beste kundeopplevelsene og levere på finansielle mål.

Nytt av året er konsernets langsiktige ambisjoner for samfunnsansvar, som er omtalt i årsrapporten på side 44, 50, 62 og 68.

Sammen med beskrivelsen av temaene i årsrapporten utgjør faktaboken DNBs bærekraftsrapportering i henhold til rapportertingsstandarden GRI Standards, og er verifisert av bankens eksterne revisor.

Vesentlighetsmatrise

Betydning for DNBs interessenter

	→ Åpen og etisk forretningsførsel → Prising av produkter og tjenester → Likestilling og mangfold	→ Forebygge økonomisk kriminalitet og korrupsjon → Informasjonssikkerhet og stabile IT-systemer/finansiell infrastruktur → Personvern → Ansvarlige utlån og investeringer → Innovativ forretningsmodell og produktutvikling → Se risiko og muligheter i et langsiktig perspektiv → Brukervennlige produkter og tjenester
	→ Arbeidsforhold → Ansvarlige innkjøp → Hjelpe oppstartsbedrifter med å lykkes → Økonomisk kompetanse	→ Omstilling og kompetanse
	Temaene som havnet i områdene nederst og ytterst til venstre, er tatt ut av matrisen. *Temaene som gjenstår i matrisen, anses som de mest vesentlige og skal rapporteres iht. GRI.*	

Betydning for DNBs langsiktige verdiskaping

Se risiko og muligheter i et langsiktig perspektiv

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Evnen til å balansere risiko og muligheter over tid er helt sentralt for driften av virksomheten og følges opp gjennom DNBs styringssystem. DNB skal hensynta langsiktig risiko og muligheter, ikke bare kortsiktige gevinster. Dette kan blant annet gjøres gjennom å inkludere langsiktige trender og utfordringer i risiko appetitt, risikorapportering, forvaltning og kapitalallokering. Bærekraftshensyn (ESG) har fått økt betydning og er blitt en integrert del av DNBs risiko- og mulighetsbilde.

Status 2019
- → ESG-vurderinger integrert i alle bedriftslån over 8 millioner kroner.
- → TCFD UNEP FI pilot (fase 2) oppstart, med resultater innen kvantifisering av klimarisiko forventet i midten av 2020.
- → Klimarisikovurdering ytterligere integrert i kredittrammeverket, inkludert opplæring av mer enn 200 kredittanalytikere i klimarisikovurdering.
- → Eneste nordiske bank rangert med toppkarakter A på klima i Carbon Disclosure Project (CDP) for tredje år på rad.

Måleparameter	2017	2018	2019	Mål	Kommentar
Insentivstruktur for DNBs konsernledelse	–	–	–	–	Insentivstruktur er beskrevet i note 46 i årsrapporten
Score i CDP	A	A	A	A	

Ansvarlig område i banken: Risikostyring Konsern

Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB, Konsernpolicy for finansiell styring og rapportering

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Hjelpe oppstartsbedrifter å lykkes

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Norge er helt avhengig av at det etableres flere bedrifter. Derfor satser vi på oppstartsbedrifter og bidrar med tiltak som fremmer nyskaping og omstilling. Eksterne analyser[1)] viser at det årlig må startes mer enn 77 000 bedrifter, samtidig som de etablerte bedriftene lever og vokser for at velferdsmodellen skal bevares. Å være den beste banken for de som starter en ny bedrift, er viktig for oss. Ikke bare fordi det er lønnsomt å være en attraktiv bank for nye bedrifter, men også fordi vi ser det som en del av vårt samfunnsansvar å bidra til at flere bedrifter skapes og lykkes.

Status 2019
- → #huninvesterer-kampanjen satt søkelys på mangelen på kvinnelige gründere
- → 14 NXT-arrangementer medførte over 3 000 møter mellom investorer og gründere
- → Lanserte appen DNB Puls som skal gi bedriftseiere bedre oversikt over økonomien
- → I løpet av 2019 ga oppstartslosene personlig veiledning til over 4 500 bedrifter
- → DNB bidro med 59 millioner kroner i vekstlån til oppstartsbedrifter. Totalt var det satt av 200 millioner kroner, og erfaring viser at ordningen ikke fungerte som ønsket, verken for kundene eller banken. Det vurderes derfor å erstatte den med bedre tiltak.

Måleparameter	2017	2018	2019	Mål	Kommentar
Oppstartslos	–	5 061	4 500	5 000	

1) Med utgangspunkt i framskrivninger i Finansdepartementets Perspektivmelding har DNB ved hjelp av analyse- og utredningsbyrået Ny Analyse gjennomført undersøkelsen

Ansvarlig område i banken: Corporate Banking

Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Forebygge økonomisk kriminalitet og korrupsjon

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Økonomisk kriminalitet, som bedragerier, korrupsjon, arbeidslivskriminalitet og hvitvasking er et alvorlig samfunnsproblem og en trussel mot velferdssamfunnet, samtidig som det undergraver et sunt næringsliv. Hvitvasking er fortsatt en sentral utfordring i moderne bankvirksomhet, og arbeidet for å forhindre har fortsatt høy prioritet i DNB. Vi ser også at økningen i digitale bedragerier og svindelforsøk mot banken og våre kunder er en vedvarende trend. I 2019 var falske tradingplattformer, såkalt CEO fraud og romance fraud utbredt. DNB aktivt jobber for å bidra til å bekjempe økonomisk kriminalitet i samfunnet generelt og mot kunder spesielt.

Status 2019

- → DNB stanset bedragerier mot kundene og konsernet for totalt 993 millioner kroner (725 millioner i 2018)
- → DNB registrerte en økning på 25 % i antall kunder som utsettes for bedragerier i digitale flater
- → DNB mottok Fidus-prisen som deles ut av Norsk Senter for Informasjonssikring (Norsis) for åpen og ærlig kommunikasjon rundt sikkerhet
- → DNB meldte i løpet av året et økt antall mistenkelige forhold til Enheten for finansiell etterretning (EFE) i Økokrim
- → Økokrim startet i november etterforskning av DNB etter avsløringer om mulig korrupsjon og hvitvasking i det islandske fiskeriselskapet Samherji, der DNB har vært en av selskapets bankforbindelser.

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
GRI 205-2 Opplæring i anti-korrupsjon	83 %	79 %	–	10 092 ansatte har gjennomført kurset i 2019 (inkl. konsulenter).

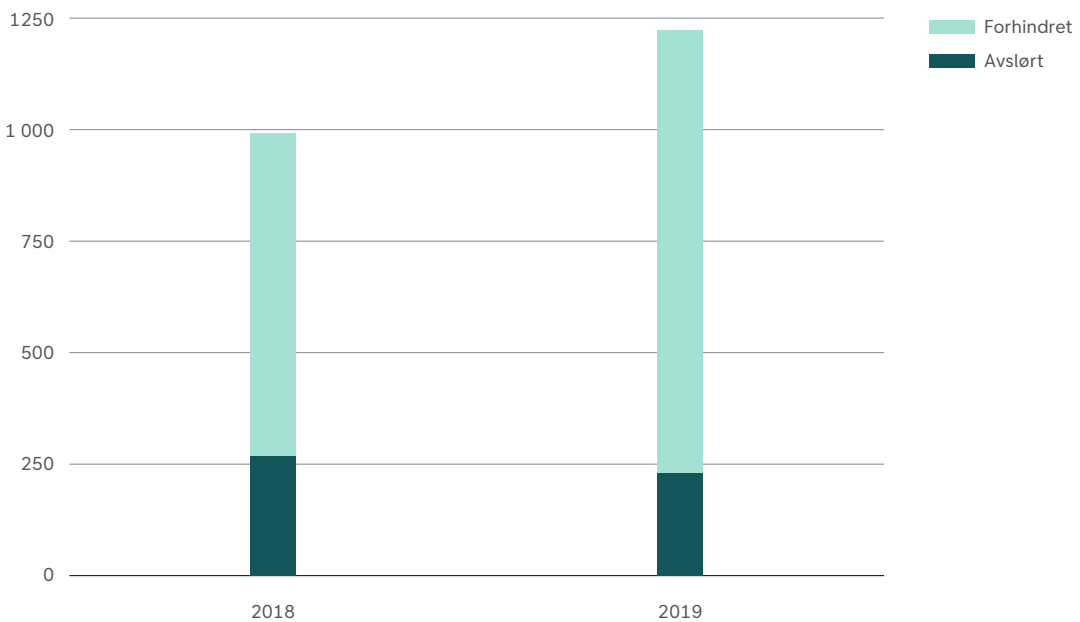
Ansvarlig område i banken: Group Compliance

Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB, DNBs etiske prinsipper (Code of Conduct), Konsernpolicy compliance, Standard anti-korrupsjon, Konsern-instruks for anonym internvarslingskanal

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Bedrageriforsøk
Millioner kroner

Økonomisk kompetanse

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
God økonomisk kompetanse er avgjørende for å kunne ta riktige økonomiske valg. Som en stor aktør har DNB et ansvar, men også en unik mulighet til å hjelpe kundene våre med dette. Gjennom vårt arbeid ønsker vi derfor å øke kundenes kompetanse om økonomi slik at de kan utvikle gode vaner. Dette er til fordel for kunden, DNB og samfunnet. Økt økonomisk kompetanse hos kunden vil også bidra til at kunden er mer bevisst sine behov og krever mer relevante og skreddersydde finansielle tjenester. Det kan derfor bidra til å styrke vår markedsposisjon i ulike kundesegmenter, og samtidig styrke vår posisjon som en ansvarlig samfunnsaktør og økonomisk rådgiver.

Status 2019
- → Lansert kampanjen #huninvesterer som har gitt økning i antall kvinner som både sparer i fond og aksjer
- → Lærepenger 2.0 lansert i april, er gjennomført ca. 9 000 ganger
- → 20 000 barn er blitt bedre kjent med Lærepenger-appen gjennom deltakelse på lokale arrangement
- → Dobling av antall aktive kunder innen aksjehandel i aldersgruppen 18–33 år, signal om at flere unge har fått et mer bevisst forhold til egen sparing

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Nedlastninger av Spare-appen	–	327 113	432 000	Antall nedlastninger er ikke nødvendigvis et mål i seg selv, men vi ser at kjøp av spareprodukter øker i takt med nedlastninger. Gjelder totalt antall nedlastninger.

Ansvarlig område i banken: Personmarked, Wealth Management og Markets

Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Ansvarlige innkjøp

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
I 2019 kjøpte DNB varer og tjenester for 11 milliarder kroner. Vi jobber for å redusere risiko i vår leverandørkjede samtidig som vi ønsker å bidra til bevisstgjøring og forbedring hos våre leverandører. Vi sikrer en god leverandøroppfølging ved hjelp av våre Prinsipper for ansvarlig leverandøradferd, og analyse- og delingsverktøyet EcoVadis som hjelper oss å prioritere oppfølgingen av de største og/eller de mest kritiske leverandørene, eller leverandører som på grunn av bransje, geografi eller historikk vurderes å ha høyere risiko. På bakgrunn av denne vurderingen identifiserer vi leverandører vi vil revidere i henhold til våre prinsipper. Helt sentralt er selvsagt også en god dialog med våre leverandører.

Status 2019
- → Likestilling og mangfold var eget tema i anbudsprosessen for rammekontrakter for konsulenttjenester
- → 64 % av relevante leverandører (stor andel av innkjøp og viktige for DNBs virke) har gjennomført EcoVadis-analysen

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Antall revisjoner av viktige leverandører (basert på risiko og andel)	3	3	2	Grunnet overgang til ny leverandør av IT-driftstjenester i oktober, ble den ene revisjonen utsatt til tidlig 2020.

Ansvarlig område i banken: Konsernfinans

Styrende dokumenter: DNBs Prinsipper for ansvarlig leverandøradferd, DNBs Prinsipper for anskaffelser, DNBs Antikorrupsjonsguide

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Innovativ forretningsmodell og produktutvikling

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Endringer i kundeadferd og – forventninger, nye regulatoriske krav og nye konkurrenter er sterke drivere som vil endre markedet for finansielle tjenester. Vi er midt i et skifte i måten bankene jobber på, og DNB endrer til mer designdrevet innovasjon og agil forretningsutvikling. Det handler om å jobbe metodisk og fokusere på å besvare de riktige spørsmålene, til riktig tid, på en effektiv måte. Vi tester responsen fortløpende på kunder, og vi samarbeider med tredjeparter der det skaper de beste løsningene.

Status 2019

- → Kåret til «Digital Leader 2020» i bankkategorien i BearingPoints kåring
- → 2. plass på Innomags kåring av Norges mest innovative bedrifter
- → DNB Way of Innovation-rammeverket er implementert
- → PSD2 trådte i kraft og DNB har åpnet infrastrukturen for eksterne tjenestetilbydere og andre banker. Det gir mange muligheter for DNB
- → Payments & Innovation (tidl. New Business) ble utvidet med Divisjonen Innovation Management & Practice

Ansvarlig område i banken: Payments & Innovation

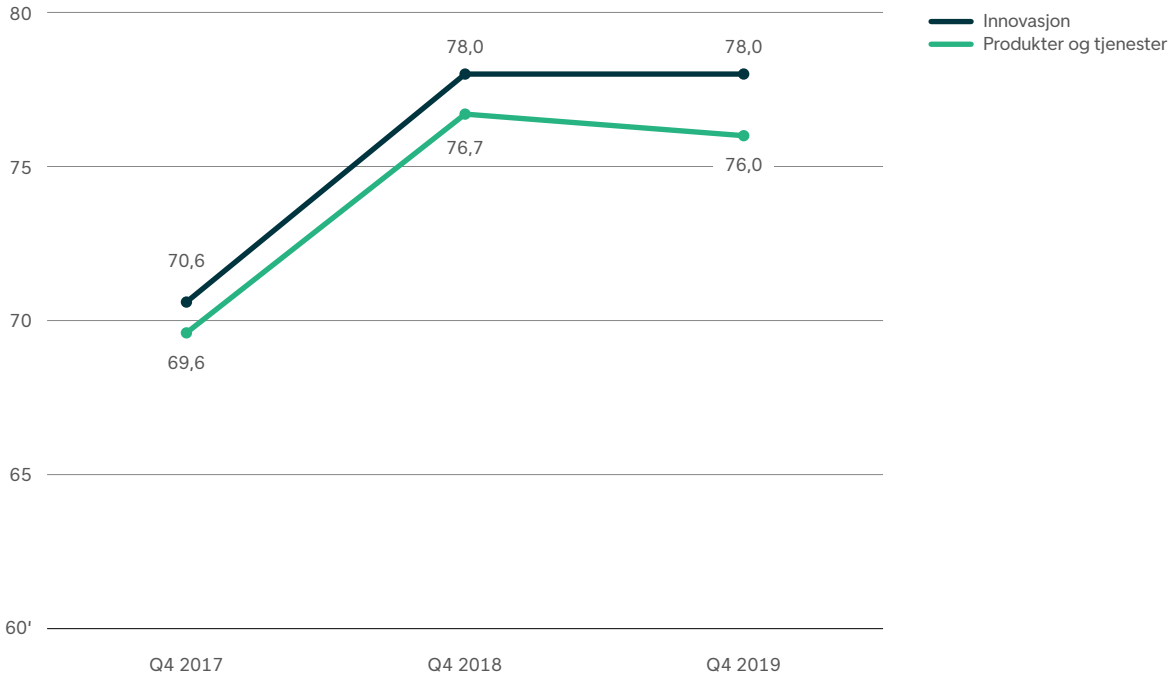
Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Score på RepTrak om innovasjon i DNB	70 , 6	78	78	
Score RepTrak knyttet til produkter og tjenester	69 , 6	76 , 7	76	

Innovasjonsscore fra RepTrak
Poeng

Informasjonssikkerhet og stabile IT-systemer

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Som Norges største bank, er DNB en viktig aktør. Det krever at vi har brukervennlige, stabile og sikre løsninger – for våre kunder og samfunnet forøvrig. Driftsstabilitet er avgjørende, og arbeidet med dette har ført til en reduksjon på 75 % i antallet dager med driftsproblemer i løpet av de fire siste årene. DNB utsettes daglig for cyberangrep, og ca. 10 000 IT-sikkerhetshendelser ble håndtert i 2019, en økning på ca. 54 % fra 2018. Ingen av disse hendelsene fikk alvorlige konsekvenser for kunder eller konsernet. Stabile og sikre IT-løsninger er en grunnleggende forutsetning for å drive finansvirksomhet.

Status 2019
- → IT- og sikkerhetsfunksjonene er om-organisert. Nå er forretningsnære IT-utvikling organisert sammen med forretningsområdene mens felles IT- og backoffice-funksjoner er samlet i det nye støtteområde Technology & Services
- → DNB mottok Fidus-prisen som deles ut av Norsk Senter for Informasjonssikring (Norsis) for åpen og ærlig kommunikasjon rundt sikkerhet
- → TCS erstattet HCL som leverandør av IT-driftstjenester i oktober
- → Egen sikkerhetsopplæring for IT-spesialister i konsernet gjennomført

Ansvarlig område i banken: Technology and Services

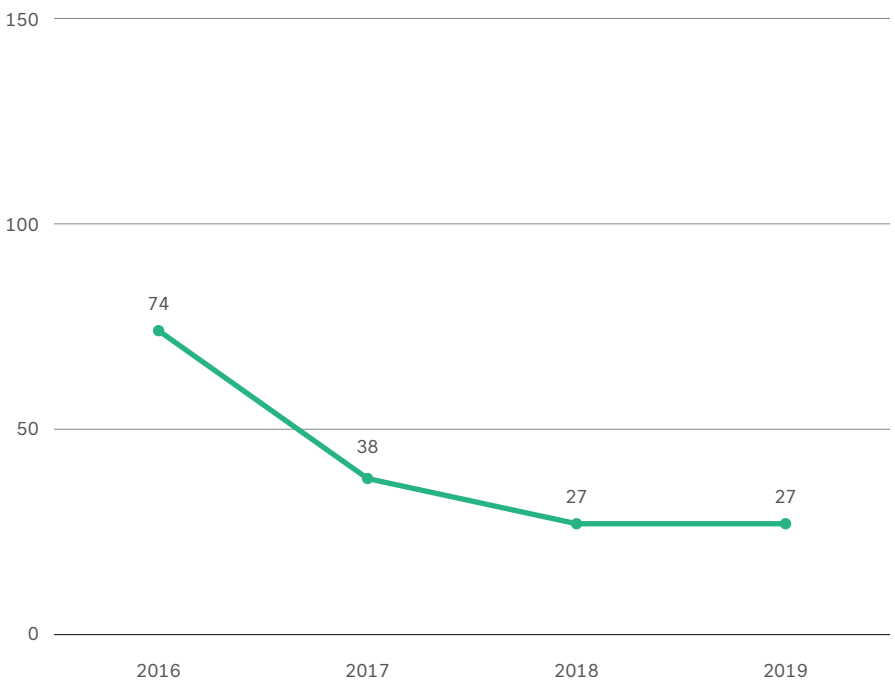
Styrende dokumenter: DNBs etiske prinsipper (Code of Conduct), DNBs personvernerklæring, DNBs Prinsipper for ansvarlig leverandør-adferd, Konsernpolicy Sikkerhet

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Dager med hendelser som førte til at tjenester var utilgjengelige eller hadde lang responstid	38	27	27	DNB byttet IT drifts-leverandør i oktober 2019

Dager med hendelser som førte til at tjenester var utilgjengelig eller hadde lang responstid
Antall dager

Personvern

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Den digitale verden er avhengig av informasjon, men tilgang til informasjon forutsetter igjen tillit. DNBs behandling av personopplysninger må være gjennomsiktig slik at vi er åpne om hva vi gjør, hvordan vi gjør det og hvorfor vi gjør det – dette er også et krav i personvernregelverket. Kundenes tillit til at vi ikke misbruker de personopplysningene vi er betrodd, er helt avgjørende for at DNB skal lykkes i fremtiden.

Status 2019

- → DNB implementerte et dataverktøy for å dokumentere og sikre oversikt over behandlingsaktiviteter og tilhørende slette- og oppbevaringsregler, samt utførte personvernkonsekvensanalyser (Data Protection Impact Assessment-DPIA)
- → Møter og dialog om personvern med Forbrukerrådet, Finanstilsynet og Datatilsynet.
- → DNB effektiviserte prosessen knyttet til gjennomføring av enkeltindividers rett til innsyn i egne opplysninger
- → Personvernekspertene hos DNB-advokatene og i Group Privacy Office er i 2019 styrket med fem nye stillinger
- → Personvernroller etablert i forretnings- og støtteområdene

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Mottatt gebyr eller pålegg fra datatilsynet grunnet brudd på GDPR	–	0	0	

Ansvarlig område i banken: Personvern-ombud (Group Privacy Officer), Group Privacy Office

Styrende dokumenter: DNBs personvern-erklæring, DNBs etiske prinsipper (Code of Conduct)

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Skape de beste kundeopplevelsene

Åpenhet om prising av produkter og tjenester

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Tilgjengelighet og åpenhet om priser på produkter og tjenester. Våre viktigste tiltak innen tematikken handler om å forenkle varehyllen for forbruksfinansiering og gjøre fondssparing tilgjengelig for flere. I 2019 tok DNB som første bank grep for å redusere priser innen fondsforvaltning. Prisene for en rekke fond, ble redusert til et nivå hvor langt mer av avkastningen i de underliggende aksjene kommer kunden til gode. Prisreduksjon og -forenkling innen fondssparing vil vi fortsette med i 2020.

Status 2019

- → Reduserte priser innen fondssparing
- → Videreført arbeidet med gjennomføring av strategi for usikret kreditt
- → Redusert antall kredittkort i varehyllen

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
GRI 417-2, 417-3 Etterlevelse markedsføring og kommunikasjon	0	0	0	Gjelder antall bøter eller reaksjoner fra myndigheter i forbindelse med markedsføring og kommunikasjon
Saker behandlet i Finans-klagenemnda i favør DNB	80 %	85 %	55 %	Tall for 2019 er eksludert forsikring. Se nøkkeltallstabell for detaljer

Ansvarlig område i banken: Personmarked

Styrende dokumenter: Konsernpolicy kommunikasjon, Konserninstruks for godkjenning av produkter og tjenester

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Skape de beste kundeopplevelsene

Brukervennlige produkter og tjenester

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?

DNBs produkter og tjenester skal være tilgjengelige og brukervennlige for ulike målgrupper. For å hjelpe kundene med å være i forkant må vi også forstå deres behov. Dette handler blant annet om å tilby enkle og relevante løsninger, være tilgjengelig og levere transparente og konkurransedyktige betingelser og god kundebetjening. Gjennom å levere gode kundeopplevelser skal vi gjøre oss fortjent til kundenes tillit og kunderelasjonen. Dette er spesielt viktig i en tid der vi møtes av nye og ukjente konkurrenter, og et marked i rask endring.

Status 2019

- → Ny mobilbank lansert i januar med 800 000 brukere etter fire måneder
- → Lanserte digitale kort (tokens)
- → Garantert Solgt og Samsolgt nye tjenester innen eiendomsmegling
- → DNB Markets Investment Banking Division opp til 1. plass i 2019, som beste meglerhus innen corporate finance

Ansvarlig område i banken: Personmarked

Styrende dokumenter: Konserninstruks for godkjenning av produkter og tjenester

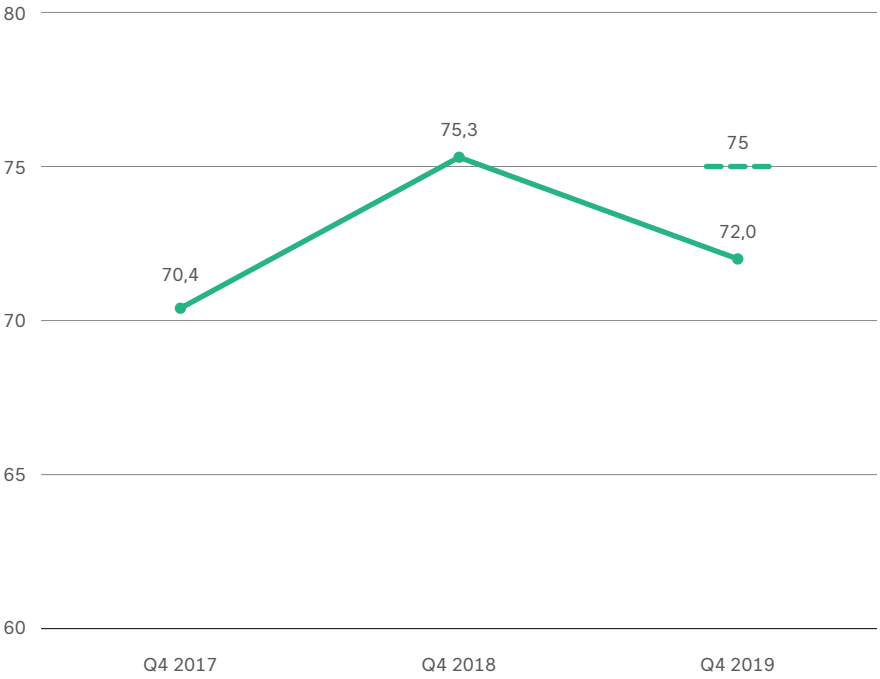
Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Mål	Kommentar
KTI (personmarked)	70,4	75,3	72,0	75	
Plassering Prospera (KTI bedriftsmarked)	–	–	2	–	Nytt måleparameter for 2019, etter ny organisering i bedriftsmarkedet.

Utvikling kundetilfredshet

Poeng

Ansvarlige utlån og investeringer

Ansvarlige utlån til bedriftskunder

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?

Vi integrerer samfunnsansvar i virksomheten fordi det er moralsk og etisk riktig, samtidig som det er god risikostyring. DNBs langsiktige lønnsomhet er avhengig av at våre kunder også integrerer samfunnsansvar i sine strategiske valg. Skjer ikke det, vil vår framtidige inntjening være utsatt for høyere risiko. Kundene våre står overfor det samme. De både ønsker og må i økende grad investere i bærekraft for å effektivisere, spare kostnader, få tilgang til kapital og utnytte nye forretningsmuligheter – kort sagt være konkurransedyktige. Som långiver har DNB påvirkningskraft.

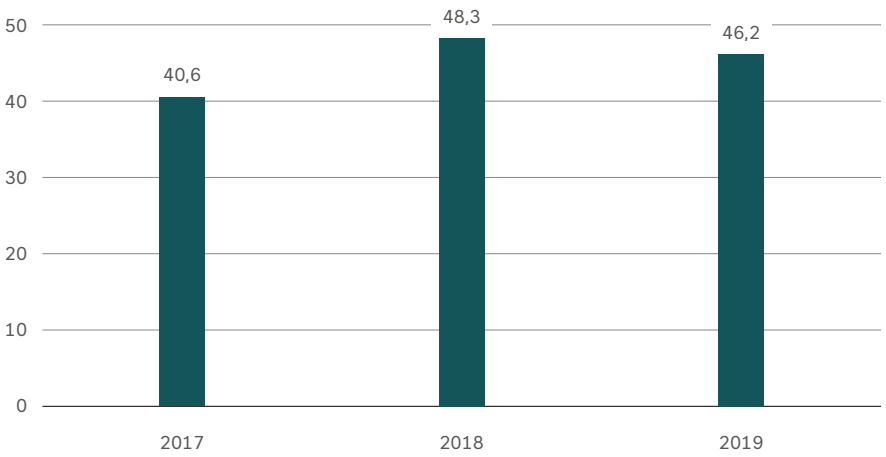
Status 2019

- → ESG-vurdering integrert i alle bedriftslån over 8 millioner kroner.
- → Tilsluttet Principles for Responsible Banking i regi av UNEP FI.
- → Åtte lån utstedt i Sustainable Loan Framework til bærekraftige bedrifter.
- → Oppstart TCFD UNEP FI pilot (fase 2). Omfang utvidet til sektorene fornybar energi og olje -og gassproduksjon. Pilotens rapport om kvantifisering av klimarisiko forventet i midten av 2020.
- → Klimarisikovurdering ytterligere integrert i kredittregelverket, inkludert opplæring av mer enn 200 kredittanalytikere på kredittseminarer.
- → Responsible Ship Recycling Standard: I 2019 fikk vi inn egne klausuler om ansvarlig resirkulering i nærmere 90 % av alle nye låneavtaler i sektoren. Målsetting for 2020 er 100 %.
- → Utarbeidelse og lansering av Poseidon Principles (med Citigroup og Société Générale), som forplikter oss til å måle og offentliggjøre klimatilpasningen av våre shippingporteføljer, med start i 2020.
- → Tilsluttet Getting to Zero Coalition for skipsfartsnæringen.

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
GRI FS8 ESG produkter og tjenester	40 , 6	48 , 3	46 , 2	Direkte utlån til fornybar energi (sol, vind og vannkraft) i milliarder kroner
Antall nye ekvatorprosjekter	3	1	3	

Direkte utlån til fornybar energi

Milliarder kroner

Ansvarlig område i banken: Corporate Banking

Styrende dokumenter: Konsernstandard Samfunnsansvar i DNB ASAs kredittvirksomhet

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Ansvarlige utlån og investeringer

Ansvarlige investeringer

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?

Ansvarlige investeringer betyr at DNB integrerer risiko og muligheter innen ESG i all kapitalforvaltning, gjennom operasjonalisering og utvikling av policyer, retningslinjer og prinsipper. For full ESG rapportering innen ansvarlige investeringer, se Årsrapport Ansvarlige Investeringer 2019 som publiseres av DNB Asset Management.

Status 2019

- → Konsernstandard for Ansvarlige Investeringer endret kullkriteriet: Selskaper med over 30 % av inntekter eller virksomhet knyttet til termisk kull eller oljesand, og selskaper med en årlig kullutvinning på minst 20 millioner tonn eller kullkraftkapasitet på minst 10 000 MW, er kandidater for eksklusjon fra investeringsuniverset.
- → DNB Livsforsikring skal redusere karbonintensiteten i sin portefølje med 40 % frem mot 2030 (baseline er et snitt av perioden 2017–2019)
- → Antall stemmegivninger ved generalforsamlinger: 143 (Norge) og 73 (internasjonalt)
- → Nye forventningsdokumenter og analysekriterier 2019: Likestilling og Mangfold.

Ansvarlig område i banken: DNB Asset Management

Styrende dokumenter: Konsernstandard for ansvarlige investeringer

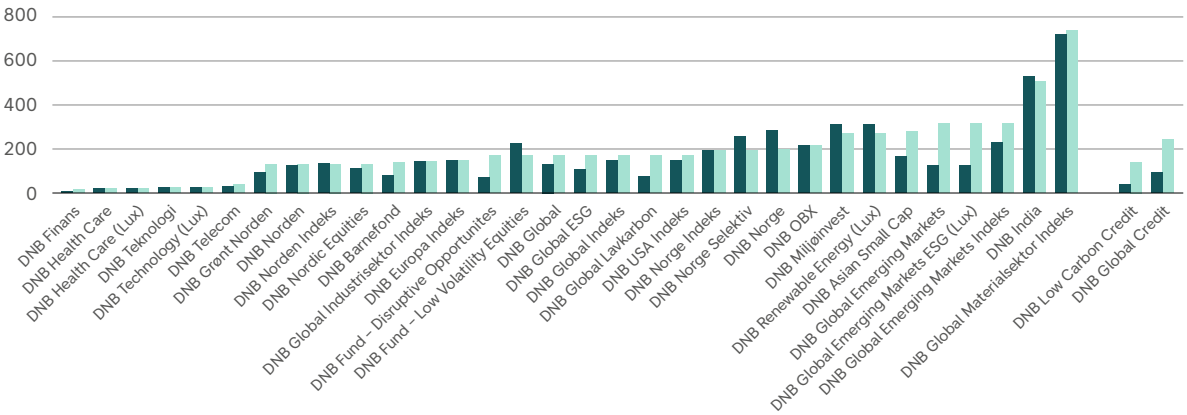
Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
GRI 305-4 klimagassutslippsintensitet/ GHG emission intensity				Se Karbonavtrykk i aksjefond (Montreal Carbon Pledge) i Bærekraftsbiblioteket
GRI FS10 dialog	116	121	158	Antall møter med selskaper hvor ulike tema knyttet til miljø og klima (E) og sosiale forhold (S) ble diskutert. For prosentandel se nøkkeltallstabell
GRI FS11 positiv/negativ screening	1,50 %	0,83 %	1,31 %	Andel av forvaltningskapital gjenstand for en kombinert negativ og positiv miljø- og/eller samfunnsmessig screening
GRI FS8 Finansielle ESG-produkter	–	4,83	8,77	Forvaltningskapital plassert i grønne fond i milliarder kroner
Andel av forvaltningskapital med negativ miljø- og/eller samfunnsmessig screening	100 %	100 %	100 %	

Klimagassutslipp i DNBs fond sammenlignet med referanseindekser

Tonn CO_2-ekvivalenter per million amerikanske dollar i omsetning

©2020 MSCI ESG Research LLC. Reproduced by permission. Although DNB Asset Management's information providers, including without limitation, MSCI ESG Research LLC and its affiliates (the "ESG Parties"), obtain information (the "Information") from sources they consider reliable, none of the ESG Parties warrants or guarantees the originality, accuracy and/or completeness, of any data herein and expressly disclaim all express or implied warranties, including those of merchantability and fitness for a particular purpose. The Information may only be used for your internal use, may not be reproduced or redisseminated in any form and may not be used as a basis for, or a component of, any financial instruments or products or indices. Further, none of the Information can in and of itself be used to determine which securities to buy or sell or when to buy or sell them. None of the ESG Parties shall have any liability for any errors or omissions in connection with any data herein, or any liability for any direct, indirect, special, punitive, consequential or any other damages (including lost profits) even if notified of the possibility of such damages.

Ansvarlige utlån og investeringer

Bærekraftige obligasjoner

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?

I løpet av 2019 opplevde vi en kraftig økning i vektleggingen av faktorer relatert til miljø, sosiale forhold og virksomhetsstyring (ESG-faktorer) i finansmarkedene. Bærekraft er blitt et sentralt tema for investorer når de vurderer potensielle investeringer, og bærekraftige investeringsstrategier skyter fart. Dette stiller nye krav til selskaper som trenger kapital, og tilgangen til kapital påvirkes i større grad av selskapenes bærekraftsprofiler. Som følge av dette ser vi en eksponentiell vekst i etterspørselen etter bærekraftige obligasjoner, for eksempel grønne og sosiale obligasjoner, der midler er øremerket investeringer med miljømessige og sosiale fordeler.

Status 2019

- → DNB er markedsleder for bærekraftige obligasjoner med 27 % markedsandel
- → Norsk og internasjonal virksomhet deltok i transaksjoner på 40 milliarder kroner totalt, en økning på 75 % sammenlignet med 2018

Ansvarlig område i banken: Markets

Styrende dokumenter: Standard Procedure for Corporate Responsibility, CR – Markets

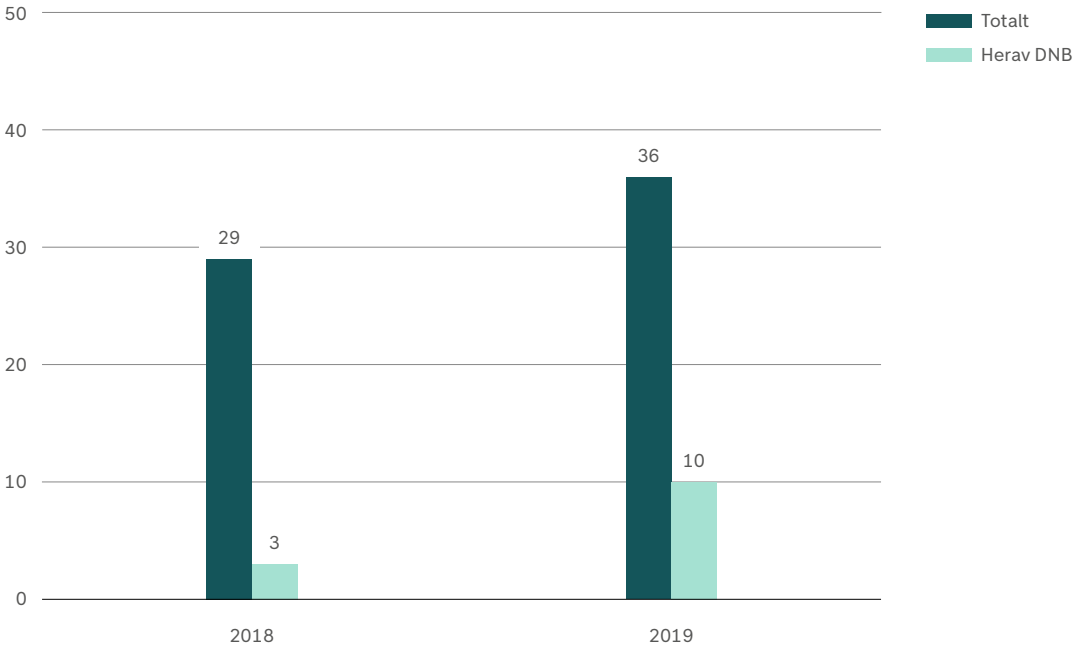
Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Markedsandel Norge	–	–	27 %	Ny måleparameter
Totalt beløp transaksjoner	–	–	40 mrd kroner	

Grønne obligasjoner utstedt i Norge

Milliarder kroner

Likestilling og mangfold

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?

DNB ønsker å være en pådriver for mangfold og likestilling. Både internt og eksternt, ved å stille krav til våre leverandører og påvirke våre kunder til økt økonomisk likestilling. Ulikhet i kjønn, alder, etnisitet, seksuell orientering, funksjonsevne, livssyn, kompetanse og erfaring gir oss flere perspektiver og gjør oss sterkere rustet til å løse utfordringer, øke innovasjonskraften og skape de beste kundeopplevelsene. Mangfold fremmer innovasjon og bidrar til bedre beslutninger. Likestilling og mangfold lønner seg og er dessuten etisk viktig.

Status 2019

- → Etablert nye konsernmål med fokus på kjønnsbalanse og mangfold
- → Nummer 2 i SHE Index for 2019
- → Nummer 8 på Equileap-indeksen over beste selskap i verden på likestilling
- → Kampanjen #huninvesterer har bidratt til at banken for første gang har målinger som viser at flere kvinner enn menn kjøper fond
- → Lansert retningslinjer i personmarked for å hindre ubevisst diskriminering
- → Publisert forventningsdokument innenfor likestilling for ansvarlige investeringer

Ansvarlig område i banken: People

Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB, DNBs etiske prinsipper (Code of Conduct)

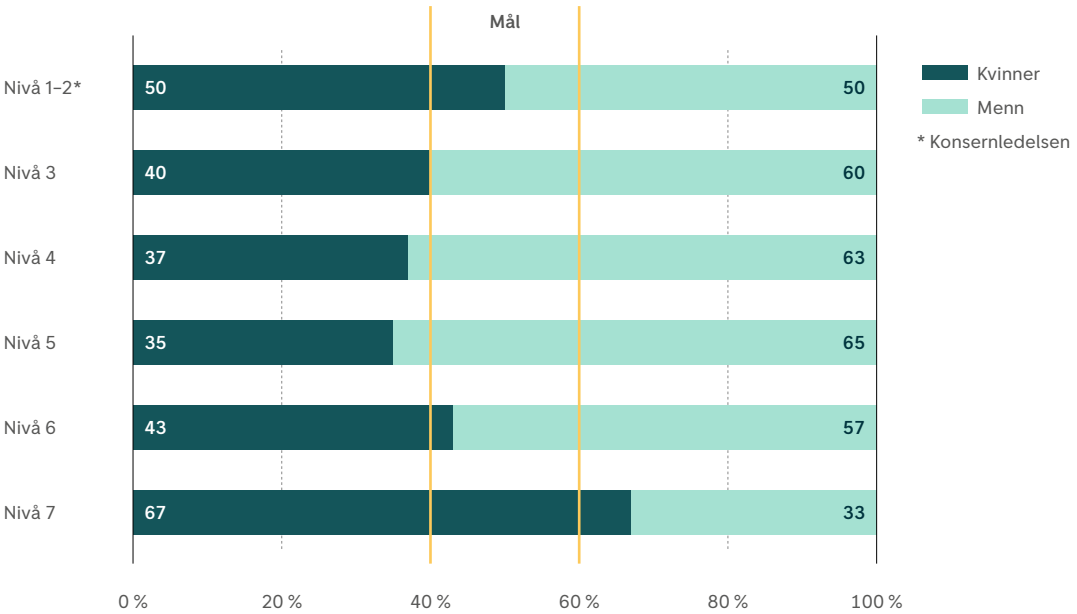
Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Mål	Kommentar
GRI 405-2 Kvinners lønn i forhold til menn	81,5	82,5	83,3	100 %	
Kvinneandel i ledelse 1–4	37,0	38,1	38,0	40 %	I 2019 er måleparametere endret til kjønnsbalanse i lederstillinger
Opplevd inkludering blant ansatte	–	82	83	–	

Kjønnsbalanse på ledernivåene

Prosent

Per 31. desember 2019

Omstilling og kompetanse

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
For DNB er det viktig å kunne tiltrekke seg, beholde og utvikle den kompetanse som banken trenger i fremtiden. Omstilling og kompetanse handler om å bygge en mangfoldig og kompetent arbeidsstyrke. Teknologi, reguleringer og kundeatferd er drivere for endringer vi ser rundt oss og som gjør at bankene må tilpasse seg. Det betyr at vi trenger en annen kompetansesammensetning enn før. DNB ser stor verdi i å utvikle egne ansatte til å møte morgendagens muligheter og behov. Derfor går vi i stor grad bort fra å bruke virkemiddelpakker, og bruker i stedet ressurser på å utvikle egne ansatte.

Status 2019
- → Mest ettertraktede arbeidsgiver blant økonomistudenter i Universum-undersøkelsen for fjerde år på rad. Rangert som nummer 3 blant IT-studenter, og nummer 10 blant jusstudenter
- → Vinner av HR-Norges Kompetansepris for systematisk arbeid med kompetanseutvikling
- → 44 nyutdannede ble tatt opp i DNBs Graduate program
- → Gjennomførte høsten 2019 en konsernstrukturendring som medførte at flere hundre medarbeidere var i omstilling til nye jobber og roller

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Antall som har tatt kurs i Motimate	9 061	9 045	9 282	
GRI 404-2 Oppgradere ansattes kompetanse	–	–	–	Omfatter flere indikatorer. Se side 103 i årsrapporten

Ansvarlig område i banken: People

Styrende dokumenter: DNBs etiske prinsipper (Code of Conduct), Konsernstandard helse, miljø og sikkerhet, Standard for ledelses- og kompetanseutvikling

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Arbeidsforhold

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
DNB vil være en attraktiv arbeidsgiver som kan tiltrekke de beste hodene. Medarbeidere skal ha gode muligheter til å utvikle seg og få økt kompetanse og ansvar. Det er også viktig med konkurransedyktige goder og lønn som oppfattes som rettferdige av de ansatte og samfunnet.

Status 2019
- → Global, kjønnsnøytral foreldrepermisjon på minimum 20 uker innført fra 1. januar 2019
- → Sykefraværet for DNB i Norge gikk ned fra 4,5 % i 2018 til 4,0 % i 2019
- → 3,5 årsverk viet til et sykefraværsteam, som sikret god oppfølging av langtidssykemeldte medarbeidere i hele Norge
- → Ansatte er i stor grad stolte av å jobbe i DNB, med en score på 82 poeng målt i medarbeiderundersøkelsen for 2019. Det er en liten nedgang fra de to siste årene, men var forventet grunnet omorganiseringen DNB var inne i på tidspunktet for siste måling.

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
Andel som er stolt av å jobbe i DNB	84	84	82	Gjennomsnitt på en skala fra 0–100 der 100 betyr «helt enig» på spørsmål om man er stolt av å jobbe i DNB.
GRI 401-1 nyansettelser og turnover*	826 8,1 %	965 9,6 %	786 8,7 %	*Turnover er beregnet ut fra alle fast ansatte som har sluttet, uansett årsak

Ansvarlig område i banken: People

Styrende dokumenter: Konsernstandard for helse, miljø og sikkerhet

Kobling til FNs bærekraftsmål:

Åpen og etisk forretningsførsel

Hva betyr det/hvorfor er det viktig?
Åpen og etisk forretningsførsel handler om å sikre tillit til bankens intensjoner og framtidsutsikter gjennom åpenhet om standpunkt og aktiviteter. Tillit til vår virksomhet er helt sentralt for å sikre langsiktig verdiskaping. Ansatte og samarbeidspartnere skal følge de etiske retningslinjene (Code of Conduct). Dette inkluderer også åpenhet og tydelighet i rapportering og kommunikasjon. For å vurdere hvor godt vi lykkes med å være åpne bruker vi RepTraks omdømmeundersøkelse. Dette rapporteres også jevnlig til styret. De siste årene har vi sett en positiv utvikling, og bruker rapporteringsprosessen til å fortsette den gode utviklingen. Tilslutning til FNs prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet mener vi også vil bidra til økt åpenhet.

Status 2019
- → Fortsetter den gode utviklingen på åpenhet knyttet til omdømme
- → Tilsluttet FNs prinsipper for ansvarlig bankvirksomhet
- → 10 092 ansatte (inkludert konsulenter) har gjennomført kurs i anti-korrupsjon

Ansvarlig område i banken: People

Styrende dokumenter: Virksomhetsstyring i DNB, DNBs etiske prinsipper (Code of Conduct), Konsernpolicy compliance (etterlevelse), Konsernstandard for antihvit vasking og antiterror finansiering, Prinsipper for samfunnsansvar, Konsern policy kommunikasjon, Tax policy

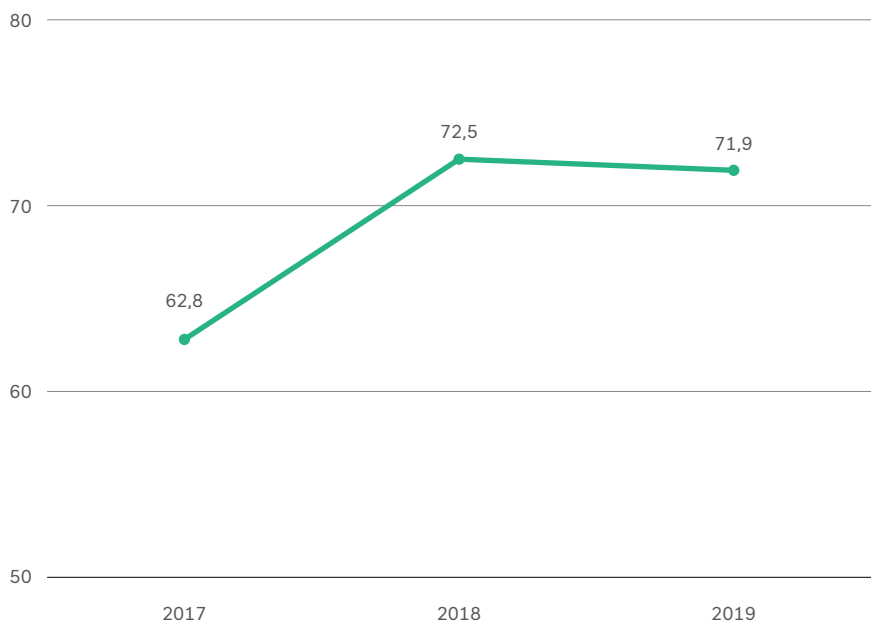
Kobling til FNs bærekraftsmål:

Måleparameter	2017	2018	2019	Kommentar
RepTrak score åpenhet om virksomhetens drift	62,8	72,5	71,9	
Tredjeparts-varslingskanal	–	21	15	Gjelder innrapporterte saker

Utvikling åpenhet om virksomhetens drift

Poeng

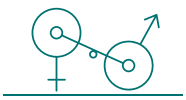

Finansielle ambisjoner

	Finansielle ambisjoner 2020–2022	Oppnådd 2019
Egenkapitalavkastning (ROE) (Overordnet mål)	> 12 %	11,7 %
Kostnadsgrad (Key performance indicator)	< 40 %	42,2 %
Ren kjernekapitaldekning[1] (Kapitaliseringsnivå)	~ 17,9 %	18,6 %
Utdelingsgrad (Utbyttepolicy)	> 50 %	57 % / 78 %[2]

1) I henhold til EUs kapitalkravregelverk (CRR/CRD IV) og inkludert en egenbuffer.
2) 78 prosent er inkludert tilbakekjøpsprogram på 2,0 prosent av aksjene.

Ambisjoner for bærekraft

DNB er en pådriver for likestilling og mangfold

(les mer i årsrapporten fra side 44)

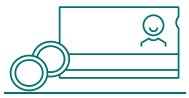
DNB finansierer bærekraftig vekst gjennom lån og investeringer

(les mer i årsrapporten fra side 50)

DNB bekjemper økonomisk kriminalitet og bidrar til en trygg digital økonomi

(les mer i årsrapporten fra side 62)

DNB hjelper kundene å mestre egen økonomi

(les mer i årsrapporten fra side 68)

DNBs arbeid med FNs bærekraftsmål

Vi har siden 2015 støttet arbeidet med FNs bærekraftsmål, og målene har vært en inspirasjonskilde for DNB og vårt arbeid med samfunnsansvar. For oss representerer de en plattform for innovasjon og vekst for DNB, men også et rammeverk vi kan bruke i dialog med våre bedriftskunder om deres bærekraftsarbeid.

Vi har identifisert to mål som spesielt viktige for oss. De representerer områder der vi kan gjøre en forskjell både ved å bidra positivt og ved å redusere potensielle nedsider og risikoer:

- **Mål 5:** Oppnå likestilling mellom kjønnene og styrke jenters og kvinners stilling
- **Mål 8:** Fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle

I tillegg til disse to har vi også identifisert syv ytterligere mål som relevante for vår virksomhet: 7, 9, 10, 12, 13, 14 og 16. Vi har fokus på å redusere vår negative effekt og bidra positivt til disse målene gjennom vår rolle som arbeidsgiver, investor, långiver, tilrettelegger og leverandør av finansiell infrastruktur. For å realisere våre ambisjoner innen samfunnsansvar er vi avhengig av å forstå våre interessenter og å samarbeide med andre aktører. Mål 17 er derfor en forutsetning for å lykkes, og er også inkludert som et spesielt relevant mål.

Alle de femten temaene i denne faktaboken er knyttet opp til ett eller flere av FNs bærekraftsmål.

Oppdrag

Vi er her. For at du skal være i forkant.

Dette er vårt oppdrag og svaret på hvorfor DNB er til for kunder, samfunn og ansatte. Oppdraget skal gi retning for våre valg og prioriteringer. Det skal inspirere til innovasjon og drive endring.

Verdiene beskriver hvordan vi skal løse oppdraget, både som organisasjon og som kolleger. Verdiene setter ord på hva vi forventer av hverandre og hva kunder, eiere og omverdenen kan forvente av oss.

Verdier

Nysgjerrig

Å være nysgjerrig betyr at vi søker ny kunnskap og lærer av erfaringer, slik at vi hele tiden får ny innsikt. Vi er oppriktig interessert i og nysgjerrige på hvordan vi kan gjøre hverdagen bedre for kunder og kolleger. Sammen finner vi gode løsninger.

Modig

Modig innebærer at vi utfordrer etablerte sannheter og tar beslutninger selv om terrenget er uoversiktlig. Vi står for det vi gjør, innrømmer når vi tar feil, og lærer av det. Vi møter utfordringer og ny konkurranse med ukuelig tro på at vi skal bli enda bedre til å utvikle de beste ideene og løsningene.

Ansvarlig

Vi skaper verdier på en bærekraftig måte. Vi er åpne og bidrar positivt til samfunnsutviklingen. Vi lytter til dem som har innsikt i og meninger om hvilke forventninger samfunnet har til oss. Vi gjør det enkelt for dem vi snakker med, og er forutsigbare i måten vi opptrer på.

Vi er her.
For at du skal være i forkant.

DNB

Postadresse:
Postboks 1600 Sentrum
N-0021 Oslo

Besøksadresse:
Dronning Eufemias gate 30
Bjørvika, Oslo

dnb.no

Vi er her.
For at du skal være i forkant.

DNB

Postadresse:
Postboks 1600 Sentrum
N-0021 Oslo

Besøksadresse:
Dronning Eufemias gate 30
Bjørvika, Oslo

dnb.no